

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Bartholomaei Latomi Adversvs Martinvm Bvcerum, de
controuersijs quibusdam ad religionem pertinentibus,
altera plenaq[ue] Defensio**

Latomus, Bartholomaeus

Coloniae

VD16 ZV 16550

urn:nbn:de:hbz:466:1-36746

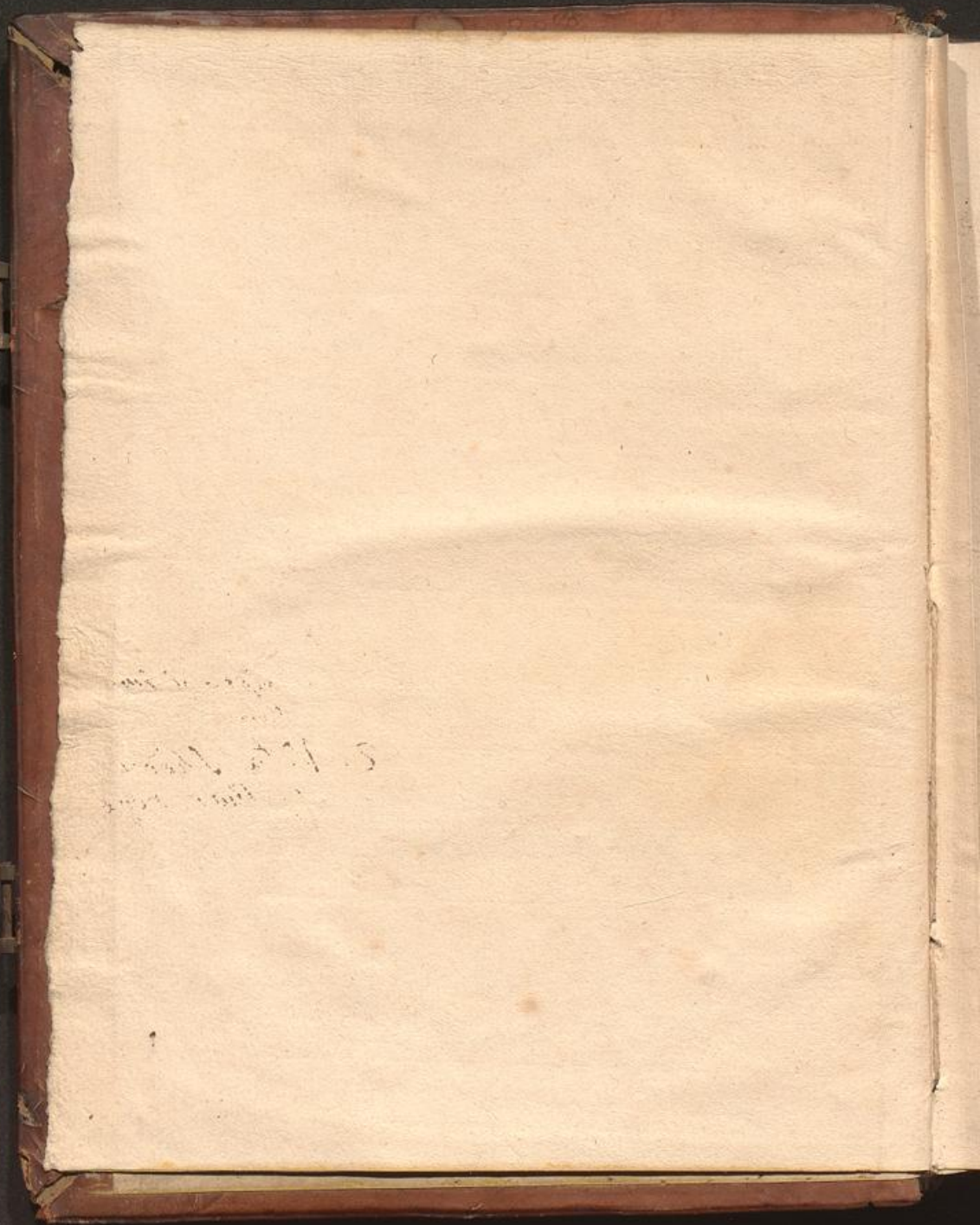

carceru[m] sanctoru[m] horreficos & dura tyranni
superant tormenta. p[ro]p[ter] ut eiusde[m] infirmi
citra; meritis universas mittunt infidias
superare valeant. **P.** In conversione s[an]c[t]i Pauli.
P. Ante velle ap[osto]le predicatores vitantur **sup[er] p[ro] anti.**
& doctor genitum nitere p[ro] nobis ad te[m] q[ui] te elegit.
S. Iustus adhuc spirans miras & te **Cap.**
die in discipulos d[omi]ni. cu[m] iter faceret co
tigit ut appropinquaret Damasco. et subito au

XI
11

BARTHOLOMAEI

LATOMI ADVERSUS MARTINVM BVC-
cerum, de controuersijs quibusdam ad religionem
pertinentibus, altera plenacq̃

DEFENSIO

Capita sunt haec.

De dispensatione eucharistiæ.

De inuocatione diuorum.

De cœlibatu sacerdotum.

De autoritate ecclesiæ.

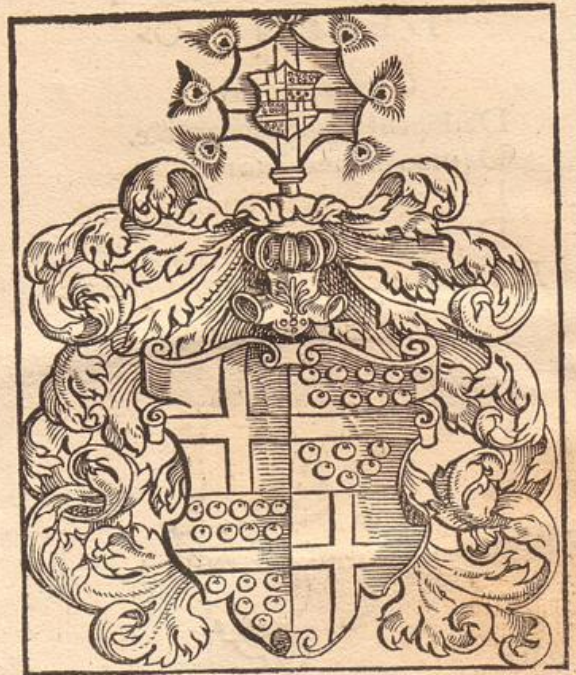
*His accessit criminum depulso, quæ pri-
mo loco tractatur.*

Libri Christophori Regi Paderbornæ a. 1557

*In sunt etiam
1. Scripta J. Musae-
um.
2. Vita Theodorici
Gothor. regis.*

Coloniæ ex officina Melchioris Nouesiac-
ni. Anno M. D. XLV.

REVERENDIS-
SIMO IN CHRISTO PATRI AC
domino, Ioanni Ludouico, Archiepiscopo Tre-
uirenſi, ſacri Imp. Ro. per Galliam archican-
cellario, principi Electori, &c. domino ſuo
colendiſſimo, Bartholomæus Lato-
mus ſalutem.

VANTAS ad-
uerſum me copi-
as Buccerus in aci-
em coegerit, anti-
ſtes reuerendiſſi-
me, quantaq; vi at-
q; iniuria ſententi-
am meam de reli-
gione, quam ipſe
familiariter a me
efflagitarat, oppu-

gnauerit, minime obſcurę eſſe puto iſs, qui librum
illius nuper contra me æditum legunt. Mihi certe
præter expectationem accidit, vt cum illo in tam
iniquum certamen venirem: non quod noua atq;
inſolēs res ſit, ſtudioſos literatoſq; homines inter
ſe ſcriptis decernere, ſed cum genus literarum ſtu-
diaque ipſa profeſſionum inter nos diuerſa ſint,

* ij cumq;

EPISTOLA

cumq; ego nullam illi iustam oppugnationis causam sciens præbuerim, nunquam futurum esse putavi, ut me non modo hostem sibi deligeret in decertanda causa religionis, quæ non nisi maximis præstantissimisque patronis deferenda erat, sed nomen etiam existimationemq; meam falsis inuidiosisq; criminationibus premere conaretur. Etenim suscepta veritatis reprehensione, quam contra patrum sententiam, contraq; longissimam ecclesiæ consuetudinem ex adumbrata scripturarum auctoritate fulcire nititur, in me perpetua insectatione ita fertur, ut præter alias calumnias apertissimas, quas in me inuidiæ causa obijcit, oppugnatorem euangelij, defensorem concubinatorum, impietatis atq; idololatriæ assertorem & constituere me, & verbo interim appellare minime vereatur. Quæ quidem cum atrocissima sint, cumq; falso in me & calumniò se intentata, quid mihi faciendum fuisse censes? nisi ut opposita defensione depellerem iniuriam, causamq; non meam tantum, sed etiam ecclesiæ pro virili mea ita agerem, ut ne victa ab errore veritas, a temeritate religio atq; innocentia expugnata esse viderentur. Equidem semper abhorruerunt ab ijs contentionibus, quæ prolatae in publicum plus offensionis atq; inuidiæ, quam veræ utilitatis apud optimum quencq; habere solent. In hoc

verò

NVNCVPATORIA.

vero certamine detrectando, quæ satis digna excu-
 satio ignauiam meam tueri possit: siue causam ip-
 sam spectes, coniunctam communium pericu-
 lo, siue atrocissimorum criminum obiectionem.
 Enimvero res talis agitur, quæ ad veritatem reli-
 gionis, ad pacem ecclesiasticam, & ad salutem vni-
 uscuiusq; pertinet: in qua quod presidij quisq; pos-
 sit, nisi in medium conferat, pro desertore merito
 habeatur. Mihi autem nominique meo eiusmodi
 persona imponitur, vt aut refellendum sit impieta-
 tis crimen, aut si taceam, fateri culpam apud aduer-
 sarios videar. Quis igitur defensionem hanc me-
 am improbet: aut quis non iustam potius atq; ne-
 cessariam esse confiteatur? Nisi forte quia para-
 tior est aduersarius in hoc campo, gratiaque a-
 pud quam plurimos & autoritate me superat, id-
 circo tacendum mihi fuit: dissimulandaq; iniuria,
 quæ hoc ipso non meæ tantum existimationi gra-
 uior, sed etiam ecclesie dei infestior accideret. Non
 enim ignoro hoc dici a multis, nec deesse, qui quasi
 offensi temeritate mea, grauiter ferant hoc certamen
 oblatum esse Buccero, factumque meum impro-
 bent. Quibus ego sane ita respondeo, me neq; in-
 genij mei fiducia, neq; literarum opinione vlla sus-
 cepisse hanc defensionem, sed causa sola fratrum,
 quam non veram modo atq; inuictam, sed etiam

* iij pro-

EPISTOLA

probabilem esse semper iudicavi. Itaque minime
 contempsi aduersarium, sed neq; horruī vnquam,
 Dauidem spectans contra gygantem, cuius ex-
 emplum vtinam imitari possim, rudis contra ve-
 teranum, imbellis contra multarum palmarum
 decertatorem. Etenim meam inopiam nunquam
 dissimulaui, neq; mearum virium aestimatione, vl-
 lisue opibus huc adductus sum, quas scio quam te-
 nues, ac propemodum nullae sint, si cum aduersarij
 copijs conferantur. Quid igitur est? Num idcirco
 patiar me opprimi indefensum? nomenq; meum
 traduci falsa inuidia? Nihil praesidij a labore atque
 industria? nihil ab ecclesiastica auctoritate robo-
 ris atque consilij petam? quae certe aut sola est in
 terris, quae de omni pietate ac religione recte iudi-
 cat, aut si haec non est, non video ad quem portum
 veritatis extra eandem tuto atq; salubriter accedi
 possit. Tibi igitur gratias immortales ago patro-
 ne colendissime, qui studijs meis peperceris in hoc
 opere, tantumq; ocij ab aulicis publicisque negocijs
 mihi concesseris, quantum, si non ad explicandam
 pro dignitate hanc causam, saltem pro conatu ac se-
 dulitate qualitercunq; agendam, satis esse potuit.
 Etenim temporum interualla cum tuis ratiōibus
 partitus sum, vt quicquid aulicis occupationibus
 per indulgentiam tuam decederet, eodem bene-
 ficio

NVNCPATORIA.

ficio tuo in hanc operam impenderem. Quid restat igitur, nisi vt te præsidem quoque atq; patronum huic æditioni nuncupem? te inquam, qui episcopali dignitate præditus catholicam religionem ita amplecteris, vt magnum præsidium ecclesiæ tuæ his periculosissimis temporibus in tua pietate atq; constantia positum esse minime dubitetur. Etenim mens pia, ac veri rectiq; tenax, animus pro religione occumbere etiam paratus, qualem te pijs præstant? qualem pastorem hoc tempore commendant populo? Nemo idoneus est ad pericula, qui facile deijcitur. Tua virtus tanto illustrior apparebit, quanto maioribus tormentis oppugnabitur. Adesto igitur huic quoq; dimicationi meæ, & quantum potes, studio adiuua, vt cum cæteris fortasse rebus in aduersarium steterit oratio mea, tua quoque autoritate munita & prodire in lucem audacius, & contra inimicorum inuidiam consistere minime vereatur. Vale.

Confluentiæ Nonis Decembri-
bus. M. D. XLIII.

Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to its low contrast and orientation.

BARTHOLO

MAEI LATOMI ADVERSUS MARTI
num Buccerum de capitibus quibusdam ca
tholicæ religionis altera plenæq;

DEFENSIO.

& primo

CONTRA FAL

SAM ADVERSARII CRI

minationem.

TS I constitueram Buccere, ni
hil amplius respōdere tibi ad ea,
quæ semel a me breuiter, vereta
men catholiceq; responsa sunt,
sed parcere occupatiōibus me
is, quæ nihil fere tēporis habent

in hac aulica ciuiliq; vita, quod non assiduis nego
cijs tribuendum sit: tamen cum videam te tanto co
natu mouere contra me, magnoq; & operoso vo
lumine non solum vrgeri certamen, quod excita
tum per te, aliorum culpa propagatum est, sed eti
am nomē existimationemq; meam appetere: non
putavi dissimulandum esse id, in quo vertitur pe

A ricu

CONTRA FALSAM ADVERSARIJ

riculum innocentiae meae, sed respondendum huic etiam iniquissimo libro tuo, & quantum possim, errorem a causa, a meo aut nomine iniuriam contumeliamque depellere. Ac primum quidem illud statutum mihi, testatumque esse volo, nihil in hac defensione mea scripturum me, quod ab inimico in te animo profectum sit: sed causam sicut par est, resque ipsa postulat, acturum esse. In quo tu quidem et si nihil praetermisisti, quod ad invidiam offensivamque nominis mei pertinere arbitratus sis, tamen ego rationem habebo honoris atque officij mei, efficiamque in hoc latissimo dicendi campo, ut remisisse potius aliquid de facultatibus meis, quam in te petulans parumque modestus fuisse videar. Quod si duriora fortasse quaedam habebit oratio, aut si qua parte vehementior erit, quam pacato quietoque animo convenire videbitur, hoc imputabis non voluntati meae, sed causae, quae cum per se magnarum rerum contentionem, magnas offensiones, magna denique & communia pericula continet, tum vero cum invidia nominis mei ita abs te coniuncta est, ut quavis quae scribuntur a te, nihil detrahant existimationi meae apud bonos viros optime collocatae, tamen cum hac ipsa reputo, sensum cogitationis meae sine dolore atque molestia attingere non possunt. An vero tu me tam lento dissolutoque animo esse putas,

LIBRA CRIMINATIONEM.

putas, vt nō dico ponere in defensione mea, sed in prima statim libri tui pagina legere æquo animo possim, quæ tu scribis de causa & origine contentionis nostræ: quæ etsi rei propemodum ita gestæ narrationem continent, tamē verbis ita deprauantur abs te, vel certe orationis tuæ Logodædalo, vt sine odio mei atq; improbatione legi non possint. Studium veri tribuis mihi, item candorem, fidem, humanitatē, eadēq; mox adimis, quasi errauerint in me hoīes, fucūq; ego tibi Argētine sodalibusq; tuis fecerim. Addis deinde petulantia sermonū dīsputationūq; mearū apud ciues meos, cū tu Bonnæ esses, quæ causam scilicet p̄buerit tibi scribēdi admonēdiq; mei, tãetsi ea re adeo nihil p̄feceris, vt irritaris etiã me ad oppugnationē veritatis, latentēq; in me fraudē summa incēsam cupiditate in aptum prouocaueris. Quid? qđ in vltima parte præfationis tuę, quam totam ad inuidiã meam cōparasti, improbissimū calūniatoris crimē v̄bis atrocissimis in me defigis, excusans scilicet hoc noīe apologiæ tuę acerbitatē, quasi ego te tuosq; falso confictisq; mēdacijs insectatus sim, qui totus locus cū manifestissimã in me calūniam tuã in oculis atq; in cōspectu oīm cōstituatur, potest ne, nō dico refelli a me placido q̄totoq; animo, sed legi oīno sine offensiōe a q̄q; ingenio paulo liberaliori ac mēte incorrupta

A ij prædi

CONTRA FALSAM ADVERSARII

præditus sit: qui si videat, qua flagitatione tua impulsus ad respondendum primæ epistolæ tuæ, ex qua hæc omnia nata sunt, accesserim, qua securitate offensionis, atq; adeo libertate scripserim, quæ inter nos mansura videbantur, quis casus deinde hæc ipsa, vel potius cupiditas hominum euulga-uerit, quid putas statuet de improbitate certaminis huius: vtrum iudicabit in scribendo modestiorem fuisse te, qui puocaueris me prior, & mox in refellenda responsione mea, neque vim vllam a causa, neq; a meo nomine contumeliam abstinueris: An me, qui obsequens petitioni tuæ, causam tractavi libere, apertaq; fronte, sicut tu postulaueras, & tamen cursum orationis meæ ita temperaui ab iniuria, vt doctrinam, quæ tibi cum alijs communis est, item mores & facta tuorum acriter reprehenderim, pepercerim tibi nominiq; tuo, omninq; in parte contentionis meæ stili aciem a latere, vt ita dicam, corporeq; tuo auerterim: Atq; hæc præfationis tuæ in me sunt vulnera. Quid: quod toto in decursu voluminis tui omnibus in locis ac paginis me amarulentis contumeliosisq; vocibus insectaris, modo temeritatem atq; audaciam mihi, modo vanitatem exprobrans: Potest ne fieri, vt in hac immodica pro cacitate tua repellenda pacato ociosoq; animo cōsistam: remq; ita geram tecum, quasi

quasi non vana atq; impotens sit tua insultatio, sed
apta in me debitaq; dignusq; ego tali cōtumelia:
qui si dignus essem Buccere, tamen parcere debe-
bas nomini meo, rationemq; habere, si non inno-
centiæ meæ, saltem grauitatis ac moderatiōis tuæ,
quæ propria est theologi, quæ cum in te tuiq; or-
dinis viris animaduertitur, mirum est, quantam
approbationem hominum, quantos plausus eti-
am apud inimicos excitet.

Sed tu culpam refers in me, & grauius accusas
acerbitatem meam, qua in te tuosq; inuectus sim.
Si in te dicis Buccere, nego. si in tuos, vide num cau-
sam oblatam egerim potius, quam quenq; homi-
nē appetuerim. Deinde illud considera, quo con-
silio, quoue animo id factum sit, atq; adeo quid o-
mnino propositum fuerit mihi in illā epistola, vo-
luerim ne traducere & insectari te, te inquam, in
quem nonnulla fortasse ab inimico dici poterant:
an potius hoc agere, quod tu a me postulaueras, &
causam, quam ipse offerebas, ita tractare, vt quid
sentirem de singulis rebus, quæ in controuersia es-
sant, quidq; sentiendum putarem, aperte & sine fu-
co explicarem. Mittebas enim ad me libellum Phi-
lippī, qui contra Clerum Coloniensem exierat, in
eoq; quid desiderarem maxime, aut quid repre-
hendendum putarem, orabas sedulo, vt ad te rescri-

A iij berem,

CONTRA FALSAM ADVERSARI

berem, cum nemine cōmunicaturum esse te, quicquid scripisssem, fidē amici præstaturum esse. Sed in eadem epistola primū & a capite ipso admones me officij modesti ac pij hominis, qui de religione & causa euāgelica iudicare vellet. Deinde causam reddebas admonitionis tuæ, q̄d ad te quędam de sermonibus meis delata essent, minime cōsentanea ijs, quæ aliquñ Argentinæ inter nos contulissimus. Quæ quidem oratio om̄is etsi nihil acerbum habebat, tamen eiusmodi erat, vt notaret arrogantiam temeritatemque meam in assertionibus quibusdam quasi contra doctrinam veritatis, tum vero inconstantiam mihi ac leuitatē aperte exprobrabat, quasi nunc aliud Confluentiæ, q̄ olim apud te Argentinæ sensisssem. Hæc cū pungerēt animum meū, vt qui nullius fraudis mihi cōsciū erā, cūq̄ tu flagitares a me r̄nsonem liberam, & quæ priuatim inter nos mansura esset, putauī aliquid rescribendum esse, diluendaq̄ ea, quæ nō odiose minusquam falso in me conferebant. Itaq̄ sumpto calamo quāuis vrgerent aliæ occupationes, tñ rē paucis pro tēpore ac familiariter tecum agere institui. Hic testor deū immortalē, nullius certaminis me cupidū fuisse, nullam ne cogitationē quidem habuisse epistolæ p̄lixioris. Sed nescio quomodo crescente materia, p̄currit oratio, & ante pene in cōtentionem

CRIMINATIONEM.

tionem abiit, quam ipse sensi. Illud certe vigilanter, quod res ipsa testatur, a me custoditum est, ne vlla in parte tecum potius quam cum causa certamen suscepisse, neue vllum genus contumeliam in personam tuam strinxisse viderer. Non deerant in omnem partem que dici poterant, sed ego peperci tibi, & rem mihi cum causa, non cum homine vlllo esse putavi. Quod si quaedam in te tuosque duriora, quam decuisse putas, emissa sunt, aut si parum comis blandaque mea fuit oratio, non mihi, sed causae imputare debes, quae cum maximas iniurias, ut dixi, grauissimasque dissensiones non vni tantum ciuitatis, sed totius Germaniae contineret, cumque pertineat ad curam omnium, ad nostrum vniuscuiusque salutis periculum atque discrimen: tu quoniam tam leni sedatoque ingenio esse putas, ut scribere aut etiam cogitare quicquam de ea sine motu animi, aut sine maxima etiam perturbatione possit.

Sed offendit te, ut audio, aeditio epistolae, in qua omnes etiam sectatores tui, & in his amici mei, offensi sunt, quod res in lucem exierit. Itaque tu hoc ipsum inuidiose insectaris in praefatione tua, cumque Georgio a Petra Decano Confluentino, quae honoris causa noio, culpa iam imputes, tamen me quoque a crimine alienum esse non vis, quae ais misisse ad te impressum libellum nullis additis literis, ex qua satis appareat editionem illam a me improbatam non fuisse. Quid? an non satis ipse purgas me

Aeditio
epistolae
Latomi
anae.

CONTRA FALSAM ADVERSARIJ

me his verbis, quanuis omnibus ad inuidiam com-
paratis: Decanus ad Lynzium occurrit tibi, man-
data mea exposuit, literas ostendit. At quid scri-
ptum erat in literis? nempe vt ita meo nomine te-
cum ageret, ne ego viderer editionis esse cupidus.
Hic certe vides, quæ sententia mea fuerit. Quid
igitur necesse erat vrgeri Decanum, vt quid fieri
vellem, diserte diceret? an non satis loqueban-
tur pro me literæ? quæ triduo ante eadem de re ex
Comitatu Dietz ad illum scripseram. Num alium
etiam & certiorē testem requirebas? Quid postea
factum est? Decanus ille tantillæ moræ impatiens
curauit excudi Latomi scriptum Coloniae. Quid
ita? potest ne etiam defendi Decanus? vt nihil im-
probe hac in re, nihil sine causa fecisse videatur?
Ego cum multis annis singularem cum homine a-
micitiã habeam, vtarq; eo familiariter, occupa-
tus alijs negocijs dederam ei describendam episto-
lam, priusquam ad te mitteretur, vt penes me ex-
emplum extaret. Ille vt studiosus earum rerũ, quæ
ad causam religionis pertinent, duobus scriptori-
bus collocatis, sicut postea mihi confessus est, ex-
empla duo confecit, quorum alterum reddidit mi-
hi, alterum sibi retinuit. Sed cum huius quoque co-
piam amico cuidam, inscio atque imprudente me,
fecisset, ita vt legeret ille tantum modo atque red-
deret,

deret, clam ille, quasi rem dignam nactus, in qua fal-
 leret, non descripsit modo, sed etiam cum alijs qui-
 busdam communicauit. Quid multa? paucis die-
 bus, cum ipse Decanus forte Coloniam venisset,
 comperit illic in manibus hoim versari epistolā,
 & legi a multis atq; expeti. Hoc cū indicasset mihi
 domum reuersus, commotus eram, sed quid face-
 rem? occiderem hominem? qui suam fatebatur im-
 prudentiam, aliorum cupiditatem accusabat. Sed
 tu culpam illi imputas, quem ais Colonia excudi
 curauisse. Hoc si factum est Buccere, nescio, certe
 iniussu meo factum est, sicut fatebitur ipse, idemq;
 epistola mea ad illum satis ostendit. Sed finge ita
 esse, nam ego quoque idem suspicatus sum. Res
 iam erat in manibus hominum, & vt sit hoc tem-
 pore, a multis expetebatur. Quis igitur dubitat,
 quin nihilo minus ventura fuerit in publicum? &
 fortasse non incorrupte ventura, libello iam toti-
 es transcripto, etiam si Decanus cessauisset, præ-
 fertim in ea vrbe, in qua plures sunt officinæ libra-
 riæ, a quibus quæ noua ac vendibilia sentiuntur,
 exquiruntur sedulo, atq; etiam precio comparan-
 tur. Hic igitur si maturasset Decanus, & anteuerte-
 re corruptam æditionem, quæ ab alijs fieret, quam
 differendo bis in me peccare maluisset, quis non
 excusandū de hoc facto potius, quam accusandum

B pu

CONTRA FALSAM ADVERSARIUM

putaret? presertim cum sciret ex sermone tuo prope Lynziū habito, te ipsum, sicut ipse fateris in prefatione tua, æditurū esse, & apologiæ tuæ, quā bona iam parte cōscriptam te habere dixeras, præfixurū, id quod fecisti etiam, tãetsi nunc æditionē istam tam moleste feras. Nihil peccasset igitur Decanus si ipse ædidisset, neque tu factum illius in malā partem accipere posses. Sed negat se fecisse, & cum fateatur suam imprudentiam in eo, quod crediderit amico, id, quod celandū fortasse fuerit, tñ studiū aliorū & cupiditatē, quæ has turbas suscitauerit, ipse quoque non sine offensione accusat. Sed ego video non improbasse æditionem, cum impressum ad te libellum sine literis miserim. Hoc enim dicitur abs te, cum in cæteris facile tua ipsius confessiōe liberatus sim. Hic igitur hæreo Buccere, nec a me tantum crimen depellere potero. Quid ais queso? ego misi ad te quicquid? Quis meo nomine ad te pertulit? ubi & quando a me accepit? quin ædis hominem, qui hoc ausit dicere apud me? nihil refragabor, culpam agnoscam, si quisquam tam impudens repertus fuerit. Sed neque tu habes quenkquam, qui hoc dicturus sit, neque si quid ab aliquo tibi oblatum est, sicut apud me Spiræ excusasti, hoc ad me pertinuit. Cur enim mitterem impressam epistolam ad te? Ut legeres? At scriptam manu mea & statim

Statim ad te missam, cum Bonne adhuc esses, nō le-
 gerastm̄, sed etiam bona ex parte iam confutaras.
 Ut prouocarē te? At in armis iam eras, sicut Deca-
 nus mihi narrabat. Cur igitur mitterē ad te, qđ te
 habere sciebā? cuius ad te exēplum de manu mea
 miseram? Cur autē sine literis mitterem? Vix tam
 parcus eram scribēdi ad amicos? an digna res non
 videbat, in qua versiculos duos perderē? Satis ap-
 paret falsum esse, qđ hac de re in me scriptū est, tu
 amq; iacere suspitiōnē, qua arguis, qđ miserim ad
 te aliqđ, idcirco videri me nō improbasse ædicio-
 nē, cū necq; a me quicq; ad te missum sit, necq; si mis-
 sum esset, tñ hoc efficiatur, qđ tu vis, nēpe vt cuius
 ne videri quidē cupidus apud te volueram, (vt te-
 stant literæ meæ ad Decanum datę) eius postea ap-
 probator nō sine inuidiā existerē. Non est igit v-
 ra hæc tua Buccere suspiciō, quæ si vera esset, tñ
 alijs, quantū haberet odi, iudicādum relinquerem:
 nunc autē cum vera nō sit, cur eā posuisti in præfa-
 tione tua? An vt non deesset criminādi materia?
 Certe ignosco tibi, si errore inductus es, aut dece-
 ptus ab aliq; qui tibi scriptū meum excusum quasi
 meo noīe obtulit: sin de industria hac in re locū in-
 uidiæ quæsiuisti, vide num deceat grauitatē tuā, ita
 instituisse disputatiōnē contra me, vt in ipso vesti-
 bulo malles in odium vocare aduersarium, qui ali
 B ij quid

CONTRA FALSAM ADVERSARII

quid sentire ausus esset contra te, quam præparare ad incorruptam causæ cognitionem animos eorum, qui scripta tua lecturi essent.

Crimen
calumnie
in Laro.

Respondi criminibus inuidiæ, quam in me con-
citare conatus es in præfatione tua. Vnum adhuc
restat calumniæ crimē, quod nullo modo præter-
ire possum. Vt enim cuncta maledicta negligam,
quæ in me in toto volumine tuo coniecta sunt, hoc
vnum certe tanti apud me est, vt sine suspitione pa-
rū liberalis animi dissimulari nō posse existimera.
Etenim cum in epistola mea tractassem locum de
cœlibatu sacerdotum, sicut tu postulaueras, & in fi-
ne huc delatus essem, vt reprehenderem petulantia-
am eorum, qui cum tota vita cœlibes atq; inculpa-
ti vixissent, nunc vt se primum dedissent euange-
lio, vxores ducerent, seq; implicarēt matrimonio,
quasi impurus esset cœlibatus: idq; fieri non tam
libidine, quam, vt multi putarēt, odio quodam ve-
teris ecclesiæ, ne si perseuerarent in priori vitæ ge-
nere, probare Papismum, nec regno Antichristi
renunciare viderentur. Hoc inquam cum iure re-
prehenderem, motus rei indignitate, quæ mihi ple-
na odij atq; peruersæ rationis esse videbatur, ardo-
re quodam incitatus huc erupi, vt libera erectaq;
voce etiam cætera causæ vulnera prosequerer.
Hunc locum iusta contentione a me tractatum, si-
cut

ent res ipsa postulabat, tu excerpisti de epistola
 mea, inq; proceum tuum contulisti, quoq; plus
 in me concitares inuidiæ, etiam ad verbum per-
 scripsisti. Oro te Buccere, an satis non erat exagitat
 se hoc vlcus semel, siquidem omitti non potuit?
 eoc; in loco, quem proprie criminibus deputaue-
 ras? An non potuisti alia vti præmunitione con-
 tra inuidiam intemperantiæ in me tuæ, quam vt
 odio mei firmares tibi aditum ad veri inquisitio-
 nem? meq; ante causæ ingressum eiusmodi graua
 res præiudicio, vt improbissimam, quam omnes
 odisse solemus, calumniatoris personam mihi im-
 poneres? Sed quæ tandem sunt crimina, quæ ma-
 nifestissimis mēdacijs atq; intolerabili rabie in te
 tuosq; euomui? quæ conficta in tot millia homi-
 num, in tot eximios pietate, eruditione, dignitate vi-
 ros, quorum ne vllum quidem vnquam a me pro-
 bari poterit? His em̄ verbis in me vteris, ex qui-
 bus apparet te valde commotū fuisse, neq; vllum
 locum in tota epistola mea æque displicuisse tibi
 atq; hunc, quem tanta atrocitate vlcisceris. Quod
 si, ynum aliquod ex his, quæ tu nunquam probari
 posse affirmas, probauiero, mendax erit Buccere
 criminatio tua, quæ quidem in hoc vel impotens,
 vel certe parum circumspecta mihi visa est, quod
 ne vllum quidem probari posse dixisti. Nam si

B iij omnia

CONTRA FALSAM ADVERSARII

omnia dixisses, et multa probarent, satis bona esset
mea confutatio. Nunc aut cum oia non dico proba-
ri, sed certa testataque, proferri posse existimem, & tu nul-
lum dixeris, quantam putas fore confutationis meae
vim, si oia probauero? quantam criminatiois tuae im-
pudetiam, si ne vllum quidem relictum erit? Sed tan-
dem ad crimina. Haec me aperta liberaque voce pro-
tulisse non nego: Fateor multa esse in ecclesia, quae
emendationem desiderant, vosque in hoc laudo, quod
multa fortiter reprehenditis, demonstratis vitia,
doctrinam puram & mores incorruptos a Clero
exigitis. Haec non solum crimen adhuc nullum
habent Buccere, sed etiam laudes vestras continent.
Quae sequuntur, commotiora sunt: Num etiam
eiusque progrediemini, ut eripiat nobis sacra-
menta salutis? turbetis ordinem ecclesiae? disciplinam
veterum supplantetis? vos solos faciatis iudices?
omnem omnium temporum auctoritatem conuel-
latis? Haec prolata huc in modum etsi asperitatem
habent, tamen intoleranda videri non debent istis,
qui alieni non sunt a factis istis, sed sese hoc nomi-
ne iam pridem pene orbi terrarum notos fecerunt.
Quid enim horum negari potest? quod aut non
impressum sit libris vestris, aut re ipsa perfectum?
Sacramenta septem multis seculis & prodidit ec-
clesia catholica, & maxima cum religione in hanc
vsq;

Sacra-
menta

CRIMINATIONEM.

vsq; diem frequentauit. Vos tandem quot reli-
 quistis: aut quem vsu eorum retinetis in vestris
 ecclesijs: quam deniq; & qualem rerum subiecta-
 rum veritatem constituitis: Legantur libri, nō tui
 modo Buccere, sed etiam Lutheri, Zuinglij, Oeco-
 lampadij, præsertim de sacramento Eucharistiæ,
 legatur confessio vestra Augustana de numero,
 & partibus, & dispensatione sacramentorū: nō o-
 pinor negabis, quin longe alia de eisdem sit tua tu-
 orūq; alia hætenus fuerit ecclesiæ vniuersalis sen-
 tentia. Vsum quoq; si spectaueris, oīno fateare ne-
 cesse est, neq; sacramētum cōfirmationis amplius
 locum habere apud vos, neq; ordinationem sacri
 ministerij, neq; infirmorū vnctionem, sublatamq;
 esse de medio non solum horū cōsuetudinem, quæ
 ad hoc vsq; tempus religiosissime obseruata fuit,
 sed nomen etiam & venerationem. Quid de disci-
 mine Cleri ac plebis, de authoritate prælatorū, de
 disciplina totius ecclesiæ dicam: nunquid hic eti-
 am probationem requiris: si hæc turbata, pessun-
 data, sublata non sunt per vos, cur in tot sectas ho-
 die diuisa est ecclesiā: cur non obeditur episcopis:
 cur non antiquitati potius, quam nouis doctrinis:
 maioribus, qui ante sexcentos annos vixerunt,
 quam tibi, quam Lutheri creditur: Potest ne his
 moribus stare ordo: valere disciplina: manere
 autho-

immis-
nuta.

Pessun-
data au-
thoritas
ecclesiæ.

autho-

CONTRA FALSAM ADVERSARI

authoritas ecclesie? Iudicium vero de his rebus
omnibus cui obsecro detulistis iam totis viginti
annis, cui ordini permisistis? Urgeo fortasse nimi-
um, & iterum acerbus tibi videor. Sed quid faci-
am? possum ne aliter, quae vera sunt, quae notatae
stataque omnibus, ponere in defensione mea? itaque
agere tecum hanc causam, ut cum mihi referre li-
ceat vices criminationi tuae, tamen non utar iure
meo, sed tantummodo iniuriam a me calumniarum
depellam? lam vero de presenti statu & infelicitate
Germanie, de oppressa religione veteri, de licen-
tia populi, de pravis corruptisque moribus huius
aetatis, quam minime obscurum est, his praesertim,
qui viuunt in Germania. Utinam in his vanus sim
Buccere, aequo animo feram mendacij exprobrati-
onem. Sed heu temporum conditionem. nimis ve-
ra tenentur haec omnia, quae iam pridem & vidi-
mus ipsi, & videmus hodie, nimiumque malorum
experta est haec aetas nostra. Etenim ex quo tem-
pore moueri coepit religio, nulla tranquillitas, nul-
la animorum coniunctio fuit in nomine Germani-
co. Primum enim Lutherani, deinde Sacramenta-
rij, mox Anabaptistae, ut ceteros omittam, statum
publicum perturbauerunt. Hinc motus in ciuita-
tibus graues, vexationes templorum atque imagi-
num, contemptus ordinis ecclesiastici, vis & ere-
ptio

Calami-
tas Ger-
maniae.

Sec. 2.

CRIMINATIONEM,

ptiones bonorum. In quibus tamē cessatum non
 fuit, sed ordinem politicum inuasit rustica sedi-
 tio. Arma omnibus agris cōtra magistratus, con-
 tra nobilitatem sublata sunt. Septimus enim & de-
 cimus annus nūc agitur, cum ad tumultum illum <sup>Tumul-
tus rusti-
corum,</sup>
 primum trepidauit Germania, mox tanta clades
 infecuta est, vt desideratis cultoribus, agri multis
 in locis deserti iacuerint. Quid memorem tumul-
 tus ac ppe ciuiles pugnas in Heluetijs? quid A-
 nabaptistarum insaniam? qui occupata vrbe mu-
 nitissima, audax & fanaticum genus hominum re-
 gnum etiam sibi constituere conati sunt. Quātum <sup>Anabas
ptista.</sup>
 putas hic probri datū esse nomini Germanico?
 quantum in delēda peste illa exhaustum laboris?
 sanguinis effusum? Non referam hic factiōes cre-
 bras eorundem hominum, quæ multis in locis pe-
 ne sero patefactæ, periculose compressæ sunt: non
 improbos spiritus, nec flagitiosam libidinem, que
 iam pridem contagione quadam eousq; peruasit,
 vt edictis nouis legibusq; seuerissimis coercenda
 fuerit. His igitur malis tantis cum infecta iam pri-
 dem implicataq; sit Germania, cum æstuet occul-
 tis factionibus, simulatibus principū intestiniscq;
 discordijs diuulsa sit, cum ad nouos subinde mo-
 tus, ad noua bella trepidet, cum, id quod grauissi-
 mum est, hoc tempore vrgētem in limine ac pro-

C pe

CONTRA FALSAM ADVERSARII

pe in conspectu ipso grassantē Turcam, nostrisq;
 ex malis tempora sua captantem extimescat, tu mi
 hi irasceris, quod dolui hāc vicem in epistola mea
 liberius: quod de iniuria horum temporū, de secu
 li huius infelicitate grauius cōquestus sum: Nec
 tñ hec mala aut tibi Buccere, aut tuis imputo, neq;
 accuso hic quenq;, nisi ad quem cōsilia ista factaq;
 pertinent. Amentium em̄ & sceleratorū, non hoīm
 quēdam sunt propria. Illud tñ cōfitendum est, ori
 ginem certe vel occasionem horum malorum ab
 ijs extitisse, qui nouas doctrinas, nouamq; opinan
 di licentiam inuenerunt in Germaniam. Quid e
 nim horum ante quatuor & viginti annos audī
 tum est? Mota semel quæstione religionis, maio
 rumq; autoritate posthabita, necesse fuit quenq;
 sequi suam sententiā, quodque putabat doctissi
 mus quisq;, non quod verum erat, coegit res ipsa
 in maximis & grauissimis quæstionibus appre
 hendere. Sed pergo ad reliqua. Illud maximum &
 inexpliabile peccatum mihi obijcitur, in quo non
 mentitus sum quidem, sicut tu ipse apud me Spi
 ræ confessus es, sed quod ausus sum tamen scribe
 re de tuis, qđ ecclesias diripuerint, exciderint mo
 nasteria, expulerint monachos, & gines polluerint,
 atq; etiam nunc iudicia tollere conentē, ne quid sit,
 quod pro talibus factis sibi metuēdum esse putēt.

Tēplo
 rum ex
 cidia.

Q

CRIMINATIONE M.

O calumniæ meę temeritatē & impudentiã Buccere, qui talia confingere ausus sim. Quis vnq̃ pbare ista poterit? Egdem scripsisse me fateor, neq̃ inficiari possum, fretus ea, quæ me fefellit, æquitate atq̃ etiã humanitate tua. Non em̃ putabam futurę esse, vt hæc aliqñ in lucē peruenirent, multo minus existimabam te hoiem theologũ, veritatisq̃ adsertorẽ, tã iniquo animo laturę esse ea, quę verissima essent, quæ paterẽt oibus, quę edictis etiã nouis in Impio publicaq̃ seueritate notata dãnataq̃ essent. Sed tñ quæro abs te, fatearis ne vera esse hæc, & designata a quibusdã ex vestris; an adhuc probationem a me & facti fidem req̃ras? Ego non video, quid argumenti re ipsa certius proferri possit. nec in iure probant̃ ea, quæ aut notoria sunt, aut cõfessa partibus, aut semel iudicata. Eteĩ hæc facta esse viderũt multi, & conquerunt̃ ijs, q̃ iniurias pertulerunt. Vestri aut̃ minime negãt, sed defendũt libellis suis ea, q̃ negari nõ possunt. putantq̃ ius esse spoliãdi papisticos, verisq̃ dñis, hoc est, euãgelicis, ecclesiastica bona recuperãdi. Quid porro iudicatũ sit de quibusdam causis, quæ in iudiciũ deductæ sunt, notũ est ijs, q̃ bannum impiale adhuc metuunt. Ex q̃ factum est, vt alij postea tam obstinate recusarint iudices, vt iudiciũ prope ipsum sustulerint. Sed hæc ita esse fateris opinor, & in rebus manifestis non pu-

C ij tas

CONTRA FALSAM ADVERSARI

tas pernegandum esse. Illud te commouet, quod cum vos, vos inquā (nam hoc verbo vsus sum) fecisse hæc scripserim, videatur oratio mea in te multosq; alios bonos viros dirigi, qui cum alieni sint ab his facinoribus, indignum sit eos eadem accusatione comprehendi. Itaq; obiecisti mihi in colloquio nostro hanc quoq; temeritatem, quod virgines sacras pollutas fuisse scripsissem, in quo oportuerit me consideratius agere, nec tot homines honestos, quorum multi in partibus vestris sint, vno nomine vocare in crimen. Ego vero Buccere non omnes voco in crimen, sed eos duntaxat, qui ista commiserunt. Neque enim ignoro disparem esse vestratium hominum voluntatem. Multos scio honestos cordatosq; viros offensos moribus ecclesiasticorum, quos concionatores vestri assidue populo inculcant, nihil aliud in partibus vestris secutos esse quam reformationem ecclesiæ, puriorisque doctrinæ opinionem. Hi sine dubio non solum non probant ea, quæ ego reprehendo, sed mecum detestantur rapinas templorumq; excidia, oderunt vim atq; libidinem, sacrilegium profanationemq; eorum, quæ deo dicata sunt, abominantur, qui cum manus ab alieno, cupiditatem a scelere atq; flagitio facile abstinuerint, non possunt comprehendi oratione mea, quæ illos minime:

Proph
natiões
sacrarū
virgis
num.

CRIMINATIONEM.

me attingit, sed facile innocētia atq; integritate sua omnem vim seueritatemq; reprehensionis meae effugiunt. Vos hæc fecisse scripsi, fateor, quo genere loquendi tu quoq; in me vteris. Sed num, omnes, addidi; num in te cadere ista, etiã si ego ita sensissem, potuerunt; qui etiam si voluisses, ne potuisses quidem delere monasteria, bona eripere, aliaq; id genus efficere, quæ non vnius neq; priuati homuncionis, sed maioris facultatis sunt propria. Quod si de virginibus quod scripsi, ad te pertinere putas, vide ne prius ipse condemnes te, quam ego de probro vlllo cogitauerim. Honestè enim te & continenter vixisse existimo, neq; in hoc credo inimicis tuis, neq; tale quicquam mihi persuadere possum. Cum enim intueor personam tuam, & cum hanc doctrinam, hos labores, hanc tantam & tam incredibilem industriam tuam in defendendis prouehendisq; ecclesijs vestris considero, non possum credere, ac ne suspicari quidem, te alium fuisse circa huius causæ principia, quã multis iam annis te tuis cõprobasti. Domum tuã vidi Argentinæ, perhonestà erat, vt bonum & frugalem patrem familias laudare posses. Vxor modesta ac sedula, liberi quales optaret, qui bonos & bene moratos habere cuperet. Neq; hic matrimonia tua, si leges ecclesiasticæ sinerent, reprehenderem, quæ

C iij non.

CONTRA FAL, ADVERSAR. CRIMINAT.
non ad libidinem tibi, præsertim hoc ætatis viro,
sed ad necessitatem, non ad voluptatem, sed ad ho-
nestam vitæ consuetudinem comparata esse & fu-
isse satis credo. Etenim hospitalitatem tuam expe-
riuntur multi, visunt ad te noti, amici, exteri. Re-
parata tibi curaq; familiari opus est. Quod si vxo-
re careas, quis non videt hæc sustentari non posse
abs te, cum studijs assiduis, tum alijs negocijs mul-
tis occupato? Sed redeo ad verba epistolæ meæ,
quæ tu inique nimis & inuidiose interpretaris.
Cum enim diserte id, quod res erat, nec negari po-
test, a me scriptum sit, te tamen offendit pungitq;
vocula vnica orationis meæ: cumq; nulla ex parte
eos, qui alieni sunt ab his factis, possit querela mea
attingere, tu tamē velut ictus a me ac violatus exi-
stisti animo, omnemq; iram atque acerbicatem tu-
am in me intemperantius effudisti. Mendacij im-
pudentis arguisti me, rabiem, acerbicatem, intole-
rātiā, eodem congelessisti, vt verborum atrocita-
te augeres inuidiam. Quod si sacrilegum te, si par-
ricidam appellassem, non potuisses impotentius
in me excandescere. Sed satis de criminibus. Res-
pondi enim fere maledictis tuis, quæ tu indignissi-
me in me contulisti. Sed cum alia quoq; multa, &
quidem toto libro tuo inspersa sint, hæc tamen ve-
luti insignia ardere voluisti in præfatione tua, vt
ante

DE DISPENSATIONE EVCHARISTIAE.
ante causæ ingressum, atq; adeo in principio ipso
occupares lectorem, odiumq; in me anterei cogni-
tionem accenderes.

DE DISPEN- SATIONE EVCHARI- stiae.

HIS depulsis igitur & tanquam
nebulis discussis, integre tecum
atq; aperte venio ad causam, in
qua illud primū abs te peto, ne
me putes in hac defensione mea
vitia vlla clericorum, aut prauas
impiasue consuetudines, si quæ circa religionē ino-
leuerunt, velle defendere. Etenim multa sunt, fate-
or, quæ deformant statum ecclesiasticum, dignita-
temq; eius obscurant, multa quæ male irrepsērūt
in ecclesiam, emendationemq; desiderant, quæ es-
go nunquam dissimulaui, agnoui semper, atque eti-
am cum inuidia mea reprehēdi. Testis est illa ipsa
epistola mea, quæ tibi tantopere displicet. In qua
cum cætera omnia tanquam impia atq; sacrilegā
insec̄teris, hunc locum tamen, qui me iure conera
offensionem tuam tueri debebat, parum apud te
pon-

DE DISPENSATIONE

ponderis habuisse video. Testes multi, qui iam inde a viginti annis mecum, partim in Germania, partim in Gallia, alijsq; in locis vixerunt, qui quid senserim re & animo de omni parte quaestionis huius, testari poterunt. Num igitur huc etiam progrediar, ut quae recta piacq; mihi, quae salubriter inuecta, in ecclesiam, quae maiorum auctoritate bene consulta esse videntur, ea ut vituperem? Non possum Buccere, neq; ita natus sum, neque institutus. In caeteris facile obsequar amicis, colam necessitudines, quantumq; fas est, optimo cuiq; morem geram. Hic minime patiar me impediri civilibus rationibus, nec committam, ut in hac re tanta plus apud me humanitatis nomen, quam causa religionis veritasq; ipsa valuisse videat. Errare possum, fateor, neq; in hac contentione mihi quicquam contra aliorum prudentiam arrogo. Verum illud abs te peto, ne me condemnes prius, quam tuam quoque causam iudicari permiseris. Ego doceri cupio, non a magistro tantum, sed etiam ab aduersario. Tu ne magistrum quidem ferre posse videris, tamen si dissimulas, & optimo cuiq; offers causae cognitionem, quam apud te tamen certam praedudicatumq; esse, cum ex caeteris scriptis tuis, tum vero maxime ex hoc ultimo libro satis intelligi potest. Sed ad causam.

Tribus

EVCHARISTIAE.

Tribus de rebus omnis mihi tecum controuersia est, de dispensatione eucharistiæ, de inuocatione diuorum, & de cœlibatu sacerdotum. His quarta in epistola mea accessit, nempe de authoritate ecclesiæ, quæ ita ad hanc disputationem necessaria est, vt sine ea nihil possis certi ac firmi statuere. Multa tu de his omnibus in libro tuo, nec sollicitè minus quam verbose contra me, ita vt cum singulis propemodum articulis congregari, nihilq; intactum reliquisse videaris. Ego tã ociosus non sum, nec tã sollicitus victoriæ, vt multa, quæ abs te pertractata sunt, quæq; etiam dicta in me intemperantius, negligere æquo animo non possim. Itaque illud propositum est mihi, respondere tantum ad capita ipsa, quæ in priori responsione a me disputata sunt, causamq; ita agere, vt & confutare tua, & meâ confirmare voluisse videar. In quo sane illud abs te peto, ne me putes inflatum opinione doctrinæ conari quicquam aduersum te, sed causam per te oblatam agere velle. Etenim exagitasti hanc confessionem positam in epistola mea arbitrato tuo, quodq; ego ad gratiam valere voluerã, tu ad inuidiam traduxisti. Scripseram enim me sacris literis deditum non esse, eaq; confessione, & assiduitatē huius studij, & arrogantia suspensionem a me removebam. Tu contra reposuisti mihi, indignam esse

Propositio totius disputationis.

Buce. pag. 35.

D docto

DE DISPENSATIONE

docto viro sacrarum literarum ignorantem. Quasi de his ego aut iactauerim me aliquando, aut eas contempserim, aut nunc etiam contemnam: vosque soli ijs sitis, qui putent sacrarum literarum cognitionem cum caeteris etiam studijs coniungendam esse. Fateor me his literis ex professo deditum non fuisse. Num idcirco negligere eas, ac nullam earum curam habere existimandus sum? Lege quae sequuntur eodem in loco, quem tu deprauas, & videbis reprehensionis tuae inciuilitatem. Quid enim communes loci? quid subcisiuae horae significant? nisi quod vitare arrogantiam, & de studijs meis, vt par erat, modice loqui volebam. Sed venio ad rem.

Latomi
fudia
subcisi-
ua.

De eu-
charis-
tia.

Communione sacram sub vtraque specie receptam defendi, fateor, non ex meo sensu, sed ex auctoritate ecclesiae, quam minime contemnendam esse putavi. Idem hodie sentio, nec video, cur mihi ab ea sententia recedendum sit, donec tu Buccere docueris, aut errasse ecclesiam, aut in statuendo sapientiores esse te, quam illa, quancumque tam multi in eadem doctissimi sanctissimi homines tanto tempore fuerint. Nec hoc contumeliae loco accipias velim, quod sapientiam tuam nomino. Scio enim te multis probabilibus argumentis in contrarium nitri, scripturas facile & copiose allegare, in quibus necque

EVCHARISTIAE.

neq; acumē ingenij tibi, neq; docti & exercitati ho-
 minis facultas deest. Sed nū idcirco patiar me vin-
 ci tuis argumētis: plusq; vni tibi atq; ingenio tuo,
 quam tot milibus hominum, tot doctis præstanti-
 busq; viris, tam longinquæ temporum authorita-
 ti, atq; adeo totius catholicæ ecclesie consensui, cre-
 dam. Mira sedulitate vteris in refellenda disputati-
 one mea. in qua tamen diligentia maiore, an inci-
 uilitate rem geras, incertum est. Nam & colligis
 in numerum argumenta singula, quæ obiter
 etiam a me in orationem sparsa sunt, & alia indi-
 gna vocas eruditione mea, alia falsa, alia protri-
 ta ac nugatoria, alia etiam impia atque blasphe-
 ma. quæ quidem facis tu arbitrio atque libidine
 tua. Sed de mea tamē disputatione ita respondeo
 tibi, nullius instinctu, aut gratia huc me addu-
 ctum esse, sed re & causa: cumq; argumentis vten-
 dum esse viderem, ea posuisse me, quæ occur-

Quo argu-
 mēto
 rū gene-
 re Lato-
 mus in
 epistola
 sua vti
 volue-
 rit.

D ij ad

DE DISPENSATIONE

ad confirmandam ecclesiastici ordinis prærogati-
uam & dignitatē in ecclesia, eoq; in loco multa de
Basiliensi concilio, multa de episcoporum autori-
tate verba feci. Quod si his tanquam leuibus pro-
prietisq; argutijs (ita enim appellas) causam me sus-
stinere voluisse putas, valde erras, nec tantum ipse
tua apud me existimationi, quātum mihi æquum
uisum est, tribuis. Neq; enim eousque contempsi
te, vt commentis friuolis, vt tibi videtur, vinci te
posse putarem, sed auctoritatem hierarchici ordi-
nis, decretum concilij, multorum illustrium do-
ctissimorumq; virorum sententiās opposui. Que
tamen si contemnenda putas, si plus vni tibi cum
paucis in Germania, quam his omnibus creden-
dum esse existimas, fiat sane, modo ne irascaris mi-
hi, qui non sum in eadem sententia, qui nō plus pau-
corum opinioni, quam pluribus, non plus priua-
tis, quam totius ecclesiæ auctoritati credendum
esse censeo. Nihil igitur indignum eruditiōe mea,
nihil falsum atq; impium, sed ne nouum quidem
atq; inusitatum in disputationem attuli. Trecenti
anni sunt & amplius, sicut tu ipse fateris, cum hæc
in scholis tractauerūt theologi, ne Alfonso ista
& Eccium primos inuenisse putes. Quæ cum tan-
to tempore ab illis, qui magistri habiti sunt, proba-
ta, inq; hoc ipso genere quæstionis proposita, dis-
puta-

E VCHARISTIAE.

putataque sint, tu me in hoc irridendum exagitan-
 dumque putasti, quod fecerunt caeteri: quod doctis-
 simi in hac causa ac prudentissimi quique & fecerunt
 ante me tanto tempore, & nisi fecissent, tantam a-
 pud omnes approbationem, tantamque authorita-
 tem, quantam tribuit eis iniquitas, minime conse-
 cuti fuissent. Quo magis odio digna est haec etiam
 tua iniquitas, quod illud inuidie loco non solum in
 libro tuo, sed etiam in praefatione ipsa posuisti, me
 nihil asserre nouum in disputatione ista, sed ex scri-
 ptis Eccij, Pighij, Alfonsi argumenta transulisse,
 eaque commedasse orationis gratia, quo probabi-
 liora videantur. Quasi vero ego, quem tui negant
 esse theologum, neque ego me esse praedico, aut no-
 ua inuenire in hac quaestione debuerim, aut meis
 inuentis vllis quam veterum melius vti potue-
 rim. Non pudet me antiquitatis in hac causa, nec
 contemnendam esse iudico. Eccij & Pighij scripta
 vidi quidem aliqua, sed neque legi vnquam ad il-
 lud vsque tempus, neque in bibliotheca mea habui.
 Alfonsi libellum nuper impressum Coloniae do-
 narat mihi amicus quidam, cumque eodem tempo-
 re Confluentiam venisset Sturmius, mecumque vna
 pro coniunctione nostra esset in bibliotheca mea,
 inspiciendum porrexi, non tam propter argumē-
 tum, cuius vtrique, vt arbitror, par cura erat, quam

D iij quod

DE DISPENSATIONE

quod singularem modestiam in scribendo mihi vir ille cum orationis nitore coniunxisse videbatur. Hinc tu meū Alfonso, & quasi magistrum appellas, cuius me tamen nihil pudet, vt docti disertiq; hominis, atq; etiam si nescis, inter catholicos episcopi. nisi quod odiosa est omnis, quæ ab iniquo animo proficiscitur, etiam honorifica appellatio. Sed redeo ad institutum.

Eucharistiæ dispensationem, quam maior pars ecclesiæ tot annis approbavit, & hodie approbat, ego improbare non debeo, neque ab illius auctoritate & consuetudine recedere. Etenim sicut illam, qua vtuntur sacrificantes in ecclesia, veram, inque vltima cœna verbis dominicis expressam institutamque esse video, ita hanc, quæ fit extra sacrificium, expresse vetitam esse non inuenio. Illud interim video, te illam probare solam, hanc rejicere, ecclesiam vtranque probare, sed illam sacerdotibus tantum, hanc laicis tribuere. Oro te Bucacere, vt hic paulisper exuas personam aduersarij, teque ipsum arbitrum mihi in hac causa, vel quod benignius est, consultorem præbeas. Volo enim discere atque etiam consilium abs te petere. Homo laicus sum, ingenio vulgari, non possum expedire me de his quæstionibus. Sed video statim, ad scripturam vocas me. Scio, plana verbis &

EVCHARISTIAE.

& expressa est, de pane enim & de calice diferte loquitur. Quid ergo? utar calice? an me iussu cuiusquam impediri patiar? Ais tu, negat Eccius. Tu errare posse ecclesiam: nequaquam Eccius. tu verbo inharendum euangelico: Eccius intellectum eius ab ecclesia petendum esse. hanc ille in consensione fidelium: tu in piorum duntaxat, ille in ordine hierarchico: tu in doctrina recta. ille sedē eius Romae: tu nusquam nisi in animis piorum collocas. Quo igitur vertam me in tanta dissensione? Audio sane, quid velis, & scripturam video: sed vter eandem rectius intelligat, vter melius vtatur, non video. Nec litera quidem ipsa non videtur sensum certum ostendere, sed moderandae exponendaeque eiusdem autoritas, non penes te vnum vel Eccium, sed penes vniuersam ecclesiam, vt fuit semper, ita hodie quoque opinor constituta est. Quid igitur prodest mihi, quod tu ad scripturam vocas me? cum alius et quidem tota ecclesia me reuocet, non a scriptura quidem ipsa, sed a verbis eius ad sententiam, iubeatque me non tam corticem orationis, quam sensum veritatemque inspicere. Sed scio, aptum hic sensum esse ais. Fieri enim expressam & panis & calicis mentionem. Deinde non solis sacerdotibus, sed omnibus, vt bibant, a domino praecipitur. Hoc tu quidem ais Buccere, sed contra alij, qui solos apostolos, ac proinde sacerdotes

Scriptura
cōtro
uerfa.

Interpre
tatio
scripture
ab eccle
sia petē
da.

DE DISPENSATIONE

doctores huic interfuisse mysterio, hisque solis præceptum fuisse affirmant. Nec tamen exclusos fuisse ab eucharistia cæteros, sicut tu cauillandi finem nullum facias, sed exemplum datum apostolis ministrandi omnibus, ut a sacerdote quisque accipiat: nec referre, utrum sub vna, an duabus speciebus accipiat, modo totum & corporis & sanguinis dominici percipiatur sacramentum. Nam quæ in epistola ad Corinthios scripta sint, pertinere ad ecclesiæ illius & temporum consuetudinem, quam nec ipsi damnent, modo restituatur autoritate vniuersæ ecclesiæ, quæ illam mutauerit, ne scindatur vnitas ecclesiastica, id quod omni ratione cauendum sit, neue varietas in usu sacramentorum admittatur.

Sed hæc friuola tibi atque inepta videntur, scio, irrita etiam abs te in libro tuo, quanuis a me inuenta non essent. Quare nec ego his te locis magno opere urgere volo. Quorsum igitur pertinet, inquis, tua oratio? Ut ostendam tibi non esse certa ea, in quibus tu collocas firmamentum assertionis tuæ, hoc est, scripturam, ad quam tu me vocas, non ita planam confessamque esse, ut mihi nodum hunc, in quo hæreo, sine cunctatione dissoluere possit. Quod cum ita sit, quid faciam? ecquid credam tibi incerta ambiguis, obscura controuersis probantur.

EVCHARISTIAE.

banti; nam vt tibi plus authoritatis, quam omnibus aduersarijs tuis tribuam, neque æquum est, neque tu ipse, vt opinor, tam impudens es, vt a me postulare velis.

Sed mitto ista. Sint sane libera, quæ allegantur abs te, nec vlla cōtradictione ambigua, rem ipsam consideremus. Quæro ex te, vbi tandem constituas summam disputationis tuæ? & in quo maxime consistendum esse putes? Non quod sperem a me quicquam prolatum iri, quo te vincam, sed vt appareat, quid ab alijs quoq; dici possit. Quo factum mea quæ sit sententia ac fuerit semper, proferram, nec tecum deinceps, si licuerit, vllū verbum de hac quæstione commutabo. Tu nefas esse putas mutare quicquam de verbo euangelico, & vel apicem vnum de institutis Christi detrahere. In quo sane dicis aliquid, & me quoq; mouet oratio tua. Nam & ipse Buccere tangor eadem, qua tu, diuini verbi religione, quæ ita tenet animum meum, vt ex quo tempore in hoc certamen veni, nullam fere occasionem prætermiserim cogitandi hac de re, tuamq; sententiam, quæ mihi aliquid probabilitatis habere visa est, sursum deorsumq; versandi. Etenim scio scriptum esse, Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, neque auferetis ex eo. Et, Quod præcipio tibi, hoc tantum facito domi-

E no,

Lato
mus pro
fert coia
argumē
ta, prius
quā ad
suā sen
tentiam
perueni
at.

DE DISPENSATIONE

no, nec addes quicquam nec minues. Et rursum alio in loco, Non declinabitis, neque ad dexteram, neque ad sinistram, sed ambulabitis in via, quam dominus deus vester præcepit vobis. Quæ verba toties repetita in eodem volumine satis monent, nihil de diuinis præceptis detrahendum, nihil addendum esse, nihil aliter, quam præscriptum est, faciendum. Quæ ego sane vera esse confiteor, & cum in cæteris institutis euangelicis, tum vero maxime in sacramentis, quæ salutis nostræ quasi instrumenta quædam sunt, religiosissime custodienda. Sed cum attendo, quæ ex aduerso dicuntur, & rem ipsam considero, video institutionem sacramentorum duabus rebus contineri, quas tradunt theologo, quasque tu ipse Buccere non ignoras. Vna est, quæ in externo ritu specieque visibili posita est, quæ quæ vere sacra mysticæque sunt, repræsentantur externo actu aliquo, visque eorum inuisibiliter exhibetur, qualia sunt aqua & verba, quæ pronunciantur in baptisate: item panis, vinum, & consecrationis verba in sacramento eucharistiæ. Altera est id ipsum, quod repræsentatur specie illa, hoc est, res subiecta, & vis propria sacramenti, quæ sub visibili specie continetur, quale est mysterium regenerationis in baptisate, corpus & sanguis domini in eucharistia. In hoc duplici

In Deuterono.

Duplex res in sacramento.

ci

EVCHARISTIAE.

ei rerum genere, quorum alterum terrenum & ca-
 ducum, altere diuinum sempiternumque est, vtrum
 eandem vim rationemque esse putabimus ad perci-
 piendum diuini beneficii fructum? an hec quidem
 per se incommutabilis, necessaria semp, nec vlla par-
 te minuenda est? illa vero, quae detrimentum pati
 mutationemque accipere potest, ita a domino insti-
 tuta est, vt cum negligentia quidem nulla praeter-
 mitti, aut temeritate violari debeat, tamen si id tem-
 pus vel causa postulet, in ea dari aliquid necessita-
 ti, remitti infirmitati sumetium, piaculum caueri,
 communibusque naturae vitijs occurrere liceat?
 Quod si fas esse negas, cur igitur baptizandi ritum,
 quem Christus discrete tradidit, aliqui mutarunt a-
 postoli? cur eundem ecclesia, si nihil mutare licet,
 postea reuocauit? Etenim in nomine patris & filij
 & spiritus sancti iussit baptizare Christus. Quae
 verba, cum ad formam sacramenti pertineant, si-
 ne quibus nihil agitur, si mutari non potuerunt, cur
 in nomine Iesu baptizabant apostoli? cur eundem
 ritum ecclesia postea restituit? Quod si rem eandem v-
 trobique significari dicis, cur non sub vnius quocumque sacra-
 menti specie corpus pariter & sanguinem domini recte
 exhiberi fateris? Nisi forte quia alia ratio significan-
 di in rebus sacramentalibus, alia in verbis est, idcirco
 putas voluntate instituentis in altero, in altero ratio-
 nem habere

Argu-
 menta a
 baptis-
 mi ritu
 mutato.

DE DISPENSATIONE

habentis, eandem non esse. Quasi diuina voluntas
 rebus sensibilibus alligetur, nec se in beneficijs suis
 ad vtilitatem nostram accommodet. Vtrum vero
 baptismus sacramentum non est? an certis prescri-
 ptisq; obseruationibus a domino non institutus?
 Euntes, ait, docete omnes gentes, baptizantes eos
 in nomine patris & filij & spiritus sancti. Quid?
 docete, & baptizantes ait, quod immergentes signi-
 ficat. Hodie vero & iam inde a multis seculis quis
 ante docuit infantes, quam baptizaret? quis obser-
 uat ritum hunc immergendi ac deprimendi in a-
 quam hodie? quis a longissimis temporibus ob-
 seruauit? Prima certe ecclesia hæc tenuit religio se,
 & ad posteros transmisit. Num etiam continua-
 uit posteritas? Ducentis fere quinquaginta annis
 post apostolos non deerant, qui dubitarēt de per-
 fusione illa, quæ postea recepta fuit, essent ne vere
 baptizati aspersi duntaxat, an immersione tota o-
 pus esset. Quorum errorem ita discussit Cypria-
 nus, vt de his rebus externis præclaram probatq;
 omnibus sententiam reliquerit. Ait enim diuina
 compendia in sacramentis totum conferre creden-
 tibus, si cogat necessitas, & si deus indulgentiam su-
 am largiatur. Quid hoc est aliud, quam diuinam
 benignitatem externis rebus alligatam non esse,
 sed fide excipi cœlestem munificentiam, interpreta-
 tio

Cypria-
 episto. 7

EVCHARISTIAE.

tionemque humana, ut idem ait, minime contrahendam minuendamque esse. Quid Buccere? placet Cypriani auctoritas, quam tu hic citasti contra me, cuius etiam locum integrum ex epistola eiusdem perscripsisti. Vides certe in sacramento baptismatis tres res insignes mutatas esse contra instituti formulam, nec tamen mutilatum sacramentum, sacrilegiumque ab ecclesia commissum esse. Quid de terna immersione dicam? quam primum quasi ex instituto Christi obseruauit ecclesia. Postea cum res tanquam necessaria vrgeretur ab hæreticis, patres remittendam esse duxerunt, ne cessisse viderentur hostibus religionis. Tanti aestimabant resistere pertinaciæ, nec vlla in re committere, ut qui discessissent ab vnitate fidelium, spem perturbandæ eiusdem vllam haberent. Atque hæc in baptismi sacramento variata sunt, in quo cum ingressus sit atque initium ad nomen Christianum, tanta est mysterij eius dignitas, ut Christus ipse mergi in aquam, baptizarique voluerit, quo nobis lauacrum hoc regenerationis sacrosancti sui corporis diuinitate consecraret. Quid de ipso eucharistiæ sacramento dicam? nihil ne præter hanc calicis effigiem de institutione eius detraxit ecclesia; nihil tentare ausa est. Lege codicem euangelicum, & confer cum hodierna consuetudine, inuenies neque tem-

B ij pus.

DE DISPENSATIONE

pus coenae dominicae conuenire cum nostra synaxi, nec pedum lotiōem, quae praecepta a domino magnum sacramentum dilectionis continet, in celebratione eucharistiae remanuisse. Quid igitur dicemus? an quia non vesperi nobis, sed mane, non lotis inuicem pedibus, sed interdū ne manibus quidem, sacrosanctum dñi corpus porrigitur, idcirco vanum sacramentum, aut minus salutare esse putabimus? Minime vero. Quid ita? dixi modo, quia non externis rebus, sed fide excipit diuina munificentia: nec tam spectat deus, quid agat, quam quae & qua mente ad dona sua accedat. Non vult contenti aut negligi sacramenta sua, nec tñ gratiam eorundem visibilium rerū mensura coercet. Quis baptizauit Latronem in cruce? & tamen dixit ei os veritatis, hodie mecum eris in paradiso. Quis tot agmina martyrum, tot milites Christi, cum raperentur ad supplicia? quis panem illis mysticum, quis poculum sanguinis porrexit? & tamen fructu eorundem minime fraudati sunt. Vt quid vētrem, inquit Augustinus, quid dentem paras? crede & manducasti. Idem scribit ad Bonifacium episcopum, baptizatos & in vnitatem corporis Christi, hoc est, ecclesiae manentes, quamuis sine eucharistia hinc migrent, tñ corporis & sanguinis dñi sine dubio participes fieri. Tantam em̄ esse virtutem vnitatis in sancta
com

Fidei
efficacia
in sacra-
mentis.

EVCHARISTIAE.

compagne corporis Christi, tantā vim spiritus sancti, qui a capite per totum corpus ecclesiae diffundat, ut in communionem eiusdem spiritus aliorum etiam fides proficit alijs, aliena sacramentorum perceptio cum alijs etiam eiusdem corporis membris communicet. Quid ergo? tu ei, qui non percepit tota sacramentorum signacula, quod calicem ore non attigit, non gustavit manu admotum poculum, qui quod decessisse putas? Parvulis in baptismo ignorantibus conferunt regenerationis beneficium. quanto certiora sunt, quae volentes ipsi amplectimur? quae non aliena fide, non adstantium professione, sed nostris ipsorum votis ac studiis apprehendunt? An si tota haec non statuantur ante oculos, idcirco a domino parcius impetrantur? Enimvero magna vis est fidei in excipiendis divinis mysterijs, per quam etiam percipiuntur ea, quae porrecta non sunt, & quae sunt porrecta, evidentius ad salutem valent. Quae est igitur causa, cur si tota species porrecta non sit, detrimentum fieri putes? An te movent Chrysostomi verba, quae contra me citas? an vero Cypriani, cuius etiam multos versus in librum tuum transtulisti? Nam canon, Comperimus, non de laicis, sed de sacerdotibus loquitur, quanquam nihil obest mihi propter temporum illorum consuetudinem, etiam si de laicis accipiatur. De Chrysostomo

Pag. 44.
& 42.
De cons.
dist. 2.

DE DISPENSATIONE

foſtomo autem reſpōdeo tibi. illum doctiſſimum
pariter ſanctiſſimumque virum nulla re impedi-
tum fuiſſe, quo minus id, quod tunc in vſu erat, de
æqualitate ſacerdotis ac populi in euchariftia par-
ticipanda ſcriberet. Equidem nunquam negavi
vtranq; ſpeciem pariter in vſu fuiſſe in primis ac
vetuſtiſſimis eccleſijs, præſertim Orientalibus, a-
pud quas hæc ipſa religio adhuc manere dicitur.
Verum illud cogitandum eſt, ſi viueret hoc tem-

Chryſ.
homil.
18. in 2.
ad Cor.

Chryſo-
ſtomus
& Cy-
prianus
ſi viue-
rent ho-
die, qd
ſentiret.

pore Chryſoſtomus, reſque in eum locum veni-
ſet, in quo iam annis, vt tu ipſe fateris, amplius tre-
centis fuit, vt alij volunt, multo pluribus, ſcriptu-
rus ne fuerit eadem in hanc ſententiam, quam tu
defendere conaris? Nihil ne iudicio tanti tempo-
ris, nihil longiſſimæ conſuetudini, nihil authorita-
ti maiorum, paci deniq; atq; vnitati eccleſiaſticae
tribueret? Idem de Cypriano tibi reſpondeo, qui
cum ſingularis oſor nouorum dogmatum ſem-
per fuerit, vnitatemq; eccleſiæ & doctrinæ conſen-
ſum tanti fecerit, vt extra eundem, neque nomen
Chriſtianum, neque ſacramentorum vim vllam
eſſe iudicauerit, nō poſſum perſuadere mihi, quin
ſi viueret hodie, quibusq; de rebus quantum ma-
li excitaretur, animaduerteteret, omnia ferret proba-
retq; potius, quæ vos reprehenditis, quam pertur-
bari eccleſiam tanto periculo, nouiſq; doctrinis
ſcindi

scindi labefactariq; videret. Quanquam illud mi-
rum est, tanto studio te summi illius viri autori-
tatem mihi opponere voluisse, nec vidisse interim
locum illum non solum nihil facere cōtra me, sed
obiter etiam incurrere in aliud dogma vīnum de
calice dominico offerendo. In quo tu cum neges
in diuino sacrificio panem & calicem pro peccatis
nostris offerendum esse cōtra theologos nostros,
contraq; vetustissimam ecclesiae consuetudinem,
dij immortales quantam hic plagam accipis. Pro-
fuiſſet certe hoc telum non mouisse. Quid enim
officit mihi, cum tota epistola, quæ contra aquari-
os scribitur, non de calice præbendo laicis, sed mis-
cēdo in sacrificio, et a sacerdotibus offerēdo dispu-
ter? Quod ne q̄s a me fingi putet, audi quid in eadē
epistola scribatur. Nam si Iesus Christus, inquit,
dominus & deus noster ipse est summus sacerdos
dei patris, & sacrificium deo patri ipse primus ob-
tulit, & hoc fieri in sui commemorationem præce-
pit, utiq; ille sacerdos vice Christi vere fungitur,
qui id quod Christus fecit, imitatur. Et sacrificium
verum & plenum tunc offert in ecclesia deo pa-
tri, si sic incipiat offerre, secundum q̄d ipsum Chri-
stum videat obtulisse. Vides Buccere, qua de re lo-
quatur Cyprianus, & quid, non contra me, sed con-
tra te potius, qui illum citasti, pronunciet. Nisi for-

Cypria,
libro 2.
epist. 3.

F te

DE DISPENSATIONE

te quia in eadem epistola scriptum est, Ne minima quidem domini praecepta soluenda esse, & quod tu citas, Idem nobis faciendum esse, quod constat dominum fecisse: idcirco putas Cyprianum sententiae tuae subscripsisse. Primum non de laica communione, sed de calice offerendo Cyprianus loquitur, in quo vult dominum a sacrificantibus imitandum esse, vt sicut ille nec aquam solam nec solum vinum, sed calicem mixtum obtulerit, ita a sacerdotibus faciendum esse. Deinde si putat ne minima quidem de praeceptis diuinis soluenda esse, ita vt nihil necessitati aut tempori tribuatur, cur ipse excusat perfusionem solam in baptisate, cum mergendos in aquam & abluendos totos Christus praeceperit: cur fide ait suppleri diuina compendia, si praestanda sunt omnia, si nihil est in diuinis praeceptis, cuius non dico veniam mereri humana infirmitas, sed ne diuina quidem clementia gratiam facere possit: Vtrum minus est, non doceri baptizandos: non baptizari sicut praecepit dominus: an in eucharistia vini speciem non accipere: praesertim cum in baptismo nulla sit rerum mysticarum, quae inuisibiliter exhibentur, nisi per fidem compensatio, in pane autem consecrato insit poculi mysterium, sanguisque sacrosanctus vna cum corpore dominico per concomitans

EVCHARISTIAE.

mitantiam, vt vocant, vere & ineffabiliter exhibeatur. Sed satis de Cypriano. Dixi in prima ecclesia vsum calicis etiam apud laicos fuisse. Ex quo sane intelligitur desisse paulatim consensu fidelium, tandemque decreto concilij abrogatum fuisse. Quod idem cum posuerim in epistola mea Buccere, primamque ecclesiam, nondum excultam omnibus rebus, rudem appellauerim, mirum est, quam hoc indigne tuleris, quanta me seueritate eadem de re obiurgaueris.

Ego Buccere, ne quid imprudenti mihi excidisse putes, fateor me appellasse primam ecclesiam rudem, neque eius verbi adhuc me poenitet. Sed o sanctum rudicatem. Tecum enim exclamare libet, ne me hanc vocem tuam improbare putes. Ego ne ecclesiam incitiae atque imprudentiae argui, quam non ex tua reprehensione, sed ex euangelicis literis didici, & vsque a puero ad hoc vsque tempus nunquam ignoravi sapientissimam & fuisse semper & esse hodie, vt quae spiritu dei accepto femel nunquam destituta fuerit. Scriptum est enim, Cum venerit spiritus paracletus, ille docebit vos omnem veritatem. Et, Vsque ad consummationem seculi vobiscum sum. Quo igitur ore audes ex me querere, quid sentiam de ecclesia, qui illam rudem aliquando fuisse, & a patribus doctam,

F ij scribe

Bucce.
pag. 37.
Primam
ecclesiam
rudem
quo sensu
dixerit Lato
mus.

DE DISPENSATIONE

scribere mihi permiserim? An parum esse putas, quod in hac causa me omnibus inuidiæ telis appetiueris? non satis visum est tibi, nisi hanc quoque offensionem mihi obijceres? In quo tamen hanc gratiam tibi habeo, quod nihil mutaris de verbis meis, sed integra illa incorruptaque recitaueris. Ita enim scripsisse me fateor, Cum rudis adhuc esset prima ecclesia, ritum a Christo acceptum religiose tenuit, donec docta a patribus intellexit utranque speciem conuenire sacerdotibus, laicos solo pane contentos esse posse. Quid hic peccaui obsecro? Vtrum iniuriam feci ecclesiæ, quod eam didicisse aliquid scripsisse? an mea reprehendenda est oratio, quod parum commode scripta sit? Nisi tu forte non intelligis ea, nec vides, quæ patent alijs, sensumque orationis meæ percipere non potuisti. Faciam igitur quod poscit necessitas, & quid senserim eodem in loco, explanabo tibi, sed ita, si te prius monuero eius, quod nemo fere, nisi qui non attigit sacras literas, ignorare solet. Duo rerum genera esse, quæ in præceptis ecclesiasticis, a tunc adeo in tota doctrina ecclesiastica tractantur. Vnum necessariū & incommutabile, quod proprie euangelicum ac salutiferum dixeris, sine quo salus promissa a deo contingere non potest. Huius generis sunt omnia, quæ in præceptis decalogi, & in symbolo fidei continentur
item

Duplex
rerū ge-
nus in
ecclesia-
stica do-
ctrina.

EVCHARISTIAE.

item quæ ad sacramenta nouæ legis pertinet, quæ ad remissionem peccatorum ex præcepto diuino necessario conferuntur. Alterum genus est eorum, quæ non sunt necessaria neque perpetua, sed tamen cõiuncta fere cum illis primis, & ad vsum eorum conferentia. qualia sunt, quæ ad cultum externum, ad celebrationem sacramentorum, ad cæremonias, & ad disciplinam fere ecclesiasticam pertinent, quorum multa comprehensa sunt scriptis euangelicis, multa ab apostolis, plurima a patribus tradita, quæ manent in hanc vsque diem, & religiose a catholicis obseruantur. Hæc mutari posse temporibus, ac sæpe mutata fuisse, tu Buccere, qui legisti acta conciliorum & historias ecclesiasticas, ignorare non potes. Etenim multa in vfu fuerunt in prima ecclesia, quæ postea decretis mutata sunt, vel tacito consensu antiquata. Rursus multa apud posteros, quæ pie instituta a patribus ignorauit antiquitas, de quibus prima ecclesia ne cogitandi quidem occasionem habuit. Etenim de catechumenis, de paruulorum baptismo, de consecratione baptismi, de cæreo paschali, de vnctione siue chrismate, de temporibus baptizandi, de multis alijs rebus, quæ ad hoc vnum sacramentum pertinent, quantum non dico habuit, sed nouit prima & apostolica ecclesia; aut si qua habuit, a posteris cer-

F iij te

DE DISPENSATIONE

te exculta ornataque sunt. longe autem plurima secundum apostolorum tempora patrum ætas instituit, quæ ad nos usque perducta adhuc hodie in ecclesia manent. Quæ quidem satis ostendunt, quam ruditate primæ ecclesiæ tribuerim, ubi & in quorum genere tribuerim. Non enim ignorasse illam quicquam eorum unquam putavi, quæ ad doctrinam salutis, vel etiam ad temporum illorum utilitatem pertinebant, sicut tu parè cãdide interpretaris: sed si quid in cæteris rebus defuit ei, sicut certe multa defuerunt, de quibus illam ne cogitandum quidem, nedum statuendi causam habuisse arbitror, tu me criminandum putas, quod rudem illam, hoc est, simplicem nondumque excultam ipsius ornamentis, quæ postea accesserunt, appellauerim. Sed doctam, inquis, a patribus fuisse scriptam, quasi apostolis sapientiores patres fuerint. Hic nolo litigiosus esse, nolo disputare tecum, poterint ne errare, atque adeo ignorare aliquid etiam ipsi, qui spiritum sanctum in linguis ignitis acceperant. Tu certe in libro tuo affirmas nemini ita conferri spiritum sanctum, ut errare non possit. quod unum etsi satis esse poterat ad probandum, doceri aliquid potuisse apostolos, etiam a patribus fortasse, si vixissent eodem tempore, atque adeo a privatis etiam hominibus, si quidem vera sunt, que tu scri-

Buce.
pag. 197

E VCHARISTIAE.

scribis eodem in libro, nimirum Theſſalonicenſes a Paulo laudatos fuiſſe, quod in prædicationem apoſtolicam inquirerent, probarentq; omnia, ſed quod bonum eſſet, tenerent. agnoſcis enim locum & verba tua. Tamen non vtar hoc præſidio in hac deſenſione mea, ſed illud viciffim quæram ex te, vbi nam & quibus verbis hoc a me ſcriptum ſit, quod tu interpretaris, primam eccleſiam a patribus doctam fuiſſe? poteſt ne hoc conuinci ex oratione mea: quæ ita dilucide vſitatisque verbis ſcripta eſt, vt æquo lectori hæſitationem nullam adferre poſſit. Etenim ita ſcriptum eſt, Cum rudis adhuc eſſet prima eccleſia. Iam reſponſum eſt tibi de vocula, rudis, ne poſthac erres, & temere in me ſtringas calumniam tuam. Rîtum a CHRISTO acceptum religioſe tenuit. Hic nihil erat, quod reprehendere velles, cum ita ſtudioſe tuearis acceptorum religionem, vt qui credat tibi, putet veram eſſe Lutheri ſententiam, qui negat, quia CHRISTVS dixerit, accipite & comedite, ſacrificanti per ſeipſum ſumendam eſſe euchariftiam, ſed non niſi a porrigente accipiendam. Oſidos interpretes diuinarum ſcripturarum. Quid ſequitur? Donec docta a patribus. In hoc ſtatutis eſt huius loci. Docta a patribus. Quænam docta eſſe rit.

Buce.
pag. 152

Luth. in
nouo li
bello,
cui titu
lus eſt,
dye hau
pt artis
cul, art.
Quod
eccleſiã
a partis
bus do
ctã fuiſ
ſe ſcripſe
rit.

cle

DE DISPENSATIONE

eleſia, inquam. At quænam eccleſia? prima an po-
 ſterior? nam multum intereſt. Eccleſiam enim ſem-
 per docuere patres, nec plures modo, aut vniuerſi,
 ſed etiã ſinguli, ſicut in concilio Niceno de Paph-
 nutio proditum eſt, qui ſolus etiã in re magna &
 difficili reflexit totius concilij ſententiã. Ergo po-
 ſterior certe. Quid ita? quia prima a patribus do-
 ceri non potuit. Quid enim didiciſſet Petrus ab
 Origene, Cypriano, Baſilio, Chryſoſtomo, qui an-
 nis circiter trecentis poſt vixerunt? Non igitur
 potuit prima eccleſia diſcere a patribus, etiã ſi hoc
 maxime deſideratum fuiſſet, cum temporum in-
 tervalla obſtiterint. At hoc, inquis, ita abs te ſcri-
 ptum eſſe apparet. Tibi apparet fortãſſe, qui repre-
 hendendi anſam queſiſti, ſed meminiſſe debebas ni-
 hil contra rerum naturam, neq; intelligendum in
 ſcriptis vllis, neq; interpretandum eſſe. Quid au-
 tem hic magis contra naturam eſſe potuit, quam
 doceri eos, qui iam multis annis non vixerant? Ni-
 ſi te forte lapſum eſſe fateris, & culpam tamen con-
 fers in me, qui tam inſolenti & obſcuro verborum
 genere uſus ſim. Ego Buccere etſi multo ſtudio ac
 tempore puto aſſecutum eſſe me aliquam Latini
 ſermonis cõſuetudinem, eademq; vti ſoleo, etiam
 dum ſcribo ad amicos, ſi non accurate, certe non
 nimis negligenter: tamẽ ita cautus et vigilans nun-
 quam

Aperta
 Bucceri
 calũnia,

EVCHARISTIAE.

quam esse potui, vt nullum cauillatori locum relinquerem. Scriptum est, fateor, a me, & quidē meo iudicio, satis aperte & commode. Sed tu in verbo, docta, cum ecclesiam simpliciter accipere deberes, primam accepisti, eaq; in re falli te passus es, errore, vt tu fortasse, vt alius dixerit, malitia, quo nō de esset tibi reprehendendi locus. Neq; enim te mouere debuit, quod initio periodi primam ecclesiā nominauerā, quasi hoc ipsum in subiuncta quoq; parte repetendum fuerit. Compendio enim loquēdi & cōmoditate orationis vertuntur ista, moderaturq; intelligentiæ lectoris ipsa rer; conditio. Multa apud pphanos scriptores, multa in sacris literis inuenias eiusdē generis, quæ auribus accipi enda quidem, sed iudicio dispensanda sunt. Sede a dextris meis, dixit Propheta, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ergo subactis inimicis non amplius sedebit a dextris? Et non cognouit eam, donec peperit filium suū primogenitum. Cognouit igitur postquam peperit. Minime vero. quid ita? quāuis enim cognoscendi verbum in sentētia p̄cesserit, tamen repetendum non est in subiuncta oratione, quia contra veritatem est. Verat enim catholica ecclesia, ne quid tale accipiamus, etiam si id verba sonare videantur. Non debebas igitur Buccere tanto strepitu efferrī in me

G propter

DE DISPENSATIONE

propter hunc locum, vel male intellectum abs te, vel ut alius quispiam dixerit, de industria deprauatum. Grauitatis tuæ atq; candoris erat ante videre & cōsiderare, quid reprehenderes, quam crimen tam inuidiosum in me innocentē intendere. Sed satis de ruditate ecclesiæ, quam tot verbis persecutus non essem, nisi visum esset ad rem pertinere, meq; indignitas iniuriæ ad auertendam hanc a me suspicionem compulisset.

Quæ sit
propria
Latomi
sentētia
de eus
charis
tia

Disputaui igit̃ ea fere, quæ dicunt̃ a nostris de dispensatione eucharistiæ, & quæ dici fortasse possint, nec tam meã huc vsq; protuli sententiam, quam cōmunem causam egi. Nunc ex me scire desideras, quid ego sentiam, quidq; ipse statuam de hac controversia. Primum fateor me inuitum hic quicq; pronunciare in tanta doctorum hominum dissensione, non quod metu impediar, ne quem mea offendat oratio, si quid aliter fortasse, quã volet quisque, sentire me dixerō, sed difficultas quæstionis superat cum ingenium meū, tum facultatē. Verū quoniam huc delatus sum, & tecum his de rebus loqui me ac verba cōmutare res ipsa coegit, cumq; hoc expectari a me iam pridē flagitariq; sentiam; obsequar nō tam meæ voluntati quã temporī, & quid mihi nō verissimū modo, sed etiã tutissimū in hac causa videatur, paucis declarabo. Ego Buccæ

cerē semper fui in ea sentētia, vt putarem verā indubitatamq; eucharistiam, qua cuncti fideles vterentur, literis euangelicis traditam expressamque esse. Deinde hoc etiam censui, diuinam erga nos indulgentiā bonitatis suae munera nullis externis rebus ita adstrinxisse, quin fructus eorū, q; confert p̄ sacramenta, hoc est, externa illa visibiliaq; signa, etiā negatis illis, per dei misericordiam credētibus cōtingere possit. Hęc adeo obscura nō sunt. Buccere, vt nō solū a diuo Cypriano, Augustino, cūctisq; veteris theologiae doctoribus, vt nosti, tradita sint, sed plurimis etiā diuinæ scripturæ cū argumentis tum exemplis expressa. Quid em̄ opus est repetere ea, quæ supra a me de hoc ipso delibata sunt? Parū sum exercitatus in hoc genere, multa t̄m proferre possem, nisi te eadem ac multo plura etiam tenere persuasum haberem. His itaq; constitutis, dico optandum esse, votisque omnibus expetendum, vt nulla res vnquam impediāt, quo minus sacramenta ipsa quo ritu quauē cæremonia a domino instituta sunt, ita possimus integre sine omni detrimento accipere. Quod si forte hanc copiam nobis aut rerum natura, aut temporis conditio extra culpam nostrā negauerit, quid aliud faciēdum esse putem, nisi vt amplectamur diuinæ clementiæ subsidium? quodq; adimit nobis humanæ cōditionis ne-

Sacramentorum fructū etiā absq; signis sacramentalibus cōtingere posse.

DE DISPENSATIONE

cessitas, id ipsum fiducia in deum certissima confes-
 ſumur? Sed hic statim occurris, & negas sacramen-
 tis opus fore, si citra illorum vsum tantundem con-
 sequi liceat. Respondeo tibi & quaero, ecquid opus
 fuerit sacramentis veteris legis? cum scriptum sit,
 Credidit Abraham, & reputatum est ei ad iustitia-
 am. Si enim fides iustificabat, quid laceratione cor-
 poris? quid carnis mutilatione opus erat? Et tamē
 circumcidi voluit is, cui dictum fuit, In semine tuo
 benedicentur omnes gentes, vt extaret scilicet di-
 uini muneris etiā in corpore eius signaculum. Nō
 enim per circumcisionem iustificatus fuit Abra-
 ham, sed tamen circumcisi cordis, hoc est, fidei iusti-
 tiaeq; adeptæ symbolum in membris suis appare-
 re voluit. Quid tu hoc aliud esse putas, quā vt nos
 quoq; fidei ac professionis nostrę geramus insig-
 nia? gloriemur læti diuinis muneribus, omniq; in
 loco & tempe salutis nostrę ornamenta celebra-
 mus? An tu parum, vel ad gratiam illa apud domi-
 num, cui nomen dedimus, vel ad nostra præsidia
 valere existimas? Aegri ppetuo lætalibusq; malis
 faucij indigemus cœlestibus pharmacis. Hæc ad-
 esse nobis diuina prouidētia in sacramētis visibili-
 bus, hæc versari añ oculos, his admoneri nos & in-
 uitari cunctātes, abiectos erigi, incitari tardos, de-
 biles puehi, fortes atq; valentes exerceri, inq; hac
 lubri-

Signa sa-
 cramen-
 talia mi-
 nime os-
 ciosa es-
 se.

EVCHARISTIAE.

lubrica fallaciq; vita ad cœlestia p̄mia confirmari
 voluit. Nō sunt igitur vana hæc mysticarū rerū si-
 gna, neq; vsus eorū negligendus est nobis, cū non
 magis ignoscat ei dñs, qui quamuis pius & recte si-
 bi conscius, hæc visibilia sacramenta negligit, quā
 qui obstrictus scelere & culpa inuisibilia ipsa in-
 digne sumit. Quid? in hoc ipso sacramento cor-
 poris & sanguinis dominici quis non videt aper-
 te præceptam commendatamq; esse nobis exter-
 næ celebrationis utilitatem? Accipite & mandu-
 cate, inquit, hoc facite in meā cōmemorationem.
 Et Paulus, Hoc quotiescunq; feceritis, mortē do-
 mini annunciabitis, donec veniat. An nō hic satis
 exprimitur causa visibilis sacramenti? Cur enim
 alijs in locis de manducatione corporis dominici
 propositis non idem præcipitur? cur non adiun-
 gitur mortis recordatio? Ego sum panis viuus, in-
 quit, qui de cœlo descendi, qui venit ad me, non e-
 suriet, & qui credit in me, non sitiet vnquam. Item
 ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi, si quis
 manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Per-
 curre omnes locos, qui multi sunt, nusquam inue-
 nies recordationis, sed vitæ duntaxat salutisq; no-
 stræ mētionem adiunctā. Ex quo illud certe, quod
 nobis etiam confitendum est, intelligitur, eucharis-
 tiam in visibili sacramento proprie positam esse,

G iij dupli

DE DISPENSATIONE

duplicemque habere utilitatem, vnam mensae dñi-
 cae propriam, quae statuitur in celebratione sacrae
 cenae, dñi corporis & sanguinis memoria propo-
 sita actu visibili excitamur ad gratiarum actiōem.
 Alteram ipsius corporis & sanguinis sacrosancti,
 quorum perceptione purgamur a vitijs, & refe-
 cti cibo spiritali in vitam aeternam proficimus.
 Quid igitur censes? Num segnius prouocatur ad
 recolenda diuina beneficia, quibus solus in eucha-
 ristia panis proponitur? quam vos, qui solo pane
 reiecto, non putatis participari sanguinem domi-
 ni, neque instituto diuino satisfieri, nisi vtraque speci-
 es vobis & panis et vini cōiunctim prebeat. Qua-
 si vero obscure sit, nec sciant oēs, qui docent quoti-
 die in ecclesia, verum corpus & sanguinem dñi accipi
 sub panis solius specie, idemque corpus eundemque san-
 guinem sub vtraque specie pariter exhiberi. Nisi for-
 te plus mouet, qui vini colorem videt, quam is, cui
 panis solus ante oculos statuit. qd si ita sentis, vim
 que oīno tantam sensibus tribuis, vide ne eadem ra-
 tione fateri cogaris, ppter imaginem cruoris, non
 albo, sed rubro duntaxat vino, de quo tñ nihil cau-
 tum est a dño, eucharistiā cōficiendam esse, ne for-
 te erret aspectus, neue album minus q̄ rubrum verti-
 in Christi sanguinem credat. Sed quid opus erat, in-
 quis, adimi alterā speciem laicis? cum vtraque dñs
 instituit

Utilitas
 eucharis-
 tiae in so-
 lo pane
 tota.

EYCHARISTIAE.

instituerit? Vt em̄ detur aliquid necessitati, non vi-
 deo hac in re que tanta fuerit necessitas. Effusio ca-
 licis, vini corruptio, tāti ne sunt, vt causam iustam
 præbuerint mutilationi sacramentorū. Rñdeo, ita
 fortasse tibi videri, sed aliter visum fuisse q̄ pluri-
 mis pijs & doctis hoībus, aliter cōsuetudini lōgissi-
 mi temporis, aliter duobus concilijs gñalibus, quæ
 in Germania habita sunt, quæ etsi cōtemnis tu, ma-
 ior tñ pars orbis Christiani probauit in hāc vsq̄
 diem, & hodie pbat. Sed quaero ex te, num tu cau-
 sam corruptionis, quæ inutile sacramētum efficit,
 num effusionis, quæ caueri vix potest in tanta mul-
 titudine, leuem esse putes? Canon decreti obseruan-
 dū diligent, & radi locū & cōcremari, vstūq̄ con-
 di iubet, si qd de sacrosancto calice effusum fuerit,
 eo qd nefas esse, et piaculū magnum cōmitti putet,
 si vlla pars corporis aut sanguinis sacrosancti non
 seruiat eucharistiæ, cui soli tñ munus a dño depu-
 tatū est, sed negligentia culpaue nostra, pphanetur
 ac pereat. Itaq̄ pcenā irrogat sacerdoti, cuius negli-
 gentia hoc factū fuerit. Iam quid illis facies, q̄ natu-
 ra abstemiū sunt? aut qui, ppter valetudinē, non gu-
 stū dico, sed ne odorē quidem vini ferre possunt?
 Quid gētibus vsu vini carētibus? quare multe esse
 traduntur, præsertim in septentrionalibus plagis?
 nō omnes quidem fideles, sed quæ aut fuerunt ali-
 quan-

Causæ
 adēpti
 calicis.

DE DISPENSATIONE

quando, aut rursus fieri possunt? Sed leuia videntur hæc tibi, scio, quæ vestri sane commenta hominum, papistarumque nugas appellant. Quod equidem minime miror, cum nonnullos esse audiam, qui vsque adeo religionem omnem ex animis vna cum veritate ipsa eiecerint, vt vix credant verum corpus & sanguinem domini esse in eucharistia, & si credant fortasse, tamen negent esse, nisi quatenus sumatur, id quod sumptum non fuerit, nihil habere sacri, sed panem duntaxat vinumque esse. Itaque porrecto poculo id, quod reliquum est, effundunt in angulum aliquem, aut sodali in conuiuio, de quo modo sublatum fuit, propinant. O scelera, non ministrorum ecclesie, sed audacissimorum ganeonum. Ex tamen hoc nomine parasitantur apud magnates, & se sub pallio euangelij venditant, obeundo partes & munera sacerdotij, nulla autoritate ecclesiastica, nulla potestate, nulla legitima ordinatione. Sed ad rem. Quid agemus igitur Buccere? tu causas papisticas adempti calicis, omnemque hanc conciliorum autoritatem repudias. Quomodo igitur probabo tibi causam iustam fuisse adimendi eiusdem laicis, vel saltem postquam ademptus fuit tanto tempore, excusandi consuetudinem ecclesie, eosque qui nolunt acquiescere, a perturbatione tamen vnitatis atque a perniciosissimo dissidio reuocandi? Ego certe, vt

te, vt dicam quod sentio, multoꝝ sententiæ plus tribuo quam vnus, pacatis plus quam turbulētis, ecclesiæ vniuersæ vel maiori eius parti plus, q̄ mihi ipsi, quam tibi, quam omnibus, qui hodie in hac contentione versantur. Non possum igitur reprehendere, quod ab illis probatum, statutum, receptum fuit tanto tempore, nec si ego causam forsasse necessariam reddere non possum, idcirco illi nullam habuerūt: aut si mihi leuior aliqua, parūq̄ iusta videtur, idcirco idē visum est illis, q̄ certe & consilij sui rationem meliorem q̄ ego, & facti causam multo probatissimam habuerunt. Relinquo igitur hanc partem quæstionis in medio, quā video idcirco ad finem certum perducī nō posse, quoniā necq̄ tu authoritates meas recipis, quibus ego vt cogor solis, necq̄ ego tuis, quoniam adhuc multum inquisitionis habēt, acquiescere possum.

Illud videamus igit̄ si forte cōcedam tibi (quod tamen ita a me quasi concedatur, accipere non debes) sed finge tamen nō oportuisse calicem ademptum laicis, qui communi consensu ante trecentos annos, vt tu ipse fateris, vt alij volūt, multo amplius, decreto autem ecclesiæ paulo plus centum hinc annis ademptus fuit: sed finge, inquā, non oportuisse factū, quid tandem agemus? mutabitur ne religio, quæ tanto tempore tua ipsius confessione du-

H raurit

Absoluit hūc locū, & soli auctoritatis in hęc ret.

Cōparationē instituit, vt trū melius sit, nō exigere calicē an perturbata diuina q̄ ecclesiā cōmunionē catholicā vna cū salute amittere.

DE DISPENSATIONE

rauit in ecclesia; aut si hoc fieri non potest, nec debet, liberum ne erit sequi, quod cuique commodum videbitur; atque ita tandem paci concordiaque consulendum. Mihi vero minime videtur Buccere, non solum quia per se dubia res periculosaque est, sed etiam quia nefas esse puto violari unitatem ecclesiae, quam omnibus humanae prudentiae rationibus anteponendam esse censeo. An vero tu fas unquam fuisse, aut hodie esse putas, vlla de causa, quae humano ingenio comprehendi possit, tentari unitatem coniunctionis ecclesiasticae; laxari compaginem corporis Christi; dissolui ac dirimi societatem illam, quae tam arcto vinculo connexa est, ut sine maximo periculo grauiissimaque innumerabilium animarum iactura labefactari non possit. Hæc est enim arca illa patris Noe, quae in toto orbe terrarum vnica, fluctuat in aquis horum temporum, extra quam nemo saluus esse potest. Hic est hortus ille conclusus, de quo scriptura loquitur, Hortus conclusus soror mea sponsa. cuius maceriam nemini scindere, nemini attentare licet. Magna vis est unitatis ecclesiasticae, magna artificissimaque coniunctio: quam qui violat, non vnum hominem, sed totam fidelium congregationem, neque hanc solam, sed Christum ipsum, qui caput eius est, violat, qui quanta dilectione, quanto affectu

Vnitas
ecclesie,
extra
quam
nemo
saluus
esse potest.

EVCHARISTIAE.

fectu sponsam hanc suam complectatur, his ver-
 bis satis indicat, Vulnerasti cor meum soror mea
 sponsa, vulnerasti cor meum. Et eodem in libro,
 Vna est columba mea, perfecta mea, vna est matri-
 suæ, electa genitrici suæ. Hanc vnā & indiuidu-
 am, vniq; sponso sibi copulatam tantū fecit, vt mo-
 ri pro ea voluerit, vt neminē nisi intra cōplexum
 eius saluum fieri, neminem extra eandē agnosci p-
 suo, vitæq; potiri velit. Hanc tu perturbari sine sce-
 lere, hanc sine crimine ac sacrilegio, non dico viola-
 ri, sed leuiter offendi posse putas? Audi quid dica-
 tur in euangelio, Qui offenderit vnum ex pusillis
 istis, qui in me credunt, melius ei foret, vt circunda-
 retur lapis molaris collo eius, & in mare abijcere-
 tur. Quanto existimas grauius esse, non vnum pu-
 sillum, sed multos offendere? nec pusillos tm̄, sed ci-
 uitates, populos, natiōes, atq; adeo ecclesiam totam,
 nō dico offendere, sed grauius perturbare dissi-
 dio, ac prope in vltimum discrimē adducere? An
 tu externam illam calicis effigiē in eucharistia tāti
 apud quēquam fieri oportuisse putas? vt nisi red-
 deretur laicis, hæc talia & tanta fieri licuerit? quæ
 si porrigitur, prodest ad salutem digne sumen-
 tibus, si non porrigitur, bibitur nihilo minus, &
 pdest pariter ad salutem recte credentibus. Quid
 igitur detrimenti fieri potest? Hancine causam

H ij ido-

DE DISPENSATIONE

idoneam quisquā esse putat: vt quia nō gustat calicem in eucharistia, idcirco sacrilegos faciat pōtiffices, errasse concilia, populum fraudari sacramētis clamet, secessionem faciat: Equidem nihil mentior Buccere, cum ad vos defecit aliquis hoc omī secessionis tempore, aut cum hodie deficit, non aliunde fere quam a calice sumitur initium. non aliunde causa, vt opinor, quā vt hoc quasi symbolo testetur se veterem relinquere, nouam agnoscere ecclesiam. Quasi vero alia sit extra hanc vnam, quae durauit tanto tempore: aut si hęc non est, alia vsq̄ esse possit. Quanto satius erat docere populum, a maiorum institutis temere declinandum nō esse, non inquirendum in decreta ecclesiastica, spū sancto regi cōcilia patrum, ita traditum a maioribus, ita posteris tenendum esse. Non deesse sacramētis, quod non appareat. Rem mysticam esse. Non visibili specie magis quā fide percipi. Quod deesse videatur, diuina suppleri benignitate. Non esse relinquendam ecclesiam, quae mater nos ad vitā celestem genuerit, quae Christo nuncupauerit, quae prima nobis alimenta ad vitā praeberit. Omnem magnis in rebus mutationē piculosam esse. Christum ecclesiae suae nunq̄ defuisse. Primum per se ipsum, mox per apostolos, deinde per patres doctrinam necessariam tradidisse, nullorum temporum

EVCHARISTIAE.

rum documenta non suggestisse. Præfecisse ministros cum potestate, quorū prima sit auctoritas. His interpretationem verbi, dispensationem sacramentorum creditā, ab eisdem, non aliunde petendam esse. Hos quia homines sint, labi atq; errare posse, ecclesiæ coelitus prospici, huius doctorē dei spiritum inuocandum assidue, huic fidēdum esse. Non vitam clericorum perversam, sed doctrinam sequendam esse. Orandum pro omnibus, vt cessent vitia, vindictam deo relinquendam esse. Hæc ita Buccere si fierēt hodie, aut si ante viginti annos a nouis concionatoribus facta fuissent, quantos videret ecclesia fructus? Q̄nto plus pacis & cōcordiæ Germania, q̄nto simultatū minus haberet? Non potest res salua esse, vbi deest concordia, nec quicquam nos arctius cōiungit quam mutua dilectio. Hæc vinculum est societatis ecclesiasticæ, hæc corporis huius, cuius caput est Christus, connexio. Quanto igitur studio hæc ipsa commendatur nobis in euangelio, quoties vox illa diuinæ charitatis inculcatur? Mandatum nouum do vobis, inquit, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem. In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis inuicem. Et, Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. & Hæc mando vobis, vt diligatis

Charitas vinculum unitatis.

H iij ligatis

DE DISPENSATIONE

ligatis inuicem. Sed & vas illud electū dei quāta diligentia monet suos, vt diligant inter se, & vt alij p alijs solliciti sint, vt vitent schismata, vniuscq̃ corporis in Christo integritatē seruent. Itaq̃ tanta commendatione charitatem extollit, vt illā oibus charismatis anteponeere non dubitet. Obsecro vos, inq̃, ego vinc̃tus in dño, vt ambuletis digni vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia tolerātes inuicem per charitatem, studentes seruare vnitatē sp̃ritus per vinculum pacis. Et alio in loco, Obsecro vos fratres per nomen dñi nostri Iesu Christi, vt idem loquamini oēs, & non sint in vobis schismata, sed sitis vnanimis eadem mente, eadem sententiā & voluntate. Significatum est enim mihi, quod cōtentiones sint inter vos, & quod vnusquisq̃ vestrum dicat, ego sum Pauli, ego Apollo, ego Ceph̃, ego vero Christi. Num diuisus est Christus? Hęc schismata Bucere iam tum erāt in ecclesia, sed leuiora, nec tantis de rebus, & tamen non ferenda videbantur Apostolo, quia ecclesiam perturbabāt, corpus Christi diuidebant. Quanto grauiora putas hodie suscitata esse? quanto cum periculo ecclesie? quanta cum iactura animarū fidelium? quanta diuinæ maiestatis offensione? Hic igitur vt excusationē vllam, vt causam recuperandi calicis quisq̃ prætexere conetur?

tur: Vtrum tandem grauius esse censes: carere poculi gustatione in communionem eucharistiæ: an vt de tota communionem ecclesiæ in periculum venias, gustâdo committere: Quid enim interest: cum nullis communices: an gustes cum paucis: cum vtrumuis facias, necesse sit, aut communicâdo cum multis a poculi gustatione abstinere: aut gustâdo cum paucis extra eorundem, qui abstinent, cõmunionem esse: Neq; hic recipio axioma vestræ, non ex numero multitudinis, sed ex societate pioræ, cõmunionem spectâdam esse. Primum em̃ temeritatis est, affirmare de paucis, qd soli iusti sint, cæteros oēs condemnâre. Deinde non vnus gentis aut sectę vnquã fuit catholica ecclesia, sed oim̃ locorum, personarum ac temporæ. Agnoscis em̃ vim verbi, quid sit catholicum esse. Quæro igit̃ ex te, num ante triginta annos calicis communionem habuerit Germania, Italia, Gallia, Anglia, Hispania, quam maiorem certe partem orbis Christiani esse, vel potius totum fere nomen Christianum, nemo est, qui negare possit. Quomodo igitur dicitis paucorum communionem catholicam esse: vniuersorū, qui sub illo noīe vere comprehenduntur, nō esse: aut, non paucos a multis, sed multos a paucis, hoc est, catholicos, si dñs placet, a Lutheranis secessisse: Sed de his suo loco, cum de ecclesia tibi respon-

spona

DE DISPENSATIONE

Epilo-
gus.

spor debimus. Nunc illud te Buccere etiam atq; etiam cogitare tecum, atq; ita, vt res postulat, reputare velim, quantum mali ex hac re suscitatum sit, quod contra receptam tanti temporis ecclesie consuetudinem aliquis docere atq; in vulgus profere ausus sit, calicem male ademptum esse laicis, fraudem populo factam esse, sacrilegium in eucharistia maximum tanto tempore commissum. Quod si ita factum esset, tamen parci oportebat vnitati ecclesiasticæ, consuli tranquillitati, nihil populariter, nihil turbulente agi tanta in re, sed referri ad publicum consiliū. si quid statuendum reformandumue esset, illius prudentiam, illius auctoritatem expectari. Nunc autem quæ, malum, ratio huc impulit: vt dum calicis vsum flagitamus intemperantius, non solum illum minime consequamur abiecta charitate proximi Christiq; corpore violato, sed etiam ecclesie vnitatem, extra quam sacramenta nulla salubria esse possunt, perdidimus? Sancti patres cum dissentirent interdum de magnis rebus, tamen huc nunquam progressi sunt, vt recederent ab vnitatem ecclesie, in qua non suam modo, sed etiam vniuersorum salutem contineri non ignorabant. Lege, quæ de hac re scribat diuus Cyprianus, quæ Augustinus contra Donatistas. quanto hic odio grauet schismaticos, qui a communiõe catho-

EVCHARISTIAE.

catholicorum secesserant, quantis laudibus ferat Cyprianum, qui cum de rebaptizandis hæreticis cum tota Afrîca dissentiret a cæteris, tamen cõmunione eorum sibi minime relinquẽdam esse putarit. Huius tu sententias exquiris ad alendam discordiam in ecclesia? exempla negligis? Quæ hæc est cõstantia? Vtinam malles facere, quæ imitanda nobis diuus Cyprianus proposuit, quam verba de scriptis eius ad commoditatem tuã excerpere. Equidem vereor, ne multa in aduersarios scripserit Augustinus, quæ hodie in te actuos cõpetant. Quod tamen vtinam falsum sit. Neque enim aliud cupio atq; opto tibi, quam vt velis cõcordi animo atq; sententia nobiscum in vnitate catholica ita viuere, vt cœlesti communiõe aliquãdo pariter frui possimus. Sed satis de dispensatione eucharistiæ, de qua si recte sentio, habeo hoc certe cum maxima parte nominis Christiani commune. sin minus, facile patiar me redargui & doceri modeste, id quod minime in cõfutatione tua abs te factum esse doleo. Equidem nunquam in hac quæstione peruicax fui, id quod testatur epistola mea, sed ab autoritate maiorum, catholicaque vnitate vt recederem, nunquam committendum esse putauî.

I DE

DE INVOCA TIONE DIVORVM.

VENIO igitur ad alterū caput
diffensionis nostræ, quod de in-
uocatiōe diuorum propositum
est. Hanc inuocationem appella-
nt omnes; non, vt diuino cus-
tu inuocentur diui, sed vt orent
intercedantq; pro supplicanti-
bus, diuinumq; auxi-
lium nobis precibus exposcant. Sed de verbo ne
in epistola quidem mea sollicitus fui, nec video in-
ter nos controuersiam esse. De re autem queritur,
primū orent sancti pro nobis, nec ne. Deinde si
orant, vtrum inuocandi, siue appellandi, sint a no-
bis, vt id quod alioqui facere creduntur, faciant, an
potius talis inuocatio impia, vt tu sentis, atq; etiam
pro idololatria habenda sit. De his duobus Buc-
cere etsi disputatum est in libro tuo contra me, ta-
men de altero tantum fuit mihi tecum controuersia,
nēpe, orarent diui pro nobis, an non, quod cum
abs te negari putarem, tuq; eius mentionem fecis-
ses in epistola tua; quasi ego impie de hac re sente-
rem, defendi in responsione illa sententiam meam.
De altero autem ne suspicatus sum quidē vllam
con-

Proposi-
tio.

con-

DE INVOCATIONE DIVORVM.

controversiam fore, quin si orent pro nobis divi,
 appellandi etiam siue inuocandi sint. Neque enim
 multo iam tempore legerā libellos vestros, quos
 tamen qui legunt, varīe & inconstanter scriptos
 esse affirmant. Verum utcunq; sit, error versatus
 est in loco illo responsionis meæ, quem tu quia in-
 ciuilitate exagitaſti, non puto mihi prætereundum
 esse. Nunquam ignorauī Buccere, neq; in differen-
 di artibus tam rudis sum, ut nesciam statū, quem
 vocant, siue id de quo agitur, in omni disputatione
 spectandum, omnemq; vim orationis eodem con-
 ferendam esse. Sed cū putarem te diuorū inuocati-
 onem idcirco reprehēdere, quia non orarent p no-
 bis diuī, ac ne sensum quidem vllum nostrarū rerū
 haberēt, idcirco cum instituissem epistolam ad te,
 nec paratam haberem materiā, vsus sum cōmuni-
 bus locis, q̄s legendo forte audiendo ue meminerā.
 quibus questionem illā ita non explicauī quidem,
 sed solum attigi, id q̄d res ipsa ostendit, ut aliena au-
 thoritate magis ac fide, quam proprio Marte lo-
 cum illum transactū dimiserim. Illā iniquitatē tu-
 am miror, de qua antea etiam conquestus sum, q̄d
 cum nullis argumentis neq; scripturis, id quod tu
 ipse fateris, vsus sim, nisi quibus vtuntur ij, qui p
 theologis tanto tempore habiti sunt, qui que ha-
 bentur hodie a vera catholicaq; ecclesia, quæ te ac

Excusat
 errorē
 circa sta-
 tū quæ-
 stionis,
 & argu-
 mento-
 rum ge-
 nus des-
 fendit.

I ij tuos

DE INVOCATIONE

tuos condemnat, nihil veritum esse te, grauem alii
 oqui prudentemq; virum, reprehendere me atq;
 illudere etiam mihi, quod eisdem probationibus,
 quibus illi vterentur, in hac questione vsus essem.
 Vtrum enim turpius esse putas, me, quē nouum
 theologum appellas, vti veterum theologorū sen-
 tentijs in defendenda veteri doctrina; an te vetera
 num in theologicis literis, non theologorum, sed
 tuis nouis inuentis ea, quæ ab illis spectata, prodi-
 ta, confirmataq; sunt, oppugnare? Nam quod ca-
 uillaris, ex loco secundi libri Machabæorum a me
 citato nullum dogma statui vel probari posse, sci-
 re debes hunc librū, si non inter canonicas Hebreo-
 rum, certe inter ecclesiasticas scripturas receptum
 esse, vt diuus Hieronymus testatur, authoritatem-
 q; eius, non ab huius modo superiorisq; seculi theo-
 logis, sed etiam a patribus, & quidem vetustissi-
 mis citari. Deinde quod eundem locum perpe-
 ram a me citatum arguis, in hoc video te, aut non
 recte perspexisse verba mea, aut parum candide
 ansam reprehendendi quæsisse. Lege enim & iu-
 dica, inuenies Machabæū vidisse Oniam sacerdotē
 orantē pro populo, sed & Hieremiam iuxta hunc
 astantem, de quo Onias dixerit, Hic est, qui multū
 orat pro populo. Quæro igitur ex te, cum Oniam
 viderit Machabæus dicentem de Hieremia, quod
 oraret:

Locus
 ex 1. lib.
 Macha-
 bæorum
 defendi-
 tur.

Bucce.
 pag. 47

DIVORVM.

oraret pro populo, an non viderit id ipsum, quod res erat? nempe Hieremiam quoque orantem pro populo. Quod si verum erat, videbat certe Machabæus, quod abs te negari non potest. Sin falsum, mentitus est Onias, qui quod dicere illum videbat Machabæus, Hieremias non faciebat. Ita fit Buccere verum, quod scriptum est a me, aut confitendum tibi est, non fuisse veram Machabæi visionem, aut certe Oniam de Hieremia mentitum fuisse. Nam quod per somnium nihil probari dicis, id certe hanc vim habet, ut si recipiatur, nulli somnio in sacris literis credendum sit, quæ tamen multa certissimaque sunt, quorum veritas cum vel authoritate personarum, vel rerum existentia, vel euentu ipso comprobata sit, quid te mouet in hoc sancti fortissimisque viri somnio? victoris per eum, quem rogari viderat pro populo, ea autem in re, quam tu ipse veram esse negare non audes, quid, inquam, mouet te, cur huic minus fidei, quam cæteris visionibus tribuendum putes? Sed venio ad controuersiam. Fateris diuos orare pro nobis, quamuis ea, per quæ hoc ipsum probari oportebat, oppugnare non cesses. Ex quo intelligitur, non ex animo proficisci confessionem istam, sed expressam eculeo veritatis, extortamque abs te esse. Sed utcumque sit, hoc certe fateris, diuos orare pro nobis. Alterum igitur in con-

I iij tro-

DE INVOCATIONE

Status
huius
quæstio
nis.

trouerſia relinquit, Sint ne inuocandi, q̄s, p̄ nobis o-
rare fateamur, an ſuo potius ſtudio officioq̄ relin-
quēdi. In hac quæſtiōe Buccere illud primū abs te
peto, vt ſi a te diſſentire coget me res ipſa, vel certe
maior̄ autoritas, cuius maiorē quā priuati hoīs
rōnem haberi oportet, ne me exiſtimes tā impiū
eē, vt ſciēs idololatriā ī eccleſia dei defēdere, aut etiā
ad illā, ſicut tu de me calūnio ſe ſcribis, cōnituere ve-
lim. Nā illud fere accidere ſolet ijs, q̄ a vobis diſſen-
tiunt, vt cōtinuo ſacrilegij atq̄ impietatis odio gra-
uent̄ criminatiōibus v̄ris, id q̄d vidi fieri in alijs, in
me aut̄ nūc ip̄a re expior. Scripſiſti em̄ in libro tuo
deplorādū eſſe, q̄d hoīes docti & epiſcopis familia-
res, me deſignās, adeo nihil moueant̄ aptis nefarijs-
q̄ in deum conditorē noſtrę cōrumelijs, vt ſanā
etiam doctrinā, qua ſola populus eripi ac liberari
poſſit ab inueterata impietate atq̄ idololatria, im-
pugnare nō dubitēt. Agnoſcis v̄ba tua, plena calū-
niæ, ſi qua vnq̄ in innocentē coniecta fuit, indigniſ-
ſimæ. Ego ne diſſimulaui vnq̄, quæ viderem im-
probe vel intemperant̄ in hoīem quēq̄, nedū in de-
um cōditorē redemptorēq̄ noſtrę impie nefari-
eq̄ fieri, tu t̄m crimen Buccere in me ſtilo illo tuo
improbiffimo obijcere audeſ, q̄ neq̄ his moribus
vixi vnq̄, neq̄ talem exiſtimationē apud bonos vi-
ros merui, vt tā atrox maledictū in me cōuenire ne
inimici quidē mei vnq̄ putarint. Quod ſi in hac t̄a

DIVORVM.

ta tāq̄ insigni iniuria vlciscēda oēm vim animi atq̄
 q̄ irē in te effunderē, si oīa vndicq̄ vicissim in te col
 ligerē criminatiōnū tela, vt quacūq̄ vi possem, tā
 tā maledicti acerbitatē a noīe atq̄ existimatiōe mea
 depellerē, q̄s vel iniquissimus in me iudex factū meū
 rephenderet: aut q̄s nō iudicaret gratiā a me poti
 us tibi iustissimā esse relatā? Sed reprimā me hoc
 tēpore, rōnemq̄ habebo modestiā meā, nō solum
 q̄ longū molestūq̄ est mihi alijs studijs occupato,
 p̄sequi singula, q̄ tu magno volumine congeffisti,
 sed etiam q̄a pudet me maledictis potius q̄ hone
 stis rōnibus tecū certare, q̄r tractatio cū optimo
 cuiq̄ molesta est, tū v̄o mihi molestissima accidit,
 q̄ in hoc certamē inuitus p̄terq̄ opinionē cōsuetu
 dinēq̄ meā, p̄tractus veni. Nā diui in vrbe Treuī
 rorū, inq̄ Cœnobio Epternaco saltēt an ambulēt,
 nihil ad me, cū harē rerū cognitor in archiepiscopa
 tu Treuirēsi cōstitutus nō sim. Neq̄ vt gratia aliq̄
 fortasse valeā apud illū, q̄ rebus p̄est, p̄pter veterē
 studiorū cōiunctiōnē, tñ eo loco sum, aut eē cupio,
 vt gubernacula ecclesię Treuirēsis in mea ptāte ha
 beā, neq̄ si haberē, ex tua tñ sentētia moderari illa at
 q̄ in hāc vel illā partē flectere mihi fas eē putarē.
 Sed venio ad causam. Vtrū inuocandi sint diui, vt
 orēt p̄ nobis, nec ne, quæstio inter nos vertit. Ego
 Buccere de his rebus nihil vnq̄ ex propria senten
 tia mea statui, neq̄ fas esse mihi putavi. Itaq̄ si qd
 scri-

Epter
 nacū, in
 Ducatu
 Lucem
 burgēsi.

DE INVOCATIONE

scripsi, aut nunc etiam scribo coactus tempore &
 causa, id totum ita accipiendum est, ut mea quidem
 sit oratio, res autē & argumenta ex theologorum
 officinis cōparata. Sed tu in principio huius quæ-
 stionis reprehendisti me tanquam parum consul-
 tum, imo etiam ut temerarium, quod conarer me-
 am sententiam nō solum scripturis diuinis, sed eti-
 am autoritate patrum adserere, optans ut legis-
 sem patres tam diligenter, quam citarem confiden-
 ter, didicissem certe ipsos irreligiosum & in spiri-
 tum sanctum contumeliosum iudicare, in contro-
 uersijs religionis autoritatem hominum obijce-
 re, priusquam sententiā Christi ex diuinis literis cō-
 probata esset. Hæc fere sunt verba tua, ex quibus
 illud statui abs te video, nihil ex autoritate patrū
 recipiendum esse in causis ad religionem pertinenti-
 bus, nisi expressa diuinarum scripturarum sen-
 tentiā confirmatum habeatur. Hoc quale sit Buccere,
 mox videbimus. Nunc illud tecum sentio, prima
 & irrefragabilem, ut vocant, scripturæ au-
 thoritatem esse, id quod non primum nunc ex te
 disco, sed tunc ita prorsus sensi, cum epistolam me-
 am ad te scriberem. Itaq; non humanas tantum,
 sed etiam diuinas autoritates protuli, non quas
 ego inuenissem primus, sed quibus in eādē sen-
 tentiam non huius modo ætatis, sed vetustissimi
 etiam

etiam theologi vsi fuissent. Quo loco illud abs te
 quæro, qui negasti ante mille & ducentos annos,
 sicut ego scripserim, diuorum inuocationem fuis-
 se in ecclesia, quo pudore intercessionem, de qua
 sola quæri putabam, & ad quam solam pertinuit
 oratio mea, dum esse & fuisse fatearis, argumenta
 tamē eiusdem ac testimonia oppugnes? An vero
 Cyprianus, Basiliius & Chrysostrumus, vetustissi-
 ma ecclesiæ lumina, diuos orare pro nobis, certis-
 sima sententiâ sua scriptum testatumq; ante mille
 ducentosq; annos non reliquerunt? Confer enim
 tempora, & inuenies Cyprianum sub Valeriano
 mille hinc & ducētis octoginta quinq; annis mar-
 tyrio coronatum, Basilium & Chrysostrumum sub
 Constantino magno annis circiter mille & pau-
 lo minus ducentis floruisse. Sed tu fateris interces-
 sionem, inuocationem a me requiris, a me, inquam,
 qui tanto tempore illam in ecclesia fuisse scribere
 ausus sim. Primum nego me de inuocatione egis-
 se tecum, sed de intercessione, quam credebam ne-
 gari abs te, eandemq; vsitato inuocationis nomine
 appellabam, id quod res ipsa ostendit. Deinde si
 hoc nō satis est tibi, si me tergiuersari putas, & hūc
 quasi scopulum fugere, etsi nihil negocij hic tecum
 mihi est, tamen minime detrectabo, paratus sum
 hic etiam consistere contra te, & docere id, quod

K tu

DE INVOCATIONE

tu probari posse non putas, ante mille scilicet ducentosq; annos inuocationem diuorū ecclesiæ notam fuisse. Verū illud prius mihi refellendum est, qđ tu contra ecclesiæ auctoritatem non hoc tñ potuisti in loco, sed in omni disputatione tua obijcere soles, nihil sine expressa scriptura statuendum de religione, nihil extra eandem recipiendum esse. In quo equidem video te summum firmamentum assertionum tuarum omnium constituere. Hoc si verum est Buccere, si nihil sine expressa scripturarum auctoritate statuendum recipiendumue est in ecclesia, quæro ex te, cur prima ecclesia statuerit a sanguine & suffocato abstinendum esse? An quæ præceptum erat in Genesi, ne sanguinem cum suffocato comederent? At legis vmbra per lucem euangelij discussa iam erat, dixeratque Christus, Quod intrat per os, nō coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore. Et Paulus, Esca & potus nō est regnum dei, sed iustitia & pax. Cur igitur abstinendum ab eo præcepit ecclesia, quod nō ante præceperat CHRISTVS, sed liberum esse iusserat? Quæro item, cur baptizandos esse infantes statuerit posterior ecclesia, quod prima non nisi in tēpore necessitatis faciebat? vbi hoc in sacris literis scriptū? vbi expressum sit? Illud etiam quæro, cur baptizatos ab hæreticis non rebaptizet ecclesia, sed pro

Bucee.
pag. 45.
in principio.

Refellitur sententia Bucceri, in qua ille firma menta sua confirmat.

DIVORVM.

pro baptizatis recipiat: vbi hoc scriptura permittat expressa: aut ex quo loco canonicæ scripturæ probari possit: præsertim cum scriptum sit, Vnus dominus, vna fides, vnum baptisma. Quæ cum in ecclesia tantum sint, hæretici autem sint extra ecclesiam, non videntur apud illos esse posse. Item, Qui non est mecū, contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit. Quæ certe videtur hæreticorū baptismum irritum facere. Hæc igit scripta cum sint, quas tu cōtrarias scripturas adfers, quibus quod hic vitari videtur, expresse per te cōfirmari possit: Deinde illud etiā inter cetera ex te quæro, dñicum diem adhuc in ecclesijs vestris, itē natalem dñi, aliosq; opinor, festos dies nonnullos colitis. quæro igit, per quā scripturā hoc recte fieri, pbetis: hos scilicet dies festos esse oportere: An non oīs lux a deo creata est: Quod si in locū sabbati dominicum diem cessasse dicitis, cur sancti sunt cæteri: cur solennius etiam quam dñicus celebrant: an alios etiā præter septimum scriptura sanctos esse iussit: Multa alia pferri possunt de veteri ecclesia, quæ ex nullis certis proprijsq; scripturis confirmari possunt. Et tñ ad religiōem ita p̄tinent, vt quædam ad dispensationē sacramentorū multorūq; salutē sint necessaria, quædā sine piaculo omitti nō potuerint. Quō igit negas sine expressa scriptura quicquid statui aut recipi

K ij opor-

DE INVOCATIONE

oportere in ecclesia? An hæc, quæ dixi, statuta sine scripturis? an sine expressa earum autoritate recepta non sunt? Nisi forte verbis quidem expressa non fuisse non negas, in mente tamen voluntateque earum posita vim causamque parem habuisse contendis. Recte sane. Hoc enim video tibi confitendum esse. Cur igitur non idem fateris in hac etiam questione nostra? cur non idem alijs multis in rebus, de quibus inter nos controuersia est? Vide obsecro, quam parum constes tibi. Fateris diuos orare pro nobis, & tamen hoc ipsum negas vlla expressa scriptura probari posse. Idem negas eosdem inuocandos esse, quoniam id nulla scriptura probari possit? Quæ est hæc inconstantia? Credis diuos orare pro nobis, & tamen hoc nulla tibi scriptura probari potest. Idem negas diuos inuocandos esse, quia id nulla scriptura probari possit. Ergo scriptura sola fidem facit tibi, an non? si sola, cur credis, quod scriptura expressum non est? si non facit, cur plus hoc credis quam illud? cum neutrum, vt tu vis, scriptura certa exprimat. Neque hic ego ita sentio, vt probem illud, quod abs te positum est, idcirco aliquid statuendum non esse, quia literis sacris expressum non sit, cum Dialectica docuerit me, locum ab autoritate negatiuum firmum non esse: sed vt ostendam tibi inconstanti

Inconstantia
Bucceri

am

DIVORVM.

am rationis tuæ, qui cum soli apertæ scripturæ fi-
dem haberi velis, illud tamen etiam, quod extra
eandem est, confiteri inueniaris. Maneat hoc igitur
in causa ista, quod negari non potest, multa sta-
tuta ac recipi, multa statuta receptaque esse apud pa-
tres maioresque nostros in ecclesia, quæ nulla cano-
nica scriptura expressa sint, sed tamē ducta ex fon-
tibus diuinæ sapientiæ, perque eūdem spiritum sug-
gesta sanctis ecclesiæ doctoribus, per quem sacro-
rum voluminū oracula diuinis scriptoribus in-
spirata fuerunt. Hęc cum ita sint Buccere, putas ne
rectum piūque aliquid videri potuisse patribus,
quod tamen in canone scripturarum expositum
non sit? rectum piūque dico. Nam quod genere
aut vsu abhorret a pietatis regula, quod disciplinæ
Christianæ, moribus ecclesiæ, sacramentorum re-
ligioni contrarium est, id nō solum recipiendum
non est, nec statuendum vllius authoritatis præte-
xtu, sed profligandum etiam, ac procul ab ecclesiæ
finibus exterminandum esse censeo. Hęc autem
inuocatio, quam tantopere oppugnas contra me,
si recte ac piē, si modo & ordine fiat, quid obsecro
impietatis, quod vitij habet in ecclesia? An vero ob-
securat gloriam Christi? qui solus mediator ad pa-
trem, solus a laborantibus inuocandus est? Hoc e-
nim dicitis vos, & hoc vnum est, opinor, quo ocu-

Conclu-
dit quod ef-
fectū est

Inuoca-
tio res-
cta, mi-
nime
impia.

K iij los

DE INVOCATIONE

Chris-
 tus me
 diator, p
 pitatio
 nis, ora
 tionum
 nostrarū
 etiam
 diui.

los multorum præstringitis. Quid? Solis radij il-
 lustrant orbem terrarum, vigoremque præstant
 cunctis, quæ cælo subiecta sunt. Num idcirco lux
 illa viuifica, dignitasque cælestis globi minuitur?
 Magna & ineffabilis vis est diuinæ clementiæ,
 quæ interpositis sanctorum suorum precibus, eti-
 am hac viâ se nobis ingerit: cuius bonitas nec
 communicata fit minor, nec contenta proprijs,
 hoc est, immensis finibus, amplitudinem munifi-
 centiæ suæ terminat. Iam vero quantum diligit
 electos suos dominus, quanto honore coronat de-
 uotos sibi in hac vita spiritus. Preciosa in conspe-
 ctu domini, inquit, mors sanctorum eius. Iam non
 dicam vos seruos, sed amicos. Vos videtis me,
 quia ego viuo, & vos viuetis. In illo die cognosce-
 tis, quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in
 vobis. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit,
 me spernit, qui autem me spernit, spernit eum, qui
 misit me. Amen dico vobis, qui in me credit, ope-
 ra quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum
 faciet, quia ego ad patrem vado, & quodcunque
 petieritis patrem in meo nomine, hoc faciam,
 vt glorificetur pater in filio. Hæc omnia osten-
 dunt, quanta charitate suos complectatur domi-
 nus, quanti fecerit eos in hac vita, quanti hodie fa-
 ciat, dum se in illis & illos in se & secum illos in
 patre

patre futuros esse promittit, dum omnia sibi cum illis & cum patre communia fore dicit. Quis igitur diuinæ bonitatis tam iniquus æstimator est, vt impium esse dicat, eos, quos dominus in hac vita tam charos habuit, quos tam arcta communione sibi sociavit, hoc etiam honore prosequi, vt collata in eos quasi precum nostrarum prærogatiua rogari per illos in nostris necessitatibus, eorundemque interuentu auxilia sua impetrari velit, non ad retardationem diuinæ misericordiæ, quam ipse præsto semper omnibus exhibet, sed ad ædificationem fidei, vt Augustinus inquit, & ad prouehendam militantis ecclesiæ alacritatem. Etenim dum ad inuocatiões nostras indulget sanctorum suorum precibus, quid aliud nobis quam merita illorum commendat, quam rata esse iubet illorum patrociniã, quibus nos freti potius quam nostra innocentiã, supplices vtorũq; foelices ante thronum maiestatis eius cõpareamus. Non igitur obscurat gloriam Christi hæc supplicandi religio, sed illustrat, necq; auertit nos a fonte diuinæ misericordiæ, sed ad eundem inuitat. Hæc sunt enim amplificata infirmitatis nostræ præsidia, hæc commertia supernorum ciuium, qui quanuis meliorem vitæ conditionem adepti sunt, tamen charitatem erga nos pristinam minime deposuerunt.

Sed

DE INVOCATIONE

Sed hæc rides opinor, & commenta papistarum appellas. Lege igitur non huius ætatis, non prioris seculi, sed antiquissimos theologos, Basilium dico, Nazianzenum, Ambrosium, Augustinum, diuinarum scripturarum peritissimos, præcipua ecclesiæ lumina, videbis religionem hanc illorum temporibus fuisse in ecclesia, hoc est, ante mille & ducentos annos, quanuis tu tanti temporis probationem illudens a me requiras. Etenim Basilium quadraginta martyres, quos celebrat, communes humani generis custodes, curarum socios, legatos orationum nostrarum, adiutores precum, ecclesiæ flores, mundi lumina appellat. Nazianzenus etiam inuocat defunctum Basilium, & ab eodem valetudinis auxilium flagitat. Tu obiter, inquit, celo nos respice, & datam mihi renem debilitatem, & articulorum dolorem, vel iube discedere, vel adiuua & hortare me, ita æquo ferre animo, ut hinc demum discedentem me in æterna tabernacula recipias. Ambrosius queritur defunctum fratrem suum non potius annos plurimos quam breue tempus viuendi a diuo Laurentio impetrasse, Tuis enim votis, inquit, apud sanctum Laurentium impetratum nunc cognoscimus comæatum, atque utinam non solum comæatum, sed etiam prolixum vitæ tempus rogasses. Potuisti annos plurimos

Basilium
in 4o.
martyres.

In Mordia
in Basilium.

Ambr.
in obitu
fratris
sui Satyri.

mos impetrare viuēdi, qui potuisti com meatum impetrare veniendi. Quid de Augustino dicam? quantam hic testificationem huius rei? quantam commendationem reliquit? dum & ipse alicubi diuos inuocat, & alio in loco causam exponit, cur suos a nobis celebrari dominus, cur in periculis nostris inuocari velit. Quanquam tu locum eiusdem citaſti contra me ex libro de ciuitate dei, vbi de inuocatione ita scriptum ſit. Nos autem martyribus nostris non templa ſicut dijs, ſed memorias ſicut hominibus mortuis, quorum apud deum viuunt ſpiritus, fabricamus, nec ibi erigimus altaria, in quibus ſacrificemus martyribus, ſed vni deo & martyrum & noſtri ſacrificium ſicut homines dei, qui mundum eius confessione vicerunt, ſuo loco & ordine nominantur, non tamen a ſacerdote, qui ſacrificat, inuocantur. Et exclamas in fine, Vtri iam tibi, an Augustino de vſu eccleſiæ dei ante mille & ducentos annos credere iubebis? Ego vero Buccere iam ante profeſſus ſum, me in hac cauſa nihil de meo ſenſu, ſed omnia ex maiori authoritate ſtatuerē. In te autem illud miror, quod putaris vllum ſententiæ tuæ ſuffragium ex hoc loco colligi poſſe. Quid enim obſecro te hic aliud agit Augustinus, quam quod memorias martyrum ab idololatriæ ſuſpitione contra gentilium obſectationes

Aug. de ſpū & anima, & de cura p mort. gerēda.

Ex libro 22. de ciuita. dei cap. 10.

Bucce. pag. 46.

Diluitur obiectio, & exponitur locus Augustini.

L de

DE INVOCATIONE

defendit? ne coli scilicet, neue inuocari videantur
 pro dijs, quemadmodum illi calumniabantur.
 Idem ego sentio Buccere, nolo diuinum cultum
 exhiberi martyribus, nolo inuocari eos pro salu-
 uatoribus, vt remittant peccata nobis, vt saluos
 nos faciant, cum hoc solius dei sit proprium, nec
 sine idololatria vlli creaturæ tribui possit. Quid
 igitur facit hic locus contra me, in quo tu mag-
 num præsidium constituisse videris? Negat
 Augustinus templa condi martyribus. Num-
 ego iussi illis fieri? aut etiam sic facta defendi?
 Consecrantur templa memorijs martyrum, non
 vt dijs nuncupantur. Itaque memorias ait fabri-
 cari martyribus. Vos ea sustulistis de templis,
 ac ne simulachris quidem illorum pepercistis.
 Nomina eorundem recitabantur a sacerdote in
 sacrificio. Hoc quoque a vobis sublatum est, &
 quasi idololatricum esset, de canone sacrificij ex-
 rasum. Non inuocabantur, inquit, martyres a sa-
 cerdote in sacrificio. Nihil hoc ad quæstionem
 nostram. Non enim de sacerdotis inuocatione
 in sacrificio, sed de inuocatione fidelium simpli-
 citer inter nos quæritur, fuerit ne Augustini tem-
 poribus inuocatio in vsu apud fideles in eccle-
 sia, an non fuerit. Quanquam de sacrificante, cur
 ille non vtatur hac inuocatione in sacrificio, res-
 pona

ponsum est tibi a Coloniensibus, non argute magis quam vere, ut opinor, et si tu hoc ipsum cauillaris. quia non habes opinor, quid respondeas, id quod res ipsa ostendit. Nec valet tua oppositio de sacrificantis precatone, quod ea omnibus etiam priuatis exemplo esse debeat, ut quoniam ille non inuocet diuos, neque a nobis inuocandos esse. Alia enim sacrificantis ratio est, qui sacrificium soli deo offerens solius dei nomen inuocat, alia extra sacrificium, eorum, qui suffragia vndique colligentes, primum CHRISTI, deinde per eundem sanctorum quoque merita allegant. Hoc tu Buccere ex eodem loco si ipse nolebas intelligere, certe lectori intelligendum præbere poteras, nisi abrumpere orationem, quam complere, maluisses. Sequitur enim continuo, Deo quippe, non ipsis sacrificat, quanuis in memoria sacrificet eorum, quia dei sacerdos est, non illorum. Ipsum vero sacrificium corpus CHRISTI est, quod non offertur ipsis, quia hoc sunt & ipsi, quare & in memoria eorum sacrificatur. Ex quo intelligitur, solum deum hic inuocandum esse, cui soli hoc sacrificium per manus sacerdotis pro populo offertur. Hæc cum vera atque dilucida sint ex ipsius Augustini verbis, quid habes, quod opponere possis? quomodo confirma-

Cur sacrificans non utatur diuorum inuocatione in ecclesia.

L ij bis

DE INVOCATIONE

bis sententiam tuam? imo quomodo meam infir-
 mabis? Sed nunc audi vicissim contraria Augusti-
 ni testimonia, quæ ita clara aperta que sunt, vt om-
 nem cauillationem prorsus excludant. In libro de
 cura pro mortuis gerenda, quem tu pariter citas
 contra me, ita scribit de inuocatione, quomodo sci-
 licet martyres inuocati sua nobis auxilia prestent.
 Hinc & illa soluitur quæstio, inquit, quonam mo-
 do martyres ipsis beneficijs, quæ dantur oranti-
 bus, indicant se interesse rebus humanis, si nesciunt
 mortui, quid agant viui. Non enim solis benefici-
 orum effectibus, verum etiam ipsis hominum as-
 pectibus confessorem apparuisse Felicem, cuius
 inquilinatum pie diligis, cum a Barbaris Nola op-
 pugnaretur, audiuius, non incertis rumoribus,
 sed testibus certis. Vides Buccere beneficia marty-
 rum, quæ dantur orantibus. Quibusnam oranti-
 bus? nisi qui ita inuocantes orant? Sancte Felix o-
 ra pro nobis, Omnes sancti martyres orate pro no-
 bis. Quid tibi videtur? putas ne hanc esse Augu-
 stini sententiam? Inspice locum, & ipse iudica. Be-
 neficijs inquit, quæ dantur orantibus. Quid hoc
 verbi est? Orantes veniam, inquit Poeta, & tem-
 plum clamore petebat. Sed addit exemplum Au-
 gustinus, non vano rumore acceptum, sed testibus
 certis cognitum, inquit, sanctum Felicem apparu-
 isse

Confir-
 matur
 inuoca-
 tio ex
 Augusti
 no.

esse Nolanis, cum illius auxilium scilicet in extre-
 mo periculo ciues implorarent. Quid sequitur au-
 tem mox in eodem capite? Quanquam ista quæ-
 stio, inquit, vires intelligentiæ meæ superat, quem-
 admodum opitulentur martyres ijs, quos per eos
 certum est adiuuari. Vtrum ipsi per seipfos ad-
 sint vno tempore tam diuersis in locis, & tanta in-
 ter se longinquitate discretis, siue vbi sunt eorum
 memoriæ, siue præter suas memorias vbicunque
 adesse sentiuntur? An ipsis in loco suis meritis con-
 gruo ab omni mortalium conuersatione remotis,
 & tamen generaliter orantibus pro indigentia sup-
 plicantium, sicut nos oramus pro mortuis, qui-
 bus vtiq; non præsentamur, nec vbi sint, vel quid
 agant, scimus, deus omnipotens, qui est vbiq; præ-
 sens, nec concretus nobis, nec remotus a nobis, ex-
 audiens martyrum preces per angelica ministeria vs-
 que quaq; diffusa, præbeat hominibus ista solatia,
 quibus in huius vitæ miseria iudicat esse præben-
 da, & suorum merita martyrum vbi vult, quan-
 do vult, quomodo vult, maximeq; per eorum me-
 morias, quoniã hoc nouit expedire nobis ad ædi-
 ficandam fidem Christi, pro cuius illi confessione
 sunt passi, mirabili atq; ineffabili potestate ac bo-
 nitate commēdet. Res hæc altior est, quam vt pos-
 sit a me attingi, & abstrusior, quam vt a me valeat

L iij per-

DE INVOCATIONE

perscrutari: Et ideo quid horum duorum sit, an vero fortassis ytrunque sit, vt aliquando ista fiant per ipsam præsentiam martyrum, aliquando per angelos suscipientes personam martyrum, definire non audeo. mallet a scientibus ista perquirere. Hic totus locus Buccere, etsi proprie quaerit, quomodo martyres inuocati præstent nobis auxilia sua, per seipsos ne præsentem, an diuina voluntate dispensante per angelorum ministeria, vel vtroque potius modo id fiat: tamen de auxilijs eorum nihil dubitat Augustinus, nihil de fructu inuocationis nostræ, id quod verba ipsa clarissime ostendunt, cum dicit, Quos per eos adiuuari certum est, de inuocantibus scilicet loquens. Item, Orantibus pro indigentia supplicantium. Quæ ita aperta sunt, vt obscuritatem nullam relinquare possint. Quo etiam in loco illud exprimitur, quod ego paulo ante posui in confirmatione mea, cur deus sanctos suos inuocari velit, cur multa, quæ ipse per se largiri posset, impetrari tamen illorum precibus gaudeat, nimirum vt ornentur merita eorum, & ad fidei ædificationem memoria ipsorum commendetur. Quæ cum ita sint, quid te mouet, quod tam apertis auctoritatibus reluctaris? Nisi forte non satis idonei testes sunt, quos citavi, non satis locuples ipse Augusti-

gustinus, quem tu tanto studio citas contra me,
 vt etiam verbis eius falsas sententias affingere co-
 neris. An vero mentior hac in re? Cur igitur
 citas ea, quæ magis evertunt tuam sententiam,
 quam meam oppugnant? cur scriptis eius abu-
 teris contra ipsius voluntatem? Et negas quic-
 quam assertionis ex patribus proferri posse, quo
 mea hac in re sententia confirmetur. Ita enim scri-
 bis in prima statim huius loci pagina. Hoc inte-
 rim condonandum non est, quod sanctis patri-
 bus tribuis, ipsos sanctorum inuocationem as-
 ferere. & nominas inter eos, qui hoc faciant, di-
 tum Hieronymum & Augustinum, ex quorum
 libris nihil quicquam huius assertionis docere po-
 teris aut monstrare, sed neq; ex aliorum libris. As-
 ferere enim aliquid in ecclesia dei, est id vt dogma
 religionis nostræ proponere. Hæc sunt verba tua
 Buccere, in quibus video te in vna vocula ansam
 reprehendendi cepisse, quia scriptum a me sit, in-
 uocationem asseri a patribus. Negas enim asse-
 ri quicquam, nisi quod vt dogma religionis pro-
 ponatur. Vbi legisti obsecro hanc verbi pro-
 prietatem? Asserere pro affirmare, defendere, **Asserere**
 vindicare dicimus, id quod te Lexica etiam do-
 cere possunt. Pro eo quod est vt dogma propo-
 nere, neq; legisse me apud probatos authores, ne-
 que

Buccere.
 pag. 45.

Asserere

DE INVOCAZIONE

que in vlla perpetua consuetudine obseruasse me-
mini. Sed ad rem. Nego me egisse de inuocatione,
id quod supra etiam professus sum, sed de interces-
sione duntaxat, quam negari abs te arbitrabar, vt
qui hodie etiam ex scripturis illam probari posse
negas. Hanc autem asseri ac probari, non a patri-
bus tantum, sed etiam ex scripturis ipsis, nemo nisi
contētio sus inficiari potest. Nisi vero sine scriptu-
ris illā sancti patres tanto tempore tulerūt in eccle-
sia, atque in ea populum falli passi sunt. Origenes
certe, vel quicumq; author est, in cantica Salomo-
nis citat locum eundem ex libro Machabæorum
de Hieremia orante pro populo, quem ego citavi
in epistola mea, quanuis tu hic me nouum theolo-
gum appelles, nec veros theologos sequentem.
Idem videre licet apud alios patres, qui non hanc
tantum, sed alias etiam scripturas in eandem rem
citant, quæ quia notæ tibi sunt, & iactatæ etiam in
libellis vestris, breuitatis causa prætermitto. Ve-
rum tu nullam scripturam nisi rem digito mon-
strantem recipis. Cur igitur hanc ipsam interces-
sionem sine scriptura recipis? quemadmodum su-
pra etiam abs te percunctatus sum. Ais enim & re-
prehendis, aliud probare me, nempe diuos orare
pro nobis, quod nemo vestrum neget: aliud in
quæstiōe esse, hoc est, an diui inuocandi sint, quod

ex

Homil.
3. in ver.
Ordina
te in me
charita-
tem.

DIVORVM.

ex nullis, neq; scripturis, neque patrum assertionibus probari possit. Fateris igitur diuorum intercessionem, quanuis nulla certa scriptura probari possit. Falsa est ergo illa sententia tua, qua negas quicquam sine certa scriptura recipi oportere. At hoc nullo modo concedere potes, cum in eo constituas quasi fundamentum totius doctrinae tuae. Fatendum est igitur tibi, intercessionem sine scripturis certis receptam non esse in ecclesia, aut temere eandem atq; inconstanter abs te recipi. Sed mitto intercessionem. De inuocatione me lapidas, quod hanc dixerim asseri, ac proinde tanquam dogma a patribus proponi. Iam supra respondi tibi, hic nihil quaestionis mihi tecum esse, qui non inuocationem, sed intercessionem defenderim, quod tu ipse fateris, dum me quasi dilapsum a statu controversiae eodem in loco reprehendisti. Veruntamen hic etiam consisto, ut supra constitui, & inuocationem defendo contra te. Dico eam asseri a patribus, si non quemadmodum tu dogmata asseri definis, certe quemadmodum statui affirmarique aliquid Latine dicimus. Statuunt enim & affirmant sancti patres eandem ante mille, addo etiam ducentos annos fuisse in ecclesia, dum illam scriptis suis tradunt posteritati, dum non improbant, sed commendant populo, dum exempla miracu-

M lacq;

DE INVOCATIONE

laquei eiusdem proferunt, dum ipsi inuocant martyres confessoresque dei, quanque alijs commendant religionem, suis ipsorum vocibus impressam relinquere minime dubitant. An vero hæc ita non sunt? Aude negare obsecro, quæ non dico prolata sunt hæctenus, sed ex Basilio, Nazianzeno, Ambrosio, Augustino proferri, testificari, oculis subijci possunt. Nam de Hieronymo qui dubitat, iniuriam sanctissimo viro facit. Quatum enim ille cum alijs in locis, tum vero contra Vigilantium tribuit martyribus? quanto spiritu memoriam dignitatemque illorum vindicat? dum illos asserit a mortuorum appellatiõne, quam vos contumeliose eis ingeritis, dum magna vi perit aduersarium, dum non solum orationum prerogatiuam ad deum, sed busta etiam cineresque eorum in terris contra pphanas obrektionationes defendit. Sed video te dissimulare hæc omnia, atque etiam clarissimis verbis Augustini conati nebulas offendere. Ita enim scribis Augustinum inuenire fateri, se ignorare de martyribus, quomodo nobis auxilia dei impetrent, an res nostras norint precesque audiant, nec ne. Et addis, Quod vero tunc in ecclesia ignoratum fuit, inquis, de eo quomodo tu nos certos facies? Ego vero Buccere certum te non facio, sed hi faciunt, quos modo nominavi. Legisti ne eodem in loco, quem paulo ante ex Augustino citavi, hæc verba,

Bucce.
pag. 48.

ba, quæ ibidē etiam a me notata sunt: Quos per eos adiuuari certum est, nempe supplicantes a martyribus. Quis igitur hic certū te facit: ego, an Augustinus? Ait enim certum esse, supplicantes adiuuari a martyribus. Quo in loco, si nescis, duas res ponit, siue asserit (ne me huius vbi pœnitere putes) nempe inuocationem eorū, qui rogant, & auxilium eorū, qui rogant, quæ ita clara manifestaq; sunt, vt nulla ratione cauillari, nullis verbis obscurari possint. Quō igitur concludis ex Augustini verbis illud, quod minime ille sensit: imo vero quod vbi eius ac voluntati contrarium est: Quæris enim ex me, quomodo ego te inuocationis certū facere possim, dum ille fateatur se ignorare, quomodo martyres auxilia nobis a deo impetrent. Quid? putabam te Dialecticum esse, dum toties paralogismos meos flagellas. Quomodo igitur non vides aliud concludere te, quam ex verbis Augustini proposueris? Ille enim fatetur se ignorare, quomodo, hoc est, qua via, per se, an per angelos, martyres percipiant orationes nostras, & quomodo, hoc est, eadem, an alia via, auxilia nobis impetrent. Itaque de via & modo impetratiōis loquitur. Tu autem de impetratiōe ipsa cōcludis, quasi ignoret auxilia impetrari a dño, qd lōgissime a priori distat, nec tu ignorare potes, aliud scilicet esse impetrari auxiliū a

Aliud p
positum
ex Au-
gustino
aliud cō-
clusum.

M ij domi-

DE INVOCATIONE

domino, aliud hoc vel illo modo impetrari, quorum alterum & sciri sine altero, & ignorari absque eodem potest. Sed displicet tibi sententia ista, ut videtur deo, neque alia de causa citasti hunc locum contra me, nisi ut obscurares hanc auctoritatem mihi, efficeretque ut non tam probari aliquid contra te, quam res incerta ab Augustino relinqui videretur. Itaque illud etiam occupare voluisti, quod maxime obstare tibi videbatur, nimirum exempla inuocationum, non Augustini modo, sed aliorum etiam patrum, quarum vim ac veritatem interpretatione rhetorici schematis eludere conaris. Ais enim patres in laudatorijs orationibus interdum per pro popocean prorupere in appellationem siue inuocationem eorum, quos celebrant. Et addis, Verum ut in publicas preces ecclesie, inque, hoc nunquam admiserunt. Cur hoc addis obsecro? In publicas preces inuocationem admissam nunquam fuisse. Primum non est de hoc mihi tecum controuersia, publica ne, an priuata inuocatio locum habuerit, vel habere debeat in ecclesia, sed de inuocatione tecum disputo, quam tu ais impiam & sacrilegam esse. ego ut piam & salubrem defendo. Tu negas illam a patribus probatam, vel ut tuo verbo utar, assertam esse. ego ostendo literis illorum testatam, proditam, exemplis commendatam & ad

Bucce.
pag. 45.

ad posteros propagatam esse. Papisticam tu vo-
 cas ac nuper introductam in ecclesiam. ego ante
 mille annos in eadem fuisse demonstro, atq; ita de-
 monstro, vt quid hic mihi respondeas præter ca-
 uillos, certe nihil habere possis. Quid igitur mihi
 cum precibus publicis? Deinde falsum est hoc ip-
 sum, quod ponis. Nam publicæ inuocationis pre-
 ces, quas Litanias vocant, supra octingentos an-
 nos fuerunt in ecclesia, quod neque tu neque alius
 quisquam negare potest. alij autem asserunt mul-
 to esse vetustiores. Quomodo igitur negas inuo-
 cationem vnquam admissam fuisse in publicas pre-
 ces? Nisi forte non has, sed sacrificij preces intelli-
 gis, de quibus supra responsum est tibi, neque atti-
 net hoc in loco repetere. Intellexisti enim cur soli-
 us dei nomen in sacrificio, quod ei soli offertur, in-
 uocandum sit, neq; si hoc a me explanatum non fu-
 isset, non poteras ipse, si voluisses, ex Augustino
 intelligere. Sed ad prosopopœias redeo. Quæro
 ex te, nunquid theologus rhetoricas etiã præcepti-
 ones aliquando legeris? Nam me hoc nomine in-
 terim exagitare soles, quasi hic nimium mihi in-
 dulgeam. Discrimen igitur obseruasti, opinor, in-
 ter hæc, quæ in eloquendo ornamenta orationis
 appellantur, nimirum quod quæ verborum sunt
 propria, cuiusmodi est auersa ad personam ora-

M iij tio,

Preces
publicæ.

Proso-
popœia
ad dis-
uos.

DE INVOCATIONE

tio, quam Græci προσωποποιίαν vocant, nihil mutante de sententia ac voluntate sermonis, sed tantummodo modo velut gestum quendam ac motum orationi adferunt. Quod cum ita sit, cur tu invocationem esse negas, quæ fit auersa sublataque oratione ad martyrem? Nisi forte hæc invocatio vera non est apud Poetam, dum suspenso cursu orationis quasi ad numen conuertitur, Musa mihi causas memora. Et Cicero in peroratione quadam, Nunc te Capitoline Iupiter inuoco atque imploro. Talis est certe illa Nazianzeni ad Basilium, Hoc tibi o Magne Basili extremum munus post annos octo, quibus ecclesiæ præfuisi, obtuli, Hæc prosopopœia est. Deinde additur invocatio, manente eadem figura, Tu obiter celo nos respice, & datam mihi renum debilitatem & articulorum dolorem vel iube discedere, vel adiuua. Sic Augustinus in libro de spiritu & anima post gratulatam pijs sclicitatem, suarum autem miseriarum deplorationem, ita appellans illos inuocat. Vos igitur, inquit, qui meruistis consortes fieri supernorum ciuium, & perfrui æternæ claritatis gloria, orate pro me ad dominum, vt educat me de isto carcere, in quo teneor captiuus & ligatus. His invocationibus vsi sunt patres Buccere, non papistici, & tu dicere soles, sed

Nazian.
in fine
Monod.
diæ in
Basiliū.

sed veteres & orthodoxi, qui nullum papisticum regnum, nullam tyrannidem (vt tuis vtar nominibus) stabilierunt in ecclesia, sed exemplis eandem saluberrimis non minus quam scriptis grauissimis ante mille annos illustrauerunt. His, inquam, vsi sunt pijs & orthodoxis precibus, non fictis ad adulationem, neque incerta intentione in ventum iactatis, sed veris ac serijs, inque supernas beatorum sedes ex deuotorum pectorum circumspectissima religione profectis. Has tu impias vocare, pro idololatria obijcere audes? Ergo impius erat Theodosius laudatissimus princeps, dum ad martyrum sepulchra prostratus fida illorum poscebat auxilia. Impius Ambrosius, qui prouehabat pietatem religiosi Imperatoris, qui laudauit hoc nomine defunctum fratrem, qui Imperatoris ipsius funus his laudibus ornatum populo ad memoriam egregiæ pietatis commendauit. Augustinum vero quis non idololatram appellauerit, si vera sunt tua conuitia? quis non omnes, qui ab illo vsque tempore in ecclesia vixerunt? Sed mitto ceteros, hos tam claros, tam pios, tam sanctos viros tantæ impietatis reos facere audes? qui si viuerent hodie, non sustineres, crede mihi, auctoritatem illorum, aspectu

DE INVOCATIONE DIVORVM,

aspectum luminum clarissimorum ecclesiæ ferre non posses. Spirat adhuc in libris eorum religio, quam tu condemnas, sed quæ vicissim tuam impietatem, tuam temeritatem atque audaciam in conspectu omnium defigit, quam tu certe cum dissimulare non possis, nullo alio consilio occupasti contra me, quam ut anteuertes plagam tantæ autoritatis, viresque eius ac pondus, quantum posses, occurrendo debilitares. Habes, quod ad hunc locum mihi respondere visum est, non solum de quæstione inuocationis, sed etiam de criminibus, quæ tu nimis ut confidenter, ita intemperanter obijcere soles. Etenim ostendi tibi non solum doctrinam intercessionis vna cum religione ante mille & ducentos annos fuisse in ecclesiâ, sed etiam inuocationis vsum iam tum ignotum non fuisse, eundemque & probatum a sanctis patribus, & populo commendatum, ab illo vsque tempore in ecclesiâ permanisse.

DE

DE COELIBATA
TV SACERDOTVM.

Equitur tertium caput, de Cœlibatu sacerdotū, qui locus cum probabiliter disputatus sit in epistola mea, nō puto repetenda esse ea, quæ illic dicta sunt, sed explananda potius, quæque abs te negantur, alijs etiam argumentis confirmanda. Tu multis hic paginis luctaris cōtra me, & oīa vndiq; colligens damnas legem cœlibatus et votum cōtinentiæ, quorū vi atq; tyrannide coniugīa adempta sint cōtra naturam sacerdotibus ac monachis, multaq; inde flagitiā atq; dedecora in ecclesiā inuecta esse cōtendis. Ego Buccere, cū scriberem ad te, et ad hunc locū venissem, in animo habebā rem paucis attingere, sicut in priori quæstiōe feceram, nec prolixus esse eo in loco, quem non tam ad causam religionis, quam ad statum vitamq; clericorū pertinere arbitrabar. Sed cum ingressus essem, ita multa offerebant se, vt quanuis festinarem, non tamen tribuere aliquid quæstioni tam notæ, stiloq; currenti non indulgere non possem. Sed hoc ipsum, vt video, displicuit tibi. Itaq; impotentius suc
N cen

DE COELIBATV

centes mihi, atque in his potissimum locis, vbi te premi sentis, imperitum me harum quaestionum, ineptum, malum dialecticum, nouum theologum, rhetoricoteron etiam atque sophistam appellans. Atque vtinam falso hæc omnia, modo id benigne atque ciuilitate fieret. Sed mihi consultum fore arbitror, negligere, quantum possim, maledicta tua, & causam agere potius, quam conuictis te cum certare, in quibus quid veri sit, quanta moderatio denique & grauitas tua appareat, ex his, quæ hæctenus a me responsa sunt, quæq; suo loco prætermitti non poterunt, satis intellectum iri cõfido. Nunc illud abs te peto, ne me in hac disputatione existimes patrocinari velle flagitijs aut turpitudini vllius gñis hominum, quibus ego non minus quam tu, aut quisquam alius, semper infensus fui: neue putes me vitia ecclesiasticorum magis q̄ instituta nomenq; ecclesiasticum velle defendere.

Proposio. Tota disputatio tua circa legem cœlibatus, donum continentia, votum castitatis, & locos nonnullos scripturae versatur. Legem cœlibatus impossibilem, & tam naturæ quam voluntati diuinæ contrariam esse contendis. Donum continentia non omnibus, ac ne ijs qdem, qui id a deo petant, dari. Votum castitatis in his, qui continere nõ possunt, deo ingratum esse. Scripturas ex Paulo a me cita-

Bucce.
pag. 55.
& 56.

SACERDOTVM.

citatas, nō pro me, sed contra me, ac p̄ tua etiā sententia facere. Multa interim de periculo coelibatus, de libidine & nequitia clericorum, de dignitate matrimonij disputas, quæ omnia tamen, quātum ad nostram quæstionem pertinet, in hoc vno consistunt, an præstari possit continentia, quæ ex voto vel instituto ecclesiastico exigitur. Nam si præstari non potest, videris recte sententiam tuam defendere: sin autem præstari posse, non solum exemplis infinitis, sed etiam autoritate diuina atq; humana probari potest, corruēt vno impetu omnia, quæ tu tam multis in contrariam partem collegisti. Si enim is, qui sacris initiari ac legibus canonicis adstringi voluit, aut qui sponte sua vouit castitatem, fretus dei auxilio ita viuere potest, vt præstet id, quod promisit ecclesiæ, aut quod per votum deo nuncupauit, quis non videt iam, neq; legem impossibilem, neq; votum impium contraq; voluntatem diuinam esse: id quod tu probare conaris: sed coelibatū recte pieq; introductum esse, eundemq; sine causa oppugnari abs te, foresq; ad nequitiam multis, quod res ipsa, testatur, hac oppugnatione tua aperiri. Hoc igitur si probari poterit a me, præstari posse continentiam ab ijs, quos tu non posse præstare omnes, ac ne debere quidem contendis, victa erit causa tua, & mea superi-

N ij or:

DE COELIBATV

or: sin autē hoc ipsum probari non poterit, tum ego cedam tibi libenter, & me errasse fatebor, non mea quidem, sed eorum culpa, qui multis sanctimoniae exemplis coelibatum coluerunt tanto tempore in ecclesia, eundemq; alijs colendum pene orbis terrarum approbatione tradiderunt. In quo tamen illud a me dictum esse volo, cum loquor de lege coelibatus, possit seruari, nec ne, & an ordinationi dei contraria sit, non hoc etiam statuere me, vtrum expediat ecclesiae, praesertim hoc tempore, quo ita refrixit prisca religio, vt a veterum pietate ac disciplina prorsus recessisse videatur. Maneat hoc igitur in controuersia, in quo erit status praecipuus orationis meae, non, quid hodie statuendum sit, quidue expediat ecclesiae hoc tempore, sed possit ne praestari illa, quam lex & votum requirunt, continentia.

Equidem scio difficile, nec cuiusuis hominis opus esse, id quod veritas ipsa testatur, cum dicit, Sed non omnes capiunt verbum hoc. Et mox, Sunt eunuchi natura, sunt qui fiunt opera hominum, sunt qui se castrauerunt propter regnum caelorum. Cui rursus additur, Qui potest capere, capiat. quasi non omnes tantae virtutis sint capaces. Non est igitur dubium, quin sit difficile, & vt ita dicam, plane heroicum quiddam, vincere naturam,

ram,

SACERDOTVM.

ram, refrenare libidinem, & quodammodo in carne extra carnem viuere. Sed vt impossibile mihi fortasse, aut etiam tibi sit, quibus non negata quidem fuit hæc foelicitas, si perfequi eandem, quam molestiam fugere, maluissemus, tamen melius sentire de alijs, illorumq; conatus, non tam ex humana imbecillitate, quam ex diuino præsidio aestimare debemus. Multi præstiterunt castitatem in sacerdotio, multi ex voto continenter vixerunt, id quod negari non potest. Quomodo igitur vocas legem impossibilem, quæ seruari aut cur votum impium, quod cum laudatum sit a domino, reddi potest? Sed video te hoc non simpliciter asserere, sed ex causa, vt si quis careat dono continentie, eum continere non posse. quemadmodum dictum est in euangelio, impossibile esse, vt non veniant scandala. nimirum propter perversam hominum voluntatem, qua existente non possint non fieri scandala. Itaque τὸ ἀδύνατον hic non simpliciter accipis, sed si quis donum dei non habeat, nec sit vocatus ad coelibatum. Sit igitur hoc etiam in causa, quod te sentire video, legem non simpliciter esse impossibilem, sed ex hac causa, vt si quis donum cœlesti non habeat, nec (vt tu sæpe loqueris) ad coelibatum sit vocatus, hunc scilicet continere non posse, imo ne debere quidem, nec pugnandum huic contra natu

Lex im-
possibilis in
his, qui
donum
non habent.

N iij ram,

DE COELIBATV

ram, sed vxorem potius ducendam esse.

Hæc cum ita sint, videamus qui sint illi, & sine
ne omnes, qui se dedunt ministerio ecclesiæ, aut
qui sponte sua vouent castitatem, vocati ad coeli-
batum, an non. Nam si vocati sunt, certum est eos
donum, si nondum habent, vel si perfecte non ha-
bent, & petant a domino, impetrare posse. alioqui
fallax esset deus, qui vocationem suam securos
destitueret. Sin autem donum non habent, nec
sunt impetraturi, quanuis constanter petant, nec
vocatos fuisse credendum est, alioqui frustra es-
sent vocati, quibus necessaria præsidia defutura
essent. Quisquis igitur vocatus est, doni securus
esse debet, ita vt vel tunc accipiat, cum vocatur,
vel certe a domino si petat, impetrare possit.
Quomodo igitur probari potest, non ad coniu-
gium, sed ad coelibatum vocatos esse eos, qui se
dedunt sacris ordinibus, vel etiam sponte sua ca-
stitatem vouent? Illud primum constituo, minis-
terium ecclesiæ sanctum & expetendum esse om-
nibus, qui se cum bona conscientia sentiunt ido-
neos esse, vt seruiant euangelio, vel etiam quos
tales ecclesia ipsa iudicat. Quæ sententia ita vera
est Buccere, vt tu eam minime negare possis.
Scriptum est enim, Qui episcopatum desiderat,
bonum opus desiderat. & Scienti bonum facere,
&

Qui vo-
cati sunt
ad con-
tinenti-
am, do-
nū, si vo-
lunt, nō
habere
non pos-
sunt.

SACERDOTVM.

& non facienti, peccatum est illi. Deinde illud ad-
do, magnæ sanctitatis esse coelibatum, & singula-
ris præmij apud deum, vt testatur Esaias de eu-
nuchis, & CHRISTVS in euangelio de eif-
dem, qui se castrauerunt propter regnum cœ-
lorum. & Paulus in epistola ad Corinthios, v-
bi magno studio virginibus & viduis continen-
tam commendat. His adiungo tertium de autho-
ritate ecclesiæ, quæ ipsa sibi de vita & moribus
clericorum leges statuere & condere disciplinam,
quatenus expedire videtur, potest ac debet. Exem-
plum extat apud Paulum ad Timotheũ, cui com-
mittit ordinationem ecclesiæ, & qualem quencq;
in disciplina esse conueniat, præcipit. His igit con-
stitutis, quæro ex te, an quisq; totis octingentis an-
nis sacris ordinibus se dederit, qui non sciuerit ex
decretis ecclesiasticis vitam coelibem sibi agendam
esse, eandemq; cõditionem vno cū sacramento mi-
nisterij volens ac lubēs susceperit? Quod si ita est,
q̄d negari non potest, amplius quæro, cum sanctũ
& expetendum sit sacerdotium, & coelibatus a dño
ipso nobis commẽdatus, quis cogitationem hanc
primum miserit in animos eorũ, qui illos elegerũt
ministros ecclesiæ? vel potius q̄ se ipsos ad electio-
nem, hoc est, ad vitã clericalem vel etiã monasticam,
sponte sua obtulerunt? An vero ignoras id, quod
multis

DE COELIBATV

multis annis didicisti ex sacris literis, nihil boni cogitari quidem posse a nobis, nedum expecti, sine instinctu cœlesti ac dei munere? Scriptum est enim, Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a patre luminū. Et non potest homo accipere quicquam, nisi ei datum fuerit de cœlo. Et Paulus, Non quia idonei sumus, inquit, cogitare aliquid a nobis, tanquam a nobismetipsis, sed sufficientia nostra ex deo est. Quæ loca scripturæ expresse docent, nullam esse in bonis rebus expetendis nostram voluntatem, sed ne moueri quidem nos proprijs viribus ad vllam salubrem cogitationem suscipiendam, cum sensus & cogitatio humani cordis, vt alio loco dicit scriptura, in malum prona sint ab adolescentia, sed donum dei præcurrētemq; gratiam esse testatur Augustinus, quæ mentem cogitationemque nostram ad ea, quæ recta piæq; sunt, vltro excitet atq; impellat. Donum igitur dei iam habebas. Buccere, & ad cœlibatum iam tum vocatus eras, cum primum cogitatio illa mentem tuam subiit, vt te mancipares ecclesiastico ordini, vt seruires ecclesiæ Christi, vt is esses, qui doceret populum dei, qui oraret pro eodem in sacro ministerio, qui offerret sacrificium sanctum pro peccatis omnium, qui sacramenta salutaria ecclesiæ dispēfaret. Quomodo igitur

Vocatus ē ad cœlibatū, quis se dedit sacerdotio, aut continentiam voluit.

tur

SACERDOTVM.

tur negas eos, qui has partes elegerunt, vocatos esse a domino: neque ad hæc tantum ministeria, sed etiam ad hoc vitæ genus vocatos: quod debetur sacro ministerio, quod a prophetis, ab apostolis, a domino ipso commendatum est, quod ornat ac puehit functionem ministerij, si Paulo credimus, quod tantis iam temporibus in ecclesia tam feliciter in multis sanctissimis hominibus apparuit, vt ab ætate apostolorum vsq; in hæc diem vita clericorum exemplis castimonie & sanctitatis infinitis floruerit. An illa te mouet effeminatorum querela: decepti sumus, imprudentes cõiecti sumus in laqueum, continere non possumus. Imprudentie sane hæc causam esse puto, vt remedijs, quantum fieri potest, subleuanda sit, cui ciuilia etiam iura subueniunt. Sed quotusquisque est, qui hanc excusationem vere prætereendere possit? Annali lege recipiuntur omnes, nec aliter fas est, quod si contra ventum fuerit, vitium disciplinae non est, sed hominum, qui recte instituta dum non seruant, & ipsi peccant in ecclesiam dei, & alios præcipitant. Nequitie autem atque libidini quæ digna excusatio prætendi potest? Cum per ætatem scires, quid ageres, mancipasti te ministerio ecclesie, & continentiam deo dicasti, quod sine dubio absq; instinctu spiritus sancti, & sine vocatione diuina fieri nõ potuit.

O tuit.

DE COELIBATV

tuit. Nunc ingruente tentatiōe diaboli mollior factus despondes animum, oblitus vocationis, nominis, atq; professionis tuę, desperas de domini misericordia ac bonitate, mutataq; sententia tanq; abiectis armis desertor & transfuga factus, quid aliud agis obsecro: quam qd tua ipsius culpa atq; ignavia teipsum perdis ac prodis: Hic nūc scio Buccere

Buce. re quid dicas, memini etiam qd scripseris in libro
pag. 66. tuo, optandum scilicet mihi ac mei similibus esse, ut nos in castitate coniugali cōtinuissemus. Quid hoc verbi est, in castitate cōiugali: quāuis em̄ apertum sit, tñ non satis intelligo. Non em̄ puto te tam impudentem esse, tamen si multa impotenter & inconsiderate scribis, ut me maritum vix toto triennio vllius dicti aut facti incōtinentis notare velis. Cur igitur hęc verba posuisti in libro tuo: An ita formare voluisti genus oratiōis tuę: ut cum nihil haberes, quod sine calumnia in vitam meam obijceres, saltem defigeres suspitionem in animo lectoris, quasi parum continenter in matrimonio vixerim. Vide Buccere, quam minime hęc malitia deceat gravitatem tuam. Nondum triennium est, ex quo reuersus ex diuturna peregrinatione, quam studiorum causa susceperam, vxorem duxi Confluentię, eodemque in oppido confedi, quę ciuitas ad Rhenum percelebris, notaq; omnibus,

SACERDOTVM.

bus, testis esse potest vitæ & existimationis meæ, quomodo publice & priuatim vixerim eo in loco, quomodo hodie viuam, vt qui verum scire velit, minime necesse habeat ex libro aduersarij mei discere, sed ex municipij honestissimi iudicio de me ac testimonio cognoscere possit. Sin autem hoc ænigmate tuo designas cursum iactationemque adolescentiæ meæ, quam primum Frisburgi, deinde Treuiri, postea Colonia in Gymnasijs egi, donec robustior factus euolauit Louanium, mox in Galliam atque Italiam, vbi amplius quam decem annos non in obscuro, neque in ocio ignauitæ versatus sum, sed in publico atq; in oculis hominum, non sine labore ac præmio, cuius me nondum pœnitet: si hæc, inquam, tempora vitæque meæ studia atque labores perstringis, non possum tibi nunc aliter respondere, neq; alia nunc vti defensione contra calumniam tuam, quam me omnibus in locis prædictis ita vixisse, vt non solum nomen existimationemq; meam apud omnes integram præstiterim, sed amorem etiam ac beneuolentiam apud bonos doctosq; viros promeruerim, apud studiosos autē desiderium mei tantum, quātum hic dicere pudet, reliquerim. Nihil agis igitur attentādo nomē existimationemq; meam, nihil illi etiam nebulones, aselli puridi, eq;

O ij cœ

DE COELIBATV.

eceno aliquo Lutheranico emerſi, qui fictis nomi-
nibus verſiculos maledicos ac barbaros in grati-
am tuam, te ignorante tamen atq; improbante, ſi-
cut mihi Spiræ confirmati, libro tuo præfigere
auſi fuerant, quibus ineptiſſimis infulſiſſimiſq; nu-
gis conuitia in me huiusmodi ſine omni pudore
ac mentiendi verecundia iactare conabantur, vte-
tiam inimici mei, quiq; parum equi propter hanc
diſſenſionem noſtram in me erant, impudentiſſi-
ma maledicta ſordidiſſimorum tenebrionum ſer-
re non poſſent. Itaq; ſublata fuit continuo macu-
la illa de libro tuo, etiam cum officinæ diſpendio,
quæ ſi exiſſet in lucem, nihil quidem legiſſet exiſti-
mationem meam, ſed odium infulſiſſimæ obtre-
ctationis in te potius vno defixiſſet. Sed quæro ta-
men abs te, cur verba illa ambigua ponere volue-
ris in libro tuo? An vt diſputationis huius de ex-
gendo coelibatu a miniſtris eccleſiæ verecundiam
mihi iniçeres? Primum nihil exigo a quoquam,
ſed reſpondeo tibi de his rebus, non ſponte mea,
ſed abs te prouocatus. Cui vxor ſatis vna non eſt,
per me licet tot habeat barbarorum more, quot
alere poteſt. Nam video hoc etiam tentatum eſſe
a quibuſdam, vt polygamia deſenſa nouis ſcriptu-
rarum interpretationibus induceretur in Germa-
niam. O ſcelera, & ſeculi huius peſtes. Quam cre-
ſcit

SACERDOTVM.

scit audacia, aliaq; procedit ex alia, vbi fenestrali-
 centia semel aperta est. Deinde cur me in hac cau-
 sa impediatur aliena nequitia? an quia alius parum
 probe sibi consuluit, ego quod sentio hac in re, qd
 iudicauit antiquitas, quod legibus tanto tempore
 firmum sanctumque fuit, profiteri non audebo?
 Cur te voto obstrinxisti, quisquis hic mihi irasce-
 ris? cur non potius duxisti vxorem tunc, cum lice-
 bat, meo exemplo, quam coelibatum, cuius te nunc
 sero poenitet, profiteris? Ego eodem loco eram,
 quo tu, postquam me tradidi matrimonio, fidem-
 que vxori dedi, non licet amplius resilire ab insti-
 tuto. Tu fidem deo promissam violabis? & plus
 valebit apud te animi tui libido, quam voti reli-
 gio, quam authoritas ecclesiae, quam diuini numi-
 nis offensio? Sed redeo, vnde digressus sum. Ni-
 hil boni ac sancti ne cogitari quidem potest a no-
 bis, nedum expeti, sine instinctu bonitatis diuinae.
 Quisquis igitur cogitauit vnquam, atq; in animo
 constituit, omni praua cupiditate ac mentis per-
 turbatione remota, se posse coelibem viuere, ean-
 demq; cogitationem ac voluntatem pia rectaque
 conscientia, persecutus, addixit se ministerio ecclesiae,
 deoq; continentiam suam deuouit, hunc dico iam
 accepisse donum spiritus, vocatumq; esse a domi-
 no ad caelestia munera, non agnoscenda modo, sed

O iij etiam

DE COELIBATV

etiam persequenda. Non est igitur Buccere hæc
iusta excusatio, donum continentiae non habeo,
vocatus nõ sum ad cœlibatum, sed ad coniugium,
Iam tum vocatus eras, cum te ecclesiae & deo spon-
te tua, hoc est, diuino instinctu inductus, manci-
pares. Hæc enim erat prima vocatio tua, hæc do-
ni cœlestis inchoatio, in qua perseverari, & cura-
sum perfici oportuit, non sine opera atque labore
tuo, sicut Paulus admonet. Rogamus fratres, in-
quit, ne in vacuum gratiam dei suscipiatis. Et, Vi-
dete vocationem vestram. Item, Vnusquisq; in qua
vocatione vocatus est, in ea permaneat. Et domi-
nus in euāgelio, Qui perseverauerit vsq; in finem,
hic saluus erit. Confert dominus nobis dona sua
gratis, dispensatq; ea arbitrio suo, prout cuique ad
salutem expedire ipse, q; optimus sapientissimuscq;
est, iudicat. Nostri autē officij est, agnoscere ea &
amplecti, omniq; cura, puidere, ne pereant, pugna-
re contra Satanam ac persequi, vt ad fructū desti-
natum exitumq; suum perducant. Nequam voca-
tur seruus, & a dño atrociter increpat, qui talentū
acceptum defoderat, quanuis nullo voto, nulla pri-
uata obligatione obstrictus esset. Tu quantam in-
crepationem, q̄ horribilem vocem dñi audire pu-
tas eum, qui præmio amplissimo vocatus ad ordi-
ni ecclesiastici dignitatem, nõ solum professus est

Perseue-
rantia.

SACERDOTVM.

nomen sacrosancti ministerij, sed fide etiam inter-
 posita sese sciens volensque domino obligauit. In
 ciuilibus commertijs, quæ nuncupantur verbis,
 præstari oportet, ac ni fiat, datur persecutio ad ex-
 tremam fortunarum depopulationem. Tu quæ
 deo promissa, dicata, consecrata sunt, remissius ser-
 uanda putas? Caue ne te fallat ista defensio, voca-
 tus non sum, non vult me cœlibem esse dominus,
 sed maritum. Vides enim te vocatum esse, nec vo-
 catum modo, sed etiam adstrictum, vt persequa-
 ris, munusque hoc agnoscas a domino, quod ipse
 certe augebit tibi, vocationemque suam confirma-
 bit, si te minime ignauum socordemque esse vide-
 rit. Scriptum est enim de eo, cui iam donum con-
 tigit, Qui habet, dabitur ei, & abundabit: qui au-
 tem non habet, & quod habet, auferetur ab eo.
 Tu supino tibi ac dubitanti cœleste auxilium oc-
 cursurum putas? Orari vult dominus, & preci-
 bus pulsari a nobis, vt quæ alioqui dare studet, *Oratio.*
 precario impetremus. Vigilare, inquit, & orate, ne
 intretis in tentationem, cum tamē ipse, ne tentaren-
 tur, efficere possit. Sed tanta est vis orationis, vt
 hoc malum discutiat, fuget diabolū, domini auxili-
 um ad nos cōuertat. Quin ipse spūs dei prouehit
 orationes nostras, & gemitibus inenarrabilibus,
 vt Paulus inquit, postulat pro nobis, adiuuans in-
 firmis.

firmis.

firmitatem nostram, quo minus dubitemus de celesti præsidio, pugnamque susceptam contra vim Satanae, contraque incendia ac furias illius, remittamus. Fidelis est deus, qui non patitur nos tentari ultra id, quod possumus, sed facit etiam cum tentatione exitum, ut sustinere possimus. Etenim qui respicit in hoc certamine, quod se vincere posse dubitat, iam victus est, indignus dei auxilio, de quo desperans proijcit arma victoriae, culpaque sua inermem sese nudatumque prodit.

Quid igitur hic tu Buccere? parcendum naturae vim nullam carni adferendam, sed ne dominum quidem implorandum esse putas? ihs praesertim, qui professi sunt, quibus incumbit, aut vincendi necessitas, aut ut fidei sacramentum, quo domino obstricti sunt, violent. Ita enim scribis in libro tuo, dominum rogandum non esse pro dono continentiae ab ihs, qui quanuis professi, tamen ad continentium potius quam ad coelibatum depurati sint. Deinde reprehendis locum epistolae meae de cruce tollenda post Christum, & de carnis mortificatione, quem citaram ad huius sententiae confirmationem. Quæris enim ex me, ubi mens mea tum fuerit, cum illa scriberem? ecquid obliuisci poterim eorum sacerdotum, quibus cum sim conuersatus hætenus, & quibus etiamnum familiaris sim.

Bucce,
pag. 59.
60. & 61

SACERDOTVM.

sim? quomodo potuerim iudicia piorum & cor-
 datorum hominum tantopere cōtemnere. Et pau-
 lo post, Cur sic agis inconsiderate, inquis, *μὴ δὲ διαλέ-
 κτικῶς* in re tam graui? Et mox, Quæ hoc loco præ-
 terea rhetoricaris, inquis, de cruce ferenda omni-
 bus, qui volūt esse Christi discipuli, de carnis mor-
 tificatione, de vi facienda regno cœlorum, vide q̄
 imperite & inepte id facias. Pertinent hæc omnia
 Latome ad quoslibet Christianos, & quæ sequuntur. Pag. 61
 Deinde addis, Si tuam itaque sequamur no-
 uam theologiam, & tum deniq̄ ista præstari dica-
 mus, cum abstinetur a coniugio, quem obsecro lo-
 cum in regno dei relinquemus parētibus nostris,
 & pijs omnibus maritis ac vxoribus? Agnoscis
 verba tua cum alijs multis, quæ non solum absur-
 dam sententiam tuam, sed etiam indignam te tan-
 to theologo cauillationem ostendunt. quæ si oci-
 um esset refellendi singula, sicut meretur oratio
 tua & causa postulat, efficerem, ne quid iustæ re-
 prehensionis prætermisum esse videretur. Illud
 tamen de sacerdotibus tibi respondeo, consuetu-
 dinem illorum ac familiaritatem mihi nunquam
 pudendam fuisse, neque esse hodie. tu vide quam
 honeste illum ordinem reliqueris, & nunc etiam
 oppugnes. Quod si cum vitiosis corruptisq̄ ho-
 minibus (pace bonorum dixerim) viuendum non
 P est,

DE COELIBATV

est, vide quo migrandum sit, aut quibus cum ha-
bitandum hoc tempore, quo & charitas refrigit
vere euangelica, & licentia iampridem atque au-
dacia omnia fere in Germania occupauit. Imperi-
tia mea atque ineptia, si qua est in hac causa, prode-
rit tibi in defensione tua.

Illud satis mirari non possum, cur mortificatio-
nem, crucem, vim carnis atq; libidinis coercenda,
cum ad omnes Christianos pertinere fatearis, me
quod eadem in monachis continentiamq; profes-
sis exegerim, nō reprehendendum modo, sed etia-
am obiurgandum putaris? An vero monachi, & q
cōtinentiæ voto tenentur, Christiani nō sunt? Lai-
ci, qui nihil uouerūt deo, qui se nullo sacramento
obstrinxerunt, ferre crucem suam post Iesum, vim
facere libidini, carnem mortificare, atque hac via
tendere ad dominum, coelumque vi rapere iubentur.
Tu eos, qui ex professo ad hanc ipsa arctius ad-
stricti sunt, qui ceteris sanctimonie exemplis pre-
lucere debent, quos, ni faciant, grauior dei vindic-
ta, grauioraque supplicia manent, hos, inquam,
tu alienos ab hac seueritate, immunes a cruce dñi, a
carnis mortificatione securos facis? Cur igitur re-
prehēdis commemoratiōem harum rerum a me
factam? An quod ab omnibus præstādum est, ab
vno ordine exigere, aut acrius etiam exigere, nefas
est.

Crux oī
bus, sed
p̄cipue
cōtinen-
tiā pro-
fessis fe-
renda.

SACERDOTVM.

est: Plus huius quam illius interest, & alia mea, alia
tua causa est. Cur tu parem omnium conditionem fa-
cis? An non licet ab eo, qui plus debet, plus exigere?
Scimus omnibus preceptum esse, ut iustitiam & ve-
ritatem colat, ut misericordes sint, ut fidem inui-
cem seruent. Scriptum est enim, Estote misericordes,
sicut et pater vester misericors est, & loquimini ve-
ritatem vnusquisque cum proximo suo. Num idcir-
co inepte fecit dominus, quod haec eadem neglecta a pha-
risaeis grauiori comminatione persecutus est? Vae
vobis, inquit, scribae & pharisaei hypocritae, quia
decimatis mentam, & anethum, & cuminum, & quae
grauiora sunt legis, iudicium, misericordiam & fidem
reliquistis. Etenim ceteris, ut iusti & misericordes
sint, ut fidem & veritatem colant, simpliciter praeci-
pitur, ijs quibus incumbunt haec eadem ex singulari
officio, qui ad has partes praeter ceteris vocati sunt,
qui legibus sese ac sacramento ad haec ipsa obstrin-
xerunt, imperatur seuerius, minus ignoscitur. Neque
idcirco tollitur necessitas communis officij, sed quod
neglectum punitur in omnibus, in vno ordine seueri-
us vindicatur. Cur tu igitur hic reprehendisti me?
An quia omnes carnem suam cum vitijs & concupiscen-
tijs crucifigere debent, monachi & sacerdotes, quibus ^{Carnis}
id maxime necessarium est, non debent? Agnoscis ^{mortificatio.}
enim verba Pauli, qui crucifixus mundo & ipsi
P ij mun-

DE COELIBATV

mundus iubet nos opa carnis crucifigere, si Christi esse, & Christiani dici velimus. Omnes eodem modo sentiunt patres, eisdemque pene verbis utuntur in vlciscēda libidine, & in castitatis studio commendando. Vim, pugnam, crucem, mortem, nominant, nec nominant tantum, sed etiam exercent ipsi contra Satanam, hisque armis luctantur cum diabolo, & vincunt spiritualia nequitiae, & carnis cupiditates necant. Castigo corpus meum, inquit Paulus, & in seruitutem redigo. Quibus autem rebus castiget, alibi exprimit, cum de laboribus & persecutionibus suis loquitur. Vsq; in hanc horam, inquit, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cedimur, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris. Item alibi, Quis separabit nos a charitate Christi: tribulatio? an angustia: an persecutio: an fames: an nuditas: an periculum: an gladius: sicut scriptum est, Quia propter te mortificamur tota die, aestimati sumus sicut oves occisionis. Et sequitur, Sed in his omnibus, inquit, superamus propter eum, qui dilexit nos. Vides Pauli exemplo vim carni atque libidini faciendam esse, ne insurgat aduersus spiritum, & dona dei in nobis extinguat: mortificandas esse cupiditates, crucifigendos nos ipsos cum vitijs, & hostias sanctas uiuentes deoque placentes offerendos esse. Quae cum
omni

SACERDOTVM.

omnibus præcepta sint, tum vero maxime requirenda ab illis, qui corpora sua consecrarunt domino, qui professi continentiam perpetuam, voto castitatis sese obstrinxerunt. Sed negas hæc præstari posse ab omnibus. Scio, neq; ego exigo ab omnibus, sed ab ijs duntaxat, qui, vt dixi, coelibatum vouerunt domino, & qui ius nubendi sibi sponte ademerunt. Hos enim vocatos esse, & habere, si nondum plenum, saltem inchoatum donum continentiae, satis est demonstratum. Verum instandum esse dixi, dominumq; orandum, vt perseuerantiam quoq; tribuat, augeatq; dona sua in nobis, & ad exitum certum perducatur, in quo quidem pugnam nullam remittendam esse, sed resistendum acriter, dominoq; fidendum. Hæc si fiant, dixi, dominum minime defuturum esse, nec vocationem suam deserturum, modo vigilemus & ipsi, instanterq; oremus. Veracem enim ac fidelem esse deum, & misericordem erga omnes, qui passurus non sit eos, qui se sibi deuouerint, tentari ultra vires, sed moderaturum tentationem vsq; ad exitum, effecturumq; vt sustinere possimus. Hæc cum supra ostenderit Buccere, & scripturis confirmauerim, non video quid responderi possit, quo minus ij, qui susceperunt vitam coelibem, deoq; castitatem promiserunt, possint præstare eandem, ob-

P iij nixi

DE COELIBATV

nixi contra vim Satanæ, dei que auxilio, cuius certum non esse non possunt, magis quam proprijs viribus freti, carnem suam vincant.

Buce.
pag. 59.
& 60.

Sed tu negas, vt video, dei auxilium implorandum esse, ijs præsertim, qui ad cœlibatum vocati non sint, sed ad coniugium deputati. Ais enim tales non exaudiri a domino, quoniam contra voluntatem & ordinationem eius petant. Primum quæro ex te, vnde scias, vel potius quomodo probes mihi, eum vocatum non esse, qui sciens volensque susceperit cœlibatum, qui cum liber esset, posseque subire iugum matrimonij, vel cœlebs viuere, elegerit alterum istorum, malueritque adstringi voto continentiae perpetuae, quam vxori alligari, hunc, inquam, ex te quæro, qui scias a domino vocatum non esse, cum nihil ne cogitare quidem possimus boni nisi ex instinctu spiritus diuini, quemadmodum supra probatum est, neque abs te negari potest. Nisi vero hæc gratia, donum dei non est, atque adeo vocatio ista, de qua loquimur, a deo non proficiscitur, cum quis scilicet pietate sanctum & honorabile, acceptum deo, gratum hominibus, ecclesiae si non necessarium, vt tu vis, certe longe aptissimum, hoc, inquam, qui facit pia rectaque mente inductus, qui se dicat deo,

SACERDOTVM.

deo, & tanquam hostiam carnem suam deuotet, hunc non agi spiritu cœlesti? non vocari ad decus continentia? non voto suscipienda, robore persequenda eiusdem donari iudicabimus? Nisi forte ad inchoationem vocat nos dominus, & postea in medio cursu destituit. Quæ igitur veritas, quæ constantia esset diuini beneficij: si quem vocasset ad præmia continentia, mox quasi mutata sententia ad matrimonium reuocaret? si copiam præsidij sui, quæ nulli vnquam nisi non vere perenti negata fuit, deuotis consecratisque suis subtraheret?

Deinde illud vide, quam considerate scribas, Pag. 193
orandum non esse ijs pro continentia, qui coniu- vers. 12
gio deputati sint, quasi continentia in ipso etiam ad tertiu
matrimonio non sit locus, aut quasi non multo dig- um, &
nior deoque gratior sit infœcunda virginitas, vel seq. pa.
etiam castitas coniugalis, quam fœcunda multa-
rumque prolium creatrix copula. Cur enim ipse
dominus laudauit eunuchos, qui se castrarunt pro
pter regnũ cœlorũ? Cur idẽ ppheta Esaias ex ore
dei multo ante prædixerat? Et nõ dicat eunuchus,
inquit, ecce lignum aridum, quia hæc dicit dñs eu-
nuchis, qui custodierint sabbata mea, & elegerint,
quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum, dabo
eis

DE COELIBATV

eis in domo mea & in muris meis locum & nomen melius a filijs & filiabus, quod non peribit. Vides hic sanctificationem sabbati in refrenanda libidine, & in concupiscētijs carnalibus amputandis. Vides aridi ligni infœcunditatem, quam solatur dominus, sed quantis promissis: quantæ felicitatis compensatione: Dabo eis, inquit, locum in domo mea: Ne se propter sterilitatem (vt inquit

Basiliius
de virgini-
nibus.

Basiliius) abiectos fore metuant. Et nomen melius a filijs & filiabus: Ne se putent obscuros fore, memoriamq; eorum extinctum iri, si nullam de se posteritatem reliquerint. Nomen melius igit, quam ex longa posteritate. & Nomen sempiternum, inquit, dabo eis, quod non peribit. Quanta est hæc compensatio: eternitatis pro temporario: immortalitatis pro caduco: Quis hic negare potest, infœcundam continentiam præferri liberorum procreationi: coelibatum deo quam coniugium gratiorem esse: Omitto Paulum, qui a me in eandem sententiam citatus sole ipso clarius ostendit, se male suo exemplo non ministros modo ecclesiæ, sed omnes etiam, si fieri possit, coelibes quam coniuges esse. Quinetiam ipsos coniuges monet, vt interdum abstineant ab vsu thori & orationi vacēt. Nolite fraudare inuicem, inquit, nisi forte ex consensu ad tempus, vt vacetis orationi. Sed addit, Et iterum

SACERDOTVM.

iterum reuertimini ad idipsum, ne tentet vos Sathanas, propter incontinentiam vestram. Solius igitur incontinentiæ causa monet, ne se fraudent inuicem, sed vt ad pristinam cōsuetudinem reuertantur, sicut & alibi suadet incontinentibus, vt nubāt, propter eandem scilicet causam. Melius est enim, inquit, nubere quam vri. Itaq; suadet vtriusq; conjugalem consuetudinem. Quid ita? Ne hi scilicet in fornicationem, illi in adulterium prolabantur. Non igitur nisi flagitij vitandi causa suadet matrimonium ijs, qui molles sunt, & continere non possunt: cœlibatum autem commendat omnibus suo exemplo, hortaturq; ad continentiam nō cœlibes modo, sed etiā coniuges, vultq; eos, qui habent vxores, ita viuere tanquam nō habentes, nimirum in studio continentiæ, & in carnis operibus amputandis, id quod hoc in loco, & in epistola ad Timotheum ita euidenter patet, vt nulla cauillatione obscurari possit. Quæ cum ita sint, miror cur nō sis deum ab ijs, qui ad coniugium vocati sunt, atq; adeo a coniugibus ipsis, pro dono continentiæ rogādum esse. cur tam maligne sentias de cœlibatu. Certe exempla multa conjugalis cōtinentiæ proferri possunt, deo gratissima, quæ si ignorabas, nō ex Hieronymi tantum & Augustini scriptis, sed ex ipsis etiā sacris libris cognoscere poteras.

Q Necq;

DE COELIBATV

Buce,
pag. 89

Nec hic mouet me apertissima calumnia tua, qua scribis nos de matrimonio, quasi habeat aliquid impuri, & quasi indignum sit sacro ministerio, statuere, qui eodem in loco eousq; etiam progredieris, vt dicas fatendum esse, plerosque ex patribus plus æquo laudasse coelibatum, & sanctitati coniugij non plene tribuisse illud, quod ei tribuat doctrina dei: itaque eisdem dum alieni esse uolunt ab hæreticor; blasphemia, qui aliquid impuri inesse coniugio docuerint, nimis ppe ad id ipsum, quod in illis damnauerint, accessisse. In quo equidem miror, audaciam ne dicam, an imprudẽtiam tuam, qui cum legeris patrum scripta, Pauli etiam sententias crebro vsurpes, cumq; ignorare nõ possis hæc multo aliter se habere, quam tu pronuncias, non uenisse in mentem tibi, posse in his te manifeste uanitati argui: posse tam grauiter in sanctos viros dicta non uerbis tantum, sed etiam re ipsa a quouis etiam semidocto facillime apertissimeq; refelli. Nam quod ad eos pertinet, qui hæc causam hodie tuentur contra te, non puto per te probari posse, quentq; eorum obrectasse uitę coniugali uel lo vnquam uerbo, aut aliter quam par est, de dignitate eiusdem statuisse. Legantur scripta oim & referatur in medium, si quid usquam tale repertum fuerit. Illud dissimulandum non fuit, neque hodie
dis

SACERDOTVM.

diffimulandum est, quod tamen a vobis neq̄ attin-
 gitur in libris vestris, neq̄ in concionibus, vt par-
 erat, populo commendatur, priorem locum virgi-
 nitatis ac cœlibatus esse, posteriorem coniugij, id
 quod ita testantur sacræ literæ, vt præmia etiam
 in eisdem virginitati singularia nuncupentur.

Legatur enim locus Esaïæ de eunuchis, qui paulo
 ante a me citatus est. Legantur euangelia de eis-
 dem eunuchis, de lumbis præcinctis, de ijs, qui
 non nubunt neque nubuntur. Legantur Pauli e-
 pistolæ, præsertim illa, quæ ad Timotheum scri-
 pta est, vbi agitur de virginibus & viduis. Le-
 gatur Apocalypsis de ijs, qui cantantes canti-
 cum nouum, quod nemo discere potest, sequun-
 tur agnum, quocunque vadit. Quid hic patrum
 testimonia commemorem? Cypriani, Basilij,
 Chrysostomi, Origenis, Ambrosij, Hieronymi,
 Augustini: quæ virginitatis encomia; quæ com-
 mendationes cœlibatus? quæ & quantæ exhor-
 tationes ad continentiam, non in cœlibatu tantum,
 sed etiam in coniugio præstandam? Itaq̄ non pos-
 sum satis mirari, vt dixi, q̄modo illud in libro tuo
 ponere ausus sis, patres immodice laudasse virgi-
 nitatem, pro xime etiã ad hæreticor̄ dogma de nu-
 ptijs accessisse. Etenim motus hac oratiõe tua diligẽ-
 ter inquisui, nusq̄ inueni, quod scribis. Omnes ita

Q. ij lau

DE COELIBATV

Patres defenduntur a Bucceri calūnia. laudant virginitatem, ita coelibatum commendant, vt interim faueant matrimonio, commoda eius & incommoda, sed & sanctitatem eiusdem, minime dissimulent. laudent in ijs, qui infirmitatis suæ conscij, neq; vlla impediti religione, nubere quam vri, homini quam deo fidem pmittere malu-erunt: qui deprehensi in hoc vinculo castitatem nihilo minus colunt, carnem suam mortificant, & quam non possunt integram, saltem qualemcumque deo continentiam præstare student. Hæc si a me fingi putas, lege Augustinum, vt cæteros committam, qui cum alijs in locis multis, tū vero præcipue in libro de bono coniugali, multa disputat de institutione coniugij, de procreatione sobolis, de fide coniugum inter se, de sacramento vnitatis, de continentia etiam in matrimonio seruanda. quã non vnus Augustini, sed omnium patrum sententiam esse nemo ignorat, nisi qui scripta illorum nō legit, nemo negare potest, nisi qui veritatis inimicus premere atq; obscurare laudes virginitatis, inuidiamq; laudatoribus eius facere conatur. Omnes pie ac religiose sentiunt de coniugio, omnes laudes eius ita temperant vt præferentes castitatem liberorum desiderio, dum vtrunq; suo loco commendant, vtriusq; dignitatem nō genere comparandorum, sed graduum intervallo distinguant.

Lau

SACERDOTVM.

Laudant igitur, non vituperant cōiugium, nec malignius de illo, quam de cœlibatu præclarius sentiunt, sed vt omni præconio extollunt vitam vere cœlibem, ita coniugalem societatem, quæ sine vitio contracta est, quæ non aduersatur moribus ac legibus ecclesiæ, omni honore & commendatione prosequuntur. Quæ autem contra mores ecclesiæ, contractæ fidem deo promissam cōiit, hanc non societatem connubij, sed præuaricationem, neq; tales coniuges, sed adulteros incæstos appellant. Nihil fingo, lege Cyprianum, quem tu contra me in hac ipsa quæstione citasti, & lege in eadem epistola, videbis quid de virginibus deo dicatis sentiat, quid statuatur de eisdem, si fidem sponso fallat, quanta grauitate offensionem publicam, quanta seueritate obstinationem in delicto prosequatur. Lege Ambrosium de lapsis virginibus, videbis quanto feratur dolore, quanta acerbitate illam in ecclesia palam increpet, quæ cum domino sacrata esset, corrumpi se passa fuerat, adulteram Christi, corruptionem Satanæ, tugurium diaboli, lutum platearum, latentem in tenebris stellionem appellans. Nescio, inquit, an possit ei digna mors & pcena cogitari. Deinde occurrit, Dicit aliquis, Melius est ergo nubere quam vri. Et respondet, Hoc dictum ad non pollicitam pertinet, ad nondum ve-

Incestæ
dicatæ
nuptiæ.

Cypria.
epist. 11.

Q iij latam.

DE COELIBATV

latam. Cæterum quæ se sponndit CHRISTO
& sanctum velamen accepit, iam nupsit, iam im-
mortalit iuncta est viro, & iam si voluerit nubere
communi lege coniugij, adulterium perpetrat, an-
cilla mortis efficitur.

Sed de Cypriano respondes mihi idipsum,
quod citasti contra me in libro tuo, iussisse illum
vt dicatæ deo virgines nubant, non obstante vo-
to quod fecissent. In quo vellem, primum, vt senten-
tiam totius epistolæ inspexisses propius, atque
etiam ponderasses, priusquam hoc dictum excer-
ptum de toto corpore, velut ramulum vnum a-
uulsum ex arbore non frondosa magis quam fru-
ctuosa, velando sententiæ tuæ vitio accommodas-
ses. Deinde illud ab te peto, vt idem iuris mihi
concedas in Cypriano, quod tute in omnibus pa-
rtibus tibi vsurpas, nimirum vt si quid ille sine
expresso scripturæ testimonio solus, vel cum pau-
cis sentit, id ne fraudi mihi sit, si pro catholico non
recipiam: sed liceat, sicut tu arbitrato tuo, & vbi-
cunque libitum est, discedis ab omnibus, ita pa-
ri iure mihi non ab omnibus, sed ab vno cum o-
mnibus discedere. Atque hoc iure vt si velim
Buccere, possim certe sine reprehensione, iure op-
timo, inquam, atque æquissimo, quod tute nullo
iure in hac causa, sed summa iniquitate atque li-
centia

Auertitur obiecta Cypriani auctoritas, & sententia eiusdem mox exponitur

SACERDOTVM.

centia tibi vsurpare soles. Sed nō vtar, relinquam
 hanc integram authoritatem non tam tibi, quam
 mihi ipsi, causa ipsa scilicet ac veritate fretus. Vide
 amus quid eādem, & quibus verbis iubeat Cypri-
 anus hoc, quod tu vis, nempe, virgines deo dicatas
 nubere? Quod si se ex fide, inquit, Christo dicaue-
 runt, pudice & caste sine vlla fabula perseverēt, ita
 fortes & stabiles præmium virginitatis expectēt.
 Iubet vt quæ vouerunt castitatem domino, fidem
 promissam constanter seruent. Deinde addit, Si
 autem perseverare nolunt, vel non possunt, me-
 lius est vt nubant, quam in ignem delicijs suis
 cadant. Hoc Buccere non iubet Cyprianus, si-
 cut tu scribis, sed permittit duntaxat, quæ duo
 multum, vt docet author minime malus, inter se
 differunt. Nam aliud præcipere est, inquit, aliud
 permittere. Quod enim præcipimus, semper pla-
 cet, quod autem permittimus, nolentes præcipi-
 mus, quia malam voluntatem ad plenum prohi-
 bere non possumus. Quid igitur permittit Cypri-
 anus? vt quæ in fide promissa perseverare nolunt
 vel non possunt, nubant. Quid inquis? num inho-
 nestam rem permittit? Minime vero. neque e-
 nim nuptias hic quisquam vituperat, aut non eti-
 am sanctas esse confitetur. Sed illud consideran-
 dum est, quæ in permittendo mens & voluntas
 viri

Cypria-
 ni locus
 de virgi-
 nibus
 deo dis-
 catis, in
 epist. 11.

DE COELIBATV

viri sanctissimi fuerit. Non enim credibile est illud permisisse nuptias deo dicatis virginibus eadem libertate, qua alijs, quæ dicatæ nō erant, cum plurimum inter liberam & deo dicatam sicut hodie, ita tunc quoque interesset. An vero tu talem tantumque episcopum, tam peritum scripturarum, tam diligentem, tam religiosum, tam sanctum pudicitiae custodem, castitatis amatorem nullum discrimen inter sanctimoniam virginem, quæ deo consecrata est, & eam quæ nulla religione tenetur, fecisse existimas? Cui te persuasurum hoc speras? aut quem pium sanumque hominem æquo animo auditurum? sanctam & deo dicatam virginem eodem loco haberi a Cypriano, quo liberam & secularem, pari iure utranque, pari nuptiarum commercio censeret. Quin illud potius confiteris, quod certe, si rem propius spectes, negare non poteris, Cyprianum non simpliciter, neque sine graui improbatōe dicatis nuptias permisisse, sed ita si propter mollitiem continere non possent (ut vulgo loquimur) aut fidem mutato animo seruare nolent, tunc enim satius esse duxit, ut contra fidem promissam nubere honestius, quam eadem fide nihilominus violata, extra nuptias deliciando, grauius delinquerent. Permittit igitur talibus ut nubant, nō aliter quam Moses ludæis permiserat libellum

SACERDOTVM.

bellum repudij, ob duritiam cordis eorū, hoc est, propter peruersam eorum obstinatamq; voluntatem, ne scilicet peiora committerent. Melius enim erat, permittente lege matrimonia solui, quam odio compellente homicidia fieri. Itaq; permisit illis mala facere, ne peiora facerent. Sic Cyprianus permisit sacris virginibus nubere, nō vt bene, sed ne peius facerent. Melius est enim, inquit, vt nubant, hoc est, tolerabilius & leuius ad offensionem dei, poenamq; æterni supplicij luendam, vt si molles sunt, vel animum continendi obstinate mutant, vinculo nuptiali cum vno coniunctæ sint, quam vt delicijs suis, hoc est, incæsto nefarioque cōcubitu scandalum ecclesiæ facientes altius in ignem se mergant. Itaq; addit statim, Certe nullum fratribus aut sororibus scandalum faciāt, cum scriptum sit, Si cibus scandalizat fratrem, non manducabo carnem in seculum. Et in tractatu de singularitate clericorum, Væ, inquit, huic mundo a scandalis, veruntamen væ homini illi, per quem scandalum venit, & addit, Si has domini comminationes religioso corde metuimus & veremur, plus de alijs quam de nobis, extimescamus periculum nostrum, qui mutuis, testante Paulo apostolo, vtilitatibus obligamur. Quibus verbis monet, quantum a scandalo cauendum sit, quanto studio mutuis ad

R salu

DE COELIBATV

salutem rationibus seruire debeamus, Paulum citans, qui testetur nos ad hæc officia inuicem obligatos esse. Quis igitur dubitat, quin hanc ipsam rationem exegerit ab omnibus; sed maxime a clericis & sacris virginibus, id quod res ipsa demonstrat: vt si qua lapsa poenitere, & ad pristinum institutum redire nollet, nuberet potius, quam palam scortâdo deformaret ordinem sacrarum virginum, cæterisque ad ruïnâ offendiculum poneret. Tanti enim faciebat sacratam deo virginitatē, vt lapsis & incontinentibus nuptias potius illicitas concederet, quam integritatem earum, quæ labi poterant, turpium exemplorum cōtagione periclitari pateretur. Num quis igitur negare potest; quin eas, quibus sic permisit nubere, non solum non absoluerit a crimine, sed etiam cum hoc ipso cæteris ne idem permitti necesse esset, consulere voluerit, perfidiam illarum atque obstinationem grauissimo iudicio condemnarit. Sed tamen nuptias, inquis, permisit illis, quas certe lex pontificia non solum interdicit voto obstrictis, sed etiam contractas rescindit. De contractis, rescindendæ sint nec ne, nulla mihi tecum quæstio est, sed de lege coelibatus, possit ea præstari, an non possit, id quod supra professus sum, ex quo perspicietur, recte ne, an secus coelibatus in ecclesiam in-

troductus sit. Nam quid expediat hoc tempore,
 alia quæstio est, quam sapientioribus disputan-
 dam, nec vni populo, sed vniuersæ ecclesiæ deter-
 minandam relinquo. De Cypriano fateor, illum
 permisisse coniugia voto obstrictis, sed nõ vt fas
 extraq; crimẽ esset, verum vt dixi, ne scandalo con-
 iuncto cum perfidia, delicta cumularẽtur, id quod
 eodem in loco ex v̄bis ipsius clarissime patet. Ve-
 rum esto, putarit fas esse, nec permiserit tm̄, sed eti-
 am iusserit, vt tu falso scribis, num idcirco ecclesiæ
 nihil licuit? catholicumq; habebitur, non quod o-
 mnibus, vel certe maiori parti, sed quod vni cum
 paucis visum fuit? Non opinor Buccere, neque tu
 ipse authoritates ita recipis. Certe Ambrosius, Hi-
 eronymus, Augustinus defendunt voti religiõem
 contra libidinem, eamq; deo ita gratam esse iudi-
 cant, vt si qua nupserit contra promissi fidem, eam
 non tam hominis sponsam, quam Christi adul-
 teram esse statuãt. His si Cyprianum vnũ cum pau-
 culis, quos indicat titulus epistolæ, opposueris, ne-
 q; his tantum, sed toti ecclesiæ, quæ quod permisit
 ille, seuerissime vetuit, imo pro incesta copula ac sa-
 crilegio putauit, quid profecturum te credis? plus
 ne valebit vnus aut trium, q̄ oĩm, vel certe pluri-
 mor? plus epistolæ a paucis ad vnũ scripte, q̄ tot-
 millium cõsensus in orbe terrar; atq; authoritas?

R ij Qua-

Quamquam nego, vt dixi, sensisse hoc Cyprianū, nego iussisse nubere professas, sed permisisse tantummodo propter obstinatam voluntatem, nego a crimine absoluisse nuptas, sed damnasse perfidiam, offendiculum remouisse. Cur enim vota seruanda esse alio in loco ipse censuit? nec censuit modo, sed scripturis etiā cōfirmavit. Ita em̄ scribit ad

Ad Qui
rinum
libro 3.
cap. 30.

Quirinum, Quod quis deo vouerit, inqt, cito reddendum est, vt apud Salomonem, Prout voueris votum domino, ne moram feceris reddere illud. Et in Deuteronomio, Si autem voueris votum domino deo tuo, non tardabis reddere illud, quia inquirens quæret illud deus tuus a te, & erit in peccatum: ea quæ egredientur per labia tua, obseruabis, & facies donum, quod locutus es ex ore tuo. Item in Psalmo XLIX. Inuoca me in die pressuræ, & eximam te, & clarificabis me. Item in Actis apostolorū, Cur impleuit Satanas cor tuum mentiri te spiritui sancto, cum esset fundus in tua potestate? nō hominibus mentituses, sed deo. Et apud Hieremiam inquit, Maledictus qui facit opera domini negligenter. Harum tu scripturarum Cyprianum oblitum fuisse putas, cum epistolam illā de virginibus scriberet? aut si in mente habuit, id quod certe negari non potest, ad votum tamen continentia pertingere non est arbitratus. Hoc em̄ video te dictu-

Votum
cōtinen
tia.

SACERDOTVM.

dīcturum esse, & contra has scripturas hunc elusi-
 onis angulum quæsiturum, id quod metuens feci-
 sti etiam, & quod futurum esse videbas, anteuerti-
 sti. Itaq; negas omnia, quæ quis vouerit, præstan-
 da esse. Quid enim, inquis, si quis necem parētum,
 aut immolationem liberorum vouerit? Quasi ve-
 ro hoc a me scriptum sit, omnia quæ quis vouerit,
 præstanda esse. Equidem ita sentio, non vouenda
 potius, quam non præstanda esse omnia, quæ re-
 cte & pie præstare possis. Quod si ea vouisti,
 quæ præstare non possis, aut sine crimine non
 possis, nulla culpa nisi tua est, qui stulte vouisti.
 At voti fidem nihilo minus a te regret dominus,
 qui si rectum piumq; est, quod vouisti, gratum ha-
 bebbit, dum reddes. Sin autem stulte vouisti, sicut
 lepre, qui voti sui causa postea in luctu fuit, teneris
 nihilo minus, sed iam voti solutionem dominus
 gratam habere non potest. Etenim culpa tua fa-
 ctum est, vt quod præstandum erat, sine peccato
 præstari non possit. Nō igitur vouisse, quod non
 licet, melius est, quam quod licet, si voueris, non
 præstare. Verum quid hæc ad coelibatum? Pri-
 mum enim honesta, imo etiam deo gratissima est
 virginitas. Continentiam vero etiam in coniugio
 patriarchæ sanctissimi que homines multi præsti-
 terunt. Deinde posse præstari hæc ipsa a vouenti-

R iij bus,

DE COELIBATV

bus, si velint, opinor satis demonstratum esse, non proprijs quidem viribus, sed dono cœlesti, quod inchoatum iam contigit omnibus, qui pio animo vouerunt. Augetur autem perseuerantia, quam is quoque tribuit, qui vouere nos iubet. Vouere enim, inquit, & reddite domino deo vestro. Qui certe verax in promissis, in auxilio fidelis est, nec quenquam sequentem iussa sua destituit.

Hæc cum ita sint, cumq; tu scripseris, ea duntaxat vouenda esse, quæ in nostra manu sint posita, cur cœlibatum existimas in nostra potestate non esse? An hoc satis probasse te in libro tuo cõfidiſ? Quid enim scripsisti? Non omnes vocati sunt ad continentiam, ergo non omnes cõtinere possunt. Bella argumētatio, qua rē tãtam nobis obtrudere conaris. Multis in locis exagitas paralogismos meos, quasi acutum artificiosumq; sit, vbi de re nõ conuenit, verissimam quanq; argumentationem hoc nomine cauillari. In finitos ego generis huius in libro tuo reprehendere possum. Omnes enim sunt paralogismi, vbi cunq; tu sumis ad probandum, quod a me nõ cõceditur, quæ si persequi velim, quis me ineptiẽtem ferret? Eteĩ ad scholas pertiẽnt ista, & ad puerorum exercitatiões, non ad veram pugnam, vbi res serio & acie in hostem directã geritur. Hæc sane est argumentatio tua, Non omnes

SACERDOTVM.

omnes capiunt hoc verbum, inquis, sed quibus datum est, vel, quod idem valet, non omnes sunt apti ad coelibatum, sed hi duntaxat, qui vocati sunt, Ergo monachi & sacerdotes, inquis, quibus datum non est, continere non possunt. Imo nolunt Buccere, possent certe si vellet. Datum est enim omnibus, qui volunt & petunt a domino. Vbi est igitur vitium? hic opinor, quod tu humanitus non omnes posse capere, nec omnes posse vocari sentis, ego autem posse fieri vtrunque sentio, non humana, sed diuina facultate, cui nihil est impossibile, cuiusque bonitati fidere nos & committere debemus. Deinde tu non omnibus dari putas, sed ihs duntaxat, quibus visum sit, quod etsi verum est, obscurum est tamen, nec rem satis explicat, itaque elabendi ansam praebet ihs, qui se capi hic vident, & verbum euangelicum praetextant incontinentiae suae. Etenim tantundem scieris, ecquibus domino visum sit dare continentiam, & quibus datum sit, cum vtrunque in diuino consilio sit positum. Dicamus igitur apertius, quibus sit datum, vt intelligatur, recte ne accusemus monachos incontinentes, an propter inopiam celestis beneficii, non illis tantum, sed etiam adulteris & fornicatoribus ignoscamus. Nihil de meo sensu Buccere hic proferam, quod sciam te fidem mihi nouo theologo habiturum non esse. Itaque vetera

Nō omnes capiunt verbum istud

DE COELIBATV

vetera omnia erūt, nec vulgariū, sed illustriū
 theologorum, quos tu ipse studiose citare soles, ut
 si mihi fidem habere nolueris, illorum auctoritas
 te commouere possit. Origenes igitur, qui vete-
 rissimus est, in hunc ipsum locum euangelij de
 eunuchis ita scribit, Qui autem suscipit verbum
 viuū & efficac, inquit, & acutius super omnem
 gladium bis acutum, & gladium spiritus, sicut A-
 postolus ait, & præciderit concupiscentiam suam,
 corpus suum non tangens, & hoc fecerit non inci-
 tatus propter timorem hominum, neque propter
 laudem humanam, sed propter solam spem regni
 cœlestis, isti sunt, qui castrauerunt seipso propter
 regnum dei. Et addit, Magna ergo res est se castra-
 re propter regnum dei, quod non capiunt omnes,
 sed quibus datum est. Datum est autem omnibus,
 inquit, qui huiusmodi gladium sibi petunt a deo
 dari. Vides omnibus dari Buccere, qui petunt sibi
 gladium dari, castrandæ libidinis, quod est donum
 continentis, quod tu nec dari omnibus, nec peten-
 dum esse contendis. Sed in eandem quoque senten-
 tiam Chrysostomus, quem tu plurimi facis, quoque
 pro te interpretando contra Colonienses de epila-
 copo vnius vxoris viro, cæteris etiã, Hieronymo,
 Ambrosio, Augustino anteponis, is inquam con-
 tra te hoc in loco ita scribit, ut omnem certe defen-
 sio

SACERDOTVM.

tionem tibi eripiat. Sed si electiōis opus est, inquit, Chryso-
 quomodo incipiens statim dixit, Non omnes ca- in Mat.
 piunt, sed quibus datum est? Et respondet, vt cap. 19.
 gulare id esse certamen perdiscas, nō sorte datam
 necessitatem suspiceris. His enim datum est, qui
 sponte id eligunt: quod sane ideo dixit, inquit, vt
 ostēderet nobis superiore auxilio opus esse, quod
 quidem omnibus paratum est, si volumus in hac
 luctatione superiores euadere. Quid hic est, spon-
 te eligere, Buccere? quid, omnibus supernum auxi-
 lium paratum esse, qui in hac pugna vincere ve-
 lint? An hæc non satis plane & vocatiōem ipsam,
 & donum dei ostendunt? Nō necessario quidem
 suscipi cœlibatum, sed electiōis munus esse, quam
 tu certe vocationem esse, aut fatearis necesse est:
 aut si hæc non est, quæ nam sit alia, & qualis sit, o-
 stendas oportet. Vincere autem quocq; qui velit,
 non proprijs quidem viribus, sed superno auxi-
 lio, quod paratum sit omnibus, qui modo vince-
 re in hac lucta, & superiores euadere velint, quid
 hoc est aliud obsecro, quam doni cœlestis compo-
 tem esse? sine quo vt vincere nemo in hac pugna,
 ita nemo, qui velit vincere, eodem destitutus esse
 possit. Sed incerti quocq; nominis author in homi-
 lia XXXII, quæ & ipsa Chrysofomo adscribitur, eundem locum ita exponit, Non omnes, in-
 quit,

Apud
 Chryso-
 tom, 2.

S quit,

DE COELIBATV

quit, capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Non dixit, non omnes possunt, inquit, sed non omnes capiunt, id est, omnes quidem capere possunt, sed non omnes capere volunt. Et paulo post, Quod autem dicit, quibus datum est, non hoc significat, quibusdam dari, & quibusdam non dari, sed illud ostendit, nisi gratiæ auxilium acceperimus, nihil nos ex nobis ipsis valere. Sed quia gratia volentibus non denegatur, in euangelio dicit dominus, Petite & dabit vobis, quærite & inuenietis, pulsate & aperiet vobis. Ois enim, qui petit, accipit, & quærit, inuenit, & pulsanti aperiet. Debet autem voluntas præcedere, inquit, & sic sequitur gratia. Nam nec gratia sine voluntate quicquam operatur, nec voluntas sine gratia potest. nam & terra non germinat nisi pluuiam acceperit, nec pluuiam fructificat sine terra. Huic sententię Theophylactus subscribit his verbis, Magnam, inquit, ait dominus virginitatis esse possessionem, sed eam non ab omnibus recte præstari, sed ab his duntaxat, quorum cooperator est deus. nam hoc loco, datum est, valet, quibus cooperatur deus. Illis autem datum est, qui petunt. Petite, inquit, & dabitur vobis, omnis enim, qui petit, accipit. Vides quid sentiant patres Buccere, non noui, sed veritissimi, doctissimi scilicet sanctissimiq; viri. Non capiunt omnes, inquiunt, id est, omnes quidem capere possunt.

Theop.
in Mat.
cap. 19.

SACERDOTVM.

possunt, sed non omnes volūt. Et, datum est nō vā
 ni magis q̄ alteri, sed omnibus, qui petunt, hoc est,
 non frigidis, nō ijs, qui beneficio aliquo, aut etiam
 vitio naturæ continentur sunt, nec appetunt fortas
 se mulieres, quas auersantur etiam, sicut de quibus
 dam proditum est, sed omnibus, qui petunt a dño,
 diuinumq; auxiliū implorāt. Quæ si vera sunt,
 quomodo subsistet tua defensio? qua culpam re
 moues ab ijs, qui professi sunt cōtinentiam, & po
 stea vxores duxerunt: qui se negant continere po
 tuisse, nec vocatos fuisse ad coelibatum, sed ad con
 iugium. Vtrum vocatus non est, qui ex instinctu
 spūs sancti sacrauit deo continentiam suam? qui
 se addixit ordini ecclesiastico? voto obligauit? cui
 promissum est auxiliū diuinum, modo id petat
 a dño, seq; bonitati eius ac fidei committat? An ve
 ro hæc vana est opinio, deū mouere corda nostra
 ad affectanda ea, quæ recta piæq; sunt? eundemq; si
 delem esse? rogari velle a nobis, succurrere infirmi
 tatibus nostris, quas tentari vltra vires non sinat?
 Quæ si falsa sunt, certe mētus est Paulus, decepti
 sunt euangelistæ, patres falsa nobis atq; etiam indi
 gna religione catholica prodiderūt. Vbi est igitur
 argumētatio tua, sub cuius ppositione nō vnus, sed
 multi paralogismi delitescūt? qua ita colligis, Non

S ij om

DE COELIBATV

omnibus datū esse, ergo non oēs continere posse. Quod si nolle diceres, recte inferres, nunc cum aliud proponas, aliud concludas, quis dialecticus hęc argumentationem ferat? Non omnes volunt Buce cere cœlibes viuere, idcirco non omnes capiunt hoc verbum, nec præstant cœlibatum, sed recte vxores ducunt. Malunt enim facilius tutiusque in matrimonio, quam in cœlibatu periculosius viuere. Hoc igitur modo si colligeres, reprehendi non posses, verum quod intendis, minime efficeres. Non enim a culpa defenderes eos, qui cum ex professo debeant præstare continentiam, eo se excusant, quod scriptum sit, non omnibus datum esse vt continententes sint, nec vident hic falsam causam allegari, quæ occultatur sub scripturæ testimonio, quæ non de facultate ac viribus nostris, sed de voluntate cuiusq; & dei auxilio loquitur, id quod ita iam planum factum est, vt amplius sine pudore negari nō possit. Sileat igitur vox tua, qua legem cœlibatus impossibilem & tyrannicam appellas, non posse cōtinere omnes, ac ne professos quidem, sed ne debere quidem hos ipsos, si se ad cōiugium potius quam ad cœlibatum vocatos esse sentiant. Vides enim quid promittat dñs, quid sentiant patres, qd tota deniq; ecclesia iudicet, quæ vsq; ab apostolis infinitos cœlibes sanctissimosq; hoies pduxit. Sed

SACERDOTVM. □

Sed redeo ad votum, & quæro ex te, cum deus in scripturis vota rata esse iubeat, cur tu damnes votum continentiae? cur pium deoque acceptum esse neges? An vero impie facit, qui carnem suam cum vitijs crucifigens mactat domino? qui corporis sui integritatem tanquam victimam deo offert? Possum ne euincere abs te, hoc quoque voti genus seruandum esse? neque ignosci oportere cuiquam, quantacumque infirmitate præditus sit, sed cum diuina magis quam humana facultate præsterur, ab omnibus, quicumque vouerint, præstandum esse? Vouete, inquit, & reddite domino deo nostro. Et Paulus, qui promissam continentiam non seruantibus damnationem irrogat, Viduas, inquit, adolescentiores deuita. Cum enim luxuriatae fuerint in Christo, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Primam fidem ait, fidem continentiae Christo promissam, qua reiecta nubere volunt, habentes damnationem, quia non homini, sed spiritui sancto mentitæ immortalis sponsum fecerunt. Sed tu hanc interpretationem non recipis. Arguis etiam negligentiam meam, quod hunc locum male interpunctum citauerim, quasi in hoc vertatur summa controuersia. Primum, ad rem nihil pertinet: quia non de distinctione, quæ præcedit, sed de verbis, habentes

Votum
cōtinen-
tiæ ser-
uādum
esse,

S iij dam-

DE COELIBATV

damnationem, & primam fidem irritam fecerunt, inter nos contenditur, quid per ea Paulus significare voluerit. Deinde Augustini codex, & quidam Basileæ impressus, ita habet, sicut ego interpunxi, tomo llll. in libro qui, de bono viduitatis, inscribitur, pag. DCC. XXIX. litera A, ex quo locum eundem, securus distinctionis nihil ad me pertinentis, in epistolam meam conieci. Erasmi volumen, cuius tu lectionem a me requiris, ad manum non erat, nec si fuisset, tamen vacasset mihi persequi singula, ut quæ festinabam in re tuta, quam in publicum venturam esse minime suspicabar. Verum tu reprehendisti me, ut video, quod scripturas oscitanter citauerim, quasi hoc animadversione dignum in epistola mea fuerit. In quo equidem hanc coniecturam habeo, non fuisse illud, quod te mouerit, sed offensum te potius grauitate testimonij voluisse obturbare mihi auctoritate huic tantæ, quacumque parte posses, detrudere. Itaque quauis reprehendas securitatem oscitantiamque meam, tamen ita laboras in illa quasi plaga auertenda, ut vix vlllo in loco magis occupatus sis, vix vsquam minus tibi constes. Negas enim fidei verbum hoc loco de voto continentia, sed generaliter de fide in Christum, atque adeo de vniuersa pietate ac religione intelligendum esse. Tandem,

SACERDOTVM.

inquis, eo lasciuia & libidinis peruenerunt (de vi-
 dui loquens) vt iam fidem nō tam datam ecclesie
 de colendo cœlibatu, q̄ addictam Christo de vni-
 uersa pietate ac religiōe reijcerēt, vna cum cœliba-
 tu repudiātes ipsam etiā professiōem Christi. Et
 paulo post, De reiecta igiē fide Christi, inq̄s, nō de
 voto cœlibatus, hic Apostolus locutus est, cum di-
 xit, primā fidem reiecerūt. Deinde aliquāto post,
 quasi huic interpretatiōi parum fidēs, ita scribis, Si
 vero cōtendis, fidem in hoc dicto Pauli, habentes
 iudiciū, *χρῆμα*, quia primam fidem reiecerūt, de
 voto intelligi oportere, iudiciū hoc certe irritæ hu-
 ius fidei, de iudicio & cōdemnatione nō dei, sed ho-
 minum oportebit intelligi, quia deus per Apосто-
 lum suum & hic & alibi iubet nihilo minus tales
 nubere, sicut & melius est eas nubere q̄ vri. quan-
 quam viduæ illæ, quas hic Apostolus reprehēdit,
 si quid vouerunt, inquis, in eo peccarunt, & in dei
 quoq; iudiciū inciderūt, quod temere vouerūt.
 Sed neque hæc satis firma esse credis, sed rursus
 mutas, ita paulo post scribens, Nam vt demus hic
 primam fidem, quam Apostolus querit a quibus-
 dam iunioribus irritam esse factā, de voto cœliba-
 tus intelligi debere, & iudiciū, quod tales incur-
 rūt, esse condemnationem dei, tamen vniuersa do-
 ctrina & præceptio huius loci eo pertinet, vt qui
 Timo

Bucee.
pag. 84.

Pag. 86.

Pag. 87.

DE COELIBATV

Timothei munus gerunt episcopi, & qui sunt curatores ecclesiarum, cauere modis omnibus & auertere studeant hunc tam grauem lapsum, hoc scandalum & exitium eorum, quod coelibatum temere suscipiunt, & precipiant iuniores quidem viduas nubere, parere liberos, & quae sequuntur. quae eo certe pertinent, ut si prima fides de voto, & damnatio de gehenna intelligenda sint, dicamus moneri his Pauli verbis episcopos, ut prouideant, ne iuniores foeminae & mares in ecclesijs temere uocent, neue committant, cuius postea eos poeniteat, cum ruina & aliorum offensione. Tribus igitur modis vno in loco varias. Primum, fidem non de voto intelligi, sed de vniuersa in Christum religione. Deinde, si de voto intelligatur, tamen in verbo damnationem habentes, non iudicium dei et gehennam, sed damnationem iudiciumque hominum accipi oportere. Tertio, si vtrunque, nempe & fides de voto, & damnatio de gehenna intelligatur, tamen hoc dictum pertinere ad commonefaciendos episcopos, ne permittant mares & foeminas adolecentes temere continentiam vouere, sed ad coniugia potius hortentur. Quasi vero coniugium sit deo gratius quam virginitas, aut vocationi diuinae per episcopos obrectandum sit, aut, ut semel dicant, haec solutio tua ad quaestionem nostram pertineat,

SACERDOTVM.

at, qua non, vtrum vouendum sit, nec ne, quæritur, sed an votum cōtinentiæ factum nuncupatumq; deo, seruandum sit. Quam multis possem reprehendere inanes flexus orationis tuæ, si ocium esset mihi, aut si non potius incurrerent in ea ipsa, quæ hactenus dicta a me scripturisq; confirmata sunt. Sed videamus tamen Augustini sententiã, cuius tu authoritatem sine odio contemnere nõ poteris, quid ille sentiat contra te hoc in loco, & quomodo non hæc tantum Pauli, sed etiam illa Prophetæ verba exponat, quibus spiritus sanctus iubet nos vouere domino, & reddere, vouere, inquam, non dona tantum, aut ieiunia, aut sacrificij immolationem, sed virginitatem etiam & continentiam, gratissimam deo victimam, qua de corporibus nostris nihil gratius illi, necq; sanctius offerre possumus. Itaque pluribus verbis hunc locum exequens, alterumq; de viduis ex Paulo inducens, ita loquitur, Vouete, & reddite domino deo nostro. Quisq; quod potest voueat, inq; & reddat. Ne voueatis, & non reddatis, sed quisque quod potest, voueat & reddat. Non sitis pigri ad vouendum, non enim viribus vestris implebitis. deficientis si de vobis præsumitis: si autem de illo, cui vouetis, vouete, securi reddetis. Deinde ait, vota quædam omnium communia esse, vt credere in deum, spē

T rare

Aug. in
Psal. 75.

DE COELIBATV.

rare ab illo vitam æternam, non ad
 ulterium facere. quædam autem singulorum pro
 pria, de quibus ita statuit, Sunt etiam, inquit, vo
 ta quædam propria singulorum, alius vouet deo
 castitatem coniugalem, vt præter vxorem su
 am non nouerit aliam. Sic & foemina, vt præ
 ter virum suum non nouerit alium. Alij etiam
 vouent, etsi experti tale coniugium, vltra nihil ta
 le pati, nihil tale concupiscere, aut sustinere, &
 isti vouerunt aliquid maius, quam illi. Alij vir
 ginitatem ipsam ab ineunte ætate vouent, vt ni
 hil tale experiantur, quale illi experti sunt, & re
 liquerunt. & isti vouerunt plurimum. Alij vo
 uent domum suam esse hospitalem omnibus san
 ctis adueniētibus. magnum votum vouent. Alius
 vouet relinquere omnia sua distribuendo pauper
 ribus, & ire in communem vitam, in societatem
 sanctorum, magnum votum vouit. Vouete, &
 reddite domino deo nostro. Quisque quod vo
 uere voluerit, voueat. illud attendat, vt quod vo
 uerit, reddat. Vnusquisq; deo quod vouet, si re
 spicit retrorsum, malū est. Nescio quæ castimoni
 alis nubere voluit. Quid voluit? qd & virgo qua
 libet. qd voluit? quod & mater ipsius. Aliquid ma
 li voluit? mali plane. quare? quia iam vouerat do
 mino deo suo. Quid enim dixit de talibus aposto
 lus

SACERDOTVM.

Ius Paulus, cum dicat viduas adolescentulas nubere, si velint: sed tamē ait beatiorē, si sic permanse- rit, non tamen damnandam, si nubere voluerit. Quid autem ait de quibusdam, quæ vouerunt & non reddiderūt: Habentes, inquit, damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Quid est, primam fidem irritā fecerūt: Vouerunt, inquit, & non reddiderunt. Nemo ergo positus in monasterio frater dicat, Recedo de monasterio, neq; eīm soli q sunt in monasterio, peruēturi sunt ad regnum cœ- lorum, & illi qui ibi non sunt, ad deum non perti- nent. Respondetur ei, Sed illi non vouerunt, tu vo- uisti, tu retro respexisti. De die iudicij cum domi- nus minaretur, quid ait: Memētote vxoris Loth. Omnibus dixit. Quid enim fecit vxor Loth: Liberata est a Sodomis, & in via posita retror- sum respexit. vbi respexit, ibi remansit. Et pau- lo post, Vidua, quæ iam sic permanere voluerat, voluit nubere. hoc voluit, quod licuit ei, quæ nupsit: sed illi non licuit, quæ de loco suo re- tro respexit. Virgo est castimonialis iam dica- ta DEO. habebat & cætera, quæ vere ornant ipsam virginatē, & cætera. & mox, Si ante- quam vouisset, nupsisset, non damnaretur. De- inde, Quæ autem respexerit ad nuptias, non quia voluit nubere, damnatur, sed quia non ante

Primā
fidem ir-
ritā fece-
runt.

T ij re

DE COELIBATV

recesserat, & sit vxor Loth respiciēdo retrorsum.
 Paulo post autem, iam quia ista tractauimus, forte
 volebas vouere, & modo non vis vouere. Ergo
 vouere volebas, & non reddere. Imo vtruncq; fac.
 Vnum sit ex professione tua, alterum ex adiutorio
 dei perficietur. Aspice eum, qui te ducit, & non re-
 spicies retro, vnde te educit. qui te ducit, ante te am-
 bulat, vnde te eduxit, post te est. Ama ducentem,
 & non te damnabit retro respicientem. Vouete
 & reddite domino deo nostro. Idem in Psalmum
 LXXXIII. Vnusquisq; inquit, fratres charissimi,
 de loco itineris sui, ad quem proficiendo peruenit,
 & quem vouit deo, inde respicit retro, cum ipsum
 dimiserit, verbi gratia, statuit castitatem coniuga-
 lem seruare, inde enim incipit iustitia, recessit a for-
 nicationibus, & ab illa illicita immunditia, quan-
 do se ad fornicationes conuerterit, retro respexit.
 Alius ex munere dei maius aliquid vouit. statuit
 nec nuptias pati, qui non damnaretur, si vxorem
 duxisset, post votum, quod deo promisit, si duxe-
 rit, damnabitur: cum hoc faciat, quod ille, qui non
 promiserat, tamen ille non damnatur, iste damna-
 tur. quare? nisi quia respexit retro. iam enim ille an-
 te erat, iste autem illuc nondum peruenerat. Sic
 virgo quæ si nuberet, non peccaret, sanctimonia-
 lis si nupserit, Christi adultera reputabitur. res-
 pexit

SACERDOTVM.

xit enim retro de loco, quo accesserat. Quid Buccere: vtrum grauius testimonium, an sententias clariores desideras? Augustinus omnium veterum theologorum facile princeps, a quo episcopi omnes illius ætatis doctissimi sanctissimiq; viri, tanquam ab oraculo consilia petebant, qui inter lumina ecclesiæ velut clarissimum sidus tot seculis omnium catholicorum consensu fulget, is damnat tuam sententiam, meam confirmat, prorsusq; ita sentit contra te, vt non reddendum modo hoc voti genus, sed etiam iubente deo suscipiendum esse censet, id quod tu negas, dum moram facis suscipiendo coelibatui, & hoc ipso coniugium castitati, liberorum procreationem virginitati anteponis. dissimulans quæ ex Esaia supra a me citata sunt, quantis præmijs ornentur eunuchi euangelici, quanta foelicitate solitudo eorum compensetur. Pauli vero sententia quam dilucida expositione aperiatur, vides. quanta commendetur autoritate scripturæ, quibus verbis illustretur. Quid est, inquit, primam fidem irritam fecerunt? Respondet, vouerunt & non reddiderunt. Et infert, Nemo ergo positus in monasterio frater dicat, Recedo de monasterio, & quæ sequuntur. De damnatione autem quid clarius dici potuit? De die iudicij, inquit, cum dominus minaretur, quid ait? Mementote vxor

T iij ris

DE COELIBATV

ris Loth. Omnibus hoc dixit, inquit. Et explanat, Quid enim fecit vxor Loth? Liberata est a Sodomis, & in via posita retrorsum respexit. vbi respexit, inquit, ibi remansit. Quid hic est, dies iudicij, Buccere? quid Sodomæ? quid in via esse, & respicere? quid ibidem remanere? Item de eo, qui vouit cœlibatum, nec damnaretur, si vxorem duxisset, Post votum, inquit, quod deo promisit, si duxerit, damnabitur. Et sanctimonialis, inquit, si nupserit, Christi adultera reputabitur. Vbi est igit solutio tua, quam trifariam variasti? Vtrum vna satis non erat? An quia ne vnâ quidem habebas, cui recte crederes, idcirco tres proferendo, nullam ipse veram esse iudicasti? Nihil ergo profecisti in hoc triuio, sed hæres eodem in luto, in quo deprehensum te veritas ipsa defixit. Quid enim prodest tibi, quod aliam atque aliam interpretationem veritati obtendisti? cum frustra luctando integrum mihi locum reliqueris, nulla ex parte labefactatum oppugnatione tua, Augustini autem testimonio locupletissime confirmatum. Idem tibi accidit illo etiam in loco, quem contra infirmitatis querelam ex Paulo opposui, cui querenti responsum fuerit, Sufficit tibi gratia mea. Vbi tu gratiam, non pro auxilio, sed pro fauore duntaxat, interpretaris, his scilicet verbis, Sufficit tibi

Buce,
pag. 58

tibi gratia mea, hoc est, inquis, satis sit tibi quod tibi
 faueo, & charum te habeo. Sed aliquanto post
 mutans, ita scribis, de eo scilicet, quem non vo-
 catum ad coelibatum negas exaudiri, si contra ten-
 tationem deum inuocet, hoc modo, Huic quid pu- Pag. 59.
 tes aliud, inquis, dominum respōsurum esse, quam
 sufficit tibi gratia mea. quoniam & contrahenti ti-
 bi matrimonium, quod spiritus sanctus pronun-
 ciat melius esse quam vri, non deero, & meam in
 te virtutem, quanuis in humiliori vitæ conditio-
 ne, efficaciorē & illustriorem reddam. In priori
 igitur loco gratiam pro fauore simpliciter, in po-
 steriori pro auxilio diuino interpretaris, dum ex-
 planando inquis, Non deero tibi, & meam in te
 virtutem efficaciorē reddam. In quo illud absur-
 dissimum est, primum, quod negas coelibem non
 vocatū ad continentiam exaudiri a domino, qua-
 si qui vouit, iam vocatus non sit. Deinde, quod au-
 xilium detractum coelibatui, matrimonio tribuis,
 quasi coniugibus, vt cōtineant, auxilio magis opus
 sit, quam cōtinentiam professis, aut quasi illi quam
 isti auxilio digniores sint, cum tñ omnibus dictum
 sit, Venite ad me oēs q̄ laboratis. & Petite, & acci-
 pietis. Verē mitto absurda. Hæc varietas Buccere,
 & inconstantia doctrinæ tuæ arguit, & facit obscu-
 ritatē, dum incertum relinquit, qd tandem verbo,
 gra

DE COELIBATV

gratiæ, accipi velis, fauorem ne tantum, an etiam
 auxilium diuinum, id quod Paulum sensisse non
 solum res ipsa, sed etiam sequens clausula demon-
 strat, dum additur, Virtus enim in infirmitate per-
 ficitur, significans in imbecillitate nostra, si perse-
 ueremus, maiorem virtutem dei enitescere. Quæ-
 ro igitur ex te, vtrum hanc vel illam interpretatio-
 nem ratam esse velis contra me? Si priorem dicis
 falsam esse negari non potest, cum ipse Paulus re-
 sponsum hoc sibi datum non de fauore tantum,
 sed de coelesti auxilio intellexerit, id quod verba
 ipsius ostendunt. Sin posteriorem: fateris id ip-
 sum, quod ego sensi, nempe laborantibus sufficere
 diuinum præsidium, sitq; hoc ipso, vt sustinere vim
 Satanæ diuino præsidio, carnemq; vincere posse-
 mus. Quod si verum est, iacet tua assertio, qua ac-
 cusas legem coelibatus, negasq; ab omnibus, etiã si
 velint, continentiam præstari posse. Sed nega hoc
 sensisse Paulum. Neq; enim interest, neges, an de
 industria obscure loquaris. Nega, inquam, coeleste
 præsidium Paulo promissum fuisse, cum datum si-
 bi quereret stimulum carnis, angelum Satanæ, a
 quo colaphizaretur. Quæram ex te, agnoscas ne
 Chrysostomi sententiam? implicatam verbis tuis
 in posteriore interpretatione tua, quam paulo an-
 te citavi, ad coarguendam inconstantiam oratio-
 nis

SACERDOTVM.

nis tuæ? Chrysoſtomi, inquam, quem tu citas con-
tra me, non de gratia quidem promiſſa Paulo, ſed
de ſtimulo carnis & angelo Satanæ? de quibus
nulla mihi tecum controuerſia eſt. Siue enim hic
malos homines intelligas, quaſi Satanæ nuncios,
q̄ colaphizarint Paulum, ſiue carnis tentationes,
quas ipſas quoq̄ Satanæ ſummittit, ad rem nihil
pertinet. Sed de gratiæ verbo hic tecum diſputo.
Hoc igit̄ dico a Chryſoſtomo non pro fauore dei
tantum, beneuolentiæq̄, vt ita dicam, erga Paulum,
ſed pro auxilio etiam cœleſti, virtuteq̄ diuina acci-
pi, qua aderat illi in tentationibus deus, qua meri-
tem eius ad omnia perferenda confirmabat. Hac
dico nobis opus eſſe, eandemque petentibus ſine
dubio a deo contingere, qua confirmati poſſimus
non carnem modo atq̄ diabolum, ſed etiam mor-
tem ipſam vincere. Quæ cum ita ſint, cur negas
confirmari ſententiam meam Pauli teſtimonio?
imo cur euerſi eandem, hancq̄ ipſam authorita-
tem contra me facere ſcribis? An quia Paulum a
lio genere tentationis conflicatum fuiſſe Chryſo-
ſtomus ſentit, idcirco exemplum eius ad carnis in-
firmitatem accommodari non poteſt? & gratia
dei a deſt ijs, qui vexant̄ a malis hominibus: ijs au-
tem qui vrunt̄ carnalibus deſiderijs, contraq̄ vim
Satanæ in ſe ipſis pugnant, non a deſt? Cur ergo
V gene

DE COELIBATV

generaliter loquitur Paulus: dum addit, Virtus
 enim in infirmitate perficitur. Quasi dicat, quan-
 to infirmiore te sentis, tanto presentius tibi a-
 dero, vt victis ab infirmitate tua quamlibet infe-
 stis hostibus, virtus in te mea perfectius eluce-
 scat. An hoc ad omnem infirmitatem non perti-
 net? & alijs ab imbecillitate sua laborantibus opi-
 tulatur dominus, alios negligit? Certe omne peri-
 culum intra nosmet ipsos est, siue extrinsecus vis
 inferat a malis hominibus, siue a Satana, qui nusq[ue]
 quiescit, intus suscitetur. Sed redeo ad Augustinu[m].
 Ille censet fidem CHRISTO seruandam esse, &
 ni fiat, crimē committi damnabile, quod adulterio
 peius esse iudicat. Idem sentit Ambrosius, quē su-
 pra citavi, qui lapsas virgines nō pœna modo, sed
 etiam morte dignas esse pronunciat. Quis tu cum
 affeclis tuis? contra hos duos ne tutores verita-
 tis, custodes pudicitia, virginitatis propugnato-
 res (cæteros enim omitto) contra hos duos, in-
 quam, Ambrosium & Augustinum, duo lumina
 ecclesiæ, interpretes scripturarum, pietatis omnis
 ac religi onis assertores, nō dico pronunciare quic-
 quam, sed vocem attollere, aut etiam consistere au-
 debitis? Dic apud pios cordatosque homines, ap-
 pudeos, qui nulla sectarum labe contacti sunt, plus
 tibi quam Augustino credendum esse, quem p[er]tas

tas fore sensum audientium te: quantam non dico indignationem, sed execrationem omnium commouebis: Sed satis sit de voto ac coelibatu: quem locum tu cum verbosissime tractaueris, atque idcirco me quoque coegeris plura dicere quam volui; nondum tamen assecutus sum omnia, neque ad singula respondere potui, sed multa interim amputanda, multa prætereunda dissimulandaque mihi fuerunt, ut consulerem breuitati, & inter alias occupationes meas aliquando ad finem peruenirem. Illud Epilos tamen, in quo summa rei consistit, satis a me demonstratum esse confido, legem coelibatus impossibilem non esse, id quod tu negas, & in quo firmiter dogmatis tui constituis, sed præstari posse ab omnibus, qui velint, non humanis quidem viribus, sed diuino auxilio, quod vere perseueranterque orantibus non defuturum esse deus ipse promiserit. Ex quibus sane illud effeci, votum neque impium, deoque ingratum esse, quo se sponte sua quis ad coelibatum adstringit, neque defendi aut excusari posse eos, qui cum legibus ecclesie eundem susceperint, aut deo vouerint continentiam, postea fera poenitentia mutati abijciant institutum, fidemque promissam violent. Inter hæc respondi cum maledictis, tum argumentis tuis, non serie quidem orationis tuæ, quæ in

V ij ima

DE COELIBATV SACERDOTVM.
immenſum perduxiffet, ſi te ſequi perrexiſſem, ſed
vt ſe obtulit quodque, & ad refellendum opportu-
num viſum fuit. In quo tamen illud ſemel in to-
tam cauſam profeſſus ſum, nullius me ordinis li-
centiam, vllorumue hominum genus in hac defen-
ſione mea tueri velle, ſed reſpondere duntaxat ſcri-
pto tuo, quod tu ita intentati mihi, vt non ſolum
reprehenderis ſententiam meam flagitatam abs-
te, nulloque odio tui ad te ſcriptam, ſed accuſaris
etiam grauiter eandem tanquam impiam, gratiae-
q; & voluntati hominum deditam, me autem ip-
ſum ita tractaueris, vt contemnendum obiurgan-
dumq; aduerſarium potius, quam reuincendum
tibi propoſuiſſe videaris.

DE AVTHORI- TATE ECCLESIAE.

ENIO igitur ad quartum &
vltimum caput epistolae meae,
quod de authoritate ecclesiae pri-
oribus tribus addideram, in quo
tu oppugnando cum maximam
partem libri tui conſumpſeris,
non videtur ad ſingula mihi, ſed ad capita duntaxat
reſpon-

DE AVTHORITATE ECCLESIAE.

respondendum esse, contrahendamque orationem, quae in immensum abitura esset, si te sequi potius quam brevitatis rationem habere velim.

Ac primum quidem illud dissimulandum non est, te sub vnius scripturae umbra versari, & in hac sola tanquam in cardine quodam omnem vim disputationis tuae constituere, qua dissentis a vera catholicaque ecclesia, non ad confirmationem veritatis, sicut res ipsa ostendit, sed ad perfugium erroris, cui honestius patrocinium magisque populare inueniri non potuit. Hanc enim sonas omnibus in locis, & in omni certamine obijcis: per hanc quaecumque parte premi te sentis, ita elaberis, ut apud studiosos victor magis in omni congressione quam victus abire videaris. Verum hac arte versutiaque tua minime fallis eos, qui & ipsi legunt scripturas, nec legunt tantum, sed etiam vim voluntateque earum scrutantur, non ex literis sophisticis, quas tu calumniaris, sed ex diuinis ipsis orthodoxorumque patrum libris: qui cum videt te iactare verba scripturarum, sed a sensu earundem veroque intellectu abhorre, quam putas opinionem concipiunt de te: quanto cum dolore apologias tuas? quanta cum offensione nomen doctrinaeque tuam repudiant? Scripturarum authoritatem, ne quid erres, nos quoque amplectimur, eisque primas tribuimus in hac

V ij causa,

Bucceri
dimicatio
tota
sub
umbra
scripturae
statuit.

causa, ecclesiae secundas, sed nusquam seiunctas a primis: patribus tertias ita adiungimus, ut non discedere a prioribus, sed ad nutum voluntatemque earum apparere velimus. Tu vero qui omnia ad solam scripturam reuocas, qui neque interpretationis lumen, neque tradendi partes extra vocem complexumque eius recipis, quam auctoritatem obsecro, aut quem omnino locum ei ad ecclesiae utilitatem relinquere potes? Primum enim nihil fere sine scriptura, & quidem expressa, recipis, quod quis statui de religione aut iudicari velit. Deinde si quid expressum in ea, aut omnino comprehensum non est, ita ut vel opera interpretationis, vel traditionis officio indigeat, in eo quoque expressam scripturam flagitas, aut quod proponitur, accepturum te esse negas. Scilicet, ut cum illud exigis, quod non facile in multis, in omnibus nullo modo praestari potest, aut concedendum sit tibi, quod postulas, aut in certamen tecum minime veniendum. Quid enim aliud agis, dum & sensum cuiuslibet scripturae arbitrio tuo accipis vel repudias, & interpretationem eiusdem non tam ex voluntate spiritus, quam ex voce ipsa metiris? Itaque disputationem omnem ad hunc exitum comparasse videris, ut cum vrgeris maxime, tum eludere aduersarium, & quacunque parte velis,

intactus elabi possis. Nihil hic mentior Buccere,
 hæc ita esse nemo ignorat, nisi qui scripta tua non
 legit. Dico in omni doctrina tua te sub vnus scri-
 pturæ umbra versari, nomen verbi diuini præ-
 tendere, sub hoc latere te, hic omnia perfugia, o-
 mnes erroris latebras constituere. Quod cum ita
 sit, vides quid res tua postulet, remouere conaris
 lumina veritatis, diemque a penetralibus tuis ex-
 cludere. Itaque ecclesiæ sanctorumque patrum au-
 thoritatem oppugnas, qua sublata, neque intelli-
 gi vere, quæ in diuinis libris scripta sunt, neq; con-
 tra insidias defendi vilo modo posse confidis.
 Quid enim aliud operatur illa tua tam longa ser-
 mocinatio de ecclesia, de patribus, de vera autho-
 ritate prælatorum ac potestate? quæ certe huc per-
 tinet, vt mihi persuadere coneris, nullam hodie, Pag. 148
 neque statuendi de religione, neq; de ecclesiasticis
 causis iudicandi auctoritatem veram esse in ec-
 clesia, quam tu pontificiam siue Romanam appel-
 las, sed hæc omnia ex scripturis ipsis petenda esse:
 quæ quidem nullam obscuritatem habeant in ijs, Pag. 149
 quæ ad salutem sint necessaria, sed intelligantur ab & sequē
 omnibus, etiam rudibus atq; indoctis, nec vllam tibus,
 de se dubitationē relinquunt. In cæteris aut vt ple-
 raq; obscura sint, nec tam diserte explicata, intelli-
 gantur ea ac iudicari ex collatione scripturarum, & ex
 lumi-

DE AVTHORITATE

luminationis: in quibus illud omnino seruandum esse præcipis, ne a scripturæ sensu atq; a regula fidei vsquam recedamus. Agnoscis, opinor, non verba quidem ipsa, quibus in hac sententia exequenda plurimis vteris, sed summam fere eorum, quæ de ecclesia eiusdemq; authoritate contra me differuisti. In quibus equidem non omnibus atq; dissentio, sed pleraq; ita vera sunt, vt melius ab alio dici nõ potuissent, qualia sunt, quæ de ^{supra} membris atq; vnitae ecclesiæ, de ordine ministerij, de disciplina, de scripturæ authoritate loqueris, nempe a scripturæ sensu & a regula fidei recedendum non esse. in quo sane, & si qua alia sunt eiusdem generis, ita mihi tecum conuenit, vt in eisdem firmamentum defensionis meæ constituam. Quæ vero reliqua sunt, quæque tu ex illis efficere conaris, de his mihi tecum controuersia est, nimirum de interpretandis iudicandisque scripturis, deq; authoritate ac potestate ministrorum ecclesiæ, penes quos tu hodie nullam neq; tradendi neque iudicandi plenam authoritatem esse contendis, sed omnia ad solam scripturam reuocas, quam detracto sane interpretationis officio, non obscuram incertamq; relinquere non potes.

Vbi fit
contro-
uersia,

Propos-
itio, in
quã cas-

Omnis igitur tua aduersum me in duabus rebus versatur oratio, in verbo, quod scripturis continet

tinetur, & in ecclesiastica potestatis officio. De
 verbo hæc fere sunt capita assertionis tuæ, Nihil
 de religione nisi ex scriptura certa statuendum es-
 se. Scripturam in rebus ad salutem necessarijs pla-
 nam expositamq; omnibus esse. Quemuis suo in
 eisdem iudicio relinqui oportere. De ministris au-
 tem, Nullos esse veros ministros ecclesiæ, nisi qui
 verum purumq; verbum domini sequantur: cæ-
 teros nullum ius, nullamq; auctoritatem habere,
 nec audiendos esse. Nullum episcopum recte ha-
 bere potestatem in alios episcopos, siue plures, si-
 ue vniuersos: sed omnes pares esse. Permagnam
 esse conciliorum auctoritatem, quibus tamen ali-
 ter credendum obtemperandumq; nõ esse, quam
 si placita decretaq; eorum consentiant cum vero
 intellectu scripturæ. Hæc quasi firmamenta oppo-
 sisti epistolæ meæ, in qua ego ecclesiæ sanctorumq;
 patrum auctoritatem, & in his primatum cathe-
 dræ Romanæ ita defendi, vt censuerim decreta
 conciliorum vniuersalium apud omnes rata esse
 oportere: primam inter episcopos auctoritatem
 esse Romani pontificis, cui cæteros secundum dis-
 ciplinam dicto audientes esse conueniat, nimirum
 ad conseruationem vnitatis ecclesiasticæ, & ad pa-
 cem in eadem tranquillitatemq; retinendam. Hu-
 ius sententiæ Buccere me adeo nõ pœnitet, vt spe-
 X rem

pita ad-
 uersarij
 digerun-
 tur.

Bucce.

pag. 144

pag. 141

pag. 199

& 201.

in fine.

pag. 135

in fine.

pag. 171

cum se-

quent.

ite pag.

157.

pag. 150

cum se-

quent.

DE AVTHORITATE

rem me facillime, & confutaturum esse tua, quæ tu multis verborum ambagibus differuisti contra me, & mea liquidissimis non rationibus modo, sed etiam testimonijs confirmaturum.

In quo sane illud prætereundum non est, verissimum esse, quod dixi, omnem rationem te ac spem victoriæ sub vnius scripturæ vmbra constituere. Dum enim ad sententiã illius reuocas omnia, exponendæq; eiusdem ac dijudicandæ authoritatem nullam, cui cõtradici non possit, relinquis, quid aliud agis obsecro; quam quod rē ita, vt dixi, comparas, vt omnē sensum scripturæ modereris arbitrio tuo, inq; manu ac potestate tua omnē interpretandi tradēdique authoritatē habere coneris; Nihil præter scripturam certam statuendum esse ais. Quasi vero interpretatione sublata, vlla certa satis esse, aut si sit, nõ etiam incerta per te fieri possit. Itaq; nihil, ne vtile quidem ac necessarium, statuendum erit, nisi tibi placuerit. Sed plana sunt, inquis; omnia ad salutem necessaria. Hoc vero caput est erroris, ex quo ducuntur cætera: quod quidē cuiusmodi sit, mox planum fiet, nec verbis tātum, sed etiam rebus clarissimis ante oculos statuetur. Illud autē quale sit, vel tu ipse considera, suo quęq; iudicio relinqui oportere. Quæ turba deum immortalẽ futura est; imo quæ impietas ac scelera, si hoc ipsum recipia-

Breuis
& prolusoria
reprehensio.

cipiatur: Itaq; recte adiungis, solam scripturam se-
 quendam esse, nec audiendos, qui id non faciunt;
 nec alium alio maiorem in potestate ecclesiastica,
 sed omnes episcopos pares esse. Ne quis scilicet oc-
 currat grassanti insaniam, nullaque potestas sit, quae
 praelatos consentientes haereticis, aut etiam defen-
 dentes coercere possit. Quod sequitur autem, non
 absurdum modo, sed etiam inconsistens esse, quis
 non videt? quo ita abs te statuitur autoritas in ec-
 clesia, ut eo ipso verissime tollatur. Vis enim non
 aliter valere illam, vndeuncq; in terris profectam,
 quam si cum vero puroq; verbo scripturae con-
 sentiat. At hoc ipsum ut certum habeatur, non ni-
 si autoritate praestandum est, dum quaestio sci-
 licet, consentiat nec ne, a quouis etiam impuro mo-
 ueri possit. Quae igitur aut qualis erit autori-
 tas, etiam si summam esse statueris, in quam inquis-
 ri ab improbissimo quoque, decretoque eius scri-
 ptura qualitercuq; exposita opponi poterit. Quae
 cum ita sint, non subsistunt haec firmamenta tua Buc-
 cere, quae statuis contra me, nec admitti debent in
 disputationem ullam, cum rem minime expediat,
 sed ducant in orbem, inuoluantq; orationem potius,
 quam exitum quaestioni vllum inueniant. Verum
 ne queri possis, seuerius a me tecum summoque

Vitium di-
 sputatio-
 nis Buc-
 ceranae.

X ij iure

DE AVTHORITATE

iure actum esse, nec tam fugisse me vitium disputa-
tionis tuę, quam certamē detrectasse, remittam hoc
tibi, atq; etiam largiar ad commoditatē tuam, cau-
saq; ipsa fretus experiar, ecquid possim quæ a me
dicta propositaq; sunt, non verbis tantum proba-
re, sed rebus etiam clarissimis in conspectu atq; in
oculis omnium constituere.

Proposi-
tio tri-
partita.

Primum igitur de scriptura, qualis sit, dicam, in
qua tu constituis fundamentum assertionis tuæ,
Deinde de officio ac potestate ministrorum eccle-
siæ. Tertio de authoritate ipsa, quæ, & ubi, & quan-
ta penes quę sit. In quibus interim persequar at-
q; refellam ea, quæ abs te posita paulo ante a me
commemorata sunt, non eodem quidem ordine,
sed vt aptum vnumquodq; mihi opportunumq;
suo loco visum erit. Nego igitur Buccere, tantam
De scri-
ptura,

esse perspicuitatem scripturæ, quantam tu ei tribu-
is: nego tam late patere eandem, vt voce sua com-
prehendat, eloquaturq; omnia, quæ vel in hanc vsq;
diem necessaria fuere in ecclesia, vel in posterū
futura sunt, nō ad excolendam modo disciplinam
ecclesiasticam, quæ quotidie instauranda est, sed ad
pietatem etiam religionemq; ipsam, tum vero ma-
xime ad vnitatem ecclesiæ, extra quam nihil saluū
esse potest, conseruandam. Quid vis amplius? ne-
go vera esse hæc, in quibus tu caput constituis do-
ctrinæ

strinae tuae, caput ipsum, inquam, ex quo ducuntur omnia, cuiuscumque ad originem cuncta a te in hac questione referuntur. Ais omnia, quae ad salutem sint cognitu necessaria, abunde copioseque tradita esse diuinis scripturis, ais easdem scripturas planas a pertasque esse omnibus, ita ut intellectus earum neminem fallere possit. Ex quo illud per te continuo efficitur, suo quocumque iudicio in eisdem relinqui oportere. Quod si verum est, iacet autoritas ecclesiae, neque ab illa aut traditio praecceptorum, aut scripturarum interpretatio petenda erit, sed quod velit quisque, hoc discet ex sacris literis, quas sine doctore intelliget, quodque visum erit ipsi, non quod docebit ecclesia, sine omni dubitatione atque periculo verum esse iudicabit. Verissima erit igitur Buccere causa tua, vicisti que aduersarios, neque vlla autoritas siue potestas opponi tibi poterit, quo minus rata sint omnia, quae hactenus tradidisti populo, quaeque te ipso interprete ex scripturis varie & inconstanter docuisti. Sed quis non videt ex falsissimo principio duci haec omnia? falsamque esse hypothesin hanc de perspicuitate ac latitudine scripturae, in qua omnis doctrina tua statuitur, nec falsam modo, sed etiam contrariam susceptae disputationi, ac per se ipsam inconsistentem. Etenim dum statuis plana certaque esse omnia, quae quis de rebus ad

Inconfi-
stentia ra-
tionis
Buccera
na.

X iij sa

DE AVTHORITATE

salutem necessarijs e scripturis iudicauerit, cumq̄
 multa sint eiusdem gñis in hac ipsa quæstione no-
 stra, de quibus aliud ego, aliud tu, in contrarias par-
 tes ex eisdē scripturis statuimus, quō vera erit tua
 hypothesis, quæ cōtrarias sentēcias simul veras effi-
 cit: aut si veræ illæ nō sunt, quō certa sunt in scrip-
 turis oīa, quæcūq̄ ad salutē ais cognitu esse necessa-
 ria: Sin aut sunt certa, vt asseris, quō litem hāc non
 dirimunt: præsertim cum suo quisq̄ iudicio relin-
 quēdus sit: qd̄ tñ ipsum si veræ est, cur tu non relin-
 quis me meo iudicio: cur me oppugnas in hac cau-
 sa: cur non assentiris mihi tua lege citanti scrip-
 turas: si quidē certa sunt oībus omnia. cur me, inquā,
 iure abs te posito vti non sinis: Nisi vero eucharis-
 tiæ dispensatio ad salutem fidelium non est cogni-
 tu necessaria, neq̄ obseruatio disciplinæ ecclesiasti-
 cæ, quam qui abiicit, infelix est, vt inquit scriptu-
 ra, neq̄ in vnitate corporis Christi manere potest.

Nego om̄ia Buccere tradita esse canonicis scri-
 pturis, quæ non dico seruiunt disciplinæ ecclesi-
 asticæ, sed ad instaurationem eiusdem, ac proin-
 de ad vniuersæ ecclesiæ salutem cognitu sunt neces-
 saria: nego omnia, quæ tradita in eisdem legimus,
 ita expressa esse verbis, vt aut plana aperta q̄ intel-
 lectu sint omnibus, aut in eandem apud omnes sen-
 tentiam conueniant. Possum ne te aliquando pro-
 tra-

Proposi-
 tiōis in
 staura-
 tio.

ECCLESIAE.

trahere ex his latebris, erroremq; istum, in quo ca-
 put est omnis persuasionis tuæ, in luce atq; in con-
 spectu ipso veritatis defigere? Duo sunt, quæ pro-
 positione ista complexus sum. Vnum, non omnia
 tradita esse scripturis diuinis. Alterum, ea quæ tra-
 dita sint, neq; plana apertaq; esse omnibus, neq; in
 eandem sententiã apud omnes confessa esse. Pri-
 mum tu ipse mihi confessione tua testatum facis
 Buccere, dum in libro tuò de traditionibus ecclesi-
 asticis ita scribis, Non omnia tradita esse scriptu-
 ris, sed quædam absque scripto ab apostolis patri-
 busq; accepta esse. Cuius gñis sunt baptismus in-
 fantium, inq; obseruatio diei dñici, item quod cœ-
 na domini a ieiunis celebretur & percipiatur, &
 alia pleraq; huiusmodi. Item canones pleriq; om-
 nes, inquis, de disciplina Cleri & reliquæ ecclesiæ.
 Quam sane confessionem accipio abs te hoc in lo-
 co, nec non exemplorum genus agnosco, quibus
 plura tamen & addi posse nunc, & in futurum ad-
 denda esse, nemo, vt opinor, negabit. Quanquam
 non omnibus ista ad salutem cognitu necessaria
 esse fateor. Veruntamen quã vim habeant in toto
 corpore ecclesiastico, quãtiq; referat p̃latos ecclesie
 in q̃ plurimis eor; ita eruditos esse, vt neq; ignorēt
 ea, cū sint ad salutē multor; totiusq; ecclesiæ vnitatē
 necessaria, neq; non eadem illa consentiente in vni-
 uersum

Buccer,
 pag. 145

DE AVTHORITATE

uerfum religione obseruent, mox ita planum faciam, vt nihil obscurum in hac disputatione relictum esse videatur.

Nunc illud restat, vt altero per te confesso, non omnia scilicet scripturis tradita esse, alterum ego ostendam, non tam perspicuam, tamque in idem confessam esse apud omnes scripturam, etiam in his, quæ cognitu ad salutem necessaria sint, vt nullus egeat interpretationis officio, nullumque extra se iudicem requirat. In quo sane illud occurrit, quod abs te positum, cuiusmodi sit, hoc loco pariter exequendum est.

Duo genera rerum in scripturis contineri. Vnum ad salutem necessarium, sine quo, vt te sentire arbitror, salus nulli contingere potest, vt quæ symbolo fidei, & præceptis decalogi contenta sunt. Hoc cum omnibus cognitu quoque necessarium esse velis, confirmas in omnibus scripturis ita clarum conspicuumque esse, vt nullius doctoris indigeat, sed nuda expositione intelligatur si demque faciat. Hæc necesse est, inquis, cognosci a pijs omnibus, nec possunt communi naturæ intelligentiæ percipi. Proinde sunt in scripturis vbiq; disertæ, adeo perspicue & abunde proposita, exposita, inculcata, vt ad intelligenda ea sola euangelistarum narratio, aut assidua sacrorum librorum lectio satisfaciât, animo nimirum illustrato lumine fidei,

Duo genera rerum in scripturis.

Pag. 141

ECCLESIAE.

dei, sine quo nihil veræ religionis solide cognosci potest. Quæ autem sint illa, proximo ante loco his verbis ostendis, Nos peccato cum nasci tum esse, quandiu hic viuimus, obnoxios, nec nisi per Christum liberari ab eo posse, & Christo non nisi fide euangelij recte coniungi. fide autem hac ita ipsi nos inferi, vt nos viuamus in ipso, & viuat ipse in nobis, bonaq; omnia suo operet spiritu, in primis solidam perceptæ salutis confessionem, veram cum sanctis omnibus coniunctionem, inde ardens in sacris religionis exercitijs, quæcūq; ipse instituit, studium, mox sedula earum rerum cura, quæcunque proximis vel per se bono sunt, vel ad id conferunt, vt commoda illorū in omnibus efficiamus. Quæ quidem tribus verbis dici poterant, symbolo fidei, præceptis decalogi, & sacramentis ecclesiæ, quod his tribus summa religionis nostræ contineatur. Alterum genus eorum esse sentis, quæ vt ad pietatem vel disciplinam conferant, non sint tamen ad salutem cognitu necessaria, nec proinde tam copiose, inquis, ac diserte explicata sacris literis, sed generatim fere tradita, ac vulgo etiam fere ignorata, proposita autem cognitæq; ijs, qui exercitati in scripturis naturali prudentia polleant, quorum solertia pleraq; etiam sine propria expressaq; scriptura iudicari ac statui possint. Cuius generis sunt tem-

Pag. 14.

Y pora,

DE AVTHORITATE

Pag. 142. **P**ora, inquis, deputāda prædicationi verbi, sacra-
 mentorū dispensationi, publicis ieiunijs, precibus,
 oblationibus, ac rebus similibus. item baptisma in-
 fantiū, & observatio illa, ne rebaptizarentur ij, qui ab
 hæreticis baptizati sint. item quæ Pauli tempore
 statuta fuerunt, viros scilicet orare in ecclesia aper-
 tis, mulieres tectis capitibus, se inuicem ad sacrā do-
 mini cenam expectare, & vnam simul omnes cele-
 brare, dono linguarum in ecclesia sine interpretati-
 one non uti, vices in prophetādo observare, pro-
 phetias sedentibus iudicandas offerre, mulieres in
 ecclesia tacere. His duobus generibus Buccere ete-
 si non nego contineri omnem, siue in scripto, siue
 extra scriptum, ecclesiasticæ doctrinæ materi-
 am, tamen non possum assentiri tibi, ita eandem
 planam obscuramue esse, quemadmodum tu hac
 distinctione tua persuadere conaris. Etenim vt
 nota sint omnibus etiam simplicibus atque do-
 ctis, qui rudimenta modo doctrinæ euangelicæ
 perceperunt, quæ symbolo fidei præceptisque
 decalogi per summa capita comprehensa sunt,
 quæque omnibus non cognitu modo, sed etiam
 seruatu ad salutem sunt necessaria: tamen cum hæc
 ipsa descendunt in circumstantias, & alias quæstio-
 nes efficiunt, aut cum figuris verborum in oratio-
 ne sacræ scripturæ teguntur, qui poterit fieri obse-
 cro,

cro, vt intelligantur a quouis etiam imperito: nec
magistrum intelligentiæ doctoremq; requirant?
Omitto sacramenta ecclesiæ, quæ & ipsa ad fidem
salutemq; pertinent: quorum vt numerus refera-
tur a pueris, qui catechismum discunt in ecclesia,
idcirco ne mysteria ipsa, vimq; eorum ac potesta-
tem non pueri dico, sed adulti, imo docti etiam eru-
ditiq; omnes percipere ex nudis scripturis, vereq;
& catholice de eisdē iudicare posse existimas? At
nō est necesse, inq; sed satis habent simplices nosse
& credere ea, quæ oratione dominica, & symbo-
lo fidei, & præceptis decalogi continentur, cætera
permittunt ecclesiæ, cui obediunt omnes, & cuius
virtute ac meritis defectus imbecillium membro-
rum sarcit. Recte ais. & hoc ipsum expectabā, vt
tu ipse, sed vna cū Augustino diceret potius, quā
ego pronunciarem. Ecclesia est enim, quæ salutem
oīm continet, extra cuius vnitatem atq; cōplexum
nemo saluus fieri potest. Vt igit magis necessari-
um ad salutem esse putas: qd ad singulos? an qd ad
vniuersos p̄tinet? hoc est, ad totius ecclesiæ vnita-
tem, quæ in cōmunionē fidelium, in cōsensione do-
ctrinæ, & in vinculo pacis sita est, quam qui relinqt,
in foelix, qui violat, impius & Christi hostis merito
iudicat. Negari certe non potest, quin totius eccle-
siæ, atque adeo vniuersorum, multo plus intersit,

Y ij quam

Vniuers
forū sa-
lus in-
tra vni-
tate po-
sita, cui-
us ratio
maior
quā sin-
gularū
haberi
debet.

DE AVTHORITATE

quam singulorum, nec nisi vniuersitate salua singu-
 los saluos existere, multis autem ex vniuersitate pe-
 reuntibus, illam tamen ad spem reliquorum neces-
 sario retinendam esse. Quid igitur aliud efficit tua
 illa, quam ante posui, distinctio? nisi vt quemadmo-
 dum ea, quæ ad singulorum salutem pertinent, om-
 nibus cognitu necessaria sunt, ita fatearis neces-
 se est, ea, quæ ad salutem vniuersorum, hoc est, ad
 vnitatem totius ecclesiæ, qua omnium salus conti-
 netur, apta sunt, si non omnibus, certe ijs, qui præ-
 sunt ecclesiæ, non tenenda modo necessario, sed eti-
 am exquirenda diligenter, omniq; cura ac studio,
 vt quam verissima certissimaq; habeantur, prou-
 denda esse. Quod si quæris ex me, quænam sint ista.
 Respõdeo sine hæsitacione, omnia quæ ad discipli-
 nam ecclesiasticam, & ad veritatem doctrinæ, per
 quæ vnitas retinetur, pertinent: omnia, inquam,
 quæ non modo in symbolo fidei, & in decalogo
 præceptorum continentur, quorum alterum qua-
 si regula quædam fidei est, in altero officia Christi-
 ani hominis per capita proponuntur: sed illa etiam
 oia, quæ ex his summis generibus per circumstan-
 tias (vt dixi) in varias infinitasq; species quæstio-
 num descendunt, quæ propter difficultatem non
 solum non intelliguntur statim ab omnibus, eti-
 am literatis, sed exercent hodie & quondam exer-
 cue-

ECCLESIAE.

erunt doctissimos quosq; studiosissimosq; ho-
 mines, quorum industria in hoc semper elabora-
 uit, vt quæ vera piæ esse iudicarent ex scriptura-
 rum fontibus, ea fidelibus commendarent, vnita-
 temq; consensus catholici omni studio atq; cona-
 tu contra hæreticos defenderent. Falsa est igitur
 Buccere tua sententia, qua scribis omnia ad salu-
 tem cognitu necessaria, & tradita esse diuinis lite-
 ris, & ita abunde copioseq; tradita, vt nihil deside-
 rari in eis, cognitionem eorundem ita expositam
 apertamq; esse omnibus, vt ne simplices quidem
 in ea falli possint. In quo quidem si de ijs capitibus,
 quæ ad singulorum salutem pertinent, loqueris,
 habet veritatem in multis oratio tua: sin de salute
 vniuersorum, deque his rebus, quarum dissensio
 perturbare ecclesiam, nosq; ab vnitate eiusdem a-
 uellere potest, vides quantū aberres a vero, quan-
 tumque te fallat tua opinio. Nego enim omnia ex
 scripturis certa inq; eandem sententiam confessa
 esse, quæ non solum ad disciplinam cultumq; &
 mores ecclesiæ, sed etiam quæ ad symbolum fidei,
 ad præcepta decalogi & ad sacramentorum myste-
 ria pertinent, quorum pleraq; tanta dissensione ia-
 ctata fuerunt, hodieq; iactantur in ecclesia, vt gra-
 uissimas seditiones perditissimasq; hæreses excita-
 verint. Nisi forte ante mille & ducentos annos ob-

Y iij scura

DE AVTHORITATE

Ariana
hæresis.

scura facilisque contentio totum nomen Christi
anū de æqualitate personarum in diuinis exercuit
dum catholici pugnabant contra Arianos, scrip-
pturasque pro se magna vi vtraque pars allega-
bat, quarum sententia si tam clara perspicuaque
fuiſſet, vt intelligi ab omnibus, causaque illa tam
difficilis de sacrosancta & ineffabili trinitate iudi-
cari ac decidi, non dico a rudibus, sed a doctis eti-
am scripturarumque peritis tam facile potuisset, nō
fessellisset populum cum tot tātisque viris Arius, nō
causam illam tanto tempore vnus presbyter cōtra
totius occidentis ecclesias sustinuisset. At non erat
res ad salutē necessaria, inq̄s. Imo prima in regula
fidei, tantique momēti inter cæteras, vt per eam capi-
ta ipsa connectant. At non singulis noscenda. Imo
credēda etiam, si ecclesie credimus, quæ psalmum
etiā hoc iubentem in vsū recepit. Sed negas exa-
ctam notitiam requiri ab omnibus. Neq̄ ego exi-
go ab oībus, sed ab ijs duntaxat, qui docere debent
ecclesiam, pietatemque tueri contra falsam religio-
nem, fidem contra hæresim, in quo quidem nume-
ro sunt ante omnes prælati ecclesie, qui cum voca-
ti sint ad eas partes, vt pro salute oīm quasi in spe-
cula quadam excubent, qui possunt obsecro sine
spectata cognitione veritatis certaque fide, aut satis-
facere officio suo, aut ecclesie vnitatem, quam præ-
stare

ECCLESIAE.

stare tenentur, contra insidias erroris atq; impietatis vlla ratione defendere? Dixi de sacrosancta trinitate. Quid de ortu ac natiuitate Christi? de carne ac paribitate eiusdem, de resurrectione, de spūs sancti processione, de operatione eiusdem in nobis, de gratia & libero arbitrio commemorem? quorum exacta cognitio etsi ad salutem omnibus necessaria non est, obscurata tamen ab hæreticis, qui fidei veritatem adulterare conati sunt, quantas turbas excitauerunt? quam multos præcipites dederunt in ecclesia, vnitatemq; ipsam, extra quam salus nulla esse potest, dissiderunt? Etenim Valentinus, Marcion, Montanus, Manichæus, Donatus, Pelagius, aliæq; pestes Christiani nois, cū freti scripturis ipsis, quas tu claras apertasq; esse cõtendis, ingentem caliginem offudissent vritati euāgelicæ, quantā labem putas sparsisse in vniuersam ecclesiam? quāto detrimento integritatem gregis dominici cum infinitorum pernicie affecisse? Vtrū igitur tot tantosq; hostes planis apertisq; scripturis, quibus & ipsi vtebantur, delectos fuisse existimas? an iudicio potius atq; interpretatione veritatis? qua contra illos pugnandum fuisse nō ratio tm̄, sed etiā necessitas ipsa conuincit. Quid de sacramentis loquar? quorū veritas etsi verbis euangelicis dilucide expressa est, quantis tamen dissensionibus ex-

ercu-

DE AVTHORITATE

eruit ecclesiam propter impios pertinacesq; ho-
mines; quantis hodie exercet; non modo cum pe-
riculo ruinaq; multorum, qui subuertuntur nouis
doctrinis, sed etiam cum perturbatione ac schis-
mate totius ecclesiae. In his igitur quae scriptura
tam clara apertaq; fuit, vt omnibus expedierit o-
mnia; aut si bonis expediuit plurima semper, neq;
vllum iustae dubitationis locum reliquit, quae tanta
fuit eius foelicitas, vt improborum tum malitiae
tum pertinaciae vlllo vnquam tempore satisfacere
rit. Dicitum est a domino in euangelio, Hoc est
corpus meum. Quibus sane verbis neq; clarius di-
ci quicquam, neq; certius demonstrari potuit. Ec-
tamen tu ipse aliquando haesisti hic Buccere, nec
credidisti verum corpus domini esse in eucharis-
tia, sed paucos secutus, no ab illorum tantum par-
tibus, quas nunc fortiter defendis, sed ab vniuersa
etiam orthodoxa ecclesia obstinatissime dissensi-
sti. An vero illud negari potest; omnia vti in quaes-
tionem a vobis, quaecumq; ex scripturis hodie con-
tra vos proferuntur, etiam si luce ipsa sint clario-
ra. Multa a me supra citata sunt, de coelibatu, de
votis, de continentia etiam in matrimonio seruanda,
quae tu tamen per se clara interpretatione tua
inuoluis; multa hoc loco proferre possem, de iusti-
ficatione, de bonis operibus, de satisfactione, nisi
&

Exem-
plū aper-
tae scrip-
turae, &
tamē cō-
trouer-
sa.

ECCLESIAE.

& nota essent omnibus, & mihi breuitati consu-
lendum esset. Quæ cum ita sint, quid prodest tibi,
quod quibusdam scripturis citatis probare cona- Pag. 142
ris, verbum domini ita lucidum esse, vt etiam ru-
des sapientes reddat? Nequit, inquis, non verum
esse, quod canit Psalmus, Doctrina domini sim-
plex est, & animam restituit. Testimonium domi-
ni solidum est, sapientes reddit etiam rudes. Præ-
ceptum domini purum illuminat oculos. Item, Lu-
cerna est pedibus meis verbum tuum, & lux semi-
tis meis. Quas scripturas Buccere verissimas esse
dico, sed contra me, aut etiam pro te quicquam fa-
cere nego. De verbo enim domini viuo loquun-
tur, non de voce scripta, inter quæ quātum inter-
sit, si nondum didicisti ex annotationibus confuta-
tionibusq; Eccij, quibus ille dogmata tua confix- Eccius.
it, frustra ex me disces. Quanquam tu Eccij no-
men mihi tanquam inuidiosum obijcis, dum arbi-
traris me in oppugnatione tui sententias illius com-
pilasse, quasi solus aut scripserit his de rebus Eccij
us, aut inter tot lumina veterum scriptorum legi a
me dignus fuerit. Idem in Pighio etiam & Alfon-
so Canariensi episcopo facis, quorum vterque ita
scripsit pro religione catholica, vt doctrinā tuam
fortiter & diserte cōfutauerit. Sed in Eccio perspi-
citur odium tuum, in ceteris iniquitas erga doctos
Z ca

DE AVTHORITATE

catholicosque viros, quorum vel scriptis offendere
 ris, quia contra se sentiunt, vel de te ipse certe cau-
 saque tua ita præclare sentis, vt aliorum omnium
 ingenia iudiciaque contempnas. Nihil mentiar hac
 in re Buccere, Ego neque Eccij, neque aliorum libel-
 los, cum ad te scriberem, in manibus, ac ne tum qui-
 dem in bibliotheca mea habebam, neque antea vni-
 quam habueram, ne me harum quaestionum, in
 quas nunc primū iniuria tua protractus sum, tam
 studiosum fuisse putes. Vnius Alfonsi libellus re-
 cens excusus ab amico quodam dono ad me mis-
 sus fuerat, cuius tamen (vt supra dixi) paginas ali-
 quot ita euolueram, vt delectarer magis stili can-
 dore hominis docti atque disertī, quam vt magno
 pere id genus scripti conferre studijs meis, aut o-
 mnino ad meam professionem pertinere arbitra-
 rer. Cur igitur inuidiæ loco obijcis mihi horum
 virorum nomina? An te vrunt illorum sententiæ?
 a quibus cū me nihil discrepare vides, cōpilasse il-
 lorum commentarios, paratumque aduersum te
 venisse suspicaris. An vero indignum existimas
 inueniri me in illorum castris? quos tu hostes
 quidem atque inimicos tuos, verum pio tamen
 catholicosque viros, defensoresque veritatis con-
 tra te expertus es? Quanquam nihil me pudet
 horum vel sententiæ vel authoritatis, nihil inui-
 diosi

Alfon-
 sus.

diosi illius apud vos Eccij, qui qualiscunque fu-
 erit (nihil enim de moribus ac vita illius iudica-
 re possum, neque inimicis eius credere debeo)
 certe doctissimum virum fuisse, ac vobis acerri-
 me restitisse, negare non potestis. Hic igitur Ec-
 cius docet te, quantum inter scripturam, hoc est,
 fluxam caducamque literam, interlit, quæ & cor-
 rumpi ab hæreticis, sicut de quibusdam prodi-
 tum est, maleque interpretando perueriti in ali-
 um sensum potest: & inter viuum illud æternum-
 que domini verbum, quod non pictum in mem-
 branis, neque in tunicarum manicis inauratum,
 sed digito dei in cordibus sanctorum scriptum
 est, quod conceptum spiritus diuini instinctu,
 impressumque mentibus nostris, velut gladius
 quidam, vt Paulus inquit, pertingit vsq; ad diuisi-
 onem animæ ac spūs, illuminans oculos interni ho-
 minis, omnemque viam ac semitam veritatis ad
 vitam nobis ostendens. Hoc verbum Buccere
 nullius interpretis indiget, per se clarum ac lu-
 cidum hæret in animis eorum, quoscunque hoc
 dono spiritus sanctus præditos esse voluit. Quod
 vtinam haberent omnes, qui iactant illud, qui
 nihil frequentius in ore habent, quam verbum
 domini æternum esse, non vinci, non opprimi
 posse, omnem de religione sententiam ad illius

Verbum
 domini
 viuū &
 scriptū.

Z ij regu

DE AVTHORITATE

regulam exigendam esse. Hoc idem sentimus nos
 quoq; atq; in hoc prorsus mihi tecum conuenit.
 Sed quod ad scripturam; atq; adeo ad literam oc-
 cidentem me vocas, quæ etiam si diligentia homi-
 num codicumq; fide integra incorruptaq; manet,
 sensu tamen atq; intellectu, quæ vera vis verbi est,
 sæpe inter nos variat; quodq; vitio illius dum me-
 deri studes, non alio quam ad eandem ipsam scri-
 pturam me reuocas, huic vero sententiæ tuæ ac-
 quiescere non possum; neq; vlllo modo recipere il-
 lud, quod si vere intellectum animaduersumq; fu-
 erit, ne ab illis quidem ipsis, qui te magni faciunt,
 doctrinamq; tuam sequuntur, vlllo modo receptum
 iri credam. Non igitur ad scripturam proprie per-
 tinent illa, quæ tu de perspicuitate verbi citasti con-
 tra me, sed cum alia ratio scripturæ sit, alia vis veri-
 tascq; eiusdem mente percepta, quæ verbi appella-
 tione notatur, de hoc ipso verbo Psalmus loquitur,
 doctrinam & testimonium domini appellas,
 quod ex rudibus etiam faciat sapientes, quod illu-
 minet oculos, quod lucernæ instar ad vitam nos
 ducat. Hoc verbum nec scriptum nec acupictum
 esse dixi, sed insitum cordibus nostris: diuinis au-
 tem scripturis ita comprehensum; vt extant quasi
 vestigia illius impressa literarum notis; quibus &
 contineatur doctrina diuinæ erga nos voluntatis,
 &

ECCLESIAE.

& memoria eiusdem ab obliuione perpetuo vindicetur. Huius igitur nuncius custosque est sacra Buccere pagina, cuius tu sensu neglecto vocem literamque externam nimis arcte amplecteris, cui fraus certe fieri potest, vis tamen eiusdem veritasque ipsa corrumpi non potest. Hanc tu cum obijcis mihi, illud cogitare debes, minime a me repudiari authoritatem verbi dominici, sed falsum intellectum tuum reijci: quem cum vitio illi affingis tuo maxima cum iniuria veritatis, si ipsa, crede mihi, scriptura tecum loqui posset, non ferret calumniam, sed continuo refelleret: nunc autem cum loqui non possit, nec tu mentem voluntatemque eius impressam verbis agnoscere velis, aut non possis fortasse errore impeditus, quam cauillationem pretendere potes? quo minus admittas interpretem quasi diuinæ ad nos legationis, cuius voce ac fide quæ falsa sunt, argui, quæ vera piæque, statui ante oculos & ab errore vindicari possint. Sed satis de scriptura, cuius tu incommoda dissimulans, nimis planam illam certamque videri vis apud omnes, nimisque vocem eius, quanuis latissimam, ultra rei tamen infinitatem extendis. Itaque hoc ipso, quanuis aperte non agas, reuera tamen tollis tradendi interpretandique authoritatem de ecclesia, omnibus scilicet, etiam idiotis, non intellectum modo, sed etiam

Z. iij. iu.

DE AVTHORITATE

iudicium scripturarum liberum summumq; tri-
buens, negansq; aliter episcopis praelatisq; ecclesie
credendum esse, quam si doctrina interpretatioq;
eorum cum vero germanoq; sensu scripture con-
sentiat, cum tamē interim sensum nullum certum
relinquas, omni interpretandi auctoritate adem-
pta aduersarijs, atq; ad te vnum, vel certe ad scrip-
turam, quæ æque per te incerta est, reuocata: sicq;
omnino verum illud, de quo antea etiam conque-
stus sum, te ita instituisse disputationem hanc, vt in
explicanda causa nō queras quidem finem vllum,
sed ad aliud, quod æque controuersum sit, quasi de
industria te referas, ne vnquam ad certum quæsti-
onis exitum perueniatur.

Secūda
pars hu-
ius capi-
tis, de
minis-
tris ec-
clesiæ.
Venio igitur ad alterum locum partitiōis meę,
de officio ac potestate ministrorum ecclesiæ. In
quo primum illud occurrit, Non esse veros mini-
stros, neq; audiendos esse, qui verbum dei non se-
quantur. Quod vt ego cōcedam tibi (volo em̄ ver-
bum dei nō minus q̄ tu in omni officio ecclesiasti-
co omnibus tanquam regulam primam proposi-
tum esse) tu autem eum, qui ex præscripto ecclesiæ
faciat omnia, neges tamen sequi verbum dei, sed
humanis traditionibus operam dare, quæ perpe-
tua vestra criminatio est, quid hic facies ministro:
iubebis ne degradari continuo, & extra ordinem
esse,

esse, in quem vocatus a domino, ab ecclesia institutus est: An monebis potius? subiiciesque disciplinae, ut si quid peccat, aut peccauit, corrigatur? Negas ita agendum esse cum papistis, cum impij sint, & Antichristi serui: qui cum spiritum dei non habeant, ac ne habere quidem possint, non esse ferendos, aut etiam habendos pro ministris, multo minus audiendos. Magna est hæc criminatio, magna temeritas Buccere, si omnes episcopos ac sacerdotes, omnes clericos, impios vocas. Sed certe ita est, nec negari abs te potest. Omnes paginae libellorum tuorum hoc conuicio redundant. Negas clero papistico, atque ad eo ecclesiae Romanae, quæ hodie extat, spiritum sanctum promissum esse. negas tam perditis a uersisque ab omni pietate hominibus lucem ueritatis contingere posse. Piorum enim duntaxat hoc munus esse, & humilium mansuetorumque in ecclesia (quales scilicet vos estis) sermonesque dei trementium. Quo quidem in loco uerba Prophetæ a me citata retorquere contra me, inque tuam utilitatem conuertere conaris. Negaram enim destitui ecclesiam paraclæto dei, quæ dominus promississet, cum hinc discederet. Seruasse autem promissi fidem, spiritumque suum misisse non solum discipulis breui post tempore, sed etiam quotidie

Pag. 192
cum se
quentis
bus.

DE AVTHORITATE

tidie mittere in animos piorum, qui non innitentur
 suae prudentiae, non ingenijs suis praesidant, non
 superbi, maligni, arrogantes, seditiosi sint, sed aman-
 tes pacis vnitatisque ecclesiasticae, sermonumque dei
 trementes. In hos, inquam, dixi spiritum dei mitti
 quotidie, mitti in bonos ac pios, non in schismaticos
 & contentiosos, nec dixisse me poenitet. Tu au-
 tem quid hic habes, quod conuerti possit in me?
 Vtrum quia dixi, spiritum mitti quotidie in ani-
 mos piorum, atque adeo in corpus totius ecclesiae,
 quod tu ipse non negas? an quia hoc ipso pugnan-
 tia dixisse visus sum? Pugnant enim apud te, vis-
 deo, spiritum mitti non nisi in animos piorum, &
 impios praesidere in ecclesia, auctoritatemque do-
 ctrinae summam tenere, quae sine spiritu dei con-
 stare non possit.

Ordo
 mini-
 strorum
 ab impi-
 etatis &
 prauari-
 cationis
 crimine
 defendi-
 tur.

Primum nego impios esse, quos tu accusas. De
 inde etiam si sint, tamen nego incapaces esse dono-
 rum spiritus sancti, quae cum haereticis etiam &
 infidelibus quotidie communicantur. Sed quo-
 modo probabis mihi impios esse? quomodo ae-
 liorum conscientiam iudicabis? ipse potius iudi-
 candus ab illis, quorum communionem nullo pio-
 rum exemplo reliquisti? qui nouam constituisti
 ecclesiam, non ex angelis neque ex spectatae sanctita-
 tis hominibus, sed ex istis, qui te sequi, quam in vni-
 tate

tate corporis Christi manere, maluerunt. Quo-
 modo igitur probabis mihi doctrinæ Christi ad-
 uersari eos? nec ciues ecclesiæ, sed hostes esse? qui
 cum lege & more ecclesiastico ad ministerium de-
 putati sint, inq̃ officio atq̃ vnitate catholica per-
 stiterint, integram illam præstiterunt tantis tempo-
 ribus, contraq̃ tot hostes fidei defensam, vnam in-
 diuisamq̃ posteris præscriptione perpetua tradi-
 derunt. Hos tu vno nomine, nullo delectu atq̃ di-
 scrimine impios vocare audes? qui te, te inquam,
 iampridē consentiente orbe Christiano inter trans-
 fugas atq̃ schismaticos computare non dubitant.
 Hæccine modestia est hominis theologi? studiosi
 vnitatis atque concordia farciendæ? qua labanti
 iampridem ecclesiæ subueniri oportebat? Si nolles
 parcere hominibus, saltem nominis ecclesiastici
 rationem habere debebas. Nemo vituperat sacer-
 dorem, quin dei ministrum violet: cur tu omnes
 vno nomine, non dico vituperare, sed impietatis,
 falsæ religionis, idololatriæ accusare audes? Non
 defendo vitia cuiusquam, nullius nequitia patrocini-
 um ago, noli mihi obijcere tantam improbita-
 tem. Temeritatem tuam ferre nequeo, qua dum
 debaccharis in ministros etiam pessimos, scindis
 vnitatem fidelium, ac propemodum ecclesiam ip-
 sam subuertis. Quanquam nihil deprecor, si vera
 Aa sunt,

DE AVTHORITATE

sunt, quæ criminariis. Neque enim credo tibi, quæ
 obijcis tanta vituperandi immanitate. Nego tales
 esse, quales tu facis, hoc est, impios & Antichri-
 sti seruos, quomodo probabis mihi tam atrocem
 criminationem? aut cui te sano cordatoque ho-
 mini fidem facturum esse confidis? Ais enim hy-
 pocritas esse, non in cathedra CHRISTI, sed An-
 tichristi sedere, tyrannidem in ecclesia exercere, vi-
 tios omnibus corruptos esse, non tradere veram do-
 ctrinam Christi, sed populo fucum facere, verbo
 dei aduersari, nec quæ velit scriptura, sed quæ ipsi
 prauè comminiscuntur, ecclesiæ obtrudere. In his
 & alijsque criminibus Buccere, quæ non hoc ran-
 tum in loco, sed toto libro tuo sparsa sunt, ea quæ
 de moribus corruptis neglectaque disciplina ob-
 iijcis, nimirum fortasse vera sunt in multis, neq; vt
 quam a me dissimulata. Veruntamē noua nō esse,
 neq; huius tantum seculi clericorum vitia, tu ipse
 non ignoras, nec quisquam dissimulare potest,
 nisi qui Cypriani, Hieronymi, & Augustini que-
 relam de suis temporibus non legit. Doleo tamen
 ista vehementer, diemque illam expecto, & vi-
 dere cupio, non vt tollatur ordo ecclesiasticus, sed
 corrigatur, neque vt scindatur ecclesia, sed re-
 formetur, multo enim melius, non attrahari hoc
 vulnus, quam corpus ad interitum duci, iudico.

Crimi-
 na in
 clericum.

Quæ

Quæ autem ad doctrinam pertinent, in qua tu discis præuaricari sacerdotes, & aduersari scripturarum veritati, in hoc Buccere neque tu probas quæquam, neque ego calumniã tuam perniciosam multis, totique ecclesiæ periculosam dissimulare debeo. Vbi hoc probas queso? Quia calicem adimunt laici? quia inuocant diuos? quia missæ sacrificium etiam pro defunctis offerunt? quia monachatum probant? votum continentie ratum esse iubent? Crimina tua Buccere video (si quidem hæc crimina appellanda sunt, quæ tantorum temporum consensu pro recte & pie factis tenuit ecclesia) probationem nondum video. Ad scripturam ergo vocas me? accresco. sed si verba vrgere perges, sententiam verbis opponam, non meam quidem illam, sed patrum, atque adeo totius ecclesiæ catholicæ. Quid vis amplius? quam grauiorem defensionem a me requiris? An vero audiam te rursus opponentem scripturas? quas obsecro? Easne, quas ignorauerunt patres atque maiores nostri? quas tantis temporibus nesciuit ecclesia? Quomodo hoc mihi aut vlli sano homini persuadebis? Scripturas tanto tempore latuisse totios doctosque homines, nunc denique te auctore emeruisse in lucem, & recte intelligi, inque aperto veritatem esse cœpisse. Hoc quam

Aa ij va

DE AVTHORITATE

vanum, quanq̄ absurdum sit, quis nisi mente cap-
 ptus non videt? Sed tamen scripturas quis recu-
 set? Quid affers noui obsecro? Finge te de eucharis-
 tia allegasse locum euangelij, Bibite ex hoc om-
 nes. Item illud Pauli, Probet autem seipsum ho-
 mo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Quae
 interpretatione iam ante discussa sunt, cum de eu-
 charistia ageretur. quare hic nihil profunt tibi. Ni-
 si vero illud occines mihi, in quo omnis causa tra-
 constituitur, sophisticam interpretationem esse, ne-
 q̄ hic credendum, ne vniuersali quidem concilio,
 nisi quatenus cum scriptura consentit. Quae autem
 de illis a me secundum concilij sententiam dicta
 sint, pugnare cum expressa scriptura, cui plus quā
 concilio ac patribus credendum sit. Ad des etiam
 ista, Nō declinabitis ad dextram neq̄ ad sinistram.
 Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec
 auferetis ex eo. item, Facilius est caelum & terram
 praeterire, quam de lege vnum apicem cadere.
 Quas omnes scripturas Buccere agnosco veras
 esse. Sed declinari a me (qui patres sequor) in hāc
 vel illam partem veritatis, aut tolli addiue scriptu-
 ris quicquam, aut non integrum verumq̄ sensum
 reddi, nego. Ad do etiam, & oppono tibi vicissim
 scripturam. dico literam occidere, spiritum viuifica-
 re, ne me sine scriptura tecum contendere putes.
 Quid!

Quid hic facies mihi? vtri credendum erit? tibi, qui insistis verbis scripturae; an mihi, qui apprehensa interpretatione veritatis sententiam literae oppono? Sed perstas in scripto, & negas sententiam recipiendam esse, quae a verbis discrepet, item quae per aliam scripturam probari non possit. Quod si dissidium sensus ac literae objicis, quam multa proferre possum, vbi non dissidere modo literam a sententia, sed plane aliud dici videri, aliud secundum veritatem accipi oportere fatearis. Quid enim magis veritati dissonum est, quam deum vilius facti sui poenitere? & tamen scriptum est, Poenitet me fecisse hominem. & Poenitet me, quod constituerim regem Saul. Sin ad aliam scripturam vocas me, nulla interim interpretandi auctoritate recepta, ac ne ecclesiae quidem, cuius tu etiam concilia errare posse contendis, vide quem exitum inuenturus sis, id quod iam ante ostendimus, quaecunque scriptura reddetur, cuius interpretatio variabit inter partes, alia porro atque alia reddenda erit, neque ad vllam certam vnquam, quae cauillari non possit, peruenietur. Sed quaero ex te (ne quis error hic versetur) cum ad scripturam redigis omnia, quid sub hoc nomine accipias: ipsam ne vocem scripta, cui sententia certa subiecta est; an potius sententiae ipsius veritatem? Si

Aa iij ve

DE AVTHORITATE

veritatem dicis, vtrum plus tibi de illa quam ec-
 clesiae, quam concilijs etiam minoribus, quam pa-
 tribus credendum esse putas? Certe apud hos iam
 pridem perdidisti causam, cum te vno ore con-
 demnent omnes, tanto quam tu certiores verita-
 tis, vt si penes illos non sit, minime apud alios in
 terris quæri conueniat. Sin ad orationem ipsam
 te refers, explicari non potest quæstio, sed cum in-
 certa, etiam a quouis, quantumuis clara orationis
 sententia, nec nisi per aliam eiusdem generis ora-
 tionem certa fieri (vt tu vis) possit, in infinitum (vt
 dixi) procurret inquisitio, nec vllus exitus vnq̃
 inueniri poterit. Vides igit̃ hoc maximū vitium et
 se disputationis tuæ, quo tollit̃ ipsa veri inquisitio,
 nec ad id, qd̃ quærit̃, vnq̃ peruenitur. Quacunq̃
 em̃ quæstione p̃posita, vocas tuo more ad scriptu-
 ram aduersarium, quo obsequente si intellectum,
 quem tu voles, receperit, vicisti sine negocio. Si nō
 receperit, tamen ita res abs te instituta est, vt tu
 ab illo vinci minime possis. Vbi est igitur pro-
 batio criminum Buccere, quæ tu imputas episco-
 pis ac sacerdotibus? impios esse papistas, qui ad-
 uersentur apertæ scripturæ, qui veritatem do-
 ctrinæ euangelicæ adulterent. An satis est verbo
 obijcere quælibet maledicta, nec probare? Si duri-
 us appellasses aliquem, isq̃ in ius traxisset te, siue
 proba-

probares crimen, siue non probares, pœnam nã-
 hilo minùs improbi conuicatoris lueres: quanto
 grauiori pœna dignus est, qui quod obijcit, pro-
 bare non potest: Hypocritas, sacrilegos, idolola-
 tras, Antichristos, leuia conuicia esse putas? At ea
 personant in omnibus scriptis tuis. Equidem fate-
 or, si tales essent, quales tu facis, indignos fore, q̄ lu-
 cem aspicerent, nedum qui audirentur in ecclesia.
 Verũ, vt dixi, neq̄ tu p̄bas ista, quæ tam constãter
 quam atrociter obijcis, neq̄, vt puto, vlli pio corda
 toq̄ homini vnq̄ probare poteris. Alterũ autẽ ge-
 nus, quod ad mores corruptamq̄ disciplinam p̄ti-
 net, quodq̄ tu, cum pateat in multis, ita coniungis
 cum isto, vt fidẽ ex altero in alterũ compares: hoc
 inquam genus, etsi turpe flagitiosumq̄ est, præ-
 sertim in clericis, tamen sicut re ipsa diuersum est
 ab altero, ita toleratur (si tamen vitia vlla toleran-
 da sunt) minori periculo ecclesie, quæ q̄dem offen-
 di nequitia clericorũ potest, amittere hoc ipso do-
 ctrinam fidei, ac de summa religionis periclitari nõ
 potest. At per falsa hæreticorũ dogmata multi se-
 ducti sunt de via, multi in impietate prolapsi, omnes
 qui partes illorum secuti sunt, portum vnitatis ec-
 clesiasticæ cum iactura salutis amiserunt. Hæc ta-
 men vtinam (vt dixi) corrigi possint, neque hæc
 sola, sed illa etiam, quæ ex istis in ecclesiam di-
 ma-

Separan-
 tur ges-
 nera cri-
 minum

DE AVTHORITATE

manarunt iam multis temporibus, causamque his malis præbuerunt, offendendo eos, qui non facis firmi, subverti facilius alienis peccatis, quam propria virtute stare potuerunt. Sed qualiacumque sint ista Buccere, non exuunt ministerio sacerdotem, neque episcopum gradu deijciunt, sed subijciunt disciplinae, & correctionis seueritati committunt.

Alio qui quem certum ministrum haberet communio fidelium; cuius fidem sequeretur in doctrina; cuius in publicis precibus, in oblatione sacrificij, in dispensandis sacramentis, officio certo uteretur. In vestris quaeso ecclesijs, quas ad amulsum euangelicam institutas videri vultis, nihil huiusmodi vitiorum sentitis vos; nullam auaritiam vestrorum clericorum, nullum ocium ac luxum, nulla adulteria, nullas libidines; nullam denique ambitionem vanaeque gloriae cupiditatem deprehenditis.

Valde mirabor, si affirmare audebis, praesertim cum ipse queraris in libro tuo, nondum *iustam* corporis Christi societatem apud vos esse, multam adhuc inter ministros vestros esse infirmitatem. Quod si in primordijs ipsis languescit vobis fructus euangelicae instaurationis, quid futurum esse putas; vbi studia ista, quae adhuc feruent, refrixerint; Cur igitur tam iniquus es in nostros; ut si Eccius fortasse cum muliercula commoretur, ha
beatur

beatur indignus sacerdotio, si idem Buccerus, aut
 alius quispiam Lutheranae professionis faciat, non
 modo non reprehendatur a quoquam, sed etiam
 ut pulchrum honestumque laudetur. Nisi forte in-
 teresse hic putas, uxorem habeat is, quem votum
 ac leges coelibem esse iubent; an contra easdem le-
 ges concubinam? Mea quidem sententia vxoris
 vinculum honestum expetendumque est. At crimen
 licentiae atque libidinis nullo vnquam tempore a
 flagitio recte vindicatur. Non sunt igitur non epi
 scopi Buccere, quos tu his vitijs oneras, neque non
 munere suo vere funguntur in ecclesia, quibus tu
 propter nequitiae labem, impietatis crimen impo-
 nis. Nisi forte Hieronymus, quem hic contra me
 citas, in alia sententia fuit, nec malos ministros in
 ecclesia pro ministris habuit. Quid igitur scribit?
 Negat omnes episcopos esse episcopos. Sed vi-
 de, officio ne intelligat; an loco & ordinis dignita-
 te: Certe ipse exempla addit. Attendis Petrum, in-
 quit, sed & Iudam considera. Stephanum suspicis,
 sed Nicolaum respice. Et exclamat, Non facit eccle-
 siastica dignitas Christianum. Haec tu verba pro-
 te valere putas? Negat Hieronymus, Omnes epi-
 scopos, officio & meritis esse episcopos, bonos sci-
 licet a malis distinguens. Quis hoc non fatetur? Pe-
 trus princeps fuit apostolorum, Iudas proditor, &
 B b tamen

Episco-
 pi mali,
 sunt eti-
 am epis-
 copi.

Pag. 194

Hiero-
 nymus
 in epist.
 ad Eua-
 grium.

DE AVTHORITATE

tamen vterque inter apostolos numeratus: alio
 qui quid opus erat eligere alium in locum suspen-
 si, nisi vt numerus compleretur? Cur episcopa-
 tum eius in alterum trāslatum iri multo ante Pro-
 pheta prædixerat? Petrus autem, vt ita fieret, mo-
 nebat? cur omnibus in locis euangelij vsque ad
 prodicionem magistri in numerum computaba-
 tur? At diabolus appellauit eum Christus? Nam
 hoc quoque opponis mihi, & quæris, vtrum cen-
 seam sequendum esse, & loquendo & sentiendo.
 Ego vero Buccere loquor & sentio cum Petro,
 cum propheta, cum euangelista, atque adeo cum
 Christo ipso. Tu cur & loquendo & sentiendo ab
 illis dissentis? Protuli testimonia. refelle si potes.
 Sed quid poteris contra lucem, contra solem ip-
 sum manifestæ veritatis? Christus appellauit lu-
 dam diabolum. Sed & Petrum Satanam. Vtrum
 putas leuius esse, vel loquendo vel sentiendo? Ita
 ne tibi illudere veritati arbitrato tuo visum est; vt
 quæ velis tu, recte probeque dicta sint? quæ no-
 lis, absurde, imperite, impie ab aduersario quæra-
 re prolata? Sed ad rem. Officia siue merita perso-
 narum faciunt, vt alios vere appellemus episco-
 pos, alios autem qui eodem loco & ordine prædi-
 ti, non faciunt officium suum, ne nomine quidem
 dignos censeamus, quomodo sane Hieronymus
 hic

Pag. 194
 in fine.

hic sensit, quod exempla clare ostendunt. Iudas enim etsi apostolus erat in eadem vocatione, qua Petrus, tamen cum proditor esset, ne nomine quidem dignus erat. Sic Nicolaus hæresiarcha, vnus ex septem diaconis, quos apostoli ordinauerant, homo impius nec dignus ecclesiastico ordine, in eadem tamen vocatione erat, qua Stephanus, ab apostolis ipsis electus. Qualescunque igitur Bucce re sint episcopi, modo legitime in ordinem venerint, maneatq; intra complexū ecclesiasticæ communionis, dico episcopos esse, verosq; ministros ecclesiæ, nec tantum sacramentorum & oblatiōis, sed etiam verbi habere potestatem.

Nec obstat tua obiectio, quod spiritus sanctus non habitet in cordibus impiorum. Primum enim, vt dixi, negantur esse impij, quos tu huius criminis condemnas. Deinde etiam si sint (modo permanent in ecclesia) & seruiant Antichristo, aduersenturque veritati euangelicæ, id quod tu quauis obijcias acriter, tamen nondum vlla ex parte pbasti, dona tamen spiritus sancti, quæ ad intellectum interpretationemque scripturæ pertinent, minime a se excludunt. Aliter enim spiritus sanctus habitat in nobis, aliter dona sua etiam pessimo cuique largitur. Habitat in nobis per charitatem & dilectionem, qua cum deo vnimur, & ipse

Spiritus
sancti
dona es
tiam ma
lis cons
tingūt.

Bb ij vicissim

DE AVTHORITATE

vicissim manet in nobis, sicut & nos in illo manemus, quemadmodum Ioannes in epistola testatur. Dona autem sua largitur, quibus vult, & quantum vult, & quando vult, non secundum merita nostra, sed secundum voluntatem suam, cuius nemo, nisi quia optimus, iustissimus sapientissimusque est, rationem reddere potest. Hæc ita esse non solum tradit Augustinus, sed etiam scripturis & exemplis confirmat. Ita enim scribit ad Simplicianum de Saule inter prophetas, cum David ab illo ad eam quæreretur, Hic nimirum occurrit illud, inquit, quod apostolus Paulus apertissime exponit, super eminentem viam demonstrans, Si linguis hominum loquar, inquit, & angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut ærumentum fonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & sciuerò omnia sacramenta, & omnem scientiam, & habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum. & quæ sequuntur. Deinde addit, Quo in loco manifestum est, eum munera illa commemorasse, quæ spiritus sancti diuisionibus dantur, sicut superius dicit, Vnicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem, alij autem per spiritum datur sermo sapientiæ, alij sermo scientiæ secundum eundem spiritum, alteri autem fides in eodem spiritu,

Ad Sim
plicianū
quæst. 2

ritu, & cætera. Omnia autem hæc operatur vnus atq; idem spiritus, inquit, diuidens singulis, prout vult. Satis ergo apparet, inter dona spiritus sancti esse prophetiam, quam tamen si quis habeat, inquit, & charitatem non habeat, nihil est. Ex quo intelligitur, fieri posse, vt quidam etiam indigni vita æterna regnoq; cælorum, inquit, aspergantur tamen quibusdam spiritus sancti muneribus, nõ habentes charitatem, sine qua illa munera non nihil sunt, sed nihil eis profunt. Et aliquanto post, Nec verba illa parum attestantur huic sententiæ, quæ in euangelio scripta sunt, Multos dicturos in illa die, Domine domine, in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus. Quem eundem ego locum Buccere, cum in eandem sententiam sicut de Iuda & Caiapha, alijsque malis sacerdotibus, citarim in epistola mea, quid tu respondes mihi? Referre quidem, quo nomine

Pag. 195

quis quid faciat, id quod ego allegaueram, tamen multo magis referre, quid quis faciat, tum qualis etiam sit is, qui facit. Quasi vero ista negauerim ego, aut nunc etiam negem: aut omnino ad quæstionem nostram pertineant. Non mihi de qualitate personarum, nec de genere rerum quæstio erat tecum, sed de ordine ac prærogatiua ministrorum in statuenda administrandaq; doctrina, hæretico-

B b iij rum

DE AVTHORITATE

rumque erroribus condemnandis, quoties nomine
 vniuersæ ecclesiæ conuenissent. At tu hinc dilap-
 sus, de rerum delectu respondes mihi, recipienda
 sint, nec ne, quæ traduntur nobis, & interpretantur
 ab episcopis: Cum ego quesierim, audiendi ne sint
 præ cæteris, qui doctores & pastores in ecclesia
 constituti sunt. Sed tamen de hoc ipso quid res-
 pondes mihi? Ecquid valere putas episcoporum
 auctoritatem, vbi de doctrina agitur? Ordinem

Pag. 195

hunc ais deum esse voluisse in ecclesia, sed ita, vt si
 mali etiam ministri verba pura adferant, hoc est,
 doctrinam puram ex scriptura, secundum tuam
 interpretationem, ea excipiamus pie pureque.
 Agnoscis verba tua. Fateris igitur ordinem epi-
 scoporum instituto diuino esse in ecclesia, nec or-
 dinem tantum, sed etiam officij potestatem, nul-
 la habita qualitatis personarum aut meritorum ra-
 tione, vt si mali etiam ministri verba pura adfe-
 rant, hoc est, doctrinam puram, inquis, ex scrip-
 tura, ea excipiamus pie pureque. Sed cur addis,

Pie pu-
 reque, cau-
 titiunculæ
 Buccera-
 næ.

pura? item, pie pureque? neque hoc tantum in lo-
 co, sed vbiunque fere scripturæ mentionem fa-
 cis? Hæc certe arguunt te non simpliciter fateri,
 sed sub cautione aliqua delitescere. Quid? an
 non sæpe iam dixi, te omnia ad scripturam reuo-
 care? in hac latebras perfugij, angulos tergiuer-
 fatio.

rationis quærere? Cur enim addis ista? nisi ut si
 dixerò, diuos rogandos esse, scripturamque ci-
 rauero, non audias me, quia impurus sim tua sen-
 tentia. Sin idololatriam tollendam de templis,
 acque etiam imagines diuorum de parietibus e-
 radendas esse. O me euangelicum. iam enim non
 solum dignus, qui exaudiar ab omnibus, sed eti-
 am qui de publico alar. Sed redeo ad Augusti-
 num. Is demonstrat impios etiam dona spiri-
 tus sancti habere posse, præsertim prophetiæ,
 scienciæ, interpretationis, & similibus, excepto
 dono charitatis, quod maximum omnium est,
 Paulo teste, nec nisi pijs contingit, his scilicet Buc-
 cere, de quibus Propheta a me citatus loquitur, *Esa. 66.*
 Ad quem autem respiciam, inquit, nisi ad pau-
 perculum, & contritum spiritu, & trementem
 sermones meos? Quales certe Augustinus eor-
 dem in loco hæreticos fuisse negat, superbos ap-
 pellans, qui negabant hæc dona dei malis contin-
 gere posse. Exemplū, inquit, huius Saul resistit su-
 perbis nonnullis hæreticis, qui vel aliquid boni ne-
 gāt de spiritus sancti muneribus posse dari eis, qui
 ad sanctorum sortes non pertinent. Ergo superbi
 erant illi, non demissi spiritu, neque sermonum
 dei trementes, sed efferentes sese, quasi spiritum
 dei

DE AVTHORITATE

dei ipsi haberent, aliosq; tanquam impios criminando infectabantur, quorum vicem dolere potius, vitiaq; si qua essent, emendare debebant. Tu vero cur infectaris, cur oppugnas papistas? cur ventres, idololatrias, Antichristi ministros appellas, omnium certe odia in nomen ordinemq; illorum accendens? An hæc sunt indicia mansueti peccatoris? tremantis sermones dei? nihil sibi arrogantis? Quæ certe dum adimis aduersarijs, tibi arroges necesse est, alioqui frustra oppugnares illos, qui, quod in te ipsum recideret, summæ vituperationis loco in illos conferres. Cur hos igitur condemnas? qui si donum charitatis forte omnes non habent, nec continentia, nec aliorum charismatum, de quibus nec nos fortasse magnopere gloriari possumus: at vim facultatemque munerum ecclesiasticorum, quæ non tam illis, quam ecclesiæ coelitus data est, vita eorum corrupta deformat fortasse, tollere certe atque extinguere non potest: ut si te alia nulla nisi hæc causa in hanc opinionem impellit, ut credas papisticos sacerdotes, quia flagitiose viuunt, idcirco neque intelligere scripturas, neq; vera piaq; docere in ecclesia, videndum tibi sit, ne cum eos, qui hodie tenent ecclesiam, hac sententia tua abrogaueris, alios qui rectius ista præstent, minime inuenire possis. Quæ igitur ratio est,

ECCLESIAE.

vt hunc mutare clerum, peiorem fortasse experiri
velis? An vero sortem ministerij papistæ non ac-
ceperunt a domino? an ad hunc ordinem ex insti-
tuto dei vocati non sunt? Quis igitur sacerdotem
primum instituit in ecclesia? quis illi docendi mu-
nus commisit? hanc tantam tamq̃ inauditam pote-
statem, a primis scilicet in posteros descensuram,
contulit? Euntēs docete, inquit, omnes gentes, ba-
ptizantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus
sancti. Et, Accipite spiritum sanctum, quorum re-
miseritis peccata, remittuntur eis, & quorum tenu-
eritis, tenebuntur eis in cœlis. Quæ quidem insti-
tutio Buccere per inuocationem eiusdem spiritus
adhuc hodie manet in ecclesia. Nec manet tantum,
sed etiam non rata esse ad salutem nostram non po-
test. Vbi enim duo vel tres, inquit, in nomine meo
conuenerint, ego cum eis sum. Hic non duo, nec
plures conueniunt, sed tota ecclesia, cuius negoci-
um agitur. Illa enim ipsa adest ordinandi officio,
ipsa dominum inuocat, ministrum instituit, secura
periculî, bonus ille, an malus futurus sit, dum mo-
do ex instituto diuinæ autoritatis res agatur. Et
enim duodecim ipse elegerat dominus: & tamen
vnus ex illis preuaricator fuit. Ipsi apostoli septem
elegerant diaconos, ex his vnus, nō impietate mo-
do hæretica, sed etiam vita (vt traditur) execrabi-

Pote-
stas mi-
nistros
a deo.

Cc lis

DE AVTHORITATE

lis evasit. Quid facies hodiernæ ecclesiæ? & possunt
 ne provideri cauerique omnia? & quisquam se
 diuinorum consiliorum arbitrum moderatorem
 que constituet? præsertim cum malos etiam mi-
 nistros sæpe mereantur peccata nostra. Ecclesia
 opat quidem, ac studet sedulo, bonos habere mi-
 nistros in officio. Sed si minus assequitur, quo-
 modo corriget factum suum? cuius DEVS au-
 thor, homo deprauator extitit? nisi vt ratam ha-
 beat diuinam auctoritatem, hominem peccato-
 rem subijciat disciplinæ, qui si emendetur, lucrifaciat
 ministri animam, sin minus, culpa illi per-
 ditionis tota imputetur. Hæc cum ita sint, cur tu
 potestatem officij, ordinem & auctoritatem mi-
 nistro detrahis? quem penes illa DEVS esse vo-
 luit? An in cæteris partibus rata erit illius fun-
 ctio? in doctrinæ ministerio, quod maximum,
 ac pene etiam solum per te est, ecclesia incerta re-
 linquetur? Docere, baptizare, offerre, munera
 sunt sacerdotij, in quibus, docere, primum est,
 de quo hic proprie quæritur. Hoc tu, cum cate-
 ra (vt opinor) concedas sacerdoti papistico, ve-
 num adimis, relegans ad scripturam populum,
 puram illam scilicet, defæcatamque tuo arbitrio,
 vt inde potius hauriat, quantum & quale ipsi vi-
 sum fuerit, quam sacerdotis partes vllas expec-
 ctet.

ECCLESIAE.

ctet. Nisi forte & cætera adimis, ac ne baptizan-
di quidem illi, offerendique munus relinquis.

Bonorum
& malorum
sacerdotum
parpotestas.

Quod si ita est, nullum certe totis nongentis an-
nis sacerdotium verum fuit in ecclesia, nulla ve-
ra salubrisque doctrina, nulla administratio sa-
cramentorum, nulla oblatio, eritque iusta Dona-
tistarum insania in hac ipsa quæstione olim exci-
tata contra ministros ecclesiæ, quam tu nunc re-
fufcitas, contra te autem refutavit Augustinus
multis grauissimis scriptis, quæ tibi ignota non
sunt, totaque ecclesia catholica ab illis temporibus
in hanc vsque diem vnanimi perpetuaque
sententia comprobauit. Etenim sacrificia impio-
rum non obsunt ecclesiæ, inquit, sed ijs ipsis, qui
offerunt impie. Nam vnum atque idem sacri-
ficium propter nomen domini, quod inuoca-
tur, & semper factum est, inquit, & tale cuique fit,
quali corde ad accipiendum accesserit. Ambro-
sius autem, Cum tibi scriptura testetur, quod
ad preces Hierobaal ignis descenderit de cælo,
& rursus precante Helia ignis missus est, qui
sacrificium consecrauit, non merita personarum,
inquit, consideres, sed officia sacerdotum. Et
mox eodem in loco, Crede ergo adesse domi-
num IESVM inuocatum precibus sacerdo-
sum, qui ait, Vbi fuerint duo vel tres in nomine

Aug. cõ-
tra epis-
tol. Par-
menia-
ni lib. 2.
cap. 6.

Ambr.
de his,
qui ini-
tiantur
mysteri-
is, cap. 5.

Cc ij meo,

DE AVTHORITATE

Cypria,
de bap-
tismo
Christi,
& mani-
fest. tri-
nitat.

meo, ibi & ego sum. Quanto magis vbi est eccle-
sia, vbi mysteria sua sunt, ibi dignatur impertire sur-
am præsentiam: Sed & Cyprianus, ducentis ante
hos annis, negat hoc priuilegium datum esse meri-
tis personarum, sed omnipotentiam dei sibi hunc
effectum retinere. Quæ cum vera sint, nec grauio-
ra testimonia citari possint, non negabis opinor,
parem in officio bonorum malorumque potesta-
tem esse, nec dari tantum sacramenta a malis sa-
cerdotibus, sed etiam sanctificari. Cur igitur ean-
dem potestatem in doctrina esse non sinis: præser-
tim cum sacerdotibus eandem dominus pariter
commiserit. Euntes, inquit, docete omnes gentes,
baptizantes eos in nomine patris & filij & spiri-
tus sancti, docentes eos seruare, quæcunq; manda-
ui vobis. Vbi doctrinam certe vides cum bap-
tismo coniunctam esse. Nisi forte sanctius est docere
in ecclesia, quam baptizare, quam sacrificium of-
ferre domino pro peccatis populi, quam tenere
peccata hominum vel dimittere: cumq; hæc fieri
per malos etiam ministros, & fateatur præsens,
& semper confessa sit tota catholica ecclesia, cur
tu docendi munus, quod a cæteris minime seiun-
ctum est, non nisi a pijs sanctisque ministris præ-
stari posse contendis? Paulus prophetam docto-
ri anteponebat, dum charismata ita enumerat, Quos-
dam,

Nam, inquit, posuit deus in ecclesia, primum aposto-
 los, secundo prophetas, tertio doctores, deinde vir-
 tutes. Minus est igitur docere quam prophetare.
 At per impios homines prophetavit dominus, si-
 cut de Balaam, Saule & Caiapha, pditum est. per
 ministros igitur malos ecclesia doceri non pote-
 rit. Quæ est hæc absurditas? Quod maius est, po-
 terunt ex dei voluntate impij etiam homines, ido-
 lorumq; cultores: quod est minus, sacerdotes dei
 non poterunt? sacerdotes etiam pessimi fortasse,
 atq; (vt tu vis) sacrilegi, sed vocati ad hoc ipsum
 munus a domino, & ad hanc sortem ministerij a
 deo deputati. Quos igitur doctores certos habe-
 bit ecclesia? quos in ea Paulus a deo datos esse di-
 xit, quos veræ falsæq; doctrinæ iudices? asserto-
 res veritatis? erroris atq; impietatis condemnato-
 res? si nemo recipietur, nisi quem pium sanctumq;
 esse constiterit? nemo, nisi in quo tu spiritum dei
 habitare, certum exploratumq; habebis?

Neq; ego tam amēs sum, vt vnus vel etiam plu-
 rium ignauorum arbitrio rei tantæ potestatem
 committam, vt quicquid illi statuerint, id cōtinuo
 ratum esse oporteat, neq; ad aliorum (si id causa
 postulet) totiusq; ecclesiæ iudicium referatur. In
 qua quidem sententiâ Buccere te, te inquam, esse vi-
 deo, qui omnium episcoporum in terris parem,

Ad ser-
 quentē
 disputa-
 tionem,
 de iudis-
 cio vul-
 gari, via-
 sternis.

Cc ij non

DE AVTHORITATE

Hic lo- non modo ordinem & dignitatem, sed etiam iura
cus in- risdictionem facis, vt quod quisque docuerit, sta-
fra, de tuerit, gesserit in ecclesia, eius alteri inquirendi,
vnitate corrigendiue ius nullum sit, neue referatur alio,
ecclesie sed suo quisque iudicio, suæque authoritati rea-
tractabi linquatur. Hoc est enim illud, quod tu inter cætera
tur.

Pag. 172 ra posuisti in libro tuo, Nullum episcopum ius
itē 117. recte habere in alios episcopos, sed omnem om-
nium potestatem parem esse. In quo quidem illud
miror, cum in ecclesia concedas esse ordines, qui
ab apostolis constituti, ad nos vsq; perducti sunt,
cumque metropolitanos & patriarchas ipse an-
teponas cæteris episcopis, qua ratione & con-
stantia omnium potestatem, non solum gradu or-
dinis ac dignitate, sed etiam disciplina & coertio-
ne parem facias? Sed quid episcopos commemo-
rem? singulis etiam priuatis hominibus ius pote-
statemque parem tribuis, non dico legendi cog-
no scendiq; scripturas (quæ facultas nulli vnquam
negata fuit) sed iudicandi etiam ex dei spiritu (vt
tu diserte adiungis) maxime in his rebus, quæ ad
salutem necessariæ sint, deque sententiâ earundem
sine hæsitacione ita statuendi, vt nullam maioris iu-
dicij authoritatem expectari sit necesse. Quæ est
hæc imprudentia tua Buccere? quid aliud efficit
hoc dogmate tuo, quam quod æquas summis infi-
ma?

Repres-
hēditur
assertio
Bucceri
de iudic-
candi fa-
cultate,
omnibus
etiā idio-
tis attri-
buita,

ECCLESIAE.

ma: omnemq; non modo auctoritatem ordinis ecclesiastici, sed etiã disciplinę lumē atq; vigorem tollis de ecclesia: An ꝑ hoc negari potest, hæc ita abs te posita scriptaq; esse cõtra me? Quin proferantur ꝑba ipsa, tuaq; oratio (ne qd fingere videar) ante oculos statuãt. Ita sane partiris propositionem confutationis tuã, qua reprehendere paras meam de ratione vnitatis sententiam, quam ego tibi contra improbationem primatus vnus in ecclesia cathedra opposueram. Quod vt planius faciam, in- Pag. 190
 quis, quatuor mihi sunt demonstranda, Primum, CHRISTVM dominum reliquisse omnibus fidelibus & pijs priuatim, & cuique ecclesiã pro se, supremum de religione iudiciũ, sed quod fiat ex ipsius spiritu, non ex proprijs cogitationibus, aut vlla humana persuasione. Alterum, oportere, vt quisq; suo iudicio relinquãt. Tertiũ, id cum fit, nequaquam hoc ipso præberi causam vlli perturbationi aut incertitudini in religione. Quartũ, tam abesse vt fidem & religionẽ stabiliat, si supremum de religiõẽ iudiciũ committat vni homini, vt id etiam fidem magis & religionẽ Christi, prorsus evertat. Nihil dissimulabo Buccere, primum cum hæc legerem, valde mirabar, tam absurda constitui abs te hoie docto ac theologo, qui non videres his rebus nõ solũ prorsus tolli vnitatem ecclesiã, sed ne
 tuam

DE AVTHORITATE

tuam quidem ipsius doctrinam contra aduersarios consistere posse. Cum vero pergerem auidus etiam confirmationis tam nouæ doctrinæ, argumentaq; ipsa percurrerem, dij immortales quantum piguit me, non tui modo, qui tam friuolis uagisq; logis causam tantam, tamq; inopinatam teneres, sed mei etiam ipsius, cui tantum temporis ac molestiæ in refutandis tam multis inanibusq; uerbis sumendum esset. Quid igitur constituis? aut quomodo probas potius ea, quæ tam meditate ac distribute contra me proponis? Omnibus fidelibus permittis summum de religione iudicium, & cuiq; ecclesiæ pro se. Magnum & incredibile dictum est, tam sapiētes esse omnes, omnes fideles, inquam, ne mulierculis quidem ac pueris exceptis. Deinde quod, quæ adimis episcopis & clericis, nisi adferant pura scripturarum testimonia, ea ab omnibus istis non intelligi modo, sed etiam iudicari posse confidis: ex quibus infiniti tamē ne nomina quidem scripturarū tenent, aut literas etiam vnquam didicerunt. Nam quod cuique ecclesiæ idem permittis, etsi periculosissimum est vnitati (id quod ne mo nisi insanus negare potest) tamen minus absurdum est: eo quod non populum tantum singulæ habent ecclesiæ, in quo multi reperiūtur donis dei præditi, sed clerus etiam cum episcopo, qui ex professo

Locus
Bucceri
de iudicio vulgari, qd ille singulis etiam de plebe, in rebus ad salutem necessariis, summi tribuit, reprehenditur.

fesso aut solent esse ad iudicandum parati, aut si non sunt, certe merito sunt reprehendendi. Quid sequitur autem? Sed quod fiat ex ipsius spiritu, inquis, non ex humana persuasione. Hoc vero quorsum pertinet? aut cur addis illud, quod per se caput est quaestionis? quo explicato nihil opus sit auctoritatem iudicandi in hoc vel in illo ordine quaerere, sed quid sequendum sit, vltro intelligatur. Sed video quid agas: capi metuis in tam aperto loco. Itaque vitare angustias, elabendi que exitum tibi patere voluisti. Quicquid idiota vel haereticus iudicabit, si placuerit, spiritus dei erit, sin displicuerit, ad humanam persuasione relegendis. Vbi erit igitur quaestionis explicatio? An vero hic omnibus iudicium deferetur? At spiritum dei non habent omnes. His igitur, qui ex spiritu iudicant. At hi non sunt certi semper in ecclesia, talesque omnino quaerimus: qui nisi loco & ordine suo inuenti fuerint, quomodo omnibus summam auctoritatem deferemus? Vides igitur quo nos inducas his tuis ambagibus: quas etiam si velis, ne ipse quidem explicare possis? Pudeat te ergo ludificationis in tam graui causa, de qua iam saepe conquestus sum, quam si homines aliquando intelligere coeperint, quid aliud futurum putas, quam te ab omnibus, qui haecenus doctrinam tuam secuti sunt, desertum iri? Que

D d se

DE AVTHORITATE

sequuntur ibidem, confirmant sententiam tuam, nempe ut quisque relinquatur suo iudicio, id quod non modo periculosissimum est paci ecclesiae, sed omnem prorsus consensionem eiusdem unitatemque conuellit. Tertium & quartum ex prioribus inferuntur, sed alterum absurdum prudentissimus quisque iudicat, alterum falsum calumniosumque esse dico. Non enim vni homini summum de religione iudicium commisi vnquam, neque hodie committo: sed cum vni cathedrae primatum deferam in ecclesia, quo omnia recte & ordine ad vitanda schismata gubernentur, summam iudicandi auctoritatem non nisi vniuersae ecclesiae, hoc est, plenarijs eiusdem concilijs, referuo. Sed quibus nam

Pag. 200
cum sequenti-
bus.

argumentis probas haec omnia? Verbum dei, inquis, praedicari iussum est omnibus, tamen non recipiatur nisi ab electis & dignis. Ergo iudicium ad omnes delatum esse certum est, idque summum, cum ut aliud de petere consilium, non praeeperit dominus, sed relinqui iusserit eos, qui illud non reciperent, etiam puluere de pedibus apostolorum excusso. Huc addis exempla, quibus deus proposuerit vitam & mortem, item benedictionem & maledictionem populo Iudaico, ut vitare vellent, eligerent, iudicium igitur illis supremum delatum fuisse. Sed & Paulum iussisse Corinthios iudicare de communicatione immolatorum idolis, & de mulierum silen-

tio ac velatione in ecclesia. Item, dñm tradidisse oī-
 bus ecclesijs soluendi & ligādi potestatem, ergo &
 iudiciū summū tradidisse. Postremo addis illud,
 quo vel solo vinci necesse sit, Neminem q̄ spū dei
 non sit præditus, posse quæ dei sint, capere, qualis
 sit animalis homo. Spūm autem non dari ab hoīe
 vlllo, sed a solo deo, & vbi velit, spirare. ergo nec
 quenq̄ hoīem, quantumuis magna vel autoritate
 vel potestate in ecclesia polleat, vllum hoīem ex se
 se de rebus religionis certum reddere posse. Hæc
 fere summa est confirmationis tuæ. In qua equi-
 dem miror te tam friuolis rem tantam conari asse-
 rere. Quod si, cum scriberes ista, in memoria habu-
 isse ea, quæ a me supra ex Augustino citata sunt,
 quæque tu homo theologus tam exercitatus in
 his literis, minime ignorare potuisti: non ita con-
 funderes omnia quæ diuersam inter se rationem
 habent, in expositione argumentationis tuæ, ne-
 que nullum discrimen, vel inter ingenij nostri vi-
 res & dei munera, vel inter munera ipsa diuina
 faceres. Etenim ita proponis, Omnibus prædi-
 catum fuit euangelium, vt qui vellent, recipe-
 rent illud, vel repudiarent, nulla consultatione a-
 lio relata. Quid tum postea? Ergo omnibus, in-
 quis, fuit summum iudicium de religione com-
 missum. Non dicam Buccere, quot in hoc vno

Excute
 unt sine
 gula ar-
 gumēta
 aduersa
 rij, & vis
 tia offē-
 duntur.

D d ij ena

DE AVTHORITATE

enthymemate sint vitia, sed duobus tamen demon-
 stratis contentus ero. Primū vide obsecro, de quo
 iudicio proponas in argumētatione tua, nempe de
 eligendi ratione; quæ vel solā opinione cōstare po-
 test: & de quo loquatur quæstio nostra, nempe de
 eo, quod non tam ad nostras, quam ad communes
 ecclesiæ causas pertinet, cumq; id ipsum summum
 sit, quanta circumspectione munitum, quantis re-
 rum facultatibus instructum esse oporteat. Hoc tu
 omnibus, qui recipiunt euangelium, aut constare
 posse, aut necessarium esse putas? Deinde illud spe-
 cta, vtrum iudicio nostro (dum fidem verbumq;
 dei amplectimur) id ipsum fiat, an potius dei bene-
 ficio? qui nō fidei tantum, sed aliorum etiam cha-
 rismatum, vt sapientiæ, intellectus, doctrinæ, inter-
 pretationis dona, non omnibus quidem, nec om-
 nia singulis, sed quibus vult duntaxat, & quantum
 vult, & alia sine alijs largitur. Quæ cū ita sint, quid
 probas obsecro vel minimum eius, quod suscepi-
 sti? Nam aut concludis aliud, quam proposuisti,
 de iudicio: aut si hoc negas, falsum te proposuisse
 negare non potes, qui eligendi opinionem, vel ne
 opinionem quidem humanam, sed donum dei,
 quo fidem amplectimur, pro iudicio summo vsur-
 pas, iudicio, inquam, statuendi de religione in eccle-
 sia, nec tam singulorum expediendi consilia, quam
 de

de causis omnibus publicis priuatisq; in hac com-
 munionem decernendi. Similis error versatur in ex-
 emplis tuis. Quid enim eligendum obtulit domi-
 nus Israeli, quod ipse non suggessit; aut si suggessit,
 quod eligerent; idcirco ne summum iudicium toti
 us synagogæ singulis detulit; quod non tam pro-
 prijs singulorum, quam publicis priuatisque vni-
 uersorum causis accommodatum esset? Paulus ius-
 sit Corinthios ipsos iudicare, ecquid conueniret;
 eos, qui per Christi communionem ab idololatria
 separati essent, cum idolorum cultoribus commu-
 nicare. Magna puto mysteria, magnum negocium
 iudicandum detulit, propter quod videatur sum-
 mum etiam de religione iudicium a verbi mini-
 stris, quos ipse instituerat, ad plebem transtulisse.
 Quis non miretur tam absurda tibi in mentem ve-
 nire potuisse? Iam vero de clauium, ac proinde iu-
 dicandi potestate pari omnibus tradita, quis non
 videt in eo te non labi tantum, sed etiam cum pri-
 ori sententia tua pugnare? Quibus enim dedit do-
 minus hanc potestatem? certe solis apostolis, hoc
 est, sacerdotibus, quanuis adhuc septuaginta disci-
 pulos haberet. Ergo his omnibus vt parem sola-
 uendi & ligandi, ita & iudicandi potestatem tradi-
 tam fuisse colligis. Non nego traditam fuisse. Sed
 si hoc verum est, cur tu iudicandi potestatem tri-

Dd iij buis

DE AVTHORITATE

[5]
 buis omnibus fidelibus: cur illud, quod solis apo-
 stolis, ac proinde episcopis in ecclesia datum esse
 fateris, transfers ad cunctos, non laicos modo, sed
 etiam idiotas? Nihil hic addo nec detraho. senten-
 tiæ argumentatiōis tuæ, quam certe agnoscis, qua
 illud quidem efficere conaris contra me, quo effe-
 cto te ipsum induas necesse est, fatearisq; non qui-
 buslibet hominibus, sed episcopis duntaxat præla-
 tisc; ecclesiæ, sicut ius clauium, ita iudicandi quoq;
 potestatem a domino commissam esse. Sed mitto
 inconstantiam rationis tuæ. Illud respōdeo tibi, nō
 effici, vt si compar iudicandi potestas vna cū clau-
 um potestate sacerdotibus omnibus tradita fuerit,
 idcirco summum q; iudicium intelligatur omni-
 bus & singulis traditū fuisse, quod certe multum
 differt a priuato cuiusc; iudicio, quod ad singulo-
 rum officium pertinet: item a iure ipso cognoscen-
 di ac statuendi, quod per potestatis verbum hic in-
 telligitur, alioqui oporteret omnes etiam apostolo-
 rum successores pari sapientia ac iudicandi facul-
 te præditos esse. Sed neq; hoc singuli agnouerunt
 apostoli datum sibi fuisse, neq; suggerebat eis spi-
 ritus, sed vt conuenirent vniuersi potius ad vnam
 cathedram (id quod Hiero solymis postea factum
 fuit) & si quid expedire videretur, non de singulo-
 rum, sed de communi sententia statueretur. Nihil
 igitur

igitur probat ne hæc quidem argumentatio tua
 contra me, sed meam potius sententiam de episco-
 porum autoritate contra teipsum confirmat. Quod
 postremo autem loco tanquam firmissimum ad-
 dis, de spiritu domini, qui solus nos doceat, quis
 etiam attrahat nos solus ad cognitionem veritatis,
 quis obsecro nescit? quis non fatetur iudicium de
 scripturis, atque adeo de tota religione donum dei
 esse, de quo supra diximus? nec tamen ita dispensa-
 ri a domino, ut nullam ecclesiasticæ doctrinæ au-
 thoritatem esse velit, quam ipsam quoque tribuit e-
 piscopis ac sacerdotibus, ut illorum ministerio tan-
 quam voce sua nobiscum agat. Hæc sunt argumen-
 ta tua Buecere, quibus tam gratam causam susti-
 nerere posse confidis, quæ si reciperetur, sublata es-
 set autoritas de ecclesia, sublatum ius ordinis ac
 disciplinæ, cunctaque in turbam certissimam sum-
 mo discrimine deferrentur. Singulas non dico ec-
 clesias, non episcopos prælatosque ecclesiarum, sed laicos
 atque idiotas, impuros multos prophanosque homi-
 nes, hereticos denique popularisque aures captatores,
 summos sibi quævis facis de religione iudices, ita ut
 quod cuique visum sit, hoc statuatur ex dei spiritu, securus iu-
 dicii melioris, sibi soli sapiens, nec sapiens tantum,
 sed etiam si intolerabiliter insaniat, tutus ab omni
 reprehensione atque immunis. Hanc tu fenestram si
 semel

T
 J
 G
 S
 S
 S
 S

DE AVTHORITATE

semel totam aperueris, si armaueris populum hac
 noua inauditaque licentia, quantum mali, quam per
 ditas inauditasque sectas (quarum plus satis iam pri
 dem habuit Germania) in tota ecclesia excitabis.
 Non potest igitur probari, sed ne ferri quidem hae
 doctrina tua, qua non restituis nobis religionem,
 sicut videri vis, sed mittis in discrimen vltimum, ac
 que adeo funditus euertis. Quid restat igitur, nisi
 vt contra ostendatur illud, quod ex his, quae a me
 hucusque confirmata sunt, necessario efficitur, sum
 mum scilicet in ecclesia iudicium, non penes hunc
 vel illum, siue laicos siue certarum ecclesiarum mi
 nistros, sed penes vniuersum nomen ecclesiasti
 cum esse, quod a spiritu sancto per ordinem hie
 rarchicum regitur, ex diuina institutione (sicut de
 monstratum est) quodque in hac vnitae catholica
 per eundem ordinem, duce eodem spiritu, ad salu
 tem omnium hucusque propagatum, ita retinetur,
 vt authoritati ministrorum omnes subiectos esse
 oporteat, quicumque salui esse velint, decretisque eo
 rundem legitimis sine recusatione obtemperare.

Tertium
 caput,
 quanta
 penes
 quosque,
 & vbi
 Venio enim ad illud, quod in partitiōe mea ter
 tium proposui, quae nam scilicet, quantaque sit pe
 nes quosque, & vbi sit summa ecclesiae authoritas.
 In quo sane hoc primum constituo (quod tamen
 ita certum confessumque est, vt nullam probatio
 nem

(bms)

nem desideret) nullo vnquam tempore vniuersum nomen Christianum vnum in locum conuenisse, aut etiam conuenire potuisse, sed cunctas ab apostolis vsq; synodos coactas fuisse ex episcopis duntaxat ministrisq; ecclesiae, ita vt in alijs plures, in alijs maximis etiam grauissimisq; concilijs pauciores fuerint, quorum autoritas vniuersam ecclesiam representarit. Huic addo, Vnam solam indiuisamq; ecclesiam esse, quam catholicam appellamus, cuius qui respuat autoritatem, non posse intra vnitatem eius consistere, sed pro extraneo aduersarioq; eiusdem habendum esse, secundum illud, Qui non est mecum, contra me est. Et, Qui non colligit mecum, dispergit. Nihil enim hic medium est, sed omnino aut ciuem ecclesiae, aut hostem esse oportet. His constitutis, dico summam ecclesiae autoritatem penes ordinem hierarchicum, hoc est, sacerdotes, episcopos, caeterosq; ministros esse, non singulos quidem aut plures, sed vniuersos, vniuersitatemq; ipsam representantes, vt quicquid ab his legitime ad agendum de rebus ecclesiae congregatis decretum statutumq; fuerit, id teneatur ab omnibus, nec cuiquam intra vnitatem corporis Christi manenti, aut sentire contra, aut agere fas sit. Hec non mea vnus Buccere, sed omnium catholicorum sententia est, ita apta veritati ac necessaria, vt

Ee tu,

fit summa ecclesiae autoritas

DE AVTHORITATE

tu, qui oppugnas ministros ecclesie, hanc tamen prerogativam illis non tribuere non possis. Ita enim scribis in libro tuo, & propemodum fateris illud ipsum, quod ego contendere abs te paro, auctoritatem scilicet ecclesie esse penes ministros, potestatem penes populum vniuersum. Potestas

Pag. 157 ecclesie, inquis, quam dominus per homines in ecclesia sua exerceri vult, penes populum Christi vniuersum est, auctoritas autem in ea administranda est penes ministros ecclesie, & hoc ea distributione & ratione, quam supra exposui in loco de communionem ecclesie. Illo autem in loco, nempe

Pag. 153 paulo ante finem, ita scribis, Quarto confectum & hoc est, ecclesie auctoritatem merito esse penes ministros ecclesie pios maiorem quam apud laicos, ampliozem item penes eos ecclesiarum ministros, qui in scripturis sunt amplius exercitati, & spiritu opulentiuz præditi, grandiozem adhuc penes piorum concilia, & celliozem apud concilia sanctorum ampliora. Amat enim deus suas vocaciones & munera, & ornare ea solet singularibus donis ad ædificationem ecclesie. amat item suorum cœtus, & est in medio eorum, vt collata a se in commune singulorum dona & spiritus sui facultates, ecclesijs plus commodi adferatur. In his Buccere illud accipio, quod fateris administranda

ECCLESIAE,

dæ ecclesiæ autoritatem penes ministros esse. Sed quod postea addis, pios, viderisq; malos atq; impios ab hac sorte excludere, hoc vero supra a me confutatum est, soletq; ipso clarius demonstratum, quantum hic aberres a vero, quantumq; a te dissentiat, non Augustinus modo, qui multis grauisimis verbis scripturam illius loci explicat, sed ipsa etiam scriptura, quæ per se ibidem clarissima est, a qua nemo potest sine piaculo grauissimaque impietatis nota dissentire. Illud vero, quod de potestate dicis, nõ falsum modo, sed etiam absurdum est. Primum enim autoritas a potestate separari non debet, cui coniuncta est, neque extra eandem vim ullam habere intelligitur. Deinde, quia potestatem populo vniuerso, id est, ecclesiæ toti tribuis, & adimis clero, cuius ministerium tamen esse fateris, nec vides populo ad salutem, clero ad functionem datam esse. Dictum est enim Petro, non vniuerso populo, Et tibi dabo clauis regni cœlorum. Et apostolis om̃ibus, Accipite spiritum sanctum, quorum dimiseritis peccata, dimittentur eis, & cæ. Ministris igitur autoritatem nudam, populo vniuerso potestatem tribuis, noua sane in hac causa distributione, dirimēs ea, quæ separari nõ possunt, cum potestatem sequatur autoritas, neque vbi hæc vera est, illa omnino nulla esse possit. Quod

Ee ij au

DE AVTHORITATE

autem simpliciter authoritatem nominas, nec summam addis, video te authoritatem quidem ministris ecclesiae, sed non summam concedere, in quo mihi tecum summa praecipuaque controuersia est, cum ego scripturae primam, ecclesiae secundum mentem scripturae parem tribuam: tu vero contra, ecclesiae nullam nisi secundum scripturam, minime parem tamen, scripturae autem primam uniuersamque deferas. Quo sane in loco eorum meminisse debes, quae supra a me de conditione & intellectu scripturae, deque vitis disputationis tuae ante oculos posita sunt. Nullus enim finis erit, neque certus quicquam habebit ecclesia, si hoc ipsum, in quo tu caput constituis doctrinae tuae, recipiatur. Ita enim censes, non aliter decreta ecclesiae rata esse oportere, quam si cum scriptura consentiant. Nec tamen interim sensum vllum scripturae nisi ex alia porro scriptura (ut iam saepe dictum est) recipis, ut cum in infinitum fiat progressio, nemo te assequi aut impedire possit. Contendis enim errare posse concilia, scripturam non posse, nullamque tantam authoritatem ecclesiae tribuis, quam non ipse rursus euertere queas, si velis. quae sane aperta est ludificatio. Aut enim nihil tribue ecclesiae, aut quod tribuis, ratum esse sine. Nego primum, errare posse concilia legitime coacta & habita, cum dux eorum

Cōcilia:
legiti-
ma erra-

rum

ECCLESIAE.

rum & rector sit dei spiritus, sicut scriptura testatur, Vbi duo vel tres conuenerint in nomine meo, ego cum eis sum. Deinde etiam si errare possint, tamen nego tibi aut mihi fas esse inquirere in decreta ordinis hierarchici, vt quæ ab illo semel promissa, iudicata, decretaq; sunt, nos in quæstionem reuocemus. Quid enim hic aliud dici salua disciplina, aut quid opponi potest? Tuum est parere auctoritati ecclesiasticæ, sub qua salus omnium constituta est, non inquirere in concilia, non decretis consultisque patrum obrectare, securus periculum manseris intra vnitatem catholicam, teque a corpore Christi minime segregaueris. De scriptura igitur & ecclesia ita statuo, in scriptura summam, in concilijs saluberrimam auctoritatem esse. Itaq; minime errare eum, ac ne posse quidem falli, qui scripturam ita amplectitur, vt sciat intellectum eius ab ecclesia petendum esse. Quod si neq; intellectum scripturæ secundum ecclesiam, neq; ecclesiæ auctoritatem per se receperit, non video quid sequi possit, cum extra ecclesiam, neq; ratio salutis vlla, neq; veritatis inquisitio fructuosa existat. Nunc illud videndum est, qua constantia, cum vno in loco omnibus, etiam idiotis, supremum iudicium non de scripturis tantum, sed etiam de omni religione ad salutem necessaria, deferas, alio in loco auctoritatem

re non posse, nec si errant, ab inferioribus in ea inquirendum esse.

Scripturæ auctoritas summa, ecclesiæ saluberrima.

Inconstantia assertionū Bucceri.

Ee iij tatem

DE AVTHORITATE

tatem tribuas ministris ecclesiae, eandemque vale-
 re velis, non in episcopis modo ac synodis, sed etiam
 in priuatis hominibus, si docti ac pii sint, et
 quo sanctior sit quisque aut doctior in ecclesia, eo
 maiorem fidem mereatur. Hoc si verum est, si plus
 credendum est doctis quam rudibus, plus multis
 quam vni, plus concilijs maioribus quam minoribus,
 quomodo de rebus ad salutem necessarijs pariter
 iudicant omnes? quomodo suum cuiusque iudicium
 summum est? suae quisque sententiae relin-
 quendus? Nisi vero ex spiritu dei iudicant etiam
 idiotae in ecclesia? docti & disertis non iudicant?
 Quid igitur dicere potes, quo minus fatearis vel
 hanc, vel illam sententiam tuam falsam esse? Etenim
 si cuiusque iudicium est summum, cur vlllo in loco vel
 ordine abs te authoritas constituitur? quid enim
 proderit ecclesiae? aut quae vis authoritatis, quae va-
 lilitas erit? Sin vero utilem, imo etiam necessariam
 esse fateris, cur illud posuisti in oratione tua, quod
 falsum absurdumque est? cur me in errorem induce-
 re voluisti? Nisi vero eundem spiritum esse ais, qui
 omnibus suggerat omnia, atque idcirco authorita-
 tis quidem discrimen esse in ecclesia, iudicandae ve-
 ritatis nullum esse, quoniam ex eodem spiritu iu-
 dicia fiant omnia, neque non inter se conuenire possunt.
 Primum vana esset authoritas, cui nullum

ius,

ECCLESIAE.

ius, nulla facultas commissa esset. Quamquam tu eandem in ministerio ecclesiastico constituis: quod dum facis, quomodo iudicandi vim ei detrahere potes? Vtrum non multa a ministris ecclesiae ad utilitatem eiusdem iudicanda statuendaque sunt? An vero hi soli non habent iudicandi spiritum, faber quilibet ac sutor in ecclesia habet? Deinde non nego per eundem spiritum iudicari omnia, sed inde effici, ut quilibet iudicare possit, minime concedo. Non enim quia per eundem spiritum omnibus iudicandum est, idcirco omnes iudicant, sed hi duntaxat, qui spiritum habent. Habere autem omnes nego. Qui autem habeant, manifestum est, in his praesertim, quae ad iudicandi facultatem pertinent. Vnicuique enim, ut inquit Paulus, datur manifestatio spiritus ad utilitatem, alij quidem sermo sapientiae, alij scientiae, alij fides, alij gratia sanitarum, alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij genera linguarum. Et paulo post, Quosdam posuit deus in ecclesia, primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes. Hos ego Buccere esse arbitror, qui possint ac debeant iudicare, non de scripturis tantum, sed etiam de omni religione in ecclesia, quos non obscuros, sed manifestos esse dicit Paulus, certe ministros, hoc est, episcopos praeterea etiam ecclesiae, non plebeios prophetasque homines, qui

DE AVTHORITATE

qui fere abhorrent ab his studijs, quibus hæc dona
 dei contingere solent, sed eos, qui pollent ingenijs
 qui literis doctrinaq; exculti præstant cæteris, lo-
 cumq; authoritatis in ordine ecclesiastico tenent.
 Hos tu si negas, quia impij fortasse multi peruer-
 q; sint, his donis præditos esse, valde erras, id quod
 neq; alijs in locis scriptura ipsa, neq; hic Paulus di-
 simulat, dum separat inuicem hæc dei munera, ali-
 aq; alijs dari admonens, tantum inter ea discrimen
 facit, vt in sequenti mox capite, solam charitatem
 valere ad salutem, cætera omnia nihil esse, hoc est,
 nihil ad salutem prodesse, affirmet. laceat igitur tua
 illa de communi iudicio sententia, quæ non solum
 authoritatem omnem tollit de ecclesia, sed etiam p-
 pter absurditatem nulla ratione sustineri potest.

Sola ecclesia est, quam nos amplecti iubet domi-
 nus, quam audire in terris, cui omnes obedire, vel
 extra eandem esse præcipit. Si peccauerit in te fra-
 ter tuus, inquit, neq; monitus destiterit, dic ecclesi-
 si hanc non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publi-
 canus. Quid hic certius dici potuit? Tu omnem
 turbam conuocandam esse censeres, quoties corri-
 gendus est frater? an illos potius, qui præsunt dis-
 ciplinæ? quos iudices cæterorum non tantum ecc-
 lesia, sed etiam dominus ipse esse voluit? Quis igitur
 negare potest authoritatem summam eiusdem

Solius
 ecclesie
 in terris
 summa
 authori-
 tas.

com

commissam esse: vt qui illos contemnat, ne com-
 munionem quidem dignus habeatur. Sed idem a-
 lio quoque in loco, nec minus clare a domino ex-
 primitur. Super cathedram Moysi, inquit, sede-
 runt scribae & pharisaei. omnia ergo quaecumque di-
 xerint vobis, seruate & facite, secundum opera ve-
 ro eorum nolite facere: dicunt enim & non faci-
 unt. Quibus verbis & malos impiosque homines
 fatetur praeesse synagoga, & tamen parere eisdem,
 doctrinaeque eorum audire iubet. Nisi forte qui tunc
 erant scribae & pharisaei in synagoga, non sunt ho-
 die episcopi ac praelati in ecclesia. Aut quae Mo-
 ses per spiritum dei in synagoga salubriter institu-
 it, eadem CHRISTVS per eundem spiritum in
 ecclesiam non propagauit. Quid igitur hic habes,
 quod respondere possis? Dico his duabus scriptu-
 ris auctoritatem ministrorum constitui in eccle-
 sia, auctoritatem summam, inquam, cui parere ne-
 cesse sit, quam qui contemnat, extra ecclesiam sit ha-
 bendus. Tu vero vt auctoritatem tribuas ordini
 hierarchico, summam tamen adimis, neque aliter
 vllam concedis, nisi quatenus amplectitur verum
 purumque sensum scripturae, quem tamen ratum
 esse non sinis, nisi tuo seruiat instituto: contra te fa-
 cientem ducis longius, nulla interpretatione rece-
 pta, nisi quae per aliam scripturam (etiam si nulla
 Ff omni-

DE AVTHORITATE

omnino extet) probari possit. Ego simpliciter dico, summam auctoritatem esse penes ministros ecclesie, vniuersitatem representantes, duce & comite scriptura, cuius in literis prima sit auctoritas, quam qui legant citentque omnes, quicumque de religione disputant, nisi intellectum eius ab ecclesia petiuerint, certos ipsius esse non posse: ab ecclesia, inquam, non quam tu fingis, modo cœlestem quandam & quasi in aere pendentem, modo sine macula & ruga bonorum duntaxat piorumque matrem, quæ nunquam fuit in terris, neque futura est, sed quæ bonos pariter ac malos in hac vita complectitur. Notæ sunt enim parabolæ de piscibus, de palea & tritico, item de zizanijs in agro usque ad messem tolerandis. Quæ si non satisfaciunt tibi, non video quid in apertissimis rebus satis tibi esse possit. Quæ causa igitur est, cur in concilijs maximis summam & irrefragabilem (vt vocant) ecclesie auctoritatem esse neges? in quibus vniuersitas fidelium ex maiorum instituto, exemplo apostolorum, legibus ac moribus ecclesie, in vnitæte catholica conuenit: in quibus non paucorum, sed omnium audiuntur sententiæ, quorum vt singuli suam, ita vniuersi vnã catholicamque ecclesiam, quæ spiritu dei nunquam destituitur, repræsentant? An quia non omnes p[ro]p[ri]i ac

ac iusti sunt, qui sententias dicunt? At iusti interim
 ac pii fortasse multi. Quis enim iudicauerit? Cum
 puncto etiam temporis conuerti possit impius, &
 ex peruerso sanus fieri. Deinde planum iam fa-
 ctum est, Deum iniustis etiam atque impijs dona
 sua largiri. Quod si vsquam fieri credendum est,
 certe hoc in loco, & in hac causa minime dubita-
 ri conuenit, vbi omnium salus totiusque ecclesiae
 negocium agitur. Prima igitur ac summa totius
 ecclesiae autoritas est in concilijs oecumenicis, id
 est, vniuersalibus recte & ordine coactis, quae ex
 cunctis orbis terrarum gentibus, quam late pa-
 tet nomen Christianum, numero episcoporum,
 doctorumque hominum frequentia, maxima ce-
 leberrimaque esse solent. In quibus quae statu-
 untur, ad omnes pertinent, nec de eis dubitare,
 aut cuiquam se excusare permittitur. Altera est
 synodorum prouincialium, in quibus plures ec-
 clesiae conueniunt, sed non vniuersitatis nomi-
 ne: in quibus quae statuuntur, non obligant nisi
 si auctores suos cum subiectis ecclesijs, donec ab vni-
 uersis comprobentur. Cuiusmodi fuit decretum de la-
 pis Cypriani temporibus ex Africana synodo, quod
 ab vniuersa postea ecclesia receptum, & ad omnes pro-
 pagatum fuit. Tertia & vltima episcoporum est au-

Autho-
 ritatis
 gradus
 in eccle-
 sia.

Ff ij tho-

DE AVTHORITATE

thoritas in sua cuiusq; ecclesia, quam tamen decretis canonicis subiectam esse oportet, alioqui vim nullam habet, ne aberrent ab vnitae catholica priuatae ecclesiae, neue sententiarum varietas in schismata abducatur. In his omnibus illud obseruandum est, vt plus valeant clericorum quam laicorum sententiae, plus doctorum, piorum, sanctorumq; hominum (vt tu quoque sentis) quam aliorum, minus paucorum quam plurium, si caetera sint paria. Etenim multa & in singulis, & in comparatione plurium spectanda sunt, ex quibus colligitur dignitas, quae sedes ipsa ac fundamentum authoritatis est, quam quia ex multis varijsq; causis alij maiorem, alij minorem obtinent, fiunt etiam authoritatis gradus diuersi. Summa autem praestantissimaque in terris dignitas cum sit ecclesiae propria, authoritatem quoque eiusdem summam esse conuenit, non solum ad veritatis fidem omnibus, qui illam matrem sponsamq; CHRISTI agnoscunt, sed etiam ad salutem. Etenim errare possum, & quod grauissimum est, sciens etiam veritati resistere, nec tamen continuo intra ecclesiam manens, salutis spem amifero. At extra ecclesiam si, non dico errauiero, sed diligens etiam vericq; tenax ero, si omnia quae Paulus extra charitatem dona enumerat, habuero, charitatem autem, quae vinculum est

vni^a

vnitatis, non habuero, ac proinde seiunctus a fra-
tribus extra domum dei habitauero, nulla iam fi-
des, nulla veritas, nulla religio prodest mihi, sed
hæc cunctis cum dotibus, quibus dominus orna-
tum me esse voluit, quia fructum earum ad cha-
ritatem non contuli, infelix atque abiectus in ge-
hennam mergar.

Sed scio quid dicas. & in hoc sane, qui vestras
partes defendunt, summum præsidium sibi con-
stituere solent. sed frustra. Negant veram ecclesi-
am esse penes papistas: quare nec auctoritatem vl-
lam penes eosdem esse posse. Ergo adulteram il-
lam (vt video) meretricemq; Babylonicam nobis
assignatis: de qua loquitur scriptura in Apocaly-
psi: quam non CHRISTVS, sed bellua illa horri-
bilis, septiceps, sponsam habet, quam vestri certe
populo in tabulis spectandam proponunt, insidi-
entem belluæ, ac triplici indutam corona, cum po-
tulo, ne quid odij scilicet præmittatur, non in cle-
ricorum modo ordinem, sed in ipsam etiam Petri
cathedram, ex qua doctrina fidei quondam per a-
postolicam auctoritatem pene in orbem terra-
rum propagata est. Sed quibus nam argumentis
rem tantam persuadere conamini? Duabus sane:
verbo puro, & recto sacramentorum vsu, quas
propriis quasi notas veræ ecclesiæ facitis. Has au-

Ff iij tem.

Vbi sit
vera ecc
lesia, pe
nes cas
tholis
cos, an
Luthe-
ranos.

DE AVTHORITATE

tem penes vos esse contenditis, quare nec abesse
veram ecclesiam. Papisticam autem, quia his desti-
tuta sit, non esse veram CHRISTI, sed potius im-
piam Antichristi congregationem. Primum res-
pondeo tibi, has notas quidem esse veræ ecclesiæ,
sed non solas, quare nec finitio nem eius absolue-
re. Quid enim si quis extra ecclesiam tueatur veri-
tatem verbi? & sacramentis eo modo, quo tu vis,
vtatur? eum ne continuo intra ecclesiam colloca-
bis? qui reliquit fratrum communionem? qui se
ab vnitatem corporis dominici, extra quam nec veri-
bi nec sacramentorum fructus vllus esse potest,
separauit? Deinde illud vide, quomodo ex his du-
abus notis ecclesia certa reddi possit, quæ ipsæ
per se incertæ sunt, neque in hac omni quæstione
nostra vllum nisi ex authoritate ecclesiæ finem in-
uenire potuerunt. Aequè enim incertum est, quæ
sit vera puraque doctrina, item quis verus sacra-
mentorum vsus, atq; illud, qd per hæc ipsa demon-
strandum erat, nempe, vbi sit vera ecclesiæ posses-
sio, quam vtrinq; nobis vendicamus. Verunta-
men si quæris, vnde hæc ipsa certa fieri possint,
docui modo ac multis verbis demonstraui, non
aliunde quam ex scripturis, sed scripturarum in-
tellectum ab ecclesia petendum esse. Quæ cum
ita sint, non tam ex ratione verbi ecclesia certa sta-
tuenda

tuenda est, quam vera vis verbi hodie & sacramen-
 torum vsus ab ecclesia petendus. Non sunt igitur
 hæc apta ad explicandam hanc quæstionem, sed il-
 la potius, quæ vnitatem possessionis ecclesiasticæ
 ostendunt, inchoam a prima origine, & in has il-
 las partes perpetua successione propagatam.
 Quanquam de verbo satis responsum est tibi, que
 sit illius puritas, quam tu requiris in doctrina, quæ
 & qualis interpretatio tua, vnde verus eiusdem in-
 tellectus petendus. De sacramentis autem nullam
 maiorem inter nos cõtrouersiam quam de eucha-
 ristia esse arbitror, vtrum sub vna tantũ, an sub du-
 abus speciebus dispensari debeat, de quo ipso eti-
 am satis disputatum est a me, planumque factũ, nõ te-
 mere abiiciendam esse longissimi temporis cõsue-
 tudinem, neque rem tanti esse, vt ea causa ecclesia scin-
 di debuerit, sed vnitatẽ eius cunctis sacramentaliũ
 rerũ detrimentis anteponendam fuisse. Quid restat
 igitur, nisi vt õndam, nõ ex his notis, quas vos frustra
 proponitis, sed ex vnitatem ipsa, quæ indiuidua est, ec-
 clesiã a prima origine sua, quam duo lumina apo-
 stolorum in vna principe cathedra constituerunt,
 perpetua præscriptione ad nos esse propagatam.
 Etenim vna est ecclesia Buccere, semperque vna
 fuit & indiuidua, quæ bonos & malos, pios &
 impios complectitur, a quorum communione
 qui

Veram
 ecclesiæ
 possessio-
 nem ex
 perpetua
 cõtinua-
 tiõne vni-
 tatis grã
 dã esse.

DE AVTHORITATE

Inducit
locus de
cōmuni
one, &
secessio
Luthe-
ranorū
a veteri
ecclesia
reprehē
ditur.

qui recedit, extra ecclesiam est, necq; vt non sit Chri-
sti aduersarius, omnisque diuini beneficij ad salu-
tem expers, vlla ratione obtineri potest. Tu autem
cur secessisti a communione nostra? cur vnita-
tem veteris ecclesiæ reliquisti? quæ a Petro vsque
iactata quidem procellis multis, inque angustum
coacta, integra tamen indiuisaque in hoc vsque
tempus permansit? An vero hoc factum non est?
Vtrum igitur mansisti in ecclesia? an ab eadem se-
cessisti? Si mansisti: cur non communicas nobis-
cum? cur instituta patrum non seruas? imo cur ve-
stri arcentur a nostris ecclesijs, & ne quasi conta-
minentur communione nostra, edictis prohiben-
tur? Sin autem secessisti a nobis, qui a maioribus
aut veram tenemus, aut confitendum est illos mi-
nime veram habuisse ecclesiam, quomodo in ea-
dem te esse prædicas? veros possessores excludis?
Aut cū fatearis malos semper esse permixtos bo-
nis in ecclesia, qua constantia, si reliquisti malorum
communione, in eadem tamen, ac proinde cum
malis ipsis, qui a bonis secerni non possunt nec de-
bent, permālisti? Nisi forte a malis, qui impij sunt,
secessisti, mansisti cum his, qui quauis mali sint,
hoc est, homicidæ, adulteri, raptores, tamen non ad-
uersantur verbo dei, nec Antichristo, hoc est, Ro-
mano pontifici, seruiunt. Ergo & mansisti (vt vi-
deo)

Hoc fatef
Bucc. pag.
134. sed ne-
gat nisi cū
ueris mem-
bris Chri-
sti, hoc est,
bonis & pi-
is, cōmuni-
candum es-
se, pag. 137
Porro de-
lectū facit
inter ma-
los, clerū &
populo se-

ECCLESIAE.

deo) & pariter secessisti. Mansisti cum malis, sed non cum impijs, idololatrias autem & Antichristi seruos fugisti. Mira secessio. Cur igitur non communicas cum eisdem, cum quibus mansisti? Nisi forte omnes idololatrae sunt, quicumque Romanum pontificem in ecclesia pro primatu agnoscunt. Ergo ab omnibus secessisti, nec est vllum discrimen secessionis tuae a communione papistica, sed omnes pariter tibi impij atque idololatrae sumus. Verum demus hoc tibi, hasque angustias paulisper relaxemus. Liceat tibi secernere clerum a populo papistico, vt videaris in vna atque indiuisa ciuitate non a plebe, sed a patribus secessisse, quanuis reuera dum communicas cum nullo, ab omnibus te secessisse re ipsa confiteris. Primum nego tales esse, quales tu facis, quos potissimum fugere voluisse videri vis, oppressores euangelij, idolorum cultores, seruos Antichristi. Quomodo hoc mihi probabis? id quod supra etiam flagitauisti abs te, quomodo probabis criminationes illas atrocissimas, quas tunc denique, postquam reliquisti illos, intendisti? ante tacuisti. Non auditur excommunicatus, nisi se restituat ecclesiae, aduersario, inimico, hosti, nisi probet obiecta, non creditur. Quomodo igitur conuincas tam atrocium criminum tot episcopos, tot sacerdotes, tot pios praestantesque homi-

G g nes,

cernes, pa.
233. Res q
q̄ cōmuni
candas di-
stinguit,
pag. 215.
Pag. autē
215. & 208
totā cōmu-
nionē ecclē-
siē facit, as-
uocans ab
externis
corporalis
busq̄ reb.
& ad iolas
spiritalis
adstrigēs.
Itaq̄ vari-
at hoc in
loco, nec
tm̄ secū ip-
se dissidet,
sed etiā cō-
tra scriptu-
rā de ziza-
nijs sine
delectu us-
q̄ ad mes-
sem tolerā-
dis, cōtra-
q̄ Augusti-
nū & omnes
orthodox-
os patres
manifestis
sine pugo-
nat.

DE AVTHORITATE

nes, qui adhuc permanent in vnitate ecclesiastica: qui agnoscunt Petri, non pestilentia cathedram: qui eidem Petro hunc honorem habent, hanc adhuc auctoritatem deferunt, vt successorem eius p primo episcopo, proq; summo pastore, hoc est, curatore gregis dominici, & venerentur in terris, & se curae potestatiq; eiusdem secundum disciplinam a maioribus traditam committant: quomodo, inquam, conuincas hos omnes: quomodo probabis seruos diaboli & Antichristi esse: Deinde finge probari posse, id quod fieri posse ne ipse quidem sperare audes, quero ex te, num si probari posset, illos omnes esse, non dico seruos Antichristi, sed diaboli filios, putares idcirco scindendam esse ecclesiam: vnitatemque corporis huius sacrosancti, cuius caput CHRISTVS est, violandam: Dominus iussit zizania vsque ad messem crescere, vt tunc denique separata a tritico mittatur in ignem. Quid ita: Ne forte, inquit, colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. Quid haec sibi verba volunt Buccere: Tu separationem malorum a bonis fieri vis ante messem: CHRISTVS prohibet: ne simul euellatur & triticum, ne boni scilicet per malos ledantur, ne perturbetur ecclesia, ne haec vnitas, extra quam nemo saluus esse potest, scindatur. Quam multi secuti sint partes vestras, etiam boni

Zizania ad messem toleranda.

ECCLESIAE.

boni ac p̄ij, quam multi sequantur quotidie, quos fortuna vel origo illic deprehendit, quam multi adhuc secuturi sint, nisi consulatur in medium, disruptaq; vnitas aliquando sarcatur, tu certe si non vides, optimus tamen atq; integerrimus quisq; vt videt ante oculos, ita quæ cerni non possunt, facilitate coniectura assequitur. Quid dicam de dissidio animorum mutuoque partium odio? quod cum studijs per se ardet, tum vero ita accenditur concionatorum improbitate, quorum pars maxima ex vestris omni copia criminationum nostros longe superant, vt si nihil aliud mali haberet hæc diuisio, tamen hæc vna res ferret satis ad interitum, mutuaque offensio iniuriarumque acerbitas, quæ a Christianis moribus institutisque euangelicis alienissima esse debet, satis deplorari non posset. Hanc bonorum offensionem Buccere verbat dominus, horum causa relinqui impios ac sceleratos in ecclesia vsque ad suum tempus voluit, ne scinderet vnitas, ne totum corpus perturbaretur. Qui ergo tolli possunt commode, quorū segregationem aut postulat criminum atrocitas intolerabilis, aut ipsi se factis suis eliminant, horū dolenda quidem iactura, sed tamē necessaria est. Tolerantur igitur isti, qui ferri non possunt, corrigatur

Gg ij atque

DE AVTHORITATE

atque eijciatur impietas, nihil veto, imo iubeo eti-
am atque præcipio, sed ita, vt seruetur tranquilli-
tas, ne boni offendantur, ne violetur vnitas eccle-
siastica, quæ nulla vtilitate in terris, nulla ratione re-
formandæ religionis compensari potest. Nam

Pag. 205 quod negas communionem hanc in externis re-
bus positam esse, hoc est, locis, personis, externisq;
actionibus, ex quo genere doctrinam fidei sacra-
mentorumq; vsum esse negari non potest: quodq;

Pag. 215 alio in loco eandem communionem ad dogmata
& ritus, sed non nisi a CHRISTO & apostolis in-
stitutos, adstringis, in hoc vero satis ostendiste, aut
miscere cœlestem illam triumphantemq; ecclesi-
am, quæ cum omnibus electis post hanc vitam fu-
tura est, cum hac terrena, quæ adhuc in carne Chri-
sto militat, de qua hic proprie quæstio est. Aut si
hoc negas, certe prodis maiori etiam vitio incon-
stantiam tuam, qua quod detrahis communioni

vno in loco, in alio rursus ita aperte reddis, vt ver-
bis demonstrare fluctuatōem tuam, longaq; orati-
one rem persequi minime sit necesse. Sed scio quid
agras. Secernis clerum a populo, & opponis mihi lo-
cum ex epistola Cypriani, coniunctum cum Osæ
prophetæ testimonio, non esse communicandum
cum impijs sacerdotibus, sed sacrificia eorum fugi-
enda esse. Sacrificia eorum, inquit Osæ, tanquam
panis

Tollitur obiectio, &
locus ex
Osæ &
Cypriani
non in ad-
uersariū
conuertitur.
Pag. 215

panis luctus, omnes qui manducant ea, contami-
 nabuntur. Ad quos, oro te, pertinent ista? Lege
 quæ præcedunt. Reuersus est Effraim in Aeg- *Osee 6.*
 yptum, inquit, & in Assyrijs pollutum comedit.
 Non libabunt domino vinum, & non placebunt
 ei. De desertoribus loquitur Buccere, qui reli-
 cta synagoga, ac lege Mosi posthabita, ad idola
 se conuerterant. Hos dicit in Aegyptum, hoc est,
 ad maiorum suorum idololatriam, rediisse, quo-
 rum multi sub Pharaone seruientes, se eadem im-
 pietate polluerant. Hos tu cum nostris conferre au-
 des? Cur non potius confers cum tuis sacerdoti-
 bus? Lege quæ sequunt, & vide in vtros sententiã
 prophetæ magis conueniat? Quia panis eorum,
 inquit, animæ ipsorum: non intrabunt in domum
 domini. Quis est panis iste? quæ domus domini?
 Panis animæ ipsorum, inquit, hoc est, gulæ & vo-
 luptatis, quem offerebant Effraim & Iuda idolis,
 quo immolato vesci gaudebant, gaudentq; hodie
 sicut vereor, qui ex nouis doctrinis nomē apud po-
 pulū, apud principes & ciuitates stipendia sibi que-
 runt. Certe domum dei in terra sancta non intra-
 uerunt hi tribules, qui relicta communionē syna-
 gogæ idololatria se polluerant: cum vastatum es-
 set templum domini a Babylonijs, propter pecca-
 ta populi, atque igni deletum. Hanc autem donum

Gg iij quam

DE AVTHORITATE

quã in hac causa intelligere possumus, nisi CHRIS-
 TI ecclesiam: quam vos cum Iuda & Effraim
 reliquisse omnes catholici clamant: quam vestros
 etiam prohibetis ingredi, tantum abest, vt vos in
 eandem aliquando regredi cogitetis. Hæc dura
 tibi videtur interpretatio. Non est mea Buccere,
 sed Hieronymi, quam si ego dissimulare velim,
 tamen legunt omnes, nec ea, quæ proferuntur a
 me, non vera esse fateri non possunt. Lege enim
 ipse tu, & cogita, quam vtile fuerit tibi mouere
 hanc authoritatem contra me, quæ ita in te graui-
 ter recidit, vt acrius vulnerari non possis. Non
 habitabunt, inquit Hieronymus, in terra domi-
 ni, qui recesserunt ab ecclesia, & reuersi sunt men-
 te in Aegyptum, & Assyriorum, id est, demoni-
 um comedent sacrificia, nec libant domino vi-
 num. Et mox, Sacrificia hæreticorum, inquit, pa-
 nis luctus est & lachrymarum: omnia enim, quæ
 faciunt, vertuntur in fletum. Persequere cætera,
 videbis hunc totum locum intelligi a Hierony-
 mo, non de vllis sacerdotibus, qui manent in ec-
 clesia, sed de ijs, qui recesserunt ab eadem, sicut Ef-
 fraim, Israel & Iuda recesserant a veteri cultu le-
 gis Mosaicæ, & se idolis adiunxerant, quorum
 defectionem per singula prope verba & sententi-
 as ad desertores ecclesiæ accommodat. De Cy-
 pria

priano autem quid opus est verbis? Plebem re-
prehendit, quod in electionem duorum hæresi-
archarum, Basilidis & Martialis, quos ipse blas-
phemos in DEVM & idololatriæ conuictos
esse scribit, suffragio suo consenserat, quodque re-
posuerat eosdem in episcopatum, ex quo ante pro-
pter hæc ipsa crimina deiecti fuerant. Horum
communione damnat, neque horum tantum,
sed omnium, qui non secundum DEI volunta-
tem, sed secundum humanam præsumptionem
ordinantur in ecclesia. At qui sunt hi? quæris.
Nonne vel ex hoc ipso Cypriani loco fateri cogea-
ris, eos esse, qui ordinantur a priuatis ac seditiosis?
qui non via canonica prouehuntur ad sacros or-
dines, sed vi intruduntur contra instituta ecclesiæ,
ac proinde contra diuinam voluntatem. Deus em̄
has partes commisit ecclesiæ, eiusdemq; ordinatio-
nem per inuocationem nominis sui factam recipit,
nec tamen vllam interim ecclesiam nisi vnicam &
indiuisam, nullamq; ordinationem nisi intra ean-
dem ipsam, agnoscit. Quæ si ita non sunt, quis te cer-
tum reddet diuinæ volūtatis? quis suggeret, quem
ordinari velit dominus? quem in tanta merito-
rum obscuritate probet vel repudiet? Ecclesia cer-
te sola est, penes quam dñs hanc potestatem esse vo-
luit, quæ quæcuncq; ordinauerit, siue vtilē ministerio,
siue

Exponi
tur locy
Cypria-
ni ex es-
pisto. 4.

DE AVTHORITATE

siue aduersarium etiam hostemque futurum, ipse
 ratum habere creditur, nec aliter omnino fieri po-
 test. Nisi te hic quoque singulorum iudicia delectant,
 aut putas turbæ ac rixæ, hoc est, studijs multitudi-
 nis, rem tantam committendam esse. Nam hoc eti-
 am queri te video, & velle, vt plebs maxime habe-
 at potestatem eligendi dignos, vel indignos recu-
 sandi. Quid hic sentiat Pighius, nihil ad me, neque
 scire laboro. Illud, si quid mentis habes, tecum re-
 puta, quid futurum sit, si tam corrupto seculo, in tan-
 ta hominum improbitate atque licentia, ordinatio
 prælatorum committatur plebis arbitrio, præser-
 tim in tanta amplitudine sacerdotiorum atque opu-
 lentia. In prima ecclesia, fateor, multisque posttem-
 poribus, non solum clerum, nec plebem solam, sed
 totam ecclesiam elegisse episcopos, præsentibus vi-
 cinis episcopis, qui pariter suffragabantur, & quo-
 rum sine dubio prærogatiua erat, sicut ex hac ipsa
 Cypriani epistola intelligitur. Quæ res tamen, cre-
 de mihi, non sine magnis necessariisque causis mu-
 tata & in hanc formam, qua hodie vtimur, redacta
 fuit, quam a maioribus acceptam vna cum reliqua
 disciplina, non abijcere continuo, sed donec melio-
 ra dominus suggesserit (secundum Pauli senten-
 tiam) retinere debemus. Hac igitur forma obser-
 uata qui electi sunt Buccere, & iam pridem vocati
 ad

Pag. 160
 tit. 21.

ECCLESIAE.

ad ministerium, tu nulla habita criminum vel indignitatis cognitione, nulla via ac regula disciplinae obseruata, non tantum deijciendos loco & gradu, sed etiam extra communionem habendos esse censet. Quæ est hæc barbaria? Cyprianum tu testem huius nimis popularis sententiæ facere audes? Perspice epistolam illam diligenter, & vide quid sentiat, quam causam agat, quos nominet, de quibus sacerdotibus, & de quo genere prælatorum loquatur. Laudat eos, qui reiectis duobus hæresiarum, alios in locum eorum ordinauerant, negans cum talibus communicari oportere. Nominat Basilidem & Martialem, desertores Christianæ religionis, quorum blasphemiam & impietatem in eadem epistola commemorat. Cum prophanis & sacrilegis sacerdotibus vetat communicandum esse, quorum etiam sacrificia adhibito prophætæ testimonio damnat. Recognosce enim verba ipsius mecum, & attende quid dicat. Prolato enim prophætæ testimonio, addit, Docens & ostendens omnes omnino ad peccatum constringi, qui fuerint prophani & iniusti sacerdotis sacrificio contaminati. Et paulo post, Propter quod plebs, inquit, obsequens præceptis dominicis & deum metuens, a peccatore præposito separare se debet, nec se ad sacrilegi sacerdotis sacrificia miscere, cū ipsa

Reditur ad Cyprianū, & sententia eius a proposito remouet.

Epist. 4.

Hh ma

DE AVTHORITATE

maxime habeat potestatem, vel eligendi dignos sacerdotibus, vel indignos recusandi. Vides de quibus sacerdotibus loquatur: quodque genus in hanc causam conveniat: nempe hæretici & blasphemii, qui abnegauerant CHRISTVM, seque idololatricæ libellis professos addixerant, quales erant Basilides & Martialis. Quid enim aliud hæc verba sonant: prophani & iniusti sacerdotis, item sacrilegi. Eos enim, qui extra ecclesiam sacerdotio fungebantur, ipse non habebat pro sacerdotibus, vsque adeo, vt etiam baptizatos ab eisdem rebaptizandos esse censeret, priusquam in ecclesiam reciperentur. Hos igitur veris & aptis nominibus prophanos & iniustos, hoc est, non veros, & sacrilegos appellat. Alioqui si illos quantumuis malos, qui intra ecclesiam manebant, intelligeret, horumque sacrificia quasi contagiosa communicantibus, panemque luctus esse diceret, frustra & inconstanter alio in loco moneret, omnium sacerdotum paria esse sacrificia, neque meliora a melioribus aut a peioribus fieri deteriora, Verborum, inquit, solennitas, & sacri inuocatio nominis, & signa apostolicis institutis sacerdotum mysterijs attributa, visibile celebrant sacramentum, rem vero ipsam spiritus sanctus format & efficit, & consecrationibus visibilibus inuisibiliter manum totius bonitatis auctor

Cyp. in sermone de baptismo. Christi, & manifesti, tri.

ap-

apponit, & plenitudinem gratiæ vnctionis diuinæ
 pinguedo sacificationibus officialibus infundit, et
 rem sacramenti consummat & perficit. Si in Petri
 vel Pauli nomine, inquit, baptismi gratia donaret,
 posset alius alio videri sublimior, & secundum mi-
 nistroꝝ merita hæc singularis gratia æstimari, vt
 melior esset baptismus eius, q̄ sanctior videret, &
 indignior esset, q̄ ab eo acciperet, quē non amplior
 cōmendatio æstimaret. Hæc & in aliâ sacramenta
 transferret iniuria, vt nō in eis vnitas, sed diuersi-
 tas haberetur, si censerentur a melioribus fieri me-
 liora, & minus haberēt vtilitatis & ponderis, quæ
 fierent ab indignis. Sic eucharistia vna aliâ meli-
 or, & baptismus pro ministerio vel melior, vel de-
 terior crederetur. Absit hoca fide catholica, absit
 a religione Christiana tantæ corruptionis fermen-
 tum. Vna nobis fides, vnus dominus, vnum bap-
 tisma, & quæ sequuntur. His v̄bis Cyprianus, Buc-
 cere, satis testatum relinquit, qd̄ sentiat de malorꝝ sa-
 cerdotū sacrificijs: ex q̄ loco illud etiā apparet, quæ
 sententiā eius fuerit de cōmunionē, quā cōiunctam
 cū pphetæ testimonio citasti cōtra me. Oīa, si recte
 p̄spicis, ferūt in contrariā partē, auersaq; a me in te
 ip̄m recidūt: fitq; verꝝ illud, qd̄ re ipsa iādudū cog-
 nitū est, nullā adhuc fere Cypriani sententiā abs te
 prolatam esse contra me, quam nō verissime in te

Hh ij con^a

DE AVTHORITATE

conuerterim. Quam multa in hanc ipsam partem
 causæ ex Augustino contra te proferre possim,
 & ostendere, quanta is grauitate diluat, vel potius
 interpretetur, omnes huius loci scripturas, quas in
 eadem ipsa communicationis quæstione sicut tu
 hic contra me, ita Donatistæ (qui & ipsi secesse-
 rant ab ecclesia) contra catholicos ad defenden-
 dam impietatem suam proferebant? Lege obse-
 cro viri illius scripta, si non alia, saltem libri secun-
 di contra Parmenianum, quibus non hoc tantum
 in loco fides sententiæ meæ adstruitur, sed illis eti-
 am, quæ supra de omni ministerio sacerdotum a
 me disputata sunt, contraque opinionem tuam con-
 firmata, robur accommodatur: quæ sane tanta au-
 thoritate cõmunita sunt, vt nihil eis sine iniuria ve-
 ritatis contradici possit. Sed satis de communio-
 ne: in quam idcirco pluribus v̄bis digressus sum,
 vt responderem huic etiam loco disputationis tue,
 ac simul illud ostenderem, deserta perturbataque
 communione ecclesiastica, deserui ac violari vni-
 tatem, in qua vinculum compagesque corporis
 CHRISTI est: quæ cum sola veram indubitata-
 que ecclesiæ possessionem contineat, extra ean-
 dem nullis quamlibet certis proprijsque notis que-
 rendam esse. Vnum corpus & vnus spiritus su-
 mus, inquit Paulus. Et, Vnus dominus, vna fides,
 vnum.

Cõtinu-
 atur dis

ECCLESIAE.

vnum baptisma, vnus deus. Deum igitur principi
 um vnitatis huius facimus, vnitatis, inquam, non
 numeri, sed vniuersitatis. Ab hoc porro per Chri
 stum in ecclesiam propagata est, cuius cum author
 & caput ipse sit CHRISTVS, ab eodem aposto
 lis primum, deinde successoribus eorūdem ita cō
 mendata est, vt nulla re magis ipse eandem quam
 mutua dilectione colendam esse præceperit. Hoc
 præceptum meum est, inquit, vt diligatis inuicem,
 sicut dilexi vos. Et, Hoc mando vobis, vt diligatis
 inuicem. Et paulo post, orans pro tota ecclesia, Pa
 ter sancte, inquit, serua eos in nomine tuo, quos de
 disti mihi, vt sint vnum, sicut & nos. Et mox, Non
 pro eis autem rogo tantum, sed pro eis etiam, qui
 credituri sunt per verbum eorum in me, vt omnes
 vnum sint, sicut tu pater in me & ego in te, vt & ipse
 in nobis vnum sint. Ex quibus, multisque alijs lo
 cis intelligitur, nihil magis necessarium esse eccle
 siæ ad salutem, quam vnitatem, nihil neque studi
 osius nobis commendatum esse a domino, neque
 per eundem a patre cœlesti sapius postulatum,
 quam vt iungeremur in vnum quasi corpus soci
 etatis euangelicæ, pacemque in vnitate eiusdem
 per spiritum sanctum, qui nunquam illam deserit,
 mutuis charitatis officijs perpetuo. coleremus.
 Quis igitur dubitat, quin omnia in ecclesia Chri

putatio
 de vnita
 te eccles
 iæ.

H h iij sti,

DE AVTHORITATE

sti, & in hac ipsa causa nostra, ad vnitatem reuo-
canda sint: qua proposita, non veram modo eccle-
siam, sed vsu etiam sacramentorum rectum, ve-
rumque ac purum verbum domini inuenire pos-
simus. Quæ cum ita sint, cur tu vnitatem hanc scin-
dis: cur ea statuis in doctrina tua, quibus receptis,
nullo modo tranquillitas, nedum vnitas in ecclesia
retineri possit: Om̃ibus, etiam priuatis, summum
de religione iudicium tribuis. Quicquid statuerit
quisq; modo ex spiritu dei id faciat, ratum esse iu-
bes: quasi spiritum dei ecclesia non habeat, aut non
etiam certiozem habeat, quam priuati & idiotæ,
Hoc cum firmamentum sit totius assertionis tuæ,
quid adiungis? Nullam prærogatiuam iuris ac
potestatis, nullam præminentem authoritatem iu-
re esse in ecclesia, omnes episcopos pares, nullius in
alterum iuris quicquam, nihil potestatis esse. Om̃-
nibus datam a domino vnã eandemque po-
testatem, Accipite spiritum sanctum, inquis, quo-
rum dimiseritis peccata, & quæ sequuntur. Hoc om̃-
nibus dictum, eandemque omnibus potestatem
commisissam esse: Tyrannidem vsurpari a summo
pontifice, qui se episcopum episcoporum, atq; ad-
eo vniuersalem episcopum faciat: Hunc titulum
reiectum fuisse a Gregorio pontifice, ab antecesso-
ribus eius recusatum pro impio ab eisdem atque
blas-

Sternit
via ad
primatū
Romæ
næ eccle-
siæ.
Pag. 199

Pag. 127
& 157.
& 172.

Pag. 129

blasphemo in ecclesia habitū. Satis fortiter in Romanum pontificem Buccere. Sed quæro ex te (vt ad illud, quod postremum est, primo tibi respondeam) ecquis Romanus pontifex hoc titulo vnquam vsus sit? aut etiam ab alio se vniuersalem episcopum appellari sustinuerit? Paulus dei gratia, seruus seruorum dei. Hic tu vniuersalem episcopum accipis? Aut ego nihil didici vnquam, aut si hoc dicis, nimis impudenter calumniaris. ^{Gregorius} Gregorius (vt opinor) hoc titulo primum vsus est. Is ^{us primus} probata superiorum pontificum modestia, vt tu scribis, reiecit titulum vniuersalis episcopi. At cur reiecit? Vt primatum adimeret Petri cathedræ? cui honorem hūc a domino delatum fuisse ipse in euāgelio legebat: cuius ipse auctoritatem primam contra ambitionem episcopi Constantinopolitani tuebatur: quam paci deniq; & vnitati ecclesiasticæ necessariā esse videbat. Huius tu cathedræ prerogatiuam tam modestum vigilantēq; pastorem cū vnus vbi iactura p̄icere voluisse putas? in qua artem religionis stare contra hæreticos, petrā fidei cōtra seditionū p̄cellas, sicut maiores eius expti fuerāt, ita ipse sine dubio sapiētissime iudicabat? Nō erat hæc causa Buccere, nō erat cur talis tātuscq; vir vniuersalis ep̄i nomē respueret, sed cū pleriq; hūc titulū sedi apostolicę vltro deferret, Cōstantinopolita-

DE AVTHORITATE

Iohannes episcopus Cōstantino-
 politanus, qui se vniuersalē
 patriar- chā crea-
 uerat. Vide
 Platinā in Gre-
 gor. 1.

Iohanus autem episcopus inflatus vrbis, cui prae-
 rat, fortuna, eundem sibi deberi contenderet, vir
 modestissimus quanuis iure suo vti posset, tamē vi-
 debat non sine inuidia per contentionem obtineri
 posse id, quod vanæ ambitionis labe contactum,
 nec conueniret summi sacerdotis animo, nec si re-
 mitteretur, tamen quicquam aut dignitatis apo-
 stolicæ successioni, aut curæ sibi ac vigilantia er-
 ga vniuersam ecclesiam detracturum esse vide-
 batur. Itaq; episcopo Alexandrino scribens, a quo
 beati Athanasij exemplo hoc titulo honoratus fu-
 erat, negat se agnoscere, quod alijs etiam episco-
 pis pro portione debeatur, se moribus quam ver-
 bis prosperari malle, ecclesiae vniuersalis vigorem,
 suum honorem esse. Tunc ego honoratus sum,
 inquit, cum singulis quibusque fratribus meis ho-
 nor debitus non negatur. Quid sibi volunt hæc
 verba Buccere? se moribus quam verbis beatum
 esse malle, Totius ecclesiae prosperitatem suum ho-
 norem esse. Quid vniuersa ecclesia ad Gregorium
 magis, quam ad cæteros episcopos? cur sua inter-
 esse putat, si cæteris quibusque episcopis honor
 suus reddatur? Vtrum nugari ineptumque esse
 tantum virum putas? præsertim de re tali ad epis-
 scopum scribentem? an existimare potius, suæ cu-
 ræ commissam vniuersam ecclesiam, cæterorumq;
 episc-

episcoporum dignitatem sibi tuendam esse? Nihiligitur facit hic locus contra me ex epistola Gregorii (qui etiam in decreta canonica relatus est) Dist. 99. nec quicquam detrahit authoritati Romani pontificis, qui Petro principi, deinde longo intervallo Gregorio successit, sed cum de solo titulo loquatur, rem ipsam, hoc est, primariam curam uniuersae ecclesiae debitam non obscuro intellectu contra te confirmare videtur. Sed Cyprianum mihi opponis, video, in cuius authoritate magnum praesidium habere te confidis. Itaque non vno in loco, nec simpliciter proponis illius sententias, sed instas etiam mihi, & quasi ad exprimendam confessionem vrbes. Adiungis eodem diui Hieronymi sententiam, cuius in epistola ad Euagrium haec verba legantur, Nec altera Romanae vrbs ecclesia, altera totius orbis existimanda est. Si authoritas quaeritur, orbis maior est vrbe. Vbicunque fuerit episcopus, siue Romae, siue Engubij, siue Constantinopoli, siue Rhegij, siue Alexandriae, siue Tanis, eiusdem meriti, eiusdem est sacerdotij. Potentia diuitiarum & paupertatis humilitas, vel sublimiorem vel inferiorem episcopum non facit. Caeterum omnes apostolorum successores sunt. Haec miror Buccere cur opponas mihi, qui paulo ante & in epistola mea totius orbis & vrbs
 li vnam

DE AVTHORITATE

Locus
Hieros
nymi
male ob
lectus.

vnam indiuiduamque ecclesiam feci, qui negant
andē nisi ab hēreticis vel schismaticis diuidi posse.
Authoritatem quoq; totius orbis quā vrbis ma-
iorem esse decreui. Dixi enim & dico, authoritati
conciliorum generalium Romanum pontificem
subiectum esse oportere, id quod in duobus conci-
lijs, Constantiensi & Basiliensi, non decretum mo-
do, sed etiam re ipsa declaratum fuit. Pares esse cla-
uium potestate omnes episcopos quis negat. Ve-
rum vsus potestatis gradibus distinxit ecclesia, &
ad vniuersæ gubernationis vtilitatem accommo-
dauit. Itaq; successores apostolorum sunt episco-
pi omnes, eiusdem meriti episcopalis ac dignitatis,
omnemq; sacerdotij potestatem exercent in eccle-
sijs suis, quanuis non pariter in omnibus causis.
Sed tamen dominus Petro ter dixit, Pasce oues
meas, commendans ei ecclesiam præ cæteris, vt om-
nes quidem vnam atq; indiuisam, sed singuli su-
am portionem administrarent, omnibus autem
vnus præesset, qui quanuis & ipse suam tuere-
tur, curam tamen interim gereret vniuersitatis.
Hic igitur & Romanus episcopus est, & curator
summus totius ecclesiæ, in omnes pariter episco-
pos potestatem habens, quantam ei regula tribu-
it, non ad exercendum imperium in collegas, sed
ad cōseruationem disciplinæ, & ad vitandas schis-
matum

matum occasiones. Sed redeo ad Cyprianū. Quid ille tandem contra me habet? quo speres te omnem omnium episcoporum auctoritatem ita æquare posse, ut nulla prærogatiua iurisdictionis, nullum discrimen exercendę potestatis relinquatur? Citas locum ex tractatu de simplicitate prælatorum, vbi ita scriptum sit, Nemo fraternitatem mendacio fallat, nemo fidei charitatem perfida præuaricatione corrumpat. Episcopatus vnus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur. Ecclesia vna, quæ in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur, quomodo solis multi radij, sed lumē vnum, & rami arboris multi, sed robur vnum tenaci radice fundatum. Et paulo post ex eodem Cypriano, Hoc erant vtique cæteri apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis, sed exordium ab vnitatem proficiscitur. Quid obsecro hæc faciunt contra me? Ego nego omnium episcoporum potestatem parem esse, quantum ad vsum clauium, & ad iurisdictionem, quę disciplinæ coniuncta est, pertinet; Cyprianus loquitur de vnitatem episcopatus, quem quantum numero multi gerant, ordine tamen ac genere dignitatis par sit in omnibus, idque exemplis declarat. Sed illud te fallit, vnde deo, quod dicit vnum esse, cuius a singulis pars in solidum teneatur. Itaque alio in loco hæc verba res

Episcopalis officij potestas, iurisdictionis dispar. Episcopatus vnus, episcoporum multi, quorum singuli

Ii ij petens

DE AVTHORITATE

eadē dignitate præditi. Pag. 170
 petens quæris a me, Dic, quid est in solidum? Dic, quid sint singuli? & infers, Nisi quod singuli episcopi, quisque pro portione suæ plebis, tota sacerdotij potestate & administratione fungi debeant, toto scilicet episcopatu? Quid vrges? Respondi modo. Dixi quenque episcopum toto sacerdotio fungi in ecclesia sua, docendo, baptizando, ligando, soluendo, offerendo, sed ita, vt seruiatur interim disciplinæ, quæ ad pacem & vnitatem conseruandam necessaria est omnibus, quæ nihil detrahit muneris episcopali, sed officio eius legem statuens, functionem potestatis ad vniuersorum vilitatem moderatur. Nisi vero qui non dirimit lites coepiscoporum, aut non occurrit vitijs doctrinæ in aliena ecclesia, aut non consecrat illicitum matrimonium in sua, nec parricidam statim absoluit, sed relegat ista ad seuerioris iudicij potestatem, is parcius vti censebitur episcopali officio & minus collatum sibi per impositionem manuum, quam metropolitano, quam patriarchæ, quam summo denique pontifici queretur? quorum authoritatum parere illum iubet ecclesia, illud significat, disciplinæ rationem habendam esse, sine qua nec stare episcoporum ordinem, nec vllam, vel doctrinam in ecclesia, vel religionem salubrem esse posse. Scriptum est enim, Et dabo vobis pastores secundum

dum cor meum, qui pascent vos pascentes cum di-
 sciplina. Et, Cōtinete disciplinam, ne forte irasca-
 tur dominus, & pereatis a via recta. Quibus ver-
 bis spiritus sanctus, Buccere, coniungit discipli-
 nam cum doctrina, eandemque seruari iubet ab o-
 mnibus, ne quanuis doctissimi, declinantes tamen
 a via recta, pereamus. Huic tu seruire episcopos,
 huius legibus atque institutis obedire indignum
 existimas? Cur igitur ipse fateris hos ordines uti-
 les esse in ecclesia? cur metropolitanum ab episco-
 po, patriarcham a metropolitano distinguis? V-
 trum par est horum autoritas? an alius alium gra-
 du aliquo antecedit? Ita enim scribis, Siue igitur
 metropolitani episcopi sint, siue quibus postea am-
 plior, & plurium ecclesiarum cura commissa est,
 patriarchæ, hi tamen iure CHRISTI, iure ecclesi-
 arum potestatem in alias ecclesias, quam quibus
 ipsi præfecti episcopi sunt, hanc solam habent, ut
 curent, quo episcopi cuiusque diceceos rite eli-
 gantur & ordinent, ut suum munus episcopi pro-
 be administrent, ut cuiq; suus clerus & sua plebs
 in his, quæ dñi sunt, pie obsequant. Hæc & metro-
 politani singuli & patriarche procurare debent tū
 admonitionibus & per nuncios & per literas, tum
 inspectionibus & synodis. Per se aut in nulla eccle-
 sia ius habent ea faciendi, quæ sunt episcopi, nec cui-
 li iij quam

Buccer-
 rus fateri
 patriar-
 chas &
 metros-
 politas
 nos ius
 habere
 in alios
 episco-
 pos.
 Pag. 118

DE AVTHORITATE

quam episcopo suam potestatem aut functionem, quando is ea rite fungitur, intercipere vel immi- nuere possunt. Vides quantam his verbis pote- statem concedas, non dico summo pontifici, sed metropolitanis & patriarchis, q̄ infra illum sunt, illiusque authoritati religiose parent. Tantam cer- te, quantam ego ne postulare quidem abs te au- sus fuisset. Perspice enim singula & expende, quæ tu illis tribuis, quantum valeant, quantumq̄ iuris constituent in cæteros episcopos? Præsumt electioni eorum et ordinationi. Hoc tu parum esse putas? ratam habere electionem episcopi, vel irri- tam facere, id quod postea propter contentiones partium necessitas ipsa ad grauius consilium, vni- usq̄ summi authoritatem transtulit, a quo confir- mantur hodie electi, si digni iudicantur, et si nihil vi- rij interuenit, libera nihilo minus eligendi potesta- te his, ad quos pertinet, reseruata. Deinde, visitant inferiores, aut agunt per literas ac nuncios. Quid hoc est? cognoscunt & iudicant de officio ac dili- gentia cuiusque episcopi, quomodo administret munus suum, & qualem omnino in episcopatu se gerat. Sed & clerum cum populo dicto illi au- dientem faciunt. Quis magistratus in libera ciui- tate maiorem potestatem habet in ciues suos? In- quirere in officium sacerdotis, de studijs & factis, de

Patriar-
chaz &
metro-
polita-
noz po-
testas ex
peditur.

de vigilantia & negligentia eiusdem statuere, co-
 ercere non clerum modo, sed etiam plebem: obse-
 cro te vt expendas, cuiusmodi sint ista, & quam
 vim habeant. Negas tamen interim praesidem &
 cognitorem istum quicquam iuris habere in eccle-
 sia inferioris episcopi, nihil de potestate & functi-
 one eiusdem intercipe vel minuere posse. Nec mihi sa-
 ne magistratus huius oppidi quicquam aut iuris eripe,
 aut impedire, quo minus id vel publice vel priua-
 tim, quod officij mei est, faciam, potest. Sed percōmo-
 de illud adiecisti, quādiu is potestate sua rite fungi-
 tur. Ergo si non fungitur, coerceri, vel etiam de-
 poni (si videtur metropolitano) potest. Quid es-
 nim aliud dicas? nisi vt fatearis secundum hanc
 tuam ipsius praescriptionem haec ita fieri oportere?
 Tua ipsius igitur confessione conuinceris,
 potestatem ecclesiasticam non apud omnes epis-
 copos parem fuisse quondam, nec hodie esse debe-
 re, neque expedire ecclesiae, sed neque gubernatio-
 nem eiusdem alia ratione vel melius constitui, vel
 disciplinam salubrius ordinari aut posse nunc,
 aut quondam potuisse: quam vt sub vno ordinis
 hierarchici capite diuersis potestatis gradibus di-
 spositis vniuersitas fidelium administraretur. Sed ne-
 gas vni tamen imperium committendum esse: praes-
 sertim impio atque tyranno, quales ecclesia multos
 per-

DE AVTHORITATE

pertulerit. Tyrannos esse pontifices sæpe audit ex
 vobis: sed ita, quemadmodum cōuitia ab inimicis
 iactari solēt. Impios autē veritatisq; hostes esse, nō
 dum pbatum est abs te, id qd supra etiam flagitavi,
 vt fieret. Nunc autē non arbitror crimina ista tā cer
 ta esse, vt ad solam maleuolorū obtrectationem va
 lere debeāt, cū decretis etiam canonicis cautum sit,
 ne temere admittatur accusatio episcopi, neue testi
 monijs nisi certo numero p̄finitis quisq; condem
 net. Quod si incerta sunt, quæ obijcis, stādum erit
 tuæ ipsius sententiæ, q̄ cēses malos etiam episcopos
 ferēdos esse, q̄ diu verbis sese aut factis suis nō pro
 dant a Christo alienos esse. Sin vero proditos iam,
 vitæ & doctrina Antichristos esse (ita enim ap
 pellare soles) contendis, audio q̄dem accusatiōem
 tuam, sed rem nondū video. Ambitio fortasse quo
 rundā vel avaritia nota esse potuit: alienatio a Chri
 sto, nisi probe certioribus testimonijs, quā tu ad
 huc posuisti in scriptis tuis, credi ab vllō pio Chri
 stianoq; hoīe nec potest nec debet. Sed videamus
 tñ quid senserit, non solum de Petri successoribus,
 sed etiam de cathedra ipsius antiquitas. Certe Hie
 ronymus, quem tu paulo ante citasti cōtra me, qua
 si oēs episcopos & cathedras pares faciat, cōturba
 tus fraude Arianæ malitiæ, cuius fermentū in qui
 busdam quasi catholicis adhuc residere animadu
 er

Pag. 135

ECCLESIAE.

cebat, petens consilium a Damaso Ro. pontifice, quam ad illū epistolam, quibusq; verbis scribat, mihi nime ignoras. Ideo mihi cathedrā Petri, inquit, & fidem apostolico ore laudatā censui consulendā. Et paulo post, Quāq; igit̄ me tui terreat magnitudo, inuitat tñ humanitas. A sacerdote victimam salutis, a pastore praesidium ouis flagito. faceat inuidia, Romani culminis cedat ambitio, cū successore piscatoris & discipulo crucis loquor. Ego nullum primū nisi Christū sequens, beatitudini tuæ, id est, cathedræ Petri cōmunionē conso cior, super illam Petram ædificatā ecclesiā scio. Quicumq; extra hanc domum agnū comederit, pphanus est. Si q̄s in arca Noe nō fuerit, pibit regnante diluuiō. Quid Bucere? Supra citabas ex hoc ipso Hieronymo, Si auctoritas quærenda est, orbis maior est vrbe. Cur igit̄ ipse tot cathedris in Syria, in Ægypto, in Asia, in Græcia relictis, ad vnus Petri cathedrā se cōuertit? cur ab hac cibū catholicū, praesidiū orthodoxum, potius q̄ ab alijs vicinioribus petit? Nullū primū nisi Christū seqtur, & recte. Sed huic Petri cathedrā pxime adiungit. Hanc sup petram illam euangelicā ædificatā esse, in hac vniuersæ ecclesiæ fidē agnoscit, q̄ extra hanc sit, negat eū agnum paschalem in eadē domo cū Christo cōedere, negat in arca illa salutis orbis terrarū cum patriarcha Noe esse. Quid hic videt tibi, nulla re Hieronymus an-

Hieron.
 in epist.
 ad Damasum,
 quæ incipit,
 Quoniā
 vetusto.

Kk tepo

DE AVTHORITATE

reposit Petri cathedram, atque adeo Petri successores, ceteris episcopis: nullum gradum auctoritatis, nullam prerogativam ei tribuit: Episcopos pares fecit, fateor, hoc est, omnium episcoporum ordinem unum atque æqualem: nullius sacerdotium maius, nullius consecrationem augustiorem esse iudicavit. Non confudit tamen disciplinæ ordinem, nec rationem conservandæ vnitatis de ecclesia sustulit, sed auctoritatem conferens, distinxit orbem ab vrbe, orbis maiorem, vrbis minorem esse censuit, & tamen orbem hoc in loco (vt vides) pene intra vrbis ipsius fines inclusit. Quid de TERTVLLIANO, de Irenæo loquar: quos tu pariter testes facere conaris contra me: quantam illam auctoritatem: quantam prerogativam Romanæ sedis tribuunt: Fœlix ecclesia, inquit TERTVLLI-
ANVS, cui totam doctrinam apostoli cum sanguine suo profuderunt: vbi Petrus passioni dominicæ adæquatur, vbi Paulus Ioannis exitu coronatur, vbi apostolus Ioannes posteaquam in oleum igneum demersus nihil passus est, in insulam relegatur. Irenæus ecclesiam a duobus apostolis Romæ fundatam & constitutam prædicans, fidem eiusdem quasi per manus traditam hæreticis

Tertul.
 de præ-
 scrip. ad
 versus
 hæret.

reticis opponere non dubitat. Quid CYPRIANVS ¶ nonne ad Cornelium eiusdem urbis papam sanctissimum scribens, ita inuehitur in eos, qui ad confirmandum pseudepiscopum suum Romam nauigauerant ¶ Post ista adhuc, inquit, pseudepiscopo sibi ab hæreticis constituto, nauigare audent, & ad Petri cathedram atque ecclesiam principalem, vnde vnitas sacerdotalis exorta est, a schismaticis & prophanis literas ferre, nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides Apostolo prædicante laudata est, ad quos perfidia habere non possit accessum. Sed tu hunc locum, cum dissimulare non possis, ipse citas in libro tuo, non propter commendationem Romanæ cathedræ, quam inuitus legis, sed propter verba, quæ sequuntur, quibus CYPRIANVS iniquum esse putabat, causas episcoporum audiri extra prouinciam, sed decreto standum esse, quod (vt apparet) ea de re episcopi Africani prouinciali synodo fecerant. Nam cum statutum sit ab omnibus nobis, inquit, & æquum sit pariter & iustum, vt vnus cuiusq; causa illic audiatur, vbi est crimine admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit ascripta, quam regat vnusq; & gubernet, rationem sui actus domino redditurus: oportet vt itaq; eos, quibus præsumus, non circumcursare, nec episcoporum

Kk ij cona

Cypria.
epist. 3.

DE AVTHORITATE

concordiam coherentem, sua subdola & fallaci te-
 meritate collidere, sed agere illic causam suā, vbi &
 accusatores habere, & testes sui criminis possint.
 In hoc tu loco Buccere velut palmariū reperisse te
 putas. Sed primū illud ex te quæro, vtrū quæ scri-
 psit in hac omni epistola Cyprianus, ex animi sen-
 tentia scripsisse illū existimes? an adulari voluisse
 Cornelio, quē fratrem & collegam & sanctissimum
 papā sepe appellat? Eodem minime arbitror: neq;
 tu tam male sentis de sanctissimo martyre, vt illud
 ne suspicari quidem velis. Quod si ita est, vide vtrū
 porro malis? inconstantiaē damnare tū vtrū, cuius
 tu authoritate (vbicunq; id tibi causa largit) cōtra
 me vti studes? an ex illius sententiā fateri, aliam esse
 in episcopis clauū, quam vocant, aliam iurisdic-
 tionis potestatem. Etenim cum vno eodēq; in loco prin-
 cipem faciat Petri cathedram, ex qua sacerdotalis
 vnitas exorta in vniuersum orbē diffusa sit, mox
 q; eidem ius deroget cognoscēdi de puocationi-
 bus extra puincialium causarū, qd aliud quæso o-
 stendit? quam se principatum quidem cathedræ,
 hoc est, doctrinæ apostolicæ Cornelio tribuere, ius
 aut cognoscēdi de causis externorū episcoporum
 metropolitanis ac synodis puincialibus relinque-
 re? Ergo primā certe cathedræ authoritatē tribuit
 Romanæ ecclesiæ, ius cognoscēdi de causis exter-
 nis adimit. Nolo hic dicere, quam vim habeat hæc
 ipsa

Colligi-
 tur ex
 Cypria-
 no, aliā
 clauū
 potesta-
 tem esse,
 quæ o-
 mniū sa-
 cerdotū
 est com-
 munis,
 aliam iu-
 risdicti-
 onis, q̄
 certis in
 ecclesia,
 & in his
 vni sum-
 mo attri-
 butur.

ipsa sententia, illud dico, me non tam quærere iurisdictionē summā in hac causa, quam verā de scripturis deq; tota religiōe iudicandi auctoritatem, a qua cum potestas iudicandarū causarū separata esse nō debeat, ac ne possit quidem cōmode, si quidem vnitas ecclesiæ cōtra schismata retinēda sit: non video, quō qui tribuit excellentē doctrinæ auctoritatem vni ecclesiæ, potestātē iurisdictionis parē eidem cōcedere non possit. Quāq; si iurisdictionis etiam causa agenda sit, vide obsecro quantū sententiæ Cypriani, quantū synodo p̄uinciali, quantū Africani concilijs, quorū tu auctoritatē huic statim loco subijcis, tribuēdum sit, præsertim vbi de iurisdictione agit, quæ temporibus & potest mutari, & solet, citra auctoritatis ecclesiasticæ, quæ clauū propria est, detrimētum. Illud etiam vide, vtrū plus illis tēporibus valere oportuerit, qd̄ in Africana synodo a centum & quinquaginta episcopis de p̄uocatione cōtra Coelestini, Zozyimi, & Bonifacij voluntatē, contrarq; apostolicæ sedis prærogatiuā decretum fuit: an illud potius, qd̄ breui post Nicænam synodū in Sardicensi cōcilio a trecentis patribus eadē de re statutum fuerat, nēpe, vt liceret a p̄uincialibus synodis, si q̄s inique aduersum se iudicatū existimaret, ad Romanum pontificem p̄uocare. In q̄ sane si vtriusq; cōciliij auctoritatem ponderaueris, negari nō potest, quin oportuerit maio-

Pag. 128
& 176.

Kk iij ris

DE AVTHORITATE

ris antiquiorisq; concilij, nempe Sardicenis, decretum anteferri. Sed ad Cyprianum redeo. Huius te authoritatem Buccere plurimi facere ex scriptis tuis apparet. Quid si igitur ostendo tibi ex eadem Cypriani epistola, cuius tu locum supra de æqualitate episcoporum contra me citasti, illum nō constituisse modo, sed etiam necessariā duxisse vnam primam ac summam cathedrā in ecclesia; ad quā in omni fluctuatione doctrinæ contra hæreticos, tanquam ad fontem caputq; ipsum fidei religiōisq; catholicæ conuertamur; Vtri censes hac de re credendum esse; tibi oppugnāti Petri cathedram, & arma a Cypriano iniusta mutuanti; an mihi, videnti eisdem armis contra te, proq; eadem cathedra sententiam Cypriani certam alleganti; Is igitur in tractatu de simplicitate prælatorum monens episcopos, vt ita sint simplices, ne fallantur ab hæreticis, neue se fraudibus illorum circumueniendos præbeant, causamq; periculi ostendit ita scribens, Hoc eo fit, inquit, fratres dilectissimi, dum ad originem veritatis non reditur, nec caput quæritur; neq; magistri cœlestis doctrina seruetur. Hoc probat deinceps ex scripturis, Probatio est ad fidem facilis, inquit, compendio veritatis. Loquitur dominus ad Petrum, Ego tibi dico, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferorum non vincunt eam. Tibi da
bo

ECCLESIAE.

bo clauēs regni cœlorum, & quæ ligaueris super
 terram, erunt ligata & in cœlis. Et eidem post re-
 surrectionem dicit, pascue oues meas. Et quanuis
 apostolis omnibus post resurrectionem suam pa-
 rem potestatem tribuit, & dicit, Sicut misit me pa-
 ter, & ego mitto vos. Accipite spiritum sanctum,
 Si cui remiseritis peccata, remittentur ei, si cui te-
 nueritis, tenebuntur, tamen ut vnitatem manifesta-
 ret, vnitatis eiusdem originem ab vno incipien-
 tem sua auctoritate disposuit. Hoc erant utiq; &
 ceteri apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio
 præditi & honoris & potestatis, sed exordium ab
 vnitatem proficiscitur, ut ecclesia vna monstretur.
 Quid Buccere? an ex omnibus locis, quos citasti
 ex Cypriano in hac causa, quisquam clarior, eui-
 dentior, illustrior in te recidit? Hanc causam esse
 ait, cur simplices decipiãtur ab hæreticis, quia fon-
 tem doctrinæ relinquant, nec ad caput reuertãtur.
 Quodnã caput? Ad Petri cathedrã, inquit, quam
 dominus in Petro tanquam vnitatis principio con-
 stituerit, quam ipse matrã alio in loco totiusq; ec-
 clesiæ catholicæ radicem appellare non dubitauit.
 Etenim oĩbus ligandi & soluendi potestatem tradi Episc.
 tam esse ait, sed Petro in primis, cui etiam oues pas-
 cendas dñs singulari præcepto cõmiserit. Ab hoc
 igitur vnitatis principium esse in ecclesia catholi-
 ca, hinc totius fidei doctrinam incorruptam ma-
 nare,

DE AVTHORITATE

nare, hinc vnam diffundi per orbis latitudinē, nec minus vnā interim indiuisamq; manere. Hanc amplectēdam esse oibus, quicunq; salui esse velint, hanc retinēdam in periculis nouorū dogmatum, ad hanc perpetuo tanq̄ ad caput fontemq; ipsum recurrentem. Hoc eo fit, inquit, fratres dilectissimi, quasi dicat, hanc causa est, cur fallant multi ab hæreticis, cur nouis opiniōibus decipiant, quia caput doctrinæ nō quærunt, nec repetūt primam originē. Itaq; celestis magistri præceptis excidunt, amittunt viam veritatis, & inexplicabilibus erroribus inuoluunt. Idem monet & inculcat Tertullianus, Apostolicas cathedras requirēdas esse: harū doctrinā traditionemq; amplectendā cōtra hæreticos: minime cum eis dē ex scripturis decertandū. Etenim ius nullū allegandi scripturas cōpetere hæreticis, nullā possessionem, nullam cōmunionem reliquam esse, oīa pariter illos cū ecclesia iura q̄q; eiusdem pdidisse. His tantis Buccere & tā claris autoritatibus, quid habes, qd opponas? Nihil moueris Cypriani sententia: nihil Tertulliani: nihil v̄itate ipsa: quæ regi ac dissimulari, quæ vinci deniq; non potest. Vides ne cōstitui vnum principiū vnitatis catholicæ, vnā principē cathedrā in ecclesia: ad quam nos tuto referamus in dissensione doctrinæ: cuius sententia atq; autoritas cōtra hæreticos oibus, & maxime simplicibus, amplectenda sit. Hanc vnitatē tu stare diu,

ditu, tu saluam fore speras, si multorum arbitrio de doctrina & par & summa committatur auctoritas: si par potestas gubernationis ecclesiasticae in multis primarijs sedibus constituatur? Nega, si potes, nihil mali hinc extitisse, nō solū nostris, sed etiā patrum tēporibus, dum neglecto vno capite diuersis in locis agitabant cōsilia: dum in Afrīca, Aegyptō, Asia, Græcia, Thracia, episcoporū cœtus, non ab vno neq; sub vno perpetuo curatore, sed ab vniuscuiusq; puinciæ patriarcha vel metropolitano cogebant. Quæ alia causa orientalem diuisit ab occidentali ecclesia? quæ multarū synodorū decreta, quæ saluberrima, tñ irrita modo apud hos, modo apud illos fecit? Legantur acta cōciliorum, patēbit quæ multa dissidia principum ecclesiarū, quam multas prurbationes nō modo excitarit, ista vel nimia religio episcoporū in tuenda æqualitate ecclesiastica, vel certe indigna ecclesiastico noīe ambitio, sed etiā aluerit. Arius, Manichæus, Donatus, steterissent tātō tēpore cōtra catholicos in ecclesia: tātā importunitate vexassent pios, successu plebem occupassent, si vnus primi nomen valuisset in ordine ecclesiastico: si vnus cathedræ dignitas potius, quam prophani principatus potestas sacrorū cōciliorum auctoritatē gubernasset. Laudas mihi Cōstantinum principē. At quid Constantio successorī eius facies? quid Iuliano? quid Valēti? qd multis alijs deinceps

L1 ceps

Pag. 209
nomi
nat Cōs
stantinū

DE AVTHORITATE

& Theodofiu. ceps tyrannis potius q̄ principibus, qui vel seduci
 se passi sunt ab hæreticis, vel maiorem certe impe-
 rij quam religionis curam habuerunt? Romanæ
 autem cathedræ quis vnq̄ illufit hæreticus? quis il-
 lius ecclesiæ fundamenta labefactauit? Alexandria
 am, Ephesum, Antiochiam expugnauit aliquando
 hæreticorum furor. At Romanæ ecclesiæ incon-
 cuffam fidem nulla vnq̄ violauit impietas, nullum
 de ea spoliū hæreticorum superbia reportauit.
 Quod si mentior Buccere, argue mendacium me-
 um: sin vera est hæc oratio, quãtam hanc laudem
 esse putas in hoc negocio? quantam Romanæ ec-
 clesiæ cõmendationem? Sed relinquamus vetera,
 ad ppiora veniamus. Picardos (q̄s tu laudas) Vual-
 denfes, Pauperes de Lugduno, Huffitas, & si q̄d ali-
 ud genus deploratorũ hoim est, quam occasiõem
 tuẽdi erroris habuiffe apud maiores nostros? ec-
 q̄d dogma fundamenti aliud ftatuiffe existimas?
 quam oim epifcoporum authoritatem parem esse,
 nullas cuiusq̄ partes priores, nullũ primatum, nul-
 lum ius esse in alios, sed oẽs libera potestate epifco-
 pos ecclesiæ suarũ rectores esse? Itaq̄ eadẽ doctri-
 na iam pridem renouata, q̄s negare potest nõ tam
 correctã esse vitia ecclesiæ, quibus horũ malorũ cau-
 fa attribuitur, q̄s maiora etiam excitata? dum pro
 vna ecclesia non duas iam, sed quatuor in vna nati-
 one numeramus, Euãgelicos, Sacramentarios, Ana-
 bap

Picar-
 dos lau-
 dat pag.
 159.

ECCLESIAE,

baptistas, Catholicos: vt incertum iam pridem ha-
 beat populus, qd sequatur in hac varietate, vel po-
 tius quid fugiat. Huius tantæ perturbationis cau-
 sam quisq̄ aliam fuisse putat, aut etiam hodie esse
 in Germania? quam quod vni sacerdoti non ob-
 temperatur, nec vnus (vt Cyprianus de singulis e-
 piscopis loquit̄) ad tempus sacerdos, & ad tempus
 iudex vice Christi cogitatur: qui ipse quidem etsi
 non præest singulis ecclesijs, nec ius earum suis re-
 storibus inuicit, tñ cum sæpe existant dissidia, quo-
 rum progressionem & perturbari ecclesiam, & sepe
 etiam scindi constat, quis indignetur eundem va-
 num præesse omnibus, quemadmodum pluribus
 singulos præesse videmus? per quem aut finian-
 tur controuersia moribus & legibus ecclesiae, aut
 si id fieri nequeat, cura eiusdem atque officio toti-
 us vniuersitatis authoritas congregetur. Sed tu ne-
 gas vni episcopo tantam, hoc est, vniuersalem cura-
 ram, committendam esse, cuius titulum beatus Gre-
 gorius repudiauerit. Deinde, vt fatearis vera esse,
 quæ de vnitae ecclesiastica a me hactenus dicta
 sunt, tamen vestram quoque ecclesiam vnam in-
 diuisamque esse contendis. Sed & principium v-
 nitatis non ad Petrum neque ad successorum eius
 cathedram, verum ad Christum potius referen-
 dum esse censeres. Ad quæ semel ita respondeo tibi,
 Gregorium non curam vniuersalem, sed titulum

Ll ij vnia

DE AVTHORITATE

vniuersalis episcopi reiecisse. Neq; em̄ ignorabat
 Petro totius ecclesie curam comissam fuisse a dño
 (sicut tu ipse fateris) quā in successores q̄q; descen
 disse minime dubitabat. Itaq; titulū repudiavit nō
 ambitiosum tm̄, sed etiam inuidiosum, potestatē re
 tinuit, exercuitq; in pōtificatu, q̄diu in Petri cathe
 dra sedit. Quod negas fortasse vnitatis principū
 ad hāc ipsam cathedrā referendū esse, sed ad Chri
 stum potius, rñdeo tibi, Christū vnicū authorem
 fuisse cōstituendæ ecclesie, de q̄ scriptū est, Vnus
 dñs, vna fides, vnū baptisma. Sed cum discedens a
 nobis hanc eandem vnitatē ppetuo manere veller
 in tāta multitudīne, curā eiusdem mādauit vni, quē
 principem designarat multis argumētis, vt ipse q̄
 dem ppetuæ vnitatis author esset in coelis, Petrus
 aut, & quicumq; ei succederet, retinēdæ eiusdē dux
 & princeps in terris haberet. Itaq; vnitatis cōstitu
 endæ principium Christus, retinēdæ per eundem
 Christum Petrus statuit: id q̄d sensit Cyprianus, to
 taq; antiquitas si nō v̄bis (quanq̄ & v̄bis multi) cer
 te re ipsa cōfessa est. Quod vestram q̄q; ecclesiam
 vnā indiuiduāq; esse dicis, vide obsecro quantum
 intersit. Ego catholicam vnitatem quæro in hac o
 mni disputatiōe mea, quam etiam inuenisse me spe
 ro: tu vestrā vnitatē, cuius triginta hinc annis prin
 cipium adhuc nullū apparuit, opponendā mihi cē
 ses. Quæro em̄ ex te, q̄dnam principū habeas vni
 tatis

Princi
 piū vni
 tatis ec
 clesiast
 icæ Chri
 stus pri
 mū, de
 inde Pe
 trus.

207 p. 11

tatis tuæ: Christum rñdebis. At Christus in terris
 (neq; em̄ cœlestem, sed militantē ecclesiā, neq; spi De spiri
 ritualiū modo, sed etiā corporalium rer; vnitatem taliū res
 quero) Chrs, inquam, cui reliquit huius loci vices: rñ vnita
 te & cō
 Hic Petro dicere formidas, nō ppter ipsum, cui o- muniōe
 pinor honorem hunc nō inuides, sed ppter succes Buccē.
 fores. Ergo oibus apostolis certe sicut ecclesiæ gu- pag. 105
 bernatiōem, ita vnitatem q; reliquisse fateris. & 108.
 Ab
 his porro in q; ppagata est. (Agnoscis argumen-
 tatiōem Buccere eandē, quam in epistola q; mea
 posui, ad quā tu vbum adhuc nullū rñdisti) In q;,
 inquam, censēs vnitatem ecclesiæ ab apostolis ppa
 gatam fuisse: Erant em̄ iam tum Nicolaitæ, q; A-
 pocalypsis Ioannis noiat, erat Symon ille magus,
 Menander, Basilides, Cerinthus, q; secuti sunt He-
 bion, Valentinus, Martion & ceteri, q; oēs Ter-
 tullianus cōmemorat. In hos certe nemo dicit, ne
 tu ipse qdem, cōtinuatam fuisse vnitatē, quā illi vio-
 lauerant nouis doctrinis, & ab ecclesia secesserant.
 Ergo in eos cōfiteris, q; manebant in successiōe apo-
 stolica, doctrināq; ab illis acceptam retinebāt. Hæ-
 reticos em̄ & nouatores semp exclusos a patribus,
 nec cum eisdem vnq; cōmunicatum fuisse cōstat.
 Ab his porro q; accepit: Nōne fateri cogeris, om-
 niū tempor; pgressione cōtinuatam fuisse in hęc
 nostram ætatem, successione ppetua atq; integrā-
 tā, vt cum apostolica Petri cathedra, iuxta pmissi-

LI iij onem

DE AVTHORITATE

onem domini, nunquam defecerit a recta fidei regula, ab hoc sumpto progressionis initio, vniuersa communio, quantacumq; in terris patet, nusquam ab apostolica illa orthodoxaque linea deflectens, nusquam etiam intersistens, per omium locorum, temporum, hominumq; successiōem (id quod vere catholicum appellat) cursum tenuerit ad hoc vsq; tēpus, donec ante quatuor & viginti annos, sicut a multis antea nouorū dogmatum authoribus, ita a vobis q̄q; pari vel errore vel temeritate attētari cōcepta est. Hanc vnitatē Buccere cū vestra cōferre audes? quæ noua, quæ acephala extra Lutherū est? quæ non cunctorū fidelium, ac ne vnus q̄dem nationis hoīm est, sed paucissimorū, si cum cæteris conferas? quæ vix vltra limen p̄gressa nō mansit quidem vna, sed diuisa statim, in nouas intolerandasq; sectas æque peruicaces abiit: quarum nulla est hodie, quin authorem suum nominet, non Christum, sed hominem quenpiam, nec grauem minus ac fide dignum, quam tui vel Lutherum vel alium quenq; celebrant. Et tu vnitatis mentionem vllam hic facere audes? quæ nulla vnq; fuit, neq; est hodie vera ac stabilis, ne inter vos ipsos quidem, qui euangelici nominis titulum cæteris præripuistis. Quanta enim fuit tibi ante aliquot annos cum Luthero ipso dissensio? quanta illi cum Carolostadio? quem primo socium & antesignanum nouæ do-

Nulla
neq; do
ctri
neq; re

do

doctrinae habuit: postea proscriptum ex finibus longissime profligavit. Te autem Buccere quomodo tractarit in libellis suis, qui tunc legebantur ab omnibus, & meministi adhuc, arbitror, & sine dolore meminisse non potes. Nihil hic dicam, quanta sit in ecclesijs ipsis varietas, dum alij execrantur missam, alij partem eius retinent, Lutherus ipse adhuc omnem fere apparatus veteris caeremoniae approbare dicitur. Hic locum vnitati vllum esse putas? Si missa prophana est, si impia & blasphema in CHRISTVM, quemadmodum Lutherus ipse & caeteri libellis aeditis atrocissime illam accusant, cur vllum eius vestigium in ecclesijs vestris esse permittitis? Patres nonnulli quondam non receperunt lotionem pedum a Christo institutam in vsum ecclesiae, ne ad baptismum pertinere videretur, vt Augustinus tradit. Vos missam sacrilegij damnatam, alij aufertis ex oculis atque memoria hoim, alij tanq̄ salubrem adhuc non partem modo eius aliquam, sed formam caeremoniaque eiusdem pene oem retinetis. Haecine est constantia conformacionis ecclesasticae? hanc consensionem catholicam, vnitatem corporis Christi constituuere potestis? Sed mitto ista. Quaero, vnde initium cepit, & a quo progressa sit vestra ecclesia? Quod si non Lutherum mihi, sed Christum nominas, quaero, an maiores nostri, an patres illorum, an rursus

ligionis
vnitas ad
pud Lu
theras
nos.

Aug. in
epist. ad
lanuaris
um, de
ritibus
ecclesi.

DE AVTHORITATE

sus horꝝ patres ac proavi vsqꝫ ad apostolorꝝ æta-
 tem, a quorꝫ institutis nunqꝫ recessisse illos cogni-
 tum est, vtrꝫ horꝫ (inquam) oim successio atqꝫ po-
 sterioritas vsqꝫ ad hanc nostram rursus ætatem, p̄sti-
 terit in fide atqꝫ vnitate catholica: an vero excide-
 rit aliquñ, nec cōinentem seriem p̄petui inuolatiqꝫ
 tenoris hucusqꝫ p̄duxerit: Quod si negas, ostende
 quæso, vbi, qñ, p̄ q̄s vel interruptio vnitatis, vel in-
 clinatio facta sit. Quod si facere non potes, nec esse
 alia conuincitur nisi vna sola indiuiduacꝫ ecclesia,
 quam catholicā noīamus, quō hāc vestram a Chri-
 sto p̄gressam esse dices: cum hanc solam esse vide-
 as, quæ p̄petuo inuolabiliqꝫ tenore, nulla mutata
 interruptaue successione, quam proferre possis, a
 maioribus, a patribus, ab apostolis, ad nos vsqꝫ p̄-
 ducta est: Quod cū ita sit, q̄ tandem pudore iacta-
 tis vestram cōmunionem, quasi sola v̄bum dñi, so-
 la verꝫ rectumqꝫ vsum sacramentorꝫ teneat: no-
 stram aut, quæ verissime his rebus (quas vos nullo
 iure vsurpatis) cōstituta, ornata, instructaqꝫ est, tan-
 q̄ noham adulterāqꝫ facitis: q̄d qꝫ longe indignissi-
 mum est, noqꝫ modo non sponsam Christi, sed An-
 tichristi meretricem appellare non erubescitis:
 Quasi vero aut intra vnitatem catholicam adu-
 terari ecclesia vllō modo, aut extra eandem con-
 stitui societas vlla queat sub CHRISTI nomine,
 in qua aut verbum dei salutiferum, aut vis vlla sa-
 cra-

cramentorum fructuosa esse possit.

Sed satis de auctoritate ecclesie, ac pene plus etiam quam satis, quem locum tamen idcirco pluribus verbis necessario tractavi, non solum ut confirmarem, quae eadem de re in epistola mea ad te scripta sunt, sed etiam ut tua, multa variaque vndique conquesta, refellerem. Etenim omnem rationem defensionis huius in tres partes distributam, in duobus capitibus constitui, verbi ac ministerij. Verbum inclusum scripturis neque statuere omnia expresse, quae ad usum ecclesiae necessaria sint, docui, neque ea ipsa, quae statuatur, aut satis plana esse omnibus, aut in eundem sensum intellectumque apud omnes convenire. Itaque tradicione multorum, & explanatione opus esse. In quibus cum iudicium atque auctoritatem ministrorum valere oporteat, sententiam quoque eorundem atque doctrinam de omni religione recipiendam esse euici. Indignitatem abs te obiectam ita defendi, ut remouerim crimen impietatis a verbi ministerio, vitam moresque corruptos multorum cum dolore improbarim. In quo tamen illud planum testatumque feci, bonorum quidem sacerdotum ministeria optanda quaerendaque esse in ecclesia: sed si minus contingant, malis necessario utendum esse, quibus & vis sacramentorum eadem in ministerio, & doctrinae veritas ad necessitatem ecclesiae ex diuina misericordia

M m dia

DE AVTHORITATE

diā cœlitus præstentur. Summam igitur authoritatē constitui in vniuersa ecclesia, cui præsint sacerdotes: his autem vnus omnibus ad vniuersa-
tis curam contra schismata gerendam. Hanc authoritatē saluberrimam, cunctisque ad salutem aspirantibus necessario amplectendam esse duxi.
Sed quia tu vendicare tibi ecclesiam, verisque possessoribus eandē extorquere conabar, illud potestremo loco ostendi, in nullis partibus illam, sed in veteri sede sua totam quærendam esse, in qua cum per catholicæ vnitatis successionem permanserit sub Petri cathedra in hanc vsque diem, nusquam nisi eodem in loco inueniri posse. Hæc omnia testimonijs scripturarum sanctorumque patrum authoritatibus a me confirmata sunt, depulsis interim, quæ abs te in contrariam sententiam congesta erant, ita vt nullo contra me loco amplius oppugnationem tuam staturam esse confidam.

Exhortatio.

Quid restat igitur, nisi vt te commoneam atque exhorter pro fraterne dilectionis officio, quod non solum aduersarij inuicem, sed etiam inimici iuxta præceptum domini præstare debent, vt prauæ opinionis errore abiecto, conuertas te ad authoritatem ecclesiæ, quæ non nisi vna indiuisaque esse potest, nec plus vni tibi cum paucis, quam tot luminibus veteris ecclesiæ, tot millibus sanctissimæ

ctissimorum sapientissimorumque hominum, tan-
 torum temporum perpetuo inuiolatoque consen-
 sui credere malis. Vides enim quam pernicio-
 so dissidio conflictetur Germania, quantum peri-
 culum ecclesiae iampridem ex his nouis doctri-
 nis comparatum sit. Ecquid speras te, etiam si
 perrexeris longius, ex his turbis consequi posse?
 Etenim si quaesisti nominis celebritatem, iampride-
 m toti orbi Christiano plus satis innotuisti. Si
 turbare ignauos, atque ocium languentis ecclesiae
 excitare voluisti, vicisti expectationem. Non so-
 lum enim exercuisti omni odio clericorum or-
 dinem, sed etiam ecclesiam vniuersam ad studi-
 um reformandae religionis compulisti. Quid est
 amplius in hac causa, quod sperare possis? Spe-
 ctas victoriam fortasse contra aduersarios. At
 illa quam longe adhuc posita sit, vides. Nescis
 Buccere, quam multos, quamque paratos ad-
 huc habeas in Germania, Gallia, Italia, Hispa-
 nia aduersarios, quantis fauoribus spectanti-
 um populorum, quanta potentia subnixos. Muli-
 ti se hostes sustulere contra P E T R I cathe-
 dram. At illa semper inuicta perstitit, nec per-
 stitit tantum, sed etiam victrix perculit omnes.

Mm ij Ne

DE AVTHORITATE

Nemo de hac spolia retulit vlllo tempore hostis: nemo de apostolica sede violata gauisus est: nemo ex hoc bello inimicus vnq̄ triumphauit. Arius nō episcoporum modo plurium suffragio, sed orbis pene totius applausu superbus incedebat, cum plurimas in oriēte, plurimas in occidente ecclesias sub doctrinæ suæ iugum depressisset. At quē exitum habuit: quam foedum: quamq̄ hoste illo dignū. Damnatus trecentorum episcoporum iudicio, in exilium actus, cū postea fraude reuocatus nullum perfidiosa impietatis finem faceret, in loco foedissimo visceribus foede effusis foedam animam reddidit. Neq̄ hoc tam atrox exemplum ad te pertinere volo, cuius omen deprecor potius, ne quenquam contingat, qui vnitati ecclesiasticæ adhuc reddi potest: sed illud potius ostēdo, funestos esse exitus obstinati erroris, præsertim si impietati malitia accesserit, sicut in Ario, q̄ se fidem Nicæni concilij amplecti peierauerat, quæ omnia mala certe in illo grauiissima fuerunt, in alijs alia etsi leuiora sunt, cauent tamen securius, quam longa procrastinatiōe in periculum admittantur. Quanto me gaudio perfusum iri putas: si te aliquando audiero mutata mente ista reuertisse in sinū vnitatis ecclesiasticæ: quantos plausus, quantam iucunditatem plurimorum excitaueris. Nihil dubito, ac videor mihi videre etiam

etiam obuios amplexus maternæ pietatis, quibus te cum lachrymis gratulabundoq; animo receptura sit mater omnium nostra, quæ nos in Christo fratres genuit, ecclesia. Huius votû ac desiderium, huius expectatiõem, quæ tandem longissima Buccere illi visa est, noli trahere longius, noli obsecropati illam diutius afflicteri nostro dissidio, tuacq; culpa, quæ nulla tandem pœnitentia reparari poterit, in mœrore esse. Vides, quantum in te vno, aut certe ad summû, duobus tribusue collegis tuis positum sit: quantum intersit trium animarum, quas tot millia secutura sunt: quarum conuersione (crede mihi) redibit lux pristina ecclesiæ, sarcietur vnitatis, cultusq; religionis in pristinum dignitatis gradum cum vsura restituetur. O fœlicem diem illum Germaniæ, & veram lucis illius celebritatem, qua dissipata iamdiu membra ac pene perditæ ecclesiæ, in vnius corporis compagem ordinẽq; pulcherrimum restituentur. Te fraterne moneo, atq; etiam tibi supplico Buccere, ne nos, ne teipsum fraudes tanti boni fœlicitate, neue committas, vt tibi ad salutem (quæ totius mundi possessione charior esse debet) nobis ad lætitiã gratulationemq; iucundam, Germaniæ ad concordiam, toti deniq; ecclesiæ ad pacis vnitatisq; coniunctionem odio atque obstinatione tua defuisse videaris.

M m iij Sed

DE AVTHORITATE

81 Sed hic finis esto. Habes, quæ mihi ad confuta-
tionem epistolæ meæ respondere visum est, non
omnia quidem, quæ volui, sed quæ suppeditavit
cum breuitas temporis in tam magno opere, tum
ingenij mei vis atque facultas (quam perexiguam
esse confiteor) ex tam lato theologiarum lectio-
num campo consequi potuit. Quod si vehemen-
tior tibi, aut etiam durior quibusdam in locis vi-
sus sum, quã fortasse expectaueras, memento quan-
tis criminationibus & quam contumeliosis me in
libro tuo proscideris, quorum minimam partem,
(tametsi illa quoque grauissima erant) cum adhuc
Spiræ essem, cognoueram, occupatus alijs negoci-
is, donec sum domum reuersus. Impietatis, blas-
phemiæ, sacrilegij, idololatriæ nomina, tu leuia fa-
miliariaque esse putas? omitto mendacij atque calum-
niæ in apertissimis rebus exprobrationem, aliaque
multa, quæ singulari intemperantia atque inciuili-
tate in studia mea cauillatus es. Ad hæc quis vti
possit oratione lenta supinacque in causa tam graui
ac seria? cuius nulla pars est, quæ satis digna voci-
ferati & tractari possit? Audio paratos esse, non va-
num, sed plures, non tyrones, sed Ianistas, qui pro
te mihi respondeant. Te minime contempserim vn-
quam, neque hodie contemno. Quod si alius pro-
dierit aduersum me, & digna protulerit, non so-
lum

ECCLESIAE.

lum non irascat illi, sed etiam gratias agam, qui me vel erudierit scriptis suis, vel hoc saltem facere conatus sit. Sin rixas aut conuitia in rebus tantis tanque apertis quæsierit, efficiam, vt sentiat me minime cupidum quidem esse huiusmodi certaminum, sed in tempore tamen necessario, neq; ignaum contra aduersarium, neque imparatum contra litigatorem fore.

FINIS.

Errata sic corrige.

F. 2. facie 1. versu 13. lege, O sanctam ruditatē. Item F. 3. fac. 2. vers. 21. dele signum interrogationis. M. 1. fac. 2. vers. 19. offundere. M. 3. fac. 2. vers. vlti. vt tu dice re soles. X. 1. fa. 2. vers. 2. differuisti. Z. 1. fa. 2. ver. 2. contra te. Bb. 1. fa. 2. vers. 8. At diabolus. Ff. 3. fa. 1. ver. 19. prætermittatur. Ff. 4. fa. 1. vers. 5. inchoatam. Gg. 3. fa. 1. vers. vlt. Hanc autem domum. li. 4. fac. 1. vers. 6. functione. Kk. 2. fac. 2. ver. 20. extraprouincialium.

INDEX

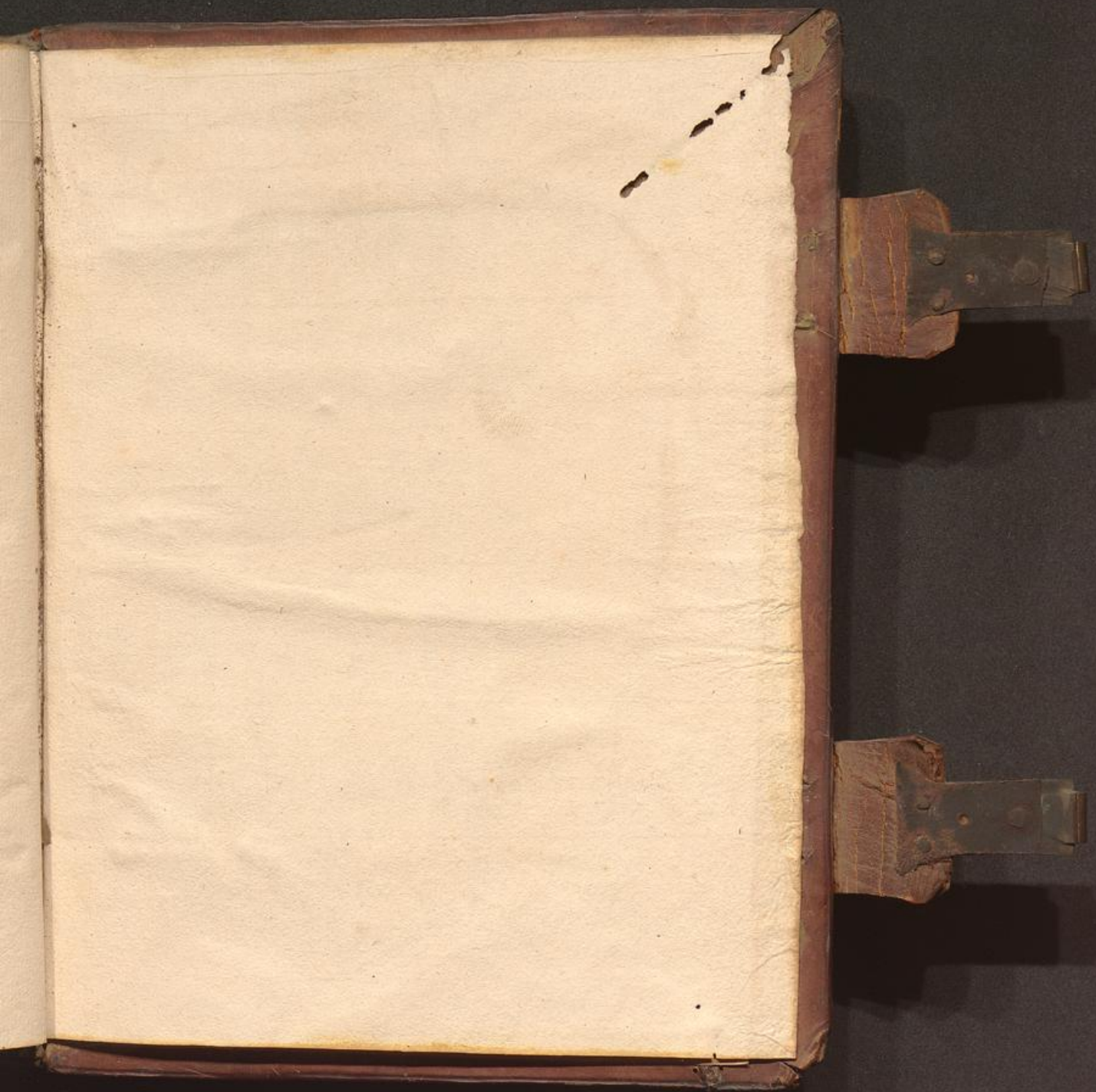
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

FINIS

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

Heus qui uniuersu mundu Coll. | agnosce

Proa q̄s dñe mentibus nostris cū exultacō
ne protectū vt h̄c aguetis nris tue cur̄ or
em passionis amua deuocōne recolim̄. eccl̄a
fices constantē sussequamur. *P. Si n̄s.*

Bea agnos ī medio flammaz experis mem̄is
ozaber te de p̄cor venerande colende pat̄ mectien
te quia p̄ san̄ filiū tuū miras euas̄ sacrilegi
tyrāni carnis spurcias īmaculato calle t̄m̄
m̄ t̄ ecce nemo ad te quē amam̄ quē quesiū quē
semp̄ optam̄. *Coll̄. h̄c in p̄or̄ vs̄. Vm̄. d̄. m̄.*

Adesto dñe supplicacōm̄bz nostris. *n̄. Cor̄*
qui ex iniquitate n̄ra reos nos ēe coḡ

Th
1111